

ΕΤΟΣ 22° ♦ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2003 ♦ € 5

ΔΑΥΛΟΣ

264

ΕΛΛΗΝΙΚΟΤΗΤΑ
ΚΑΙ ΠΛΑΝΗΤΑΡΧΙΑ

"Ένα φοβερό ιστορικό ντοκουμέντο:

ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΣ ΣΧΕΔΙΑΖΑΝ ΕΜΦΥΛΙΟ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΕΤΑΙΡΑ:

Τὸ ὑπέροχο θῆλυ
τῆς Ἑλληνικῆς
Ἀρχαιότητος

ISSN 1105-9486

ΟΙ ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΙ ΑΡΧΙΣΑΝ ΠΡΙΝ ΑΠΟ 22.000 ΧΡΟΝΙΑ!

**Ίδρυτής - ιδιοκτήτης,
εκδότης - διευθυντής
ΔΗΜ. Ι. ΛΑΜΠΡΟΥ**

Κυδαθηναίων 29, Πλάκα,
105 58 Ήθνα.

Τηλέθωνα: 2103223957,
2103314986, 2109841655.

Τηλεμοιότυπος: 2103314997.

ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ («Internet»):

<http://www.davlos.gr>

Ηλεκτρονική αλληλογραφία:
davlos@davlos.gr

Τα Γραφεία του «Δ» λειτουργούν
πρωινές ώρες 9.30 - 14.30
καθημερινά (καί Σάββατο).

Παραγωγή: PRESS LINE
Μάγερ 11, Ήθνα,
τηλ.: 210 5225.479.

- Τιμή αντίτυπου: € 5.
 - 12μηνη συνδρομή: € 47.
 - Όργανισμών κ.λπ.: € 70,50.
 - Φοιτητών: € 38.
 - Έξωτερικού: 80 δολλ. ΗΠΑ.
 - Η συνδρομή καταβάλλεται
κατά την έγγραφη.
 - Η συνδρομή ανανεώνεται
αυτόματως μετά τη λήξη του 12μήνου.
- Διακοπή της συνδρομής γίνεται μόνον
κατόπιν τηλεφωνήματος του
ένδιαφερομένου.

**ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ
ΔΕΝ ΔΗΜΟΣΙΕΥΟΝΤΑΙ.**

Τα χειρόγραφα δέν επιστρέφονται.

Όλες οι συνεργασίες και τα
ταχυδρομικά έμβάσματα στη διεύθυνση:
ΔΗΜ. Ι. ΛΑΜΠΡΟΥ,
Πόστ Ρεστάντ 175 01, Π. Φάληρο.

Παρακαλούνται οι συνδρομητές που
αλλάζουν διεύθυνση, να τό
γνωστοποιούν στο περιοδικό.

Άπαγορεύεται ή έν όλω ή έν μέρει
αναδημοσίευση ή άναμετάδοση καθ'
οιονδήποτε τρόπον δημοσιευμάτων
του «Δαυλου» χωρίς τη γραπτή άδεια
του εκδότη.

ΔΑΥΛΟΣ

Μηνιαίο Περιοδικό Πρωτοποριακής Έρευνας

Έτος 22°, Δεκέμβριος 2003, άρ. 264

ΕΚΔΟΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Pax (δήθεν) «Americana»: Γιαχβέ έναντιόν Άλλάχ ...17222

ΕΠΙΛΟΓΗ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ

Πλήρης άφελληνισμός της

Άρχιεπισκοπής Άμερικής ...17224

ΕΡΕΥΝΕΣ

Έταίρα: Τό ύπέροχο θήλυ

της Άρχαιότητας ...17229

Έξαδικό: Τό έλληνικό σύστημα μέτρησης ...17237

Χόλλυγουντ έναντιόν Έλληνικού

Πολιτισμού ...17243

Οί Όλυμπιάδες άρχισαν πριν άπό 22.000 χρόνια! ...17249

Τά άδέλφια του Ήησου ...17258

Πατριαρχείο: «Πιάστε τούς άρματολούς!» ...17261

Πατριάρχες επιδίδωκαν έμφύλιο στην Έλλάδα ...17264

Ό Πάπας και ή... Φυσική ...17281

Τό Διαδίκτυο και ή άμεση δημοκρατία ...17292

Η έντυπωσιακή εξέλιξη του άνθρώπου στη Δράμα ...17294

ΓΕΝΙΚΗ ΚΡΙΤΙΚΗ

Οί δήθεν Θουκυδίδειοι Άμερικανοί ...17228

Ο ΚΑΛΑΘΟΣ ΤΩΝ ΑΧΡΗΣΤΩΝ ...17236

Ο ΑΛΛΟΣ ΛΟΓΟΣ ...17242

ΑΙΣΙΜΑ ΚΑΙ ΑΔΗΡΠΙΤΑ ...17259

Έθνική Σχιζοφρένεια ...17270

Η Έξουσία χρίει τόν πρώτον τη τάξει ...17280

Η ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΩΝ ΙΔΕΩΝ ...17300

Η έβραϊκή και ή έλληνική ψυχολογία - ψυχανάλυση ...17300

ΓΕΓΟΝΟΤΑ

Κτήμα Συγγρού: Ένας καθρέφτης

της ρωμαϊκής άθλιότητας ...17234

Έπιστήμονες έρευνούν «παλίμψηστα» ...17278

Ό... έλλέθορος και ή ταινία για τόν Άλέξανδρο ...17243

Σιωνισμός και ΗΠΑ ...17248

Στην Άμερική τά «κόκαλα τών Έλλήνων τά ιερά» ...17299

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ

Μ. Μακντόνλαντ - Θ. Μπροϋννερ - Μ. Παντελιά ...17271

Άνδρέας Άνδριανόπουλος ...17287

Ό «Δ» έχει την εύθύνη τών κειμένων που δημοσιεύει στις
σελίδες του. Για τίς δραστηριότητες, δημοσιεύσεις, διατυ-
πώσεις θέσεων κ.λπ. έκτός «Δαυλου» άπό πρόσωπα που
γράφουν ή έγραψαν στο Περιοδικό ό «Δ» δέν εύθύνεται.

Η ΡΑΧ (ΔΗΘΕΝ) AMERICANA:

“Ο πρόεδρος Τζόρτζ Μπους έπελέγη από τὸν Θεὸ γιὰ νὰ ἡγηθῇ τῆς παγκόσμιας μάχης ἐναντίον τοῦ Σατανᾶ. Γιατί βρίσκεται αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος στὸν Λευκὸ Οἶκο; «Ἡ πλειονότητα τῶν Ἀμερικανῶν δὲν τὸν ψήφισε. Εἶναι στὸν Λευκὸ Οἶκο ἐπειδὴ ὁ Θεὸς τὸν ἔβαλε ἐκεῖ γιὰ μιὰ τέτοια περίσταση [...]

»Ἡξερα ὅτι ὁ Θεὸς μου εἶναι μεγαλύτερος ἀπὸ τὸν δικό του (ἐννοεῖ ἓναν Σομαλὸ ἰσλαμιστὴ πολέμαρχο). Ἡξερα ὅτι ὁ Θεὸς μου εἶναι ἓνας ἀληθινὸς θεὸς καὶ ὁ δικός του εἶναι ἓνα εἶδωλο. Τὸ παράξενο σκοτεινὸ σημάδι (στὴν ἀεροφωτογραφία τῆς πρωτεύουσας τῆς Σομαλίας) δείχνει τὶς τάξεις τῶν ἀγγέλων τοῦ Σκότους, μιὰ δαιμονικὴ παρουσία στὴν πόλη αὐτή, τὴν ὁποία ὁ Θεὸς μου μοῦ ἀποκάλυψε ὡς ἐχθρό.

»Ἡ Ἀμερικὴ δὲν μπορεῖ νὰ ἀγνοήσῃ τὶς ἐβραϊο-χριστιανικὲς τῆς ρίζες; ἡ θρησκεία μας προήλθε ἀπὸ τὸν Ἰουδαϊσμό καὶ γι' αὐτὸ οἱ ἰσλαμιστὲς θὰ μᾶς μισοῦν γιὰ πάντα.

»Ὁ ἐχθρὸς δὲν εἶναι ὁ Ὀσάμα Μπὶν Λάντεν καὶ ὁ Σαντάμ Χουσεῖν. Ὁ ἐχθρὸς μας εἶναι πνευματικὸς ἐχθρὸς, ἐπειδὴ εἴμαστε ἓνα ἔθνος πιστῶν. Τὸ ὄνομά του εἶναι Σατανᾶς...».

Ποιὸς τὰ λέει αὐτά; Σύμφωνα μὲ τὴ μεγάλη ἀμερικανικὴ ἐφημερίδα «Λὸς Ἀντζελες Τάιμς» καὶ τὸ τηλεοπτικὸ δίκτυο NBC τὰ παραπάνω εἶναι δηλώσεις τοῦ ὑφυπουργοῦ Ἀμυνας τῶν ΗΠΑ κ. Οὐίλλιαμ Τζέρυ Μπόικιν, ἀρμόδιον γιὰ τοὺς πολέμους στὴ Μέση Ἀνατολή καὶ γιὰ τὴν ἐξόντωση τοῦ Σαντάμ Χουσεῖν καὶ τοῦ Μπὶν Λάντεν (βλέπετε καί: «Τὰ Νέα», Σάββατο 18 Ὀκτωβρίου 2003). Ὁ κ. Μπόικιν προήχθη σ' αὐτὴ τὴν (πιὸ κρίσιμη τῆς Πλανηταρχίας) θέση πρὶν ἀπὸ τρεῖς μῆνες καὶ ἡ προαγωγή του ἐρμηνεύεται ὡς πρόθεση τῆς (ὑπὸ σιωνιστικὸ ἔλεγχο) ἐξωτερικῆς πολιτικῆς τῶν ΗΠΑ, νὰ εἶναι ὁ «πόλεμος κατὰ τῆς τρομοκρατίας» μιὰ σταυροφορία ἐναντίον τοῦ Ἰσλάμ – σύμφωνα πάντοτε μὲ τὴν «Λὸς Ἀντζελες Τάιμς» καὶ τὰ ἄλλα ἀμερικανικὰ καὶ διεθνῆ μέσα ἐνημέρωσης.

Στὸ προηγούμενο τεῦχος τοῦ «Δ» παρουσιάσαμε δημοσίευμα τῶν «Τάιμς τῆς Νέας Ὑόρκης», σύμφωνα μὲ τὸ ὁποῖο ὁ βασικὸς σύμβουλος τοῦ προέδρου Μπους ἑλληνιστῆς Β. Ντ. Χάνσον (γνωστὸς στοὺς ἀναγνώστες μας ὡς φίλα προσκείμενος στὸ περιοδικό μας καὶ ἀπὸ τὴ συνέντευξή του στὸν «Δ», τ. 240, Δεκέμβριος 2001, σσ. 15451-15461, μὲ τίτλο «Ποιὸς σκότωσε τὸν Ὅμηρο στὶς ΗΠΑ»... Ἡ κατάπτωση τῆς ἀμερικανικῆς Διανόησης χρεώνει τὴν ἀρχαία Ἀθῆνα ὡς ἱστορικὸ πρότυπο καὶ ἱστορικὸ «προηγούμενο» γιὰ τὰ διαπραττόμενα σήμερα ἀπὸ τὴν Ραχ «Americana» στὴ Μέση Ἀνατολή. Ὁ κ. Χάνσον, ὁ ὁποῖος εἶχε συζητήσει στὴν προαναφερθεῖσα συνέντευξή του στὸν «Δ» τὴ βασικὴ ἄποψη τοῦ περιοδικοῦ μας, ὅτι ἀποτελεῖ παγκόσμια ἀνάγκη ἡ ἀντικατάσταση τοῦ ἀσιατικοῦ θεοκρατικοῦ πνεύματος πὸν χαρακτηρίζει σήμερα τὴν Ἀμερικὴ ἀπὸ τὸν Ἑλληνικὸ Πολιτικὸ Πολιτισμὸ, ὅπως καὶ ὁ κ. Μπόικιν, δὲν μποροῦν βέβαια νὰ καταλάβουν ὅτι **Πόλ-εμος – Πολ-ιτικὴ – Πολ-τισμὸς** ἀποτελοῦν μιὰ ἐνότητα – ἐνότητα πὸν δὲν προκύπτει ἀπὸ τὰ War-Politics-Civilization. Ὁ κ. Μπους καὶ ἡ ὑπόλοιπη ἀμερικανικὴ ἡγεσία, πὸν δέχονται «μὲ κομμένη τὴν ἀνάσα»(!), πάντοτε κατὰ τοὺς «Τάιμς τῆς Νέας Ὑόρκης», τὶς συμβουλὲς τοῦ Ἀμερικανοῦ ἑλληνιστῆ, δὲν πληροφοροῦν ποτὲ ἀπὸ αὐτὸν ὅτι στοὺς πολέμους τῆς Ραχ Athenaica («Δ», τ. 104-105, Αὐγ.-Σεπτ. 1990) ἀπον-

ΓΙΑΧΒΕ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΑΛΛΑΧ!

σίαισαν ἀπολύτως τὰ θρησκευτικὰ ἐλατήρια (οἱ ἀντίπαλοί της Μήλιοι, Μυτιληναῖοι κ.λπ. ἦταν ὁμόθρησκοι τῶν Ἀθηναίων). Ὁμοίως παρατηρήσαμε ὅτι οἱ κατὰ τὸν κ. Χάνσον καὶ τοὺς «Τάμις τῆς Ν. Ὑόρκης» δῆθεν «**Θουκυδίδειοι Ἀμερικανοὶ**» δὲν εἶναι «περικλῆδες» ἀλλὰ «μουνσῆδες» – διάκριση ποὺ ἀποτελοῦσε καὶ τὸ μήνυμα τοῦ δημοσιευθέντος πρὸ 13 ἐτῶν προαναφερθέντος ἄρθρου μας.

Σήμερα ὁ ἀρμοδιώτερος ἄνθρωπος τῆς Πλανηταρχίας, ὁ ὑφυπουργὸς τοῦ Πολέμου εἰδικὰ στὴ Μέση Ἀνατολὴ κ. Μπόικιν, ὁ διώκτης τοῦ «**μικρότερου Ἀλλάχ**» καὶ σταυροφόρος τοῦ «**μεγαλύτερου Γιαχβέ**», ὅπως αὐτοπαρουσιάζεται στὶς δηλώσεις του αὐτές, δίνει τὴν πιὸ ἀναμφισβήτητη ἀληθινὴ ἀπάντηση στοὺς «Τάμις τῆς Ν. Ὑόρκης», στὸν κ. Χάνσον καὶ σ' αὐτοὺς ποὺ μᾶς ἐξέφρασαν τὴ διαφωνία τους, γιὰ τὴν ἐρμηνεία ποὺ δώσαμε στὸ «ἱστορικὸ ἐλατήριο» καὶ στὸ «ἱστορικὸ προηγούμενο» τῆς πολιτικῆς τῆς Pax (δῆθεν) «Americana» ἔναντι τοῦ Μουσουλμανικοῦ Κόσμου.

Επικουρικὰ σημειώνουμε, ὅτι ἡ «χρέωση» εἰς ἄκρον τῆς Ἑλληνικότητος τῶν ἀγριοτήτων στὴ Μ. Ἀνατολὴ καταγγέλθηκε στὴ συνέχεια ὡς «ὑβρις» καὶ στὴν ἴδια τὴν Ἀμερικὴ. Ἀντιγράφουμε ἀπὸ «Τὸ Βῆμα» τῆς 28ης Ὀκτωβρίου 2003 ἐπὶ λέξει:

«**Ὁ Νίκολας Κριστόφ** μὲ ἀνάλυσή του στοὺς “New York Times” ἐπεχείρησε παραλληλισμὸ τῶν ὁμηρικῶν ἡρώων μὲ τοὺς ἐπικεφαλῆς τοῦ Λευκοῦ Οἴκου καὶ τοῦ Πενταγώνου. “Ὑβρις στὴν Τροία, ὑβρις καὶ στὸν Λευκὸ Οἶκο” ὑποστήριξε ὁ Ἀμερικανὸς ἀρθρογράφος, σημειώνοντας ὅτι “ἡ θεματικὴ τῆς “Ἰλιάδας” καὶ “Ὀδύσσειας” δὲν εἶναι ὁ πόλεμος, ποὺ ἄλλωστε περιγράφεται ἀποσπασματικά, ἀλλὰ ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖο οἱ μεγάλοι ἄνδρες ἀντιμετωπίζουν τὴν τραγωδίαν, μαθαίνουν ἀπὸ τὰ λάθη τους καὶ γίνονται σοφώτεροι”.»

Δ.Ι.Α.

Υ.Γ. 1: Στὴ σελίδα 17228 τοῦ παρόντος τεύχους δημοσιεύουμε ἓνα σημεῖωμα γιὰ τὸ ἀληθινὸ μήνυμα περὶ πολιτικῆς - πολέμου, ποὺ βγαίνει ἀπὸ τὸ ἔργο τοῦ Θουκυδίδου.

Υ.Γ. 2: Ἀπὸ τὸν γνωστὸ συγγραφέα κ. Μ. Καλόπουλο λάβαμε τὴν ἐπιστολὴν ποὺ ἀκολουθεῖ ὅπως καὶ κείμενο τοῦ κ. Β. Ντ. Χάνσον (ὅπου παρουσιάζει τὸν πρωθυπουργὸ τοῦ Ἰσραὴλ κ. Α. Σαρὸν ὡς ...σύγχρονο Αἴαντα!), ἐπὶ τοῦ ὁποίου σχόλια θὰ δημοσιεύσουμε στὸ ἐπόμενο τεύχος.

«Ἀγαπητὲ κ. Λάμπρου,

Συγχαρητήρια γιὰ τὸ πρόσφατο ἄρθρο σας, ποὺ ἀποκαλύπτει τὸν ρόλο τοῦ Victor Hanson. Σὰς ἐπισυνάπτω σελίδα ἀπὸ τὸν διαδικτυακὸ τόπο ἀκροδεξιῶ ἀμερικανικοῦ ἐθνικιστικοῦ χώρου στὴ διεύθυνση <http://www.nationalreview.com/hanson/hanson-archive.asp>, ὅπου ἀρθρογραφεῖ ἀπὸ καιρὸ ὁ κ. Hanson: Δεῖγμα: “Τὸ Ἰσραὴλ εἶναι ἓνα ἐπιτυχημένο κράτος δυτικοῦ τύπου καὶ ὄχι κάποιο ἀποτυχημένο δεσποτικὸ καθεστὼς τοῦ Τρίτου Κόσμου. Ἐνάντια σὲ φρικτὴ καταπίεση καὶ ἀνοικτὸ ἀντισημιτισμὸ ἡ ἐβραϊκὴ κοινότητα στὶς ΗΠΑ καὶ στὸ ἐξωτερικὸ θρῆκε τὴν ἐπιτυχία – ἀπόδειξε ὅτι ἡ σκληρὴ δουλειά, τὸ ἥθος, ἡ παιδεία καὶ ἡ προσωπικὴ πενιχρότητα μποροῦν νὰ κατανικήσουν τὶς φυσικὲς καὶ τὶς ἀνθρώπινες ἀντιξοότητες”. Σὲ ἄλλα σημεία θρῆκε τὸν Ἀραφάτ ὡς «καταχραστὴ» καὶ «κλέφτη» καὶ παρομοιάζει τὸν Σαρὸν μὲ τὸν... Αἴαντα! (Ἀπρίλιος 2002).

Δέστε, ἂν θέλετε, τὰ κείμενα αὐτά: ἴσως προσφέρουν ἄρκετὸ ὕλικὸ γιὰ μιὰ συνέχεια πᾶν στὸ θέμα αὐτό.

Μὲ ἐκτίμηση
Μιχάλης Καλόπουλος»

ΕΠΙΛΟΓΗ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ

Ἡ στρέβλωση - συκοφάντηση τοῦ Σοφοκλῆ ἀπὸ τὸν Φρόνυτ

Κύριε διευθυντά,

Στὴν ἐπιστῆμη τῆς ψυχολογίας ἔχει καθιερωθῇ διεθνῶς ἡ χρῆσις τοῦ ὅρου Οἰδιπόδειον σύμπλεγμα (τὸν ὅρον αὐτὸν εἰσήγαγε ὁ Ζ. Φρόνυτ στὸ ἔργο του «Εἰσαγωγή στὴν Ψυχανάλυση»), προκειμένου νὰ περιγραφῇ ἡ ἐρωτικὴ ἔλξη-ἐπαφὴ παιδιοῦ πρὸς/μὲ τὸν γονέα του. Αὐτὸ κατ' ἐμὲ εἶναι ἄκρως συκοφαντικὸ γιὰ τὸ τραγικὸ πρόσωπο, τὸν Οἰδίποδα, ἀλλὰ καὶ κατ' ἐπέκτασιν γιὰ τὸ ἦθος τοῦ Ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ Κόσμου. Διότι ὁ Οἰδίπους νυμφεύθηκε τὴν μητέρα του νομίμως, ἐφ' ὅσον καὶ οἱ δύο ἀγνοοῦσαν τὸν δεσμὸ αἵματος ποὺ τοὺς συνέδεε. Ἀπόδειξις τῶν ἠθικῶν ἀντιλήψεων τῆς κοινωνίας κατὰ τὴν πανάρχαια αὐτὴ ἐποχὴ, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐμπλεκόμενων προσώπων, εἶναι ὅτι, ὅταν πληροφορήθηκαν τὴν ἀλήθεια, ἡ μὲν μητέρα αὐτοκτόνησε, ὁ δὲ γιὸς αὐτοτυφλώθηκε. Στὴν συνέχεια ἐξωρίσθηκε ἀπὸ τοὺς ἴδιους τοὺς γιούς του.

Ἀντίθετα, σύμφωνα μὲ τὴν Παλαιὰ Διαθήκη, οἱ δύο θυγατέρες τοῦ προπάτορα τῶν Ἑβραίων Λῶτ συνειδητὰ ἔρχονται σὲ παράνομη σεξουαλικὴ ἐπαφὴ μὲ τὸν πατέρα τους ἐναλλάξ, καὶ ἀποκοτῶν μαζί του παιδιά. Ὅσο γιὰ τὸν Λῶτ, ὁ συγγραφέας τῆς Π.Δ. τοῦ δίνει τὸ ἐλαφρυντικὸ ὅτι ἦταν μεθυσμένος, τουλάχιστον τὴν πρώτη νύχτα... Ἡ πράξις αὕτη δὲν ἐπέφερε τιμωρία –εἴτε ἀνθρώπινη εἴτε θεϊκή– στοὺς αἰμομίκτες, τοὺς ὁποίους λίγο νωρίτερα εἶχε διασώσει ὁ Γιαχβὲ ἐκ τῆς καταστροφῆς τῶν Σοδόμων, ὡς τοὺς μόνους ἀγνούς!

Μετὰ τὴν σύγκρισιν τῶν δύο περιπτώσεων, συμπεραίνεται ὅτι ὁ σωστός ὅρος εἶναι «Σύμπλεγμα Λῶτ», καθὼς παραπέμπει σὲ πραγματικὴ διαστροφή καὶ ὄχι σὲ ἀκούσιο σφάλμα.

Μὲ τιμὴ

Κων/νος Μακρυγιάννης

Χαλκίδα

ΠΛΗΡΗΣ ΑΦΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΗΠΑ

Κύριε διευθυντά,

Πολλάκις εἰς τὸν «Δανλὸν» κατὰ τὸ παρελθὸν ἔχω ἀναφερθῇ εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν Βοστώνης, ιδίως τοὺς ἐξ αὐτῆς ἀποφοίτους Ἑλληνορθόδοξους ἱερεῖς. Ἐστὶ δὲ Θεολογικὴ Σχολὴ Βοστώνης τὸ μοναδικὸν ἴδρυμα –φντώριον θὰ ἔλεγα– Ἑλληνορθόδοξων ἱερέων διὰ τὴν στελέχωσιν τῶν 500 καὶ ἄνω Ἑλληνικῶν κοινοτήτων ἐν βορείῳ Ἀμερικῇ. Εὐλογίαις τοῦ πρώην Ἀρχιεπισκόπου Β. Ἀμερικῆς Ἰακώβου, αὐτὸ τὸ φντώριον μετεβλήθη εἰς μίαν ἀγγλόφωνον καὶ μόνον Ὁρθόδοξον Θεολογικὴν Σχολήν, τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης παντελῶς καταργηθείσης. Ὁ ἀφελληνισμὸς τῆς σχολῆς ἤρχισεν πρὸ τριάκοντα ἐτῶν καὶ ἤδη ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας ἔχει πλήρως πραγματωθῇ.

Ἐνανσμα διὰ νὰ ἐπανέλθω εἰς τὸ θέμα τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Βοστώνης ἤτο πρόσφατος (Σεπτ. 2003) ἀνακοίνωσις τῆς Σχολῆς δημοσιευθείσης εἰς τὸ ἔντυπον «Ὁρθόδοξος Παρατηρητής», ἐπίσημον ὄργανον τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς τῆς Ἀμερικῆς. Ἡ ἀνακοίνωσις μᾶς ἐνημερώνει διὰ τὸ νέον ἀκαδημαϊκὸν ἔτος τῆς Σχολῆς 2003-2004 καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν σπουδαστῶν. Ὁ «Ὁρθόδοξος Παρατηρητής» διανέμεται δωρεάν, ὅταν δὲ κατὰ τὸ πρῶτον ἐξεδόθη, μᾶς ὑπεσχέθησαν ὅτι θὰ εἶναι ἔντυπον διγλωσσον. Σήμερον ἐκ τῶν 32 σελίδων του μόνον 5 (πέντε) εἶναι εἰς τὴν Ἑλληνικὴν!

Ἡ Βριτόμαρτις, ἡ Βρεττία καὶ ἡ Βρεττανία

1

Κύριε διευθυντά,

Στὸ τεῦχος Ὁκτωβρίου (ἀριθ. 262, σελ. 17106) διάβασα τὴν ἀποψη τοῦ κ. Σταύρου Θεοφανίδη, καθηγητοῦ τοῦ Παντείου Πανεπιστημίου, γιὰ τὴν προέλευσι τοῦ ὀνόματος «Βρεττανία» ἀπὸ τὴν νύμφη Βριτόμαρτιν. Ἐπειδὴ πρόκειται περὶ μᾶλλον αὐθαιρέτου ἐρμηνείας, ἀλλὰ καὶ ἐπειδὴ τὸ βιβλίο μου «Ἡ Γένεσις κατὰ τοὺς ἀρχαίους Ἕλληνες», βιβλίο τρίτο «Οὐρανίδες», κεφ. Νύμφες, σελ. 218-223 ἔχω γράψει ἀναλυτικὰ ὅ,τι ἀναφέρεται στὶς γνωστὲς μέχρι τώρα πηγὲς γιὰ τὴν πανάρχαια αὐτὴν πελασγικὴ θεότητα, θὰ ἤθελα νὰ κάνω γνωστὸ τόσο στὸν κύριο Θεοφανίδη ὅσο καὶ στοὺς ἀναγνώστες σας, ὅτι ἡ Βριτόμαρτις ἢ Βριτόμαρτις ἐξήρθε κατὰ τὴν παράδοσι στὴν Κρήτη καὶ τὸ μακρύτερο ταξίδι πού ἀναφέρεται ὅτι ἔκανε ἦταν μέχρι τὴν Αἴγινα, ὅπου καὶ συναντοῦμε ἴχνη πανάρχαιας λατρείας της. Ἄν ὁ κ. Θεοφανίδης ἔχει τεκμήρια ταξιδίου της στὰ Βρεττανικά νησιά, θὰ παρακαλοῦσα νὰ μᾶς τὰ προσκομίση.

Θὰ ἤθελα ὁμως μὲ τὴν εὐκαιρία νὰ παραθέσω ἄλλες ἀπόψεις γιὰ τὴν ὀνομασία τῆς Βρεττανίας, οἱ ὁποῖες φαίνονται πειστικώτερες καὶ γιὰ μένα πραγματικές:

Βρεττανοί: ἔθνος ἀπὸ Κελτοὺς τῆς Βρεττανίου θυγατρός, Βρεττία δέ, ἡ νῆσος ἐν τῷ Ἀδρίᾳ, ποταμὸν ἔχουσα Βρέττιον. Οἱ δὲ Βρεττανίδαι καλοῦσι. (Μέγα Ἑτυμολογ. λ. *Βρεττανοί*).

Βρεττία: Νύμφη ἐπώνυμος τῆς Ἀδρεττηνῆς, περιοχῆς τῆς Μυσίας (Στέφ. Βυζάντ. λ. *Ἀδρεττηνή*).

Βρέττος (α): πόλις τῶν Τυρρηνῶν ἐξ ἧς ἡ περιοχὴ Βρεττία καὶ οἱ κάτοικοι Βρέττιοι ἀπεκλήθησαν (λατ. *Bruttii* ἢ *Brittiii*).

Βρέττος (β): υἱὸς τοῦ Ἡρακλέους καὶ τῆς θυγατρὸς τοῦ Βαλήτου Βαλητίας, ἐπώνυμος τῆς τυρρηνικῆς πόλεως (Ἀντίοχος ἀπ. 5 FHGI, σελ. 182 καὶ Στέφ. Βυζάντιος λ. *Βρέττος*).

Βρεττία ἢ Βρεττιανή ἢ Βρεττανίς ἢ Βρουτία: ἡ χώρα τῶν Βρεττίων ἢ Βρουτίων ἐν Νοτίῳ Ἰτα-

Ἡ ὥς ἄνω δημοσιευθεῖσα ἀνακοίνωσις ἀναφέρεται καθ' ὁλοκληρίαν εἰς τὸ κατὰ πόσον τοῖς ἑκατὸ ἠυξήθησαν οἱ σπουδασταὶ ἐν συγκρίσει πρὸς τὰ προηγούμενα ἔτη, γεγονὸς διὰ τὸ ὅποιον καὶ δικαίως ἐπαίρονται. Οὐδαμοῦ ὁμως ἀναφέρεται ἐν ἀναλύσει πόσοι οἱ μέλλοντες ἱερεῖς καὶ πόσοι ἐξ αὐτῶν εἶναι προσήλυτοι. Ἐπίσης ἀναφέρεται ὅτι μέγας ἀριθμὸς τῶν ἐγγεγραμμένων προέρχονται ἀπὸ μὴ ἑλληνικὰς κοινότητος, ὅπως Ἀλβανοί, Σέρβοι, Βούλγαροι, Ρουμάνοι καὶ ἄλλοι πολλοί. Ἐκ πρώτης ὁψεως τοῦτο ἀποτελεῖ εὐχάριστον εἶδησιν, διότι ἀποδεικνύει τὴν ἱκανότητα καὶ τὴν ἀποδοτικότητα τῆς Σχολῆς ὡς πρὸς τὴν διδασκαλίαν, ἄλλως δὲν θὰ τὴν προετίμων οἱ ξένοι. Ἀλλὰ αὐτὸ δὲν διευθετεῖ τὸ πρόβλημα τῶν ἑλληνικῶν κοινότητων, ἀντιθέτως περισσότερον τὸ δυσχεραίνει.

Ὡς φαίνεται, ἡ ὁμογενειακὴ ἱεραρχία δὲν τὸ θεωρεῖ ὡς πρόβλημα, ἐνδιαφερομένη μόνον διὰ τὴν Ὁρθοδοξίαν καὶ ὄχι τὸν Ἑλληνισμόν, μὲ ἀποτέλεσμα τίς τραγικὲς καταστάσεις πὺν ἀντιμετωπίζονται σὲ ὀρισμένους ἑλληνικὰς κοινότητες καὶ τὴν ἀγωνίαν τῶν ὁμογενῶν, πὺν ἔχει κορυφωθῇ, βλεπόντων τὴν ἐπερχομένην καταστροφὴν. Ἀς σημειωθῇ ἐδῶ ὅτι ἡ ἐκμάθησις τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης εἶναι ἀνάγκη καὶ διόλου εἶναι δύσκολον νὰ διδαχθῇ εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολήν. Καλὴ θέλησις χρειάζεται. Εἶναι ἀπαράδεκτον προσήλυτοι ἄλλοεθνεῖς ὀρθόδοξοι ἱερεῖς τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν νὰ ὁμιλοῦν καὶ ὁμογενεῖς νὰ τὴν ἀγνοοῦν. Ἡλίον φαεινότερον πλεόν ὅτι ἡ ἱεραρχία μας ἀδιαφο-

λία, ἡ ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ Μεσαίωνος Καλαυρία μετονομασθεῖσα (Πάπυρος - Λαρούς).

Μὲ τιμὴ
Ἀπόστολος Γονιδέλλης
Συγγραφέας - ἐρευνητῆς
Ν. Μάκη Ἀττικῆς

2

Ἀγαπητὲ Δαυλὲ,
Τὸ σχόλιο τοῦ καθηγητοῦ τοῦ Παντείου Πανεπιστημίου κ. Στ. Θεοφανίδη «“English” καὶ “Britain”: Δύο λέξεις ἑλληνικῆς» («Δ», τ. 262, σ. 17106) εἶναι ὠραῖο σὰν παραμύθι, ἀλλὰ δυστυχῶς δὲν ἀντέχει σὲ γλωσσολογικὴ κριτικὴ. Οἱ Ἀγγλοὶ ἔλαβαν τὴν ὀνομασίαν τους ἀπὸ τὴν κοινὴν τῶν, τὴν περιοχὴν Angul τῆς Γερμανίας, ἀπὸ

ὅπου μετώκησαν σὲ περιοχὲς τοῦ νησιοῦ ποὺ μέρος του ὀνομάστηκε Ἀγγλία. Ἡ δὲ Βρετανία ὀφείλει τὸ ὄνομά της στὴν κελτικὴ λέξη Breton, τὸ ὄνομα τῆς φυλῆς ποὺ συνήντησαν οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Ρωμαῖοι, ὅταν ἔφθασαν ἐκεῖ.

Μετά τιμῆς
Δημ. Π. Τζωρτζίδης
Ἀθήνα

[**Σημ. «Δ»:** Ὁ καθηγητὴς Στ. Θεοφανίδης θὰ ἀπαντήσῃ στὶς ἄνω ἐπιστολὰς σὲ ἄρθρο του ποὺ θὰ δημοσιευθῇ στὸ ἐπόμενο τεύχος.]

Πῶς καταστρέφουν τὶς ἀρχαιότητες τῆς Γαύδου

Ἀξιότιμε κ. Λάμπρου,
Σὰν συνδρομητριά σας ἔχω παρακολουθή-

σει τὸν ἀγῶνα σας γιὰ νὰ σωθῇ ἡ Κοιλιάδα τῶν Μουσῶν –καὶ νὰ ἀποκαλυφθοῦν οἱ θαρ-

ρεῖ καὶ ἔχει ἐγκαταλείψει τὴν Ἑλληνικὴν Γλῶσσαν. Ἡ ἐπίσημος ἐπικοινωνία τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς μετὰ τῶν κοινοτήτων καὶ τῶν ὁμογενῶν γίνεται πλέον μόνον εἰς τὴν Ἀγγλικὴν Γλῶσσαν.

Ποιοῦμεν ἔκκλησιν εἰς τὸν πνευματικὸν κόσμον τῆς Ἑλλάδος, τοὺς Ἀθανάτους τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, τὰ ἀνώτατα ἐκπαιδευτικὰ ἰδρύματα, τὸ κατὰ δύναμιν νὰ πράξουν, διὰ νὰ ἀποφευχθῇ ὁ μοιραῖος ἐπερχόμενος ἀφελληνισμὸς τῶν ὁμογενῶν, ὁ ὁποῖος ἐκ τῶν κρατουσῶν συνθηκῶν καὶ πρακτικῶν δέον νὰ θεωρῇται θῆβαιος. Ἡ λύσις τοῦ προβλήματος εἶναι ἀπλὴ καὶ ἐφικτή.

1. Ἡ διδασκαλία τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης εἰς τὴν σχολὴν εἶναι ἀμέσως ἀνάγκης.
2. Ἡ ἐκλογὴ νέων καθηγητῶν πρέπει νὰ γίνεται βάσει τῆς ἐλληνομαθείας αὐτῶν.
3. Ὅλοι οἱ ἀπόφοιτοι νὰ μεταβαίνουν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὥστε νὰ ἀντλοῦν καὶ μὶν ὁμογενῶν καὶ ἡθὸς ἑλληνοπρεπεῖς (πολὺν σημαντικὸν αὐτό.)
4. Ἡ παραγωγὴ συγγραμμάτων εἰς τὴν Ἑλληνικὴν καὶ τὴν Ἀγγλικὴν γλῶσσαν.

Ζητοῦμε πολλὰ διὰ τὴν διάσωσιν τοῦ Ἑλληνισμοῦ; Ἡ σφύζουσα ἀπὸ ζωὴν καὶ δραστηριότητα ὁμογένεια τῶν ΗΠΑ δὲν πρέπει νὰ ἀφομοιωθῇ καὶ νὰ χαθῇ.

Μετά τιμῆς
Θεόδωρος Α. Λύρας
Γατρός, Νέα Ἱερσέη, ΗΠΑ

δαρισμοί που γίνονται από επίσημους φορείς του κράτους— και σās συγχάιρω γιά αυτό. Όφείλω νά σās αναφέρω τί έχει γίνει στην νήσο Γαῦδο. Έκανα τίς καταγγελίες μου στο ὑπουργείο Γεωργίας, στην ἀρχαιολογική ὑπηρεσία Χανίων και σέ κάποια ἔντυπα πρίν ἀπό 3 χρόνια, ἀλλά κανείς δέν μοῦ ἀπάντησε οὔτε καί ἔδωσε σημασία στο θέμα. Ἡ Γαῦδος βρίσκεται ἀρχαιολογικῶν εὐρημάτων σχεδόν σέ ὅλο της τὸ ἔμβადόν (15 τετραγωνικά χιλιόμετρα). Στήν τοποθεσία Κόρφος, νοτιοανατολικά τοῦ νησιοῦ, ὑπάρχει χείμαρρος πού ἐκβάλλει μέσα ἀπό ἕνα κατάφυτο πευκο-κεδρο-δάσος σέ μιὰ πανέμορφη παραλία. Στόν χῶρο αὐτόν ἔχουν γίνει ἀνασκαφές ἀπό τὸ '96, πού ἔφεραν στο φῶς θεμέλια κατοικίας προμινωϊκῆς ἐποχῆς. Πιο πάνω ὑπάρχει καί τάφος λαξευμένος στόν δρόμο. Σέ αὐτόν τόν χῶρο Ἐκκλησία, ἀρχαιολογία καί κοινότητα Γαῦδου κατὰ τήν γνώμη μου παρανόησαν. Ὁ χῶρος πού περιβάλλει τόν χείμαρρο —κάποια ἀγροτικά τεμάχια— ἀνήκει στήν Ἐκκλησία καί τόν διαχειρίζεται ὁ παπᾶς τῆς Γαῦδου. Τὰ ἔδωσε

πρὸς ἐνοικίαση σέ μιὰ ἑταιρεία, ὅπου μαζί μέ τήν κοινότητα πήραν ἐπιδότηση γιά νά κάνουν κοινοτικό camping. Πῶς ξεπέρασαν δασοχρεῖο καί ἀρχαιολογία, ἀφοῦ μέσα σέ αὐτά τὰ 5 στρέμματα ὑπάρχουν τὰ ἐρεῖπια, δέν τὸ γνωρίζω. Γνωρίζω ὅμως ὅτι ὁ κέδρος εἶναι προστατευόμενο εἶδος καί ὅτι οἱ ἐκσκαφές πού ἔκαναν τυπικά οἱ ἀρχαιολόγοι δέν ξεπερνοῦν τίς διαστάσεις τῶν 10X50X100 ἑκατοστῶν στο ἥδη ὠργωμένο χωράφι. Παρ' ὅλον ὅτι ἔχω σηκώσει τὰ χέρια ψηλά σχετικὰ μέ τὸ θέμα —ἀλλά καί σχετικὰ μέ τήν διαφάνεια καί τὸν σεβασμὸ πού θὰ ἔπρεπε νά διέπουν τὸ κράτος καί τοὺς φορεῖς του— ὥφειλα νά κάνω μιὰ τελευταία ἀναφορά σέ ἑσᾶς. Ἰσως τὸ ψάξετε καί δγᾶλετε στο φῶς ἄλλο ἕνα μπάχαλο αὐθαιρεσίας τῆς Ἐκκλησίας καί τῶν φορέων πού θὰ ἔπρεπε νά προστατεύουν αὐτὰ γιά τὰ ὁποῖα θεσπίστηκαν.

Μετὰ τιμῆς
Σταυρούλα Τζωρτζάτου
Νέος Κόσμος

Νὰ δημοσιεύονται τὰ ἀνθελληνικά ἐκκλησιαστικά κείμενα

Κύριε διευθυντά,
Εἶχα ἐτοιμάσει ἐπιστολή σέ ἔντονο ὕφος διαμαρτυρίας σχετικὰ μέ τὰ συμβάντα σέ κείνο τὸ ἀκατονόμαστο συνέδριο τῶν μεσαιωνιστῶν στο Ἀριστοτέλειο Πανεπιστήμιο τῆς Θεσσαλονίκης, ὅπου κατάντησαν στο σημεῖο νά ζητήσουν τήν αὐτεπάγγελτη δίωξη τοῦ «Δ» ἀπὸ τὸν εἰσαγγελέα. Ἀλλά μέ τὸ ἄρθρο σας στο τεῦχος τοῦ «Δαυλοῦ» 260-261 μέ καλύψατε πλήρως πάνω στο θέμα. Ὅμως τὰ ἀπολιθώματα τῆς Βυζαντινῆς θεοκρατίας εἶναι θρασέα, ὅπως ὁ παπα-Γιώργης Μεταλληνὸς καί ὁ παπα-Θεόδωρος Ζήσης, καί δέν ἰδρώνουν μέ τίς τόσες (ἀντιπαρατιθέμενες) ἀλήθειες.

Αὐτὸ πού θὰ ἀποδυναμώσῃ ἐν μέρει τὸ θράσος τους, εἶναι νά ἐκδοθῇ κάποιο τριμηνιαῖο π.χ. φύλλο, στο ὁποῖο νά ἀναφέρεται σέ κάθε ἐκδοχή ἢ προδοσία τῶν ρασοφόρων τῆς Κωνσταντινούπολης, οἱ ἀλλεπάλληλοι ἀφο-

ρισμοὶ τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ '21, οἱ ἐπὶ ἀναθεματισμοὶ κατὰ τῶν Ἑλλήνων στήν νεοελληνική, οἱ ὁποῖοι ψάλλονται στὶς ἐκκλησίες ἐπὶ μιάμιση χιλιετία, ἢ ἀπάτη τῆς «ἀναστάσεως» τοῦ Ἰησοῦ ἀπὸ τοὺς ζηλωτὲς καί ἡ βίαια ἐπιβολὴ τοῦ χριστιανισμοῦ ἀπὸ τοὺς αὐτοκράτορες, οἱ ὁποῖοι ἐγκληματίσαν, γιὰ νά θεμελιώσουν τὸν χριστιανισμὸ πάνω στόν τάφο τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ κ.λπ., κ.λπ. Κάτι πρέπει νά γίνῃ στήν κατεύθυνση αὐτή.

Τὸ ἄλλο ἐξοργιστικὸ εἶναι ὅτι ὁ ἀρμόδιος ὑπουργὸς ἐπέτρεψε αὐτὸ τὸ σκοταδιστικὸ συνέδριο νά ὁργανωθῇ μέσα στόν ναὸ τῆς γνώσης, καθὼς καί τήν παρουσία τοῦ ἀνδριάντος τοῦ ἁγίου Δημητρίου στο προαύλιο ἀντὶ τοῦ Ἀριστοτέλη.

Μετὰ τιμῆς
Γιάννης Γρηγορέας
Ἀθήνα

ΟΙ ΔΗΘΕΝ ΘΟΥΚΥΔΙΔΕΙΟΙ ΑΜΕΡΙΚΑΝΟΙ ΚΑΙ ΤΟ «ΜΗΝΥΜΑ» ΤΟΥ ΘΟΥΚΥΔΙΔΗ

Στὸ προηγούμενο τεύχος τοῦ «Δαυλοῦ» ἀπεκαλύφθη ἕνα ἐντυπωσιακὸ καὶ μᾶλλον «ἀπότομο» ἐνδιαφέρον τῆς ἀμερικανικῆς ἡγεσίας πρὸς τὴν ἑλληνικότητα καὶ τὴν ἑλληνικὴ θεώρηση τῆς πολιτικῆς. Μάλιστα ἔγινε σαφὲς πὼς θέσεις καὶ ἀπόψεις, πού χρονία τώρα διατύπωσε καὶ ὑποστήριξε αὐτὸ τὸ περιοδικὸ καὶ εἰδικώτερα ὁ ἐκδότης του, πῆραν τὸ δρόμο τοῦ Λευκοῦ Οἴκου. Πλὴν ὅμως τόσο οἱ ἀπόψεις αὐτὲς ἐμφανίζονται διαστρεβλωμένες, ὅσο καὶ ἡ γενικώτερη προσέγγιση τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτικοῦ λόγου ἐμφανίζεται καὶ αὐτὴ στὴ σκέψη τῶν Ἀμερικανῶν ἰθυνόντων πλημμελῆς, ἀντιφατικὴ καὶ γιὰ τοῦτο ἐπικίνδυνη.

Βασικὸς ἐκφραστὴς τῆς «στροφῆς» αὐτῆς τῆς Πλανηταρχίας ὁ ἑλληνιστὴς καθηγητὴς Βίκτωρ Νταϊβίντ Χάνσον. Σὲ πρώτη ματιὰ θὰ μπορούσε νὰ θεωρηθῇ ἰδιαιτέρως θετικὸ τὸ γεγονός, πὼς ἐκ τῶν βασικωτέρων συμβούλων τοῦ προέδρου Μπούς κατὰ τὴν τελευταία διετία εἶναι ἕνας καθηγητὴς τῆς κλασικῆς ἑλληνικῆς παιδείας, γνωστὸς μάλιστα στὸ εὐρὺ κοινὸ μὲ τὸ ἔργο του «Ποῖος σκότωσε τὸν Ὀμηρο;» καὶ ἀκόμη γνωστότερος στοὺς ἀναγνώστες τοῦ «Δαυλοῦ» ἀπ' τὴν ἰδιαιτέρως ἐνδιαφέρουσα συνέντευξή του, πού μᾶς παραχώρησε πρὶν ἀκριβῶς δύο χρόνια (τεύχος 240, Δεκέμβριος 2001).

Ὁ στενὸς λοιπὸν σύμβουλος τοῦ Ἀμερικανοῦ προέδρου, πού «ὅταν μιλάει κρατοῦν τὴν ἀνάσα τους στὸ Λευκὸ Οἶκο», ἐμφανίζεται στὶς δημόσιες δηλώσεις του ὡς θαυμαστὴς τῆς πολιτικῆς καὶ στρατιωτικῆς δράσης τῶν Ἀθηναίων τοῦ 5ου π.Χ. αἰῶνος καὶ ὡς δεινὸς ἐπίσης μαθητὴς τοῦ Θουκυδίδη. Διακηρύττει πὼς «ἡ Ἀμερικὴ πρέπει νὰ συμπεριφέρεται ὅπως ἡ ἀρχαία Ἀθήνα» καὶ πὼς «οἱ Ἀμερικανοὶ εἶναι θουκυδίδειοι ρεαλιστές», ὅταν ἐφαρμόζουν τὸ «δίκαιο τοῦ ἰσχυροῦ».

Ὅμως ὀφείλουμε νὰ σημειώσουμε πὼς ὁ Θουκυδίδης περιέγραψε ἄκρως ἐπιστημονικῶς ὡς παρατηρητὴς τὰ γεγονότα τοῦ Πελοποννησιακοῦ Πολέμου, τὰ «πολλὰ δεινὰ πὺν ἔγιναν καὶ θὰ γίνωνται πάντα, ὅσο ἡ φύσις τοῦ ἀνθρώπου θὰ παραμένῃ ἡ ἴδια», ὅπως ὁ ἴδιος σημειώνει, γιὰ νὰ καταδείξῃ ὅχι δεδαίως τὸν θρίαμβο τῶν Ἀθηναίων, ἀλλὰ τὸ πὼς ὁ πανίσχυρος καὶ λαμπερὸς ἑλληνικὸς κόσμος, ὁ νικητὴς τῶν Μηδικῶν Πολέμων, κατέληξε στὴ γενικὴ ἐξασθένηση καὶ παρακμῇ. Καὶ πάλι, ὅπως ὁ ἴδιος σημειώνει, ἀφίνει τὴν ἱστορία του ὡς «κτῆμα ἐς αἰεὶ» τῶν ἀνθρώπων, ὡς μόνιμη πηγὴ διδασχῆς μπροστὰ στὶς «ἴδιες ἢ παρόμοιες καταστάσεις», πού ὁπωσδήποτε θὰ κληθοῦν στὸ μέλλον οἱ ἄνθρωποι νὰ ἀντιμετωπίσουν. Ὁ κ. Χάνσον θὰ πρέπει νὰ κατανοήσῃ πὼς οἱ Ἀμερικανοὶ σήμερα: α) δὲν ἐνεργοῦν ὅπως οἱ Ἀθηναῖοι κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου καὶ β) ταυτόχρονα δὲν εἶναι «θουκυδίδειοι ρεαλιστές». Ἄν διδάχθηκαν ἀπ' τὸ Θουκυδίδη δὲν μποροῦν παρὰ νὰ δοῦν τὰ συντρίμματα τῆς κατεστραμμένης Ἀθήνας καὶ τῆς ὑπόλοιπης Ἑλλάδος ὡς μία κατάσταση πού προμηνύεται γιὰ ὅλη τὴν ἀνθρωπότητα σήμερα. Ἐνα ἐνδεχόμενον πού γίνεται ἀκόμη πιθανώτερον, ὅταν συγκρίνουμε τὸ ἐπίπεδο τοῦ πνεύματος κατὰ τὴν ἑλληνικὴ ἀρχαιότητα, τὴν ἐλευθερία τῶν ιδεῶν καὶ τὴν ἀνεξιθρησκία μὲ τὸ ἐπίπεδο τῆς θεοκρατίας καὶ τῆς θρησκευτικῆς μισαλλοδοξίας πού ἐπικρατεῖ σήμερα καὶ μάλιστα καὶ ἐντὸς τῆς ἡγεσίας τῆς πλανηταρχίας. Ἡ ταῦτιση τῶν ἀντιπάλων μὲ τίς δυνάμεις τοῦ «κακοῦ» καὶ τοῦ «Σατανᾶ» καὶ μάλιστα ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ ἴδιου τοῦ προέδρου Μπούς δὲν θυμίζει καθόλου τὴν ἑλληνικὴ ἀρχαιότητα, ἀλλὰ τὸν πιὸ σκοτεινὸ μεσαίωνα.

Ἦσως εὐρισκόμενοι σὲ διαρκὲς κλίμα πολέμου, πολλοὶ ἐκ τῶν θεωρητικῶν τῶν ΗΠΑ νὰ κατέληξαν στὴ «διαστροφή τῶν ἐννοιῶν», ὅπως καὶ πάλι ὁ Θουκυδίδης διακρίνει: «Ἀκόμη καὶ τὴ συνήθη σημασία τῶν λέξεων σὲ σχέση μὲ τὰ πράγματα τὴν ἄλλαξαν κατὰ τὸ δοκοῦν».

Παν. Α. Κουδαλάκης

ΕΤΑΙΡΑ: ΤΟ ΥΠΕΡΟΧΟ ΘΗΛΥ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑΣ

Ἡ σχέση ἀνδρὸς - ἰσοδύναμης γυναίκα

Τὸ φαινόμενο ἢ μᾶλλον τὸ ἔθος τοῦ ἑταιρισμοῦ στὴν ἀρχαία Ἑλλάδα εἶναι ἓνα ἱστορικὸ κεφάλαιο, στὸ ὁποῖο ἡ ἔρευνα ὁμολογουμένως δὲν ἔχει δώσει τὴ δέουσα σημασία. Ἀκόμα καὶ στίς πλείστες τῶν περιπτώσεων ποὺ ἱστορικοὶ συγγραφεῖς ἔχουν ἀσχοληθῇ μ' αὐτό, οἱ δημοσιεύσεις τους δείχνουν ἀφ' ἑνὸς μὲν πόσο ἐπιφανειακὰ καὶ πρόχειρα τὸ ἀντιμετωπίζουν, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὅτι ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖο τὸ ἀντιλαμβάνονται ὑπεμφαίνει σαφῶς τὶς ἐπιρροὲς στὴ σκέψη τους τῶν ἠθικολογικῶν κατευθύνσεων τῆς μεταχριστιανικῆς ἐποχῆς, κατὰ τὶς ὁποῖες παραθεωρεῖται, χλευάζεται ἢ διαστρεβλώνεται ὅτιδήποτε δὲν συνάδει πρὸς αὐτές. Ἐν τῷ παρόντι ἐπιχειρεῖται μιὰ προσπάθεια ἀντικειμενικῆς παρουσίας τῆς ἱστορικῆς εἰκόνας τῶν ἑταίρων, οἱ ὁποῖες κάθε ἄλλο παρὰ περιθωριοποιημένες ἦταν στὴν ἀρχαία ἐλληνικὴ κοινωνία, ὅπως τὶς θέλει ἡ ἰσοπεδωτικὴ καὶ συνάμα προκατειλημμένη περὶ τὸ ἐλληνικὸ παρελθὸν ἱστορικὴ ἔρευνα.

Τὸ κυριώτερο σφάλμα τῆς συνήθους ἱστορικῆς συγγραφῆς εἶναι ὁ μὴ διαχωρισμὸς τῶν ἑταίρων ἀπὸ τὶς ἀγοραῖες γυναῖκες, ποὺ ζοῦσαν στοὺς χώρους τῆς «ἐπίσημης» πορνείας. Παρενθετικὰ ἀξίζει νὰ ἐπισημανθῇ ὅτι ἡ ἰδρυση οἴκων ἀνοχῆς ἀνήγето στοὺς χρόνους τοῦ Σόλωνος, ἡ νομοθετικὴ φροντίδα τοῦ ὁποίου περιέστειλε τὰ τρωτὰ τῆς προγενέστερης πορνείας. Ἰδιαίτερες ἐπίσης κατηγορίες ἐλευθέρων ἡθῶν γυναικῶν ἀποτελοῦσαν οἱ ὀρχηστρίδες, οἱ αὐλητρίδες, οἱ κιθαρίστριες, οἱ ψάλτριες καὶ οἱ σαμβυκίστριες, οἱ ὁποῖες προσκαλούμενες στὰ συμπόσια ἔτερχαν τοὺς εὐωχομένους μὲ τὴν τέχνη καὶ τὰ φυσικὰ τους θέλγητρα.

Οἱ ἑταῖρες ὡς πρόσωπα ἀλλὰ καὶ ὡς κοινωνικὴ ὁμάδα διέφεραν ἐντελῶς ἀπὸ τὶς παραπάνω κατηγορίες γυναικῶν, λόγῳ ὑψηλῆς πνευματικῆς καλλιέργειας, λαμπρῆς μορφώσεως, ἀπαρμύλλου κάλλους, κοινωνικῆς θέσεως καὶ λεπτοῦ χαρακτήρος. Τὰ προτερήματα αὐτὰ ἔθελγαν τοὺς ἄνδρες, ποὺ ἀναζητοῦσαν τὴν ὁλοκληρωτικὴν εὐδαιμονία. Ὁ Δημοσθένης («Κατὰ Νεαί-

ρας», 122) κάνει σαφή διαχωρισμό τῶν ἐταιρῶν ἀπὸ τὶς λοιπὲς κοινὲς γυναικες καὶ τὶς παλλακίδες: «Τὰς μὲν ἐταίρας ἡδονῆς ἔνεκα ἔχομεν, τὰς δὲ παλλακὰς τῆς μεθ' ἡμέραν θεραπείας τοῦ σώματος». Ἡ λέξις «ἡδονή» δὲν σημαίνει τὴν ἐξ ἐνστίκτου ἐπιζητούμενη ἀπόλαυση, ἀλλὰ σαφῶς αὐτὴν ποὺ προκύπτει ἀπὸ τῆς χάρις, τὴν εὐφυΐα καὶ τὴ λεπτὴ αἰσθητική. Τὰ προτερήματα αὐτὰ ἐξακολουθοῦν νὰ θέλγουν τὸν ἀνδρικό πληθυσμὸ τῶν πόλεων ἀκόμα καὶ σὲ μεταγενέστερες τῆς κλασικῆς ἀρχαιότητος ἐποχῆς, ὅποταν οἱ ἐταῖρες εἶχαν πλέον ἐκπέσει κοινωνικά.

Οἱ ἱστορικὲς πηγὲς ἀναφέρουν ὀνόματα καὶ περιστατικὰ τῆς ζωῆς διασημῶν ἐταιρῶν. Τὰ ὀνόματα τῆς Ἀσπασίας, τῆς Μελίττης, τῆς Λαΐδος, τῆς Λεαίνης, τῆς Θεοδότης, τῆς Γλυκέρως, τῆς Λεοντίου, τῆς Νεαίρας, τῆς Πετάλης, τῆς Πυθιονίκης καὶ πάρα πολλῶν ἄλλων συναντῶνται δίπλα στὰ ὀνόματα διασημῶν ἀνδρῶν. Ἀξιοσημείωτες περιπτώσεις τέτοιων «δεσμῶν» εἶναι: τῆς Διδύμης μὲ τὸν Πτολεμαῖο τὸν Φιλάδελφο, τῆς Διοτίμης, τῆς ὁποίας θερμὸς θαυμαστῆς ὑπῆρξε ὁ Σωκράτης, τῆς Γναθαίνης, ποὺ ζοῦσε ἓναν φλογερὸ ἔρωτα μὲ τὸν δραματικὸ ποιητὴ Δίφιλο, τῆς Ἀγαθοκλείας, ποὺ συνδεόταν μὲ τὸν Πτολεμαῖο τὸν Φιλοπάτορα, τῆς Ἀρχαιανάσσης, ποὺ ἀγαποῦσε τὸν Πλάτωνα, τῆς Λαγίδος, ἐρωμένης τοῦ Λυσία, τῆς Μυρρίνης, ποὺ συνδεόταν μὲ τὸν ῥήτορα Ὑπερίδη, τῆς Φιλουμένης, ποὺ εἶχε ἐρωτευθῇ τὸν Κρίτωνα, τῆς Μεδοντίδος μὲ τὸν Ἀλκιβιάδη, τῆς Δωρίχης, ποὺ δεχόταν συχνὰ τὸν Αἴσωπο, τῆς Αὐδάτης, τὴν ὁποία εἶχε περὶ πολλοῦ ὁ Φίλιππος ὁ Μακεδών, τῆς Ἐρπυλλίδος, ποὺ συζοῦσε μὲ τὸν Ἀριστοτέλη καὶ πολλῶν ἄλλων, ποὺ καταδεικνύουν ὅτι ἡ παρουσία τοῦ ἐταιρισμοῦ στὴν ἀρχαία κοινωνικὴ ζωὴ κάθε ἄλλο παρὰ τυχαῖα προέκυψε.

Ἄλλο ἢ παιδοποιία καὶ ἄλλο μιὰ βαθειὰ σχέση

Ὅς πρὸς τὶς ἀπαρχῆς τοῦ ἱστορικοῦ αὐτοῦ θέματος μιὰ ἀξιόλογη ἐκτίμηση ἔχει κάνει ὁ ἀείμνηστος ἱστορικός Γρηγόριος Στεφάνου περὶ τὶς ἀρχῆς τοῦ περασμένου αἰῶνα στὸ σύγγραμμά του «Αἱ ἐταῖραι κατὰ τὴν ἐλληνικὴν ἀρχαιότητα»: «Ἐφ' ὅσον οἱ σύζυγοι (γυναῖκες) δὲν ἐτύγχανον τοιαύτης μορφώσεως, ὥστε νὰ δύνανται νὰ συζητοῦν ὄχι πλέον μὲ φιλοσόφους, ποιητὰς καὶ καλλιτέχνους καὶ νὰ ποικίλλουν μίαν συναναστροφὴν διὰ τῆς χάριτος τοῦ πνεύματος, ἀλλ' οὔτε μὲ αὐτοὺς τοὺς συζύγους των, φυσικὸν ἦτο οἱ τελευταῖοι οὗτοι νὰ νυμφεύωνται μὲν χάριν τοῦ “παιδοποιεῖσθαι γνησίως” – ἀφοῦ τοῦτο ἡξίουσαν οἱ Νόμοι, ἡ Πολιτεία καὶ ἡ Θρησκεία – ἀλλὰ καὶ νὰ ἀναζητοῦν τὴν πνευματικὴν ἡδονὴν καὶ τέρψιν εἰς ἄλλα κέντρα πλὴν τῆς συζυγικῆς ἐστίας. Τὰ πρόσωπα τὰ δυνάμενα λόγῳ τῆς μορφώσεώς των καὶ λόγῳ τοῦ σωματικοῦ καὶ πνευματικοῦ κάλλους των νὰ ἀποσπάσουν τὴν προσοχὴν τοῦ ἀνδρός, ἦσαν μόνον αἱ ἐταῖραι. Αἱ γυναῖκες αὐταὶ ἀνῆκον εἰς μίαν τάξιν, τὴν ὁποίαν ματαίως θὰ ἀναζητήσῃ κανεὶς σήμερον.

Ἡ Ὀλόκληρος δὲ ἡ τάξις αὐτῇ τῶν γυναικῶν ἐπέδρασε μέγας, ὅχι μόνον ἐπὶ τῆς καθ' ὅλον ἀναπτύξεως τῆς ἐλληνικῆς μεγαλοφυΐας, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῦ πνευματικοῦ καὶ καλλιτεχνικοῦ τῶν Ἑλλήνων δίου». Οἱ θέσεις αὐτὲς θυμίζουσιν τὰ ὅσα σχετικὰ γράφει ὁ Ξενοφῶν στὸν «Οἰκονομικόν» του: «Τῇ μὲν γὰρ γυναικὶ κάλλιον ἔνδον μένειν ἢ θυραυλεῖν, τῷ δὲ ἀνδρὶ αἴσχιον ἔνδον μένειν ἢ τῶν ἔξω ἐπιμελεῖσθαι». Ὅσον ἀφορᾷ στὸ «γνησίως παιδοποιεῖσθαι», ποὺ ἐπεβάλλετο ἀπὸ τὸ «γράμμα τοῦ Νόμου», εἶχε μᾶλλον σχετικοποιηθῇ κατὰ τὴν περίοδο ἀκμῆς τοῦ ἑταιρισμοῦ. Ἄς μὴν λησμονοῦμε ὅτι ὁ φιλόσοφος Βίων ἦταν υἱὸς τῆς ἑταίρας Ὀλυμπιάδος, ὁ Θεμιστοκλῆς ἦταν τέκνο τῆς ἑταίρας Ἀδροτόνου, ὅπως καὶ ὁ ρήτωρ Ἀριστοφῶν τῆς Χορηγίδος, ἐνῶ ὁ Ἀθηναῖος στρατηγὸς Τιμόθεος ἐκαυχᾶτο ὅτι «εἰ μὴ ὁ πατὴρ αὐτοῦ συνήρχετο ἑταίρα»,

Ἡ ἑταίρα δοιοῦναι τὸ κεφάλαιον, ὁ ὁποῖος ἔχει «παρὰ πρὸς» καὶ κάνει ἐμετό. (Λεπτομέρεια ἀπὸ κύλικα τοῦ πρώτου μισοῦ τοῦ 1. π.Χ. αἰ.)

δὲν θὰ ἦταν υἱὸς τοῦ Κόνωνος. Οἱ περιπτώσεις αὐτὲς ἀποτελοῦν ἓνα μικρὸ δείγμα τῆς στάσεως πὺν τηροῦσε ἡ κοινωνία ἔναντι αὐτῶν τῶν ἐλευθεριαζουσῶν γυναικῶν, τὶς ὁποῖες ὄχι μόνον ἀνεχόταν, ἀλλὰ καὶ ἐν πολλοῖς τιμοῦσε, καθὼς πολυτελῆ μνημεῖα ἀφιεροῦντο σ' αὐτὲς, ὅπως ἐπίσης τρίποδες καὶ χάλκινες εἰκόνες καὶ τιμητικὰ ἱκρίώματα στὶς πομπές. Ἀκόμη σὲ πολλὰ μέρη τῆς Ἑλλάδας ἠγείροντο ἀγάλματα ἑταιρῶν στοὺς δημόσιους περιπάτους, στοὺς ναοὺς, στὶς στοᾶς καὶ τοὺς ἱεροὺς περιδόλους. Πέρα ἀπὸ τὰ μαρμάρινα ὁμοιώματα τῆς Φρύνης (πὺν χρησίμευσε καὶ ὡς «μοντέλλο» τοῦ Πραξιτέλους γιὰ τὴν ἀπεικόνιση τῆς Κνιδίας Ἀφροδίτης), τῆς Λαΐδος, τῆς Πυθιονίκης κ.ἄ., ἀκόμα καὶ μέσα στὴ Σπάρτη τῆς λιτότητας καὶ τῆς ἐγκράτειας κατεῖχε περίοπτη θέση τὸ ἄγαλμα τῆς ἑταίρας Κοττίνης.

Πολιτισμός: Πνευματικὴ ἐξομοίωση ἀνδρὸς - γυναικός

Οχι μόνον ἑραστές τῶν ἑταιρῶν μὲ μεγάλη οἰκονομικὴ εὐρωστία, ἀλλὰ λαοὶ καὶ πόλεις ὁλόκληρες ἵδρυναν ναοὺς καὶ μνημεῖα γι' αὐτὲς. Χαρακτηριστικὰ στὴν Ἀβυδο εἶχε οἰκοδομηθῆ ναὸς ἐπ' ὀνόματι τῆς Ἀφροδίτης τῆς ἑταίρας τῆς λεγομένης «Πανδήμου», σὲ ἔνδειξη εὐγνωμοσύνης καὶ τιμῆς ἐκ μέρους τῶν πολιτῶν πρὸς κάποια ἑταῖρα πὺν εἶχε συντελέσει στὴν ἀνάκτηση τῆς ἐλευθερίας τους.

Ἀλλὰ καὶ οἱ πνευματικοὶ δημιουργοὶ δὲν ὑπολείπονταν. Πολλοὶ ποιητὲς ὑπέγραφαν τὰ ἔργα τους δι' ὀνομάτων γνωστῶν ἑταιρῶν. Εἶναι γνωστὰ ἡ «Θαῖς» τοῦ Μενάνδρου (πρὸς τιμὴν τῆς ἑταίρας τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου), ἡ «Κοριανὼ» τοῦ Φερεκύδου, ἡ «Λεόντιον» τοῦ Ἑρμησιάνακτος κ.ἄ. Δὲν εἶναι δὲ καὶ λίγες οἱ περιπτώσεις πὺν ὄχι μόνο τὸ κάλλος, ἡ μόρφωση καὶ ἡ εὐστροφία ἔκαναν τὶς ἑταῖρες ἀντικείμενα τιμῆς, ἀλλὰ καὶ ὁ ἥρωισμός, ἡ ἀγαθοπραξία καὶ ἡ αὐταπάρνηση πὺν πολλές ἐξ αὐτῶν ἐπέδειξαν σὲ δύσκολες συνθήκες. Ἡ Λέαινα ἐθυσιάσθη ἐθελούσια γιὰ τὸν ἔρωτα πρὸς τὸν Ἀριστογείτονα. Ὅταν τὴν συνέλαβε ὁ Ἰππίας καὶ τὴν ὑπέβαλε σὲ βασανιστήρια γιὰ νὰ τῆς ἀποσπάσῃ πληροφορίες σχετικὰ μὲ τὴν ἐπίθεση τῶν λεγομένων «τυραννοκτόνων», προτίμησε νὰ κόψῃ τὴ γλῶσσα της μὲ τὰ δόντια της, γιὰ νὰ μὴν μιλήσῃ. Τιμώντας τὴν πράξη της οἱ Ἀθηναῖοι ἔστησαν μία χάλκινη «λέαινα ἄγλωττον» στὰ Προπύλαια τῆς Ἀκροπόλεως. Ὁμοιο ἥρωισμό ἐπέδειξε καὶ ἡ Τιμάνδρα, ἑταῖρα πὺν συνδεόταν μὲ τὸν Ἀλκιβιάδη, ὅταν ὁ τελευταῖος κινδύνευσε κατὰ τὴν πολιορκία τοῦ οἴκου του ἀπὸ στρατιῶτες τοῦ Φαρναδάζου: προέταξε τὰ στήθη της στὰ πυρακτωμένα βέλη τους.

Ἐπίσης ὅλες οἱ Κορίνθιες ἑταῖρες, ὅταν ὁ Ξέρξης εἰσέβαλε στὴν Ἑλλάδα, προσῆλθαν στὸ ἱερὸ τῆς Ἀφροδίτης καὶ προσεύχονταν γιὰ τὴ σωτηρία τῶν Πανελλήνων, γι' αὐτὸ καὶ τὰ ὀνόματά τους χαράχτηκαν σὲ περίοπτο πίνακα.

Ἡ δὲ περιώνυμη Φρόνη ἀπὸ τὶς Θεσπίες εἶχε ἀναλάβει μὲ δικὰ τῆς ἔξοδα τὴν περιτείχιση τῆς πόλεως τῆς μετὰ τὴν ἰσοπέδωση τῶν τειχῶν ἀπὸ τὸν μακεδονικὸ στρατό.

Μὲ αὐτὰ τὰ ἱστορικὰ δεδομένα ἡ ἀπάντησις στὸ ἐρώτημα πόθεν καὶ γιατί προέκυψε ἡ τάξις τῶν ἑταίρων στὴν ἀρχαιότητα καὶ πῶς ἤκμασε στοὺς κόλπους τῆς κοινωνίας εἶναι μᾶλλον σύνθετη, καθὼς οἱ συνιστώσες τῆς εἶναι πολλές, ἀφοῦ ἀντικατοπτρίζουν ἓνα σύμπλεγμα σχέσεων καὶ ἰσορροπιῶν ἀνάμεσα στὸ ἀρσενικὸ καὶ τὸ θηλυκὸ στοιχεῖο.

Ἀφ' ἑνὸς ἡ θέλησις τῆς γυναίκας γιὰ κοινωνικὴ ἀνοδο μέσα στὴν ἀνδροκρατούμενη κοινωνία, ἡ οἰκονομικὴ τῆς ἀνεξαρτησία, ἡ συντροφικότητα στὴ σχέση μὲ τὸν ἄνδρα, ἡ βελτίωσις τῆς κοινωνικῆς καὶ πνευματικῆς τῆς καλλιέργειας καὶ ἀφ' ἑτέρου ἡ ἀνδρική ψυχοσωματικὴ πλήρωσις, ἡ ἀναζήτησις τῆς Ἡδονῆς (κόρης τοῦ Ἑρωτα καὶ τῆς Ψυχῆς κατὰ τὴ Μυθολογία) διὰ τῆς συναναστροφῆς μὲ ἰσάξιο πνεῦμα καὶ ἡ ἱκανοποίησις τῆς γενετήσιας ὁρμῆς συνθέτουν τὸ στοιχεῖο τοῦ ἑταιρισμοῦ.

Ὅλες αὐτὲς οἱ παράμετροι βεβαίως ἔχουν ἓναν κοινὸ παρανομαστή, ποὺ δὲν εἶναι ἄλλος ἀπὸ τὴν Ἀνάγκη. Τὴν πολύπτυχην αὐτὴν ἀνάγκην κάλυψε τὸ ὑπὸ ἐξέτασι φαινόμενο, ποὺ εἶναι μοναδικὸ στὸ παγκόσμιον πολιτισμικὸ γίγνεσθαι.

Οἱ εἰτάρεις τῆς ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος, ἀνερχόμενες στὸ ψυχικὸ καὶ διανοητικὸ ὕψος τοῦ ἀνδρὸς μέσα ἀπὸ τὴν ἐλεύθερον ἐπικοινωνίαν μὲ τὸ ἄλλο φύλον, κατέδειξαν ὅτι ὁ ἀληθὴς πολιτισμὸς ἔγκειται στὴν ἠθικὴ καὶ ψυχικὴ ἐξομοίωσις.

Αὐτὲς, χωρὶς σχολαστικὰς καὶ μικρόλογες συζητήσεις ἀλλὰ ἔμπρακτα, εἰσῆλθαν στὴ ζωὴ καὶ τῆς χάρισαν τὶς θαυύτερες καὶ ἀνθρωπιστικότερες ἀπόψεις τοῦ ἠθικοῦ καὶ ψυχικοῦ κόσμου, γι' αὐτὸ καὶ χωρὶς ὑπερβολὴ δύνανται νὰ χαρακτηρισθοῦν ὡς οἱ πρῶτες φεμινίστριες, μὲ μόνην τὴ διαφορὰ ὅτι «ὁ φεμινισμὸς ἐκεῖνος ὅχι μόνον δὲν πλαστογραφοῦσε τὴ γυναῖκα, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐπλούτιζε, ὥστε νὰ εἶναι πηγὴ ἀγάπης καὶ τρυφερότητας», ὅπως χαρακτηριστικὰ ἀναφέρει ὁ ἱστορικὸς συγγραφέας Κων. Σκόκκος στὸ ἔργον του «Ἑταῖραι καὶ Παλλακαὶ εἰς τὴν Ἀρχαίαν Ἑλλάδα». (Ἀθήνα, 1923). Προσθέτει δέ: «Ἡ ἱστορία δὲ καὶ ἡ μελέτη τῶν παρ' ἀρχαίοις ἑταίρων ἔχει νὰ προσφέρῃ ἅπειρα διδάγματα ἐκπολιτιστικῆς καὶ ἐξανθρωπιστικῆς δράσεως εἰς τοὺς ἠθικολόγους, τόσον εἰς τοὺς ταρτούφους σεμνοτύφους τῆς ἠθικῆς, ὅσον καὶ εἰς τοὺς ἀφηνιασμένους φεμινιστὰς τῶν νεωτέρων χρόνων».

Μάριος Μαρανέας

ΚΤΗΜΑ ΣΥΓΓΡΟΥ: ΕΝΑΣ ΚΑΘΡΕΦΤΗΣ

Μία βόλτα στο Κτήμα Συγγρού, και η ψυχή του ανθρώπου γεμίζει θλίψη από την ασχήμια και την εγκατάλειψη. Κι όμως ο χώρος είναι μαγικός. Ή φύση αλλά και η φροντίδα κάποιων στο παρελθόν «δούλεψαν» γι' αυτόν τον σκοπό. Σήμερα το Κτήμα Συγγρού γνωρίζει την αδιαφορία, την ανευθυνότητα των υπευθύνων αλλά και την βαρβαρότητα. Τα σκουπίδια, τα σκουριασμένα παλιοσίδηρα, τα εγκαταλελειμμένα άλλοτε καλαίσθητα κτήρια, οι κάθε είδους καταστροφές άμαυρώνουν την ειδυλλιακή εικόνα του χώρου. Και μέσα σ' όλα αυτά ακούγονται και κάποιες «προτάσεις» για άλλου είδους χρήση του κτήματος, πιο «κερδοφόρα».

Ἀξίος μαθητὴς ἑνὸς ἀξίου δασκάλου, τοῦ Θεόφιλου Καίρη, ὁ Ἀνδρέας Συγγρὸς ὑπῆρξε ἄνθρωπος ἐμπνευσμένος καὶ σ' αὐτὸν ὀφείλεται ἡ χρηματοδότηση καὶ δημιουργία ὑψίστης ἐθνικῆς σημασίας ἔργων ὅπως ἡ ἀνέγερση τοῦ Δημοτικοῦ Θεάτρου Ἀθηνῶν, τῶν μουσείων Ὀλυμπίας καὶ Δελφῶν, ἡ ἱδρυση τῶν φερώνυμων σωφρονιστικῶν φυλακῶν, τοῦ φερώνυμου νοσοκομείου μεταδοτικῶν νοσημάτων, ἡ ἀποπεράτωση τοῦ Ἰσθμοῦ τῆς Κορίνθου καὶ τοῦ θεραπευτηρίου «Εὐαγγελισμός» καὶ τέλος ἡ διάνοιξη τῆς Λεωφόρου Συγγροῦ, ἡ ὁποία συνδέει τὴν Ἀθήνα μὲ τὸ Παλαιὸ Φάληρο.

Τὸ Κτήμα Συγγροῦ βρίσκεται στὴν περιοχή τῶν Ἀναδρύτων, δεξιά κατὰ τὴν ἔξοδο ἀπὸ Ἀθήνα τῆς λεωφόρου Κηφισίας καὶ ἔχει ἑκταση 1.000 στρεμμάτων. Ἐκεῖ βρίσκεται ἡ Γεωπονικὴ Σχολὴ μὲ τὰ φυτώριά της, καθὼς ἐπίσης καὶ τὸ σχολικὸ συγκρότημα τῶν Ἀναδρύτων, ποὺ ὑπῆρξε στὸ παρελθὸν σχολεῖο ἀγροτόπαιδων ἀλλὰ καὶ τέκνων τῆς ἐκπεσούσης βασιλικῆς οἰκογένειας, στὴν συνέχεια δὲ στέγασε τὸ κλασικὸ Λύκειο Ἀμαρουσίου καὶ σήμερα φιλοξενεῖ τὸ Πειραματικὸ Λύκειο καὶ τὸ Γυμνάσιο Ἀμαρουσίου, καθὼς ἐπίσης τὸ Τ.Ε.Ε. Ἀναδρύτων.

Μὲ ρητὴ ἐντολὴ στὴν διαθήκη του ὁ Συγγρὸς ἀνέθεσε στὴν σύζυγό του Ἰφιγένεια Συγγροῦ νὰ δωρήσῃ στὴν Γεωργικὴ Ἑταιρεία τὸ κτῆμα, ὅπου ἰδρύθηκε τὸ 1927 τὸ Πρακτικὸ Γεωργικὸ Σχολεῖο. Σύμφωνα μὲ διάταξη τῆς διαθήκης ἐπιθυμία τοῦ Συγγροῦ ἦταν ἡ ἀνάπτυξη τῆς Ἑλληνικῆς Γεωργίας, ἡ ἐκπαίδευση νέων γεωργῶν καὶ ἡ προσφορά στοὺς κατοίκους τῆς περιοχῆς μιᾶς δασικῆς ἑκτασης ἀναψυχῆς. Σήμερα τὴν εὐθὺνὴ διαχείρισης τοῦ κτήματος ἔχει τὸ Ἰνστιτοῦτο Γεωπονικῶν Ἐπιστημῶν (ποὺ ὑπάγεται στὸ ὑπουργεῖο Γεωργίας). Ὁ Δῆμος Ἀμαρουσίου συνεργάζεται μὲ τὸ Ἰνστιτοῦτο Γεωπονικῶν Ἐπιστημῶν στὸ θέμα τῆς καθαριότητος καὶ τῆς δασοπροστασίας τοῦ κτήματος.

Ὁ δήμαρχος κ. Τζανίκος τάσσεται ὑπὲρ τῆς ὑλοποιήσεως τῶν στόχων τοῦ ΙΓΕ, οἱ ὁποῖοι συνοψίζονται στὴν προστασία τοῦ κτήματος καὶ τὴν ἀνάδειξή του «*σὲ χώρο πρασίνου, οἰκολογίας, περιβάλλοντος καὶ θέδαια μὲ τίς πολιτιστικές, ἐλαφρὲς ἀθλητικές καὶ ἐκπαιδευτικές χρήσεις*». Καὶ οἱ δύο φορεῖς δηλώνουν κατηγορηματικὰ ὅτι τάσσονται κατὰ ὁποιασδήποτε **νέας** χρήσης τοῦ κτήματος καὶ συγκεκριμένα ὅτι «*ἡ δούληση τῆς διαθέτουσας εἶναι ἀπόλυτα ἐφαρμοσμένη σήμερα καὶ οὐδεὶς πρέπει νὰ ἐπέμβῃ*».

Σήμερα, 25.10.03, ἡ κατάσταση ποὺ ἐπικρατεῖ ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι τραγικὴ καὶ τὰ μεγάλονοα σχέδια τοῦ ΙΓΕ ὄχι μόνον δὲν ἔχουν πραγματοποιηθῇ, ἀλλὰ μοιάζουν πολὺ μακρινὰ. Ἡ κατοικία τοῦ Α. Συγγροῦ ἀποτελεῖ πλέον ἓνα θλιβερὸ ἐρεῖπιο, μάλιστα βρωμερὸ καὶ ἐπικίνδυνον. Τὰ ἄθλια λυόμενα, τραγικὲς παραφωνίες μέσα στὸν χώρο τῆς ἑκστασης καὶ τῆς ὁμορφιάς, ἐξακολουθοῦν νὰ χρησιμοποιοῦνται ἀπὸ τοὺς μαθητὲς. Ἐν κατακλείδι, τὸ μόνον ποὺ (μέχρι στιγμῆς) προστατεῖται τὸ κτῆμα ἀπὸ τὴν ἐξαφάνισή του –ὅπως ἔγινε σὲ ἄλλους πνεύμονες τοῦ Λεκανοπεδίου– εἶναι ἡ ρητὴς διατυπωμένη δούληση τοῦ Ἀνδρέα καὶ τῆς Ἰφιγένειας Συγγροῦ (ὅπως ἐκφράσθηκε στὴν διαθήκη της) γιὰ τὴν ὀρθὴ χρήση τοῦ κληροδοτήματός τους.

ΤΗΣ ΕΞΑΘΛΙΩΣΗΣ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΡΩΜΙΟΣΥΝΗΣ

Ὁ Πάρις... οἰκτρὰ ἀποκεφαλισμένος καὶ ἀκρωτηριασμένος. Ὁ κλητὸς κριτὴς τοῦ κάλλους τῶν μεγίστων θεαινῶν Ἥρας, Ἀθηνᾶς καὶ Ἀφροδίτης τιμήθηκε ἀπὸ τὸν ὄραματιστὴ Ἀνδρέα Συγγρό, ἀλλὰ ὁ βανδαλισμὸς τῆς Ρωμοσύνης δὲν «συγχωρεῖ» τὴν Τέχνη...

...ὅπως δὲν συγχωροῦν τὸν μεγάλο εὐεργέτη τους οἱ εὐεργετηθέντες, πὺ μετέτρεψαν τὴν θαυμάσια νεοκλασικὴ «Ἐπαυλὴ Συγγροῦ» στὸ ρημαδιὸ πὺ βλέπετε στὴν φωτογραφία.

Ο ΚΑΛΑΘΟΣ ΤΩΝ ΑΧΡΗΣΤΩΝ

Τὸ κάλλος καὶ ὁ... κάλος!

Τσούπ! Νάτο καὶ τὸ νέο βλαστάρι, τὸ ἀδελφάκι τοῦ Φοῖβου καὶ τῆς Ἀθηνᾶς. Μιλῶ, ὅπως καταλάβατε, γιὰ τὸ τρίτο καὶ πλέον φαρμακερὸ εἰκαστικὸ δημιούργημα τοῦ κ. Γκόγκου. (Οὐδεμία σχέση μὲ Βὰν Γκόγκ, ἀπὸ τὸν ὁποῖο εἶναι κλάσεις ἀνώτερος)! Ἐμ, καλλιτέχνης εἶναι ὁ ἄνθρωπος, δὲν δουρδανίζει δούτηρο! Φιλοτέχνησε τρεῖς ὑπέροχες μορφές γιὰ τοὺς σκοποὺς τοῦ ἱερώτερου –πάλαι ποτὲ– ἀθλητικοῦ θεσμοῦ σας, κυρίες καὶ κύριοι Νεοέλληνες. Νὰ τίς βλέπετε καὶ νὰ σᾶς σηκώνεται ἡ τρίχα – ἀπὸ συγκίνηση. Τί ὁμορφιά, τί χάρις! Ἄν τίς δημιουργοῦσε ὁποιοσδήποτε ἄλλος, γιὰ ἄλλο σκοπὸ, θὰ ἔλεγα ὅτι μᾶλλον ἔχει πάρει ληγμένα χάπια, ἀλλὰ ὁ κύριος Γκόγκος... ἀπαπατά! Φωτιά νὰ ρίξη ὁ Γιαχδὲ καὶ νὰ μὲ κάψη! Γιὰ νὰ μὴν τὸ ἔχη κάνει ὡς τώρα, πάει νὰ πῇ ὅτι συμφωνεῖ μαζί μου, ὅπως ἄλλωστε καὶ οἱ ἰθύνοντες τῆς ἐπιτροπῆς «Ἀθήνα 2004», πὺν ἐνέκριναν αὐτὲς τίς θείας ἐμπνεύσεως μορφές ὡς μασκῶτ κι ἔκτοτε φιγουράρουν σὲ πιάτα, ποτήρια, ἀναπτῆρες, στυλό, πετσέτες, σῶδρακα καὶ ἄλλα εἶδη ἀτομικῆς καὶ οἰκιακῆς χρήσεως. Μέχρι καὶ σὲ χριστουγεννιάτικες κάρτ-ποστάλ μὲ τὸν Ἀη-Βασίλη ἀγκαλίτσα θὰ τίς βρῆτε! Γιὰ τέτοιο «ἄχαρμα» μιλάμε.

Ἐτοιμαστῆτε λοιπόν, μετὰ τὰ χαριτόδωρα, πλατύποδα καὶ ἀμοιβαδοειδῆ κονκλάκια «Φοῖβο» καὶ «Ἀθηνά», νὰ βάλετε στὸ νοικοκυριὸ καὶ στὴν καρδιά σας καὶ τὸν «Πρωτέα», τὸν ἱππόκαμπο σῆμα κατατεθὲν τῆς Παρολυμπιάδας. Μὴ μοῦ πῆτε ὅτι δὲν σᾶς ἀρέσει. Ἐδῶ ὁ κ. Φίλ Κρείβεν, πρόεδρος τῆς Διεθνοῦς Παρολυμπιακῆς Ἐπιτροπῆς, δηλώνει ἐρωτευμένος μαζί του! (Δὲν ἐκπλήττομαι, τόσους αἰῶνες χωμένος μέσα στὶς ψυχανωμαλίες τῶν «Βίβλων» καὶ τῶν «Ἀποκαλύψεων», ἔχω δεῖ κὰν καὶ κὰν!). Νὰ δῆτε πὺν σὲ λίγο καὶ ὁ προκαθήμενος θὰ δάλλη λυτοὺς καὶ δεμένους νὰ τὰ ἀγιογραφήσουν κιόλας! Κι ἂς λυσσᾶνε ἐκεῖνοι οἱ ὀπισθοδρομικοὶ –τύπου «Δαυλοῦ»– γκαρίζοντας γιὰ «τερατώδεις δολιοφθορές» στὸν Ὀλυμπισμό. Οἱ ἄνθρωποι ἔχουν κολλήσει σὰν στόκοι στὰ ἀπεχθῆ τεχνήματα τῶν προγόνων τους, ὅπως ὁ Ἡνίοχος τῶν Δελφῶν, ὁ Ἐρμῆς τοῦ Πραξιτέλη, ἡ Ἀφροδίτη τῆς Κνίδου, ὁ Δισκοδόλος τοῦ Μύρωνος καὶ ἄλλα τέτοια, πὺν ἀντικατοπτρίζουν τὴ φρόνηση, τὸ λόγο, τὴν ἀρετὴ καὶ τὴν ἀρμονία, πράγματα δηλαδὴ ἐντελῶς ἀκατάλληλα γιὰ τὸ στομάχι μου. Πὺν νὰ καταλάβουν αὐτοὶ ὅτι ἡ τέχνη πὺν λανσάρω ἐγὼ ἔχει θαυμάσιο νόημα (καὶ ἀκόμη θαυύτερες σκοπιμότητες, πὺν ἐμφωλεύουν στὶς σκοτεινὲς ἔλικες τοῦ ἐγκεφάλου μου). Θέλετε παραδείγματα; Τζάμπα, βρέ, ἔκανα διάσημο τὸν Ἀντυ Γουῶρχολ; (Ναί, αὐτὸν πὺν κατασκεύαζε γλυπτά ἀπὸ κεσέδες). Τζάμπα ἔκανα «στάρ» τὴν Μπάρμπαρα Στρείζαρντ; (πὺν ὁ Αἰῶνος πρέπει νὰ ἦταν κοῦκλος μπροστὰ της).

Ἐτσι λοιπὸν ὁ Πρωτέας μου ἐκφράζει, ὅπως ἄλλωστε ἐλέγχῃ ἀπὸ ἐπίσημα χεῖλη, τίς τέσσερις ἀξίες τῶν Παρολυμπιακῶν Ἀγώνων· τὴ δύναμη, τὴν ἐπιδίωξη, τὴν ἐμπνευση καὶ τὴν γιορτὴ. Φῶς φανάρι! Ὅλα αὐτὰ φαίνονται στὸ γαριδόσχημο κορμί του, τὸ «σιδερένιο κι ἄξιο» καὶ στὸ κεφάλι του, πὺν θυμίζει ἡλεκτρικὴ σκούπα. Ἦδη ἀρχίζει νὰ κυκλοφορῇ κι αὐτὸς τυπωμένος σὲ μπλουζάκια, κατελάκια, κάλτσες, μαντήλια κ.ο.κ. Κατόπιν, ἴσως πατικωθῇ καὶ σὲ τορβάδες. Γιατί; Μὰ φυσικὰ γιὰ νὰ δάλουν τὸ κεφάλι τους μέσα ὅλοι αὐτοὶ οἱ παρatreχάμενοι, ὅταν θὰ ἔχη πάρει καὶ σηκώσει ἐμένα πρὸ πολλοῦ τὸ

Σάρωθρον

ΕΞΑΔΙΚΟ: ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ

καὶ ἡ φιλοσοφία τῶν ἀριθμῶν

«πάντων σοφώτατον ἀριθμὸς» (Πυθαγόρας)

Ξεκινῶ ἀντίστροφα: «Ἑλληνες ἀεὶ κλέπται πάσης γραφῆς καὶ πάσης ἐπιστήμης». Τὸ εἶπε ὁ χριστιανὸς Τατιανὸς (2ος αἰ.) στὴν ἀπολογία του «Πρὸς Ἑλληνας». Στὴν ἴδια πορεία μὲ τὸ «Ἐξ ἀνατολῶν τὸ φῶς». Εἶναι λοιπὸν ἔτσι; «Δύο καὶ δύο κάνουν τέσσερα» ἐδίδασκε ὁ δάσκαλος· καὶ τὸ ἐπαναλαμβάνουμε ὡς ἔκφραση ἀπόλυτης δεβαιότητος. Πάντα; Ἔτσι εἶναι ἢ περιπτωσιακὰ εἶναι σωστό; Καὶ τί σχέση ὑπάρχει μεταξὺ τῶν δύο αὐτῶν ἀφορισμῶν, ὡς ἐπίσης καὶ μὲ τὸ ἐξαδικὸ σύστημα;

ΨΕΥΔΟΣ ΜΕΓΑ ΚΑΙ ΔΙΑΡΚΕΣ. Δὲν ὑπάρχει ἐγκυκλοπαίδεια παγκοσμίως, πὺν νὰ μὴ δεβαιοῖ ὅτι οἱ Ἕλληνες «παρέλαβαν» τίς ἐπιστῆμες, ἰδίως μαθηματικά - ἀστρονομία, ἀπὸ τοὺς Βαβυλωνίους καὶ Αἰγυπτίους (τὸ ἴδιο καὶ ὅλα τὰ πανεπιστήμια). Ἀκόμα καὶ ἡ ἑλληνοτροπή «Ἐγκυκλοπαίδεια τοῦ Ἡλίου» ἀναφέρει: «Τὰ μαθηματικά... ἐν τῶν λαμπροτέρων δημιουργημάτων παρέλαβον οἱ Ἕλληνες ἀπὸ τὰς συλλογὰς ἐμπειρικῶν γνώσεων Βαβυλωνίων, Αἰγυπτίων κ.ἄ.».

Καὶ οἱ πηγές; **α** Βαβυλωνιακὰ εὐρήματα μὲ πρωτόγονο σύστημα γραφῆς ἀριθμῶν ἐξηκονταδικοῦ(;) μὲ δύο μόνο στοιχεῖα σφηνοειδῆ (Υ = 1 καὶ < = 10) χωρὶς σημεῖο **κενῆς** θέσεως (λεπομέρειες κατωτέρω). **β** Ἑλληνικὴ γραμματεία: ἀπὸ τοὺς «παλαιούς» μόνον ὁ Ἡρόδοτος (Β109) ἀναφέρει «ὑπόπτως»: «δοκέει μοι ἐντεῦθεν *γεωμετρίῃ εὐρεθεῖσα *εἰς τὴν Ἑλλάδα *ἐπανελθεῖν». [Ἄσχετοι ἢ κακόδοιοι μεταφραστές παραφράζουν: «ἐπανελθεῖν» = μετέφεραν!]

Θεωρῶ ὅτι ἀφαιρέθηκαν ἐσκεμμένως ἀπὸ ἀντιγραφεῖς (ἴδια γνώμη ἔχει ὁ Δ. Λάμπρου, διευθυντῆς τοῦ «Δ») τρεῖς λέξεις ἀπὸ τὸ κείμενο, πὺν ἂν τεθοῦν, ἀλλάζει τελείως τὸ νόημα: «Νομίζω ὅτι ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο <Ἑλληνες> τὴν εὐρεθεῖσα <αὐτοῖς> γεωμετρία στὴν Ἑλλάδα <θέλησεν> νὰ ἐπαναφέρουν».

Αὐτὸ ταυτίζεται μὲ τὸν Πλάτωνα, πὺν δεβαιώνει ὅτι οἱ Ἕλληνες λόγῳ «κατακλυσμῶν» κατεστράφησαν πολλάκις καὶ ἀπὸ «γνώστες» κατάντησαν «ἀγράμματοι» (Τίμαιος).

Καὶ συνεχίζει ὁ Ἡρόδοτος: «Πόλον καὶ γνώμονα (= εἶδη ἡλιακῶν ὥρολογίων) καὶ τὰ δώδεκα μέρεα τῆς ἡμέρης παρὰ Βαβυλωνίων ἔμαθον». Προσθήκη ὀφθαλμοφανῆς.

γ Ἀρκετοὶ Ἕλληνες(;) τῆς διασπορᾶς (Λύκιοι, Σύριοι κ.ἄ.) προωθοῦν τὸ τροπάριο τοῦ «Ἐξ ἀνατολῶν τὸ φῶς»,¹ ἢ διορθώθηκαν ἐπιτηδεῖως. Λ.χ. ὁ Πρόκλος: «παρὰ τοῖς Φοίνεσιν... ἡ τῶν ἀριθμῶν γνώσις, παρ' Αἰγυπτίοις ἢ γεωμετρία (Σχ. Εὐκλ. 65). Ὁ Ἰάμβλιχος: «προετρεφάτο Πυθαγόραν εἰς Αἴγυπτον... παρ' ἱερεῦσι ἐφοδιάσθαι ταῦτα (= μαθηματικά). Ὁ Διογένης Λαέρτιος: «Παρ' Αἰγυπτίων γεωμετρεῖν μαθόντα». Ἰώσηπος: «παρ' Αἰγυπτίων καὶ Χαλδαίων». Δὲν εἶναι τυχαῖο ὅτι οἱ Ἀσσύριοι - Χαλδαῖοι εἶναι Σημίτες, οἱ δὲ Αἰγύπτιοι Χαμίτες, ἥτοι ἀπόγονοι τῶν Σὴμ καὶ Χάμ, γιῶν τοῦ Νῶε. Οὐτε ὅτι οἱ Χαλδαῖοι - Βαβυλώνιοι εἶναι πρόγονοι τοῦ Ἀδράμ καὶ τοῦ «περιούσιου» λαοῦ του.

ΜΙΑ ΕΜΜΕΣΗ ΑΠΟΔΕΙΞΗ. Ἀφοῦ ἀποδεχθοῦμε ὅτι ὁ Θαλῆς (ὅπως ὁ Σόλων κ.ἄ.) πῆγε στὴν Αἴγυπτο, Χαλδαία καὶ ἄλλοι ὅχι ὡς μαθητὴς ἀλλὰ ὡς διδάσκαλος (λ.χ. ἐδίδαξε μέθοδο μέτρησης ὕψους πυραμίδας), δύο τινὰ μπορεῖ νὰ συνέδησαν: Ἡ νὰ «φύτρωσε» ἡ μεγαλοφυΐα τοῦ Θαλῆ, ὅπως ὑποτίθεται καὶ τοῦ Ὁμήρου, τοῦ Ἱπποκράτη κ.ἄ., ἢ νὰ ἔγιναν «μέτοχοι» τῶν προκατακλυσμιαίων μουσείων - ἀρχαίων,² πρᾶγμα πιθανώτερο.

Βέβαια ὑπάρχουν ἐνδείξεις «μετοχῆς» **α** Ἀπὸ τὸ μεταίχμιο Μύθου καὶ Ἱστορίας, ὅπως λ.χ. οἱ ἐκπληκτικὲς γνώσεις τοῦ Ὁρφέα (βλέπε «Ὀρφικά», ἐκδ. Ἡλίου), τοῦ Παλαμήδη τοῦ Μουσαίου, τοῦ Πυθαγόρα. **β** Ἀπὸ τὴ μυθικὴ ἐποχὴ μὲ ὄντα ὅπως οἱ Τιτᾶνες, Γίγαντες, Ἐκατόγχιρες, Τελχῖνες, Μινύες κ.ἄ. ποὺ χρησιμοποιοῦσαν τεράστιες δυνάμεις.

Η ΕΚΠΛΗΚΤΙΚΗ ΟΡΟΛΟΓΙΑ. Ἄλλη ἀναπάντεχη ἀπόδειξη: Ἡ Ἐπιστήμη γιὰ νὰ ἐκφρασθῇ χρειάζεται (καὶ δημιουργεῖ) ὄρους - σύμβολα. Λ.χ. στὰ μαθηματικά ἔχουμε τὸν ὄρο «ρίζα» ($\sqrt{\quad}$). Βεβαίως ὅσο πλουσιώτερη εἶναι μία γλῶσσα σὲ ὁρολογία, τόσο περισσότερο ἔχει προωθήσει τὶς ἐπιστῆμες.

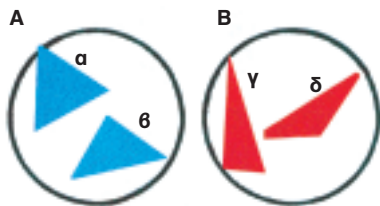
Παρέκδοξη: Ἡ ἐλληνικὴ μὲ τοὺς 71.000.000 τύπους λέξεων (ὄρα McDonald) δὲν συγκρίνεται μὲ καμμιά ἄλλη γλῶσσα. Λ.χ. ἡ Ἀγγλικὴ διαθέτει 17.000 λήμματα μόνο (English Etymology Oxford) καὶ 350.000 παράγωγες λέξεις (Webster Dict.). Ἡ ἐλληνικὴ θὰ εἶχε διπλάσιες, ἴσως δεκαπλάσιες **α** Ἀν εἶχαμε καὶ τὰ «καμένα» βιβλία τῆς ἀρχαιότητος (ἔμειναν τὸ ἓνα χιλιστό), **β** Ἀν εἶχαμε κείμενα τῆς 2ας χιλιετίας π.Χ. ἕως τῆς 10ης καὶ **γ** Ἀν λεξικογραφηθοῦν ἡ μεσαιωνικὴ, ἡ νέα γλῶσσα, ιδιώματα, διάλεκτοι.

Ἔτσι προσπάθησα νὰ βρῶ ὅλα τὰ ἀρχαῖα ἀριθμητικά (λέξεις σχετικὲς μὲ τοὺς ἀριθμούς), ἥτοι οὐσιαστικά, ἐπίθετα, ἐπιρρήματα.³ (Στὸν Πίν. 1 ἔχω γιὰ παράδειγμα τὸν ἀριθμὸ **τρία**: τὸ αὐτὸ ἰσχύει μέχρι τὸ 10]. Καὶ βρῆκα 22 τουλάχιστον ὄρους ποὺ ἐξέφραζαν λεπτότατες ἀλλὰ οὐσιώδεις διαφορὰς ἐννοιῶν γιὰ κάθε ἀριθμό. Τὸ λεξιλόγιο δλοκληρῶνεται μὲ 1400(!) παράγωγες λέξεις μόνο μὲ τὸ πρόθεσμα **τρι-**.

Συγκρίνοντας τὸν πλοῦτο αὐτὸν μὲ τὴν ὁρολογία οἰασθήποτε γλώσσας, λ.χ. τῆς Ἀγγλικῆς, βρίσκουμε ἐλάχιστες λέξεις (three, third, triple, three-fold).

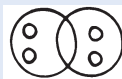
Στὴν Ἱατρικὴ σήμερα χρησιμοποιοῦνται 80.000 λέξεις (Med. Dict. Oxford). Ἐπομένως ἡ χρῆσις ἀπὸ τοὺς Ἑλλήνες δεκάδων χιλιάδων μαθηματικῶν ὄρων βεβαίως τὴν ἀπίστευτὴ στάθμῃ τῆς ἐπιστῆμης αὐτῆς, τὴ δόσις ὅλων τῶν ἄλλων.

ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΚΑΙ ΤΑ ΣΥΝΟΛΑ. Ἡ θεωρία τῶν συνόλων εἶναι πλέον ἢ δόσις τῆς μάθησις τῶν μαθηματικῶν ἀπὸ τὴν Α' Δημοτικῆς. Καὶ σύνολο καλοῦμε μία συλλογὴ οἰωνδήποτε πραγμάτων, ποὺ ἔχουν μία ἢ περισσότερες κοινὲς ιδιότητες. Ἀν τὸ σύνολο Α ἔχει δύο στοιχεῖα **α** καὶ **β** σημειοῦται $A = \{α, β\}$ (ὄρα Σχ. 1). Παράδειγμα: Ἀν δεχθῶμε τὶς ιδιότητες «μπλὲ» καὶ «τρίγωνο» μποροῦμε νὰ ἔχουμε ἓνα σύνολο $A = \{α, β\}$. Ἐπίσης «κόκκινο» καὶ «τρίγωνο» ἓνα ἄλλο σύνολο $B = \{γ, δ\}$. Τότε δὲν ἔχουμε μονάδα (εἶναι ἀνύπαρκτη ἐννοία),⁵ ἀφοῦ κανένα τρίγωνο-στοιχεῖο δὲν εἶναι ὅμοιο μὲ ἄλλο.

Σχ. 1. Σύνολα Α, Β.

Τὰ δύο αὐτὰ σύνολα Α καὶ Β δὲν δύνανται νὰ προστεθοῦν «4 κοκκινομπλὲ»(;) καὶ ἐπομένως **2+2 δὲν κάνουν 4**. Γιὰ νὰ προστεθοῦν δύο σύνολα, τὰ στοιχεῖα καὶ τῶν δύο πρέπει νὰ εἶναι (ὅσο τὸ δυνατόν) ὅμοια. Π.χ. 2 μέτρα + 2 μέτρα = 4. Νὰ λοιπὸν ποὺ ἄλλοι ἀριθμοὶ λαβαίνουν μέρος σὲ πράξεις καὶ ἄλλοι ὄχι. (Σχ. 2).

Σχ. 2.

$A \cup B = \text{ένωση.}$

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ	τριττύς τριάς τρίτωσις	σύνολο 3 διαφ. πραγμ. σύνολο 3 όμοίων πραγμ. γίνεται καί 3η φορά
ΕΠΙΘΕΤΑ άπόλυτα (δυϊκός αριθμ.) τακτικά ποσοτικά	τρείς δυοῖν (ήμεραιν) τρίτος (τὰ) τρίττεια τρίς τρίδυμος τριχαϊκός τριχθάδιος τριαδικός τριπλοῦς τριττός τριπλάσιος τριταῖος	ἀριθμός (εἰδητικός) ἀριθμός (ἡ μαθηματ.) κατὰ σειρὰν 3ος σὲ σειρὰν 3α 3 φορές παραχθείς ὁμοῦ 3 διηρημένος σὲ 3 χωρισμένος σὲ 3 ἀποτελούμενος ἐκ 3 πρ. σύνθετος ἐκ 3 πραγμ. σύνολον 3 ὁμοίων 3 φορές τόσοσ ἀνὰ 3 (ήμερες)
πολλαπλάσια ἀναλογικά χρονικά		
ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ ποσοτικά	τρίς/τριάκις τρισάκις τρισόθεν τρίχα/τριχή τριχού/τριχῶς τρισαχῇ	3 φορές ἐπὶ 3 φορές ἐκ 3 μερῶν τριχθὰ = εἰς 3 μέρη κατὰ 3 τρόπους χωρισμένος στὰ 3
ποιοτικά		

Πίν. 1 Ὁρολογία τοῦ ἀριθμοῦ τρία.

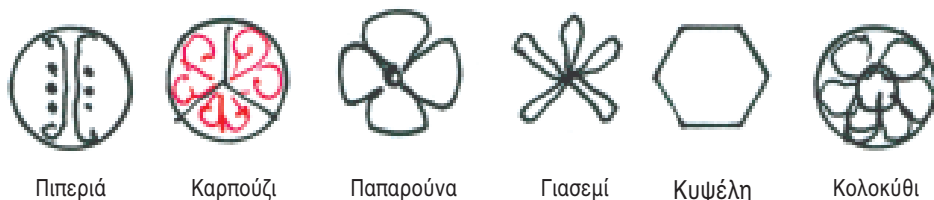
Ἐς δοῦμε τί γνώριζαν οἱ Ἕλληνες γιὰ τοὺς «περίεργους» αὐτοὺς ἀριθμούς. Στὸν Πίνακα 1 φιγουράρει πρώτη μία περίεργη λέξη, ἡ «**τριττύς**», ποὺ παράγεται ἀπὸ τὸ «**τριττός**». Σημαίνει δὲ «**τριττός**» σύνολο τριῶν ὁμοίων πραγμάτων, ἐνῶ «**τριττύς**» = σύνολο ἐκ τριῶν ἀνομίῶν, ἀλλὰ μὲ κοινὴ ιδιότητα. [Σημ.: Πλὴν τῆς τριττύος μαρτυρεῖται μόνον ἡ «**τετρακτύς**», τὸ ἱερὸ σύμβολο τῶν Πυθαγορίων. Οἱ λοιποὶ –«**διττύς**», «**πεντακτύς**»– δὲν βρέθηκαν σὲ κείμενα.]

Τοὺς ἀριθμούς αὐτοὺς 2, 3... ἕως 10 οἱ Πυθαγόρειοι (καὶ ὁ Πλάτων) τοὺς ὠνόμαζαν εἰδητικούς < εἶδος = τρόπος δομῆς/ἐκφράσεως, ἥτοι μὴ μαθηματικούς ἀριθμούς. Ὁ Συριανός, νεοπλατωνικὸς τοῦ 4ου μ.Χ., εἰς τὰ «**Σχόλια εἰς Μετὰ τὰ Φυσικά**» τοὺς θεωρεῖ ἀριθμούς ἐνδεικτικούς «**ποιότητος καὶ οὐχὶ ποσότητος τῶν ὄντων**». ⁶ Ὁ Πρόκλος εἰς «**Σχόλια Παρμεν. Πλάτ.**» ³ τοὺς ὀνομάζει ἀσύμβλητους, ποὺ δὲν λαβαίνουν μέρος σὲ πράξεις. ⁷ Τέλος ὁ Ἀριστοτέλης: «**Πυθαγόρειοι... τὰ σώματα ἐξ ἀριθμῶν... καὶ τὸν ἀριθμὸν τοῦτον εἶναι μαθηματικὸν ἀδύνατον**».

Γιὰ νὰ κατανοήσουμε τί σημαίνει «εἰδητικός» ἀριθμός, θὰ φέρομε παράδειγμα ἀπὸ τὴ Βιολογία. Οἱ 4 βάσεις Α-Τ καὶ C-G συνδυαζόμενες παράγουν τὰ ἄπειρα DNA τῶν ὄντων. Εἶναι δηλαδή ἡ **τετρακτύς** τῆς ζωῆς, ὁ Νόμος τῆς. ⁸ (Τὸ προσηγορικὸ τῆς ἦταν ΚΛΕΙΔΟΥΧΟΣ τῆς ΦΥΣΕΩΣ). ⁶

Εἶναι ἐπομένως οἱ «εἰδητικοὶ» ἀριθμοὶ ἀπὸ τὸ 2 ἕως τὸ 7, οἱ ἀριθμητικοὶ **νόμοι** δομῆς ἢ/καὶ λειτουργίας τοῦ Σύμπαντος σὲ ὅλες τῖς ἐκφάνσεις. Λ.χ. οἱ Συμμετρίες εἶναι ἄξονικές, τριαξονικές, τετρα-, πεντα-, ἑξα-, ἑπταξονικές. (Σχ. 3).

Γνώριζαν λοιπὸν οἱ Ἕλληνες τὰ σύνολα, τὰ ὠνόμαζαν μάλιστα ΑΓΕΛΗ (Γερασινὸς Νικομάχου «Ἀριθμ.» ⁶).

Σχ. 3. Έγκάρσιες τομές φυτών κ.ά.

ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΓΡΑΦΗΣ. Οί «πρωτόγονες» φυλές (δηλαδή ομάδες που έχασαν τον Πολιτισμό) μετρούν με τὰ δάκτυλα ένα, δύο, δύο-ένα, πολλά. Ένα απλό **δυαδικό** σύστημα, όπως υπολογίζουν οί Ήλεκτρονικοί Ύπολογιστές. Άλλοι άλλοτε χρησιμοποιούσαν τὸ **τριαδικό** ἢ τὸ **ἑξαδικό**. Μὲ τοῦτο μετροῦσαν ἀπὸ τὸ 1 ἕως τὸ 6 καὶ μετὰ «ἑξῆς ἓν»... (6+1, 6+2... 6+6).

Τὸ **εἰκοσαδικό** με δάση τὰ 20 δάκτυλα χειρῶν-ποδιῶν, πού βρίσκουμε ὑπολλείμματα στή Γαλλία $80 = 4 \times 20$, Ἀγγλία 20 σελίνια = 1 λίρα.

Ἡ γραφή τῶν ἀριθμῶν κατὰ τὴν ἐπίσημη ἐπιστήμη ἐχρησιμοποιήθηκε τὸ 1500 π.Χ. ἀπὸ τοὺς Βαβυλωνίους στὸ ἑξηκονταδικό(;) τοὺς σύστημα. Ἐγραφαν με δύο μόνο σύμβολα $\nabla = 1$ καὶ $\angle = 10$ καὶ ἦταν δυσκολόχρηστο με πολλές γραμμές. Π.χ. $56 = <<<<<|||$. Χρησιμοποιήθηκε ἀπὸ τὸν Πτολεμαῖο γιὰ ὑπολογισμοὺς χορδῶν κύκλων, ἥτοι 1 μοῖρα = $60'$ [$\angle' = \frac{1}{2}$ μοῖρα $\rightarrow$ $\bigcirc$ - λα - κε] με χρήση τοῦ μηδενός!⁹

Οί Ἕλληνες τὴν 1η χιλιετία π.Χ. χρησιμοποιοῦσαν **δύο** τρόπους δεκαδικῆς γραφῆς: **1** τὴν **ἀλφαριθμητικὴ** (α, β, γ...) γιὰ δήλωση ἀριθμῶν καὶ **2** τὴν με **ὁμάδες συμβόλων** (I = μονάς, Π = πεντάς, Δ = δεκάς, Η = ἑκατοντάς, Χ = χιλιάς, Μ = μυριάς) [Σχ. 4] π.χ. $2.526 = \text{XXΠΔΔΠ}$. Στὸ δεκαδικὸ $\Rightarrow 2 \cdot 10^3 + 5 \cdot 10^2 + 2 \cdot 10 + 1$ στὸ ἑξαδικὸ $1 \cdot 6^4 + 5 \cdot 6^3 + 4 \cdot 6^2 + 1 \cdot 6 + 0$ καὶ γράφουμε **15410**.

ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΘΕΣΕΩΣ. Εἶναι τὸ σύστημα γραφῆς ἀριθμῶν πού ἀνεξαρτήτως τῆς **βάσεως** (2 γιὰ τὸ δυαδικό σύστημα, 10 γιὰ τὸ δεκαδικό κ.λπ.) χρησιμοποιεῖ ἐλάχιστα σύμβολα (1 γιὰ δυαδικό, 5 γιὰ ἑξαδικό, 9 γιὰ δεκαδικό) θέτοντας πρὸς τὰ **ἀριστερά** τὴ μεγαλύτερη τάξη ἀριθμῶν ...□□□ ← (π.χ. δεκάδα, ἑκατοντάδα... στὸ δεκαδικό. Ἐξάδα, ἑξάκις, ἑξάδα... στὸ ἑξαδικό). Γιὰ νὰ δηλώσουμε τὴν ἀνυπαρξία μονάδων μᾶς τάξεως (κενὸ) ἐφευρέθηκε τὸ σύμβολο 0 = μηδέν, τὸ **οὐδέν** τοῦ Δημοκρίτου.³

[ΣΗΜ.: Περὶ τὸ 300 π.Χ. τέθηκε σὲ χρῆση⁴ (φυσικά ἀπὸ Ἕλληνες, Εὐκλείδης κ.ά.) τὸ **οὐδέν** = 0, ἐνῶ ἡ πρώτη ἀναφορὰ σὲ ἀραβικά διβλία (μεταφράσεις Ἑλλήνων) γίνεται τὸ 595 μ.Χ. καὶ στὴν Εὐρώπῃ τὸν 12ο αἰ. Οἱ Διόφαντος, Πτολεμαῖος κ.ά.

συντηρητὲς τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς γνώσης τὸ χρησιμοποιοῦν ἀντιγράφοντας τοὺς συμμιγεῖς ἀριθμοὺς τοῦ Ἰππάρχου (150 π.Χ.) γιὰ πίνακες χορδῶν. Α.χ. 0° μοῖρες $15' 20''$ με σύστημα θέσεως.]

ΤΟ ΕΞΑΔΙΚΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ. Ὑπῆρχε ἑξαδικὸ ἐν χρῆσει στὴν ἀρχαίότητα; Ναι, ἀφοῦ τὸ **ἑξηκονταδικό** τῶν Βαβυλωνίων (15ος αἰ.) εἶναι μία ἀτυχῆς παραλλαγή του ἐπίσης λείψανό του ἀνιχνεύουμε στὸ **δωδεκαδικό** (douzaine στὴ Γαλλία, στὴν Ἀγγλία 12 Ἴντσες = 1 πούς καὶ 12 πένες = 1 σελίνι, στὴν ἀρχαία Ἑλλάδα 12 δάκτυλα = 1 σπιθαμή).

Τὸ **ἑξαδικό** ὁμως εἶναι κατ' ἐξοχὴν ἐλληνικὸ μετρικὸ σύστημα: πράγματι **ὅλες** οἱ μονάδες (μήκους, βάρους κ.λπ.) εἶχαν δάση τὸ **ἕξ** (6). Ἀργότερα συνδυάστηκαν με τὸ δεκαδικό καὶ δυαδικό σύστημα (π.χ. 1 πλῆθρον = 100 πόδες, 1 πόδας = 16 δάκτυλοι = 2^4).

1. ΜΗΚΟΣ	1 όργυα = 6 πόδες. 1 στάδιο = 6 πλέθρα = 600 πόδες, 1 δόλιχος = 2 · 6 στάδια.
2. ΕΠΙΦΑΝΕΙΑ	1 πλέθρον = 6 έκτοι (=στρέμμα). 1 έξαπόδης = 6 ² πόδες.
3. ΧΩΡΗΤΙΚΟΤΗΤΑ	1 άμφορεύς = 6 · 2 χόες. 1 χοῦς = 6 · 2 κοτύλαι. 1 κοτύλη = 6 κύαθοι.
4. ΒΑΡΟΣ+ΝΟΜΙΣΜΑ	1 τάλαντος = 6 · 10 μναί. 1 μνα = 100 δρχ. 1 δρχ. = 6 όβολοί.
5. ΧΡΟΝΟΣ	1 έτος 6 × 60 (6 έποχαι = ώραι). 1 μὴν = 6 · 5 ήμ. 1 ήμέρα = 6+6 ώραι. 1 ώρα = 60'. 1 λεπτό(:) = 60'' δεύτερα(:).
6. ΓΩΝΙΕΣ	1 κύκλος = 6 · 60° = 360 μοίραι. 1° = 60'. 1' = 60''(:)

Θεωρώ ότι ή χρήση του έξαδικού προέκυψε όχι μόνον από τὰ πέντε +1 δάκτυλα μας, αλλά και από τή **μέτρηση** του **έτους** $6 \times 60 = 360$ ήμέρες περίπου, σὺν $5 \frac{1}{4}$. [Η μέτρηση αὐτή μποροῦσε νά γίνη με άκρίβεια $\frac{1}{10}$ του λεπτοῦ (6'') με τή βοήθεια ειδικῶν ήλιακῶν ωρολογίων.^{10]}

Με τὸ έξαδικό έμετροῦντο τὰ πράγματα με τὰ **δάκτυλα** (**Σχ. 5**). Τοῦ άριστεροῦ οἱ μονάδες μέχρι τὸ 5 και τοῦ δεξιῦ οἱ **έξάδες**. Πρώτη έξάδα ὁ άντίχειρας (**Σχ. 6**), δεύτερη ὁ δείκτης κ.ο.κ. μέχρι τὸ μικρὸ δάκτυλο (πέμπτη), ὥστε με **όλα** τὰ δάκτυλα μετροῦμε μέχρι τις 5 έξάδες + 5 = 5 · 6 + 5 = 35 (σὺν ἑνα γίνεται 36 = 6², δηλαδή ή τρίτη τάξη [δισέκτωρ]³ τοῦ έξαδικοῦ: 36 = 1 · 6² + 0 · 6¹ + 0 · 6⁰ κ.ο.κ.). Η γραφή θά έγινε στήν άρχή με **γραμμές** (bar), ὅπως γίνεται και τώρα (μετρήσεις ψήφων, παρτίδων κ.ά.) ήτοι **𐀀** συμπληρώνοντας τήν πεντάδα. Η έξάς γίνεται με

Σχ. 5. Μέτρηση μονάδων.

Σχ. 6. Οἱ πέντε έξάδες.

διαγραφή τοῦ τετραγώνου **𐀀**. Ίσως έγγραφαν στο έξαδικό π.χ. 82 μονάδες **214** ή **LI□**.

Άλλος τρόπος γραφής θά ήταν ή χρησιμοποίηση μόνο τῶν 5 πρώτων γραμμάτων [α, β, γ, δ, ε] τὸ δέ ζ (= στίγμα, σημάδι κενοῦ) ὡς σύμβολο τοῦ μηδενός, άφού **δέν** ὑπάρχει στο **άλφάβητο**! Έτσι τις 75 μονάδες θά τις μετράγαν στο έξαδικό = **2 · 6² + 0 · 6¹ + 3 · 6⁰**, θά τις έγγραφαν **δςγ** ή **L□** και (ίσως) τις έλεγαν «**δύο δισέκτορες τρία**».

ΕΠΙΛΟΓΟΣ. Με ὕψιστο επίπεδο γνώσεων στά Μαθηματικά, δάση όλων τῶν έπιστημῶν, οἱ Έλληνες ἐπὶ χιλιετίες έδιναν τὰ φῶτα. «*Έωσφόροι όντες*» στά πέρατα τής οικουμένης («έξ Έλλάδος τὸ φῶς»). Όμως γνωρίζουμε έλάχιστα με τή «βοήθεια»(!) τῶν γνωστῶν έξολοθρευτῶν διβλίων, πού μᾶς άφησαν ψιχία.

Όμως οἱ ἴδιοι έμπρηστές πού κατέχουν τώρα τήν έξουσία παγκοσμίως, σέ αὐτές τις έλληνικές γνώσεις στηρίζονται για νά παράγουν έπιστήμη και τεχνολογία (άσχέτως αν ή πορεία τους κατευθύνεται από «*άνθρωποκτόνους*»: Ίωαν. 8.44). Παράδειγμα τὸ bar-code (**Σχ. 7**), τὸ διεθνές άπόρρητο σύστημα άγοραπωλησίας «*να μή τις δύναται άγοράσαι ή πωλήσαι(!) εἰ μή ὁ έχων... τὸν άριθμὸν τοῦ θηρίου... χξς (666)*»: «*Αποκ.*» 13.18. Είναι τὸ «έωσφορικό» έξαδικό σύστημα; Ποιός ξέρει;..

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

1. «Θαλής - Άναξίμανδρος», έκδ. Έξάντας.
2. Ήλ. Τσατσόμοιρος, «*Ιστορία Γενέσεως τής Έλληνικής Γλώσσας*», έκδ. «Δανλός», 1991.
3. Liddell-Scott, «*Μέγα Λεξικόν Έλληνικής Γλώσσας*», έκδ. Σιδέρης.
4. «*Dictionary of Mathematics*», έκδ. Penguin 1998, σ. 303.
5. Κ. Καριμράντζος, «*Μηδέν, άπειρον, σημείον, μονάς*», «Δ», τ. 235.
6. Ίάμβλιχος(:) «*Τὰ θεολογούμενα τής Άριθμητικής*» (προλ. σ. 12), έκδ. Ίδεοθέατρο.
7. Πλάτων, «*Παρμενίδης*», έκδ. Πάπυρος.
8. Κ. Καριμράντζος, «*Τετρατύς*», «Δ», τ. 239.
9. Ι. Δάκωγλου, «*Λεξάριθμία*», «Δ», τ. 257.
10. Κ. Καριμράντζος, «*Ωρολόγιον Άνδρονίκου*», «Δ», τ. 210.

Σχ. 7.

Κωστής Καριμράντζος

Άρχιτέκτων ΕΜΠ

Ο ΑΛΛΟΣ ΛΟΓΟΣ

Ἱερές εἰσπηδήσεις

Καὶ τώρα ἐγώ, ὡς δοῦλος τοῦ Θεοῦ, τί πρέπει νὰ κά-
νω; Ἐδῶ σαλτάρισαν οἱ ποιμένες καὶ διαρρηγνύνουν τὰ
ἄμφιά τους. Μαλλιοτραδιοῦνται καὶ ξεκατινιάζονται

σὰν τὶς κυράτσες τῆς δεκαετίας τοῦ '50, τότε πὺν τὰ νερὰ τῆς μπουγάδας τῆς
μῖας λέρωναν τὰ στεγνὰ τῆς ἄλλης. Ὡ! Δὲν εἶναι καὶ μικρὸ προᾶγμα ἓνας πα-
ναγιώτατος νὰ τὰ σέρνῃ σ' ἓνα μακαριώτατο καὶ τοῦμπαλιν. Καὶ ἀνεξάρτη-
τα τῶν ὅσων λέγονται δημόσια περὶ προσευχῆς «διὰ τὴν εἰρήνην τῆς Ἐκκλη-
σίας», νὰ κυριαρχοῦν οἱ χριστιανικώτατες ἐνδόμυχες σκέψεις πὺν προάγουν
τὴν ἀγάπη: «Καριόλη, θὰ σὲ σκίσω» ἢ τὸ ἄλλο ἡθικοπλαστικὸ «Θὰ τοῦ φάω
τὴν σπλήνα». Καὶ ἂν ὁ μὲν παναγιώτατος ὁρέγεται τὶς μητροπόλεις τῶν «νέ-
ων χωρῶν» (καὶ τὶς προσόδους των, θεδαίως, θεδαίως) εἶναι, γιὰτὶ μετὰ τὴν
ἐπίσκεψή του στὸ Βατικανὸ ἔπαθε ταράκουλο, μόλις ἔμαθε τὰ περὶ Τραπεζῆς
τοῦ Πάπα. Κι ἀπὸ τότε τοῦ ἔγινε ἔμμονη ἰδέα νὰ φτιάξῃ κι αὐτὸς μίαν «ἱερὰν
τραπέζαν». Ὡ! Ἄλλωστε γι' αὐτὸ σουρομαδιέται καὶ μὲ τὸν σεδασμιώτατο
Αὐστραλίας. Ἀλλὰ καὶ μὲ ἄλλους ἀπανταχοῦ τῆς Γῆς. Ὡ! Τώρα καὶ ὁ ἡμέτε-
ρος μακαριώτατος δὲν εἶναι καὶ μαλάκας. Γατὶ σκέτο εἶναι ὁ ἄνθρωπος. Σοῦ
λέει «μὲ ποίμνιο τρεῖς κι ὁ κοῦκκος καὶ θὰ τὸν δάλω κεχαγιά στὸ κεφάλι μου;
Σιγὰ, τώρα, πὺν θὰ χάσω τὴν ἐξουσία καὶ τὶς προσόδους τῶν νέων χωρῶν,
ἐπειδὴ αὐτὸς θυμήθηκε ἓνα κωλόχαρτο τοῦ 1928».

Καὶ μὲ τὸ δεδομένο ὅτι ἡ Ἐκκλησία μας σκέπτεται νὰ κάνῃ ἓνα δυναμικὸ
μπάσιμο στὴν οἰκονομία, δὲν εἶναι καιρὸς γιὰ φιλοφρονήσεις καὶ σεδασμούς.
Καὶ σὰν νὰ μὴ ἔφταναν ὅλα αὐτά, ἔχει διαιρεθῇ ἡ Ἱερὰ Σύνοδος σὲ φίλους τοῦ
Πατριάρχου καὶ σὲ ὑποστηρικτὰς τοῦ Ἀρχιεπισκόπου. Ὡ! Ὅπως δηλαδὴ οἱ θε-
ατὲς ἐνὸς πυγμαχικοῦ ἀγῶνα. Σὲ κάθε δήλωση-ντιρέκτ ἢ ἀπάντηση-κροσσὲ
ἐπευφημοῦν τὸν ἐκλεκτό τους, πετᾶνε τὶς μίτρες τους στὸν ἀέρα καὶ ὑποβλέ-
πουν ἀλλήλους. Ὡ! Ἐτοιμοί, ἂν χρειαστῇ, νὰ χρησιμοποιήσουν καὶ τὶς ποιμα-
ντορικὲς τους ράβδους. Ὡ! Ὅταν ὁ διάλογος καὶ τὰ ἐπιχειρήματα δὲν τελεσφο-
ρήσουν. Κι ἀπὸ κοντὰ ὁ νομάρχης Κωνσταντινουπόλεως καὶ διάφοροι Ὡ! Ἑλλη-
νες πολιτικοὶ νὰ ἀγωνιοῦν γιὰ τὴν ἔκδωση τοῦ ἀγῶνα. Δὲν ξέρω ἂν αὐτὸ πὺν
κάνῃ τὸ Πατριαρχεῖο λέγεται «εἰσπήδηση» στὰ ἐσωτερικὰ τῆς ἐλλαδικῆς
Ἐκκλησίας. Ξέρω ὅμως κάποιους «ἀγίους», πὺν θὰ ἤθελαν νὰ τοὺς «εἰσπη-
δήσουν». Ὡ! Ἐνας τοῦλάχιστον ἐξ αὐτῶν τραγουδᾷ:

Τοῦρκοι, ἀγάντα!

Ψάχνουμε γιὰ ἄντρα...

Γιώργος Πετρόπουλος

ΧΟΛΛΥΓΟΥΝΤ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

‘Ο ‘Αλέξανδρος, οί εκδικητές τῶν Μακκαβαίων
καὶ ἡ ἐλληνικὴ ἀντιομοφυλοφιλικὴ νομοθεσία

“**Ο**πως γνωρίζουμε ἀπὸ τὶς εἰδήσεις, ὁ ‘Αμερικανὸς σκηνοθέτης ‘Ολι-
βερ Στόουν πραγματοποίησε τὶς ἀπειλές του. Στὴν κινηματογρα-
φικὴ ὑπερπαραγωγή τῆς Γουόρνερ Μπρὸς πὺν ἐτοιμάζει μὲ θέμα
τὴν ζωὴ καὶ τὸ μεγαλειώδες ἔργο τοῦ Μακεδόνοιο ‘Αλεξάνδρου, θὰ
τὸν παρουσιάσῃ σὰν ὁμοφυλόφιλο/κίναϊδο. ‘Ο ‘Αλέξανδρος θὰ φιλέται καὶ
θὰ χαϊδεύεται μὲ Πέρσες καὶ θὰ ζηλοτυπῇ μὲ τὸν στρατηγὸ καὶ ἀδελφικό του
φίλο-ἐραστή ‘Ηφαιστίωνα! ‘Επίσης θὰ τὸν παρουσιάσουν δάρδαρο, νὰ σφάζῃ
χωρὶς οἶκτο τοὺς ἀντιπάλους του, καὶ μέθυσο.

Τὸν ρόλο τοῦ ‘Αλεξάνδρου θὰ ἐνσαρκώσῃ ὁ ἱρλανδικῆς καταγωγῆς ἡθοποιὸς Κό-
λιν Φάρελ, ἐνῶ τοῦ ‘Ηφαιστίωνος ὁ θηλυπρεπὴς Τζάρεντ Λίντο. ‘Ερωτηθεὶς ὁ πρῶτος
γιά τὶς ὁμοφυλοφιλικὲς σκηνὲς ζηλοτυπίας καὶ τὰ «καυτὰ» φιλιὰ ἐδήλωσε δλακωδῶς:
«‘Ο Μέγας ‘Αλέξανδρος ἦταν ὁμοφυλόφιλος. ‘Αλλωστε ἔτσι ἦταν τότε καὶ ἡ κοινω-
νία. Οἱ ἄντρες ἔκαναν ἔρωτα τόσο μὲ ἄντρες ὅσο καὶ μὲ γυναῖκες»! Βεβαίως τὰ λό-
για του, ὅπως καὶ ἡ ὅλη προσπάθεια ἐξευτελισμοῦ τοῦ ‘Ελληνικοῦ Πολιτισμοῦ ἀπὸ

**‘Ο... ἐλλέβορος, τὰ «χρέη» τοῦ Φιλίππου
καὶ το ὄργιο τῶν σημερινῶν μισελλήνων**

‘Αγαπητὲ «Δανλέ»,

Σᾶς στέλνω ἀπόσπασμα τοῦ σημερινοῦ φύλλον (18.10.2003) τῆς ἐφημερίδας
«BILD» μὲ τίτλο «**‘Αλέξανδρος ὁ Γλύκας**». Τὸ προσβλητικὸ γιὰ κάθε ‘Ελληνα καὶ
ἄνευ προηγουμένου κείμενο παρουσιάζει τὸν Μακεδόνα βασιλιὰ σὰν τυχοδιώκτη,
ληστή, ὁμοφυλόφιλο, χρησιμοποιοῦντας καὶ ρὸς χαρακτηῖρες. **«Τώρα ἰσχυρίζονται
Βρεττανοὶ Παθολόγοι, ἡ αἰτία τοῦ θανάτου του ἦταν ὑπερβολικὴ δόση φαρμάκου
παρασκευασμένου ἀπὸ ρίζες τοῦ φυτοῦ Helleborus, πὺν ἔκανε χρῆση του γιὰ νὰ κα-
ταπραῦνῃ τὸν πόνο του ἀπὸ τὸν θάνατο τοῦ ἐρωμένου του ‘Ηφαιστίωνα».** ‘Ακου-
σον, ἀκουσον! Σημειώστε ὅτι τὸ φυτὸ αὐτὸ φυτρώνει μόνον στὴν κεντρικὴ καὶ νό-
τια Εὐρώπη, ὅπως ‘Ισπανία, Γαλλία, Μ. Βρεττανία, σὲ περιοχὲς σχετικὰ ξηρὲς καὶ
δαλτώδεις. ‘Οπως ἀναφέρουν οἱ εἰδήμονες χρησίμευε στὴν ἀρχαιότητα κυρίως σὰν

τούς διαστρεβλωτές της ιστορικής πραγματικότητας, στηρίζεται στο μίσος των Γιαχβιστών έναντι των Ἑλλήνων καὶ εἰδικῶς των Μακεδόνων τοῦ Ἀλεξάνδρου.

Ὁ Ἀλέξανδρος, οἱ ἐπίγονοί του καὶ οἱ Γιαχβιστές

Οἱ ἐπίγονοι τοῦ Ἀλεξάνδρου, Σελευκίδες, Ἀντιοχεῖς καὶ τὸ ἀσιατικὸ ἑλληνικὸ κράτος ποὺ ἐδημιούργησαν καθυστέρησαν ἀρκετὰ τὰ σιωνιστικὰ σχέδια κυριαρχίας ἐπὶ ὁλόκληρης τῆς ἀνθρωπότητος. Οἱ Μακεδόνες βασιλεῖς κατέστρεψαν ἐπανειλημμένως τὸ κράτος τῶν Γιαχβιστῶν Μακκαβαίων. Ὁ ἐμφύλιος ποὺ ξέσπασε καὶ διήρκεσε 300 περίπου ἔτη ἀνάμεσα στὸν φτωχὸ ἑβραϊκὸ λαὸ καὶ τὸ γιαχβικὸ ἱερατεῖο ἔφερε τὴν ὀριστικὴν διάλυση τοῦ κράτους τοῦ Μωυσέως ἀπ' τοὺς Ρωμαίους τὸ 70 μ.Χ.² Οἱ ἰδεολόγοι ἐπαναστάτες καὶ πνευματικοὶ καθοδηγητὲς τῶν Ζηλωτῶν Ἑσσαῖοι ἀντλοῦσαν τὴν ἰδεολογία τους ἀπ' τοὺς Ἕλληνες φιλοσόφους καὶ τὴν ἀστείρευτη σοφία τους. Οἱ Ἑλληνίζοντες Ἑβραῖοι - Ἑδιανίτες³ καὶ ἄλλοι κατασφάχθηκαν ἀπὸ τοὺς πιστοὺς Φαρισαίους τοῦ ἱερατείου ἐν ὀνόματι τοῦ Γιαχβέ.

Οἱ σφοδροὶ πόλεμοι ποὺ πραγματοποιήθηκαν μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Ἑλληνοποιημένων Ἑβραίων ἐναντίον τῶν Γιαχβιστῶν περιγράφονται στὰ διδλία τῶν Μακκαβαίων τῆς Π. Διαθήκης. Ἡ σημερινὴ ἀμύρωσις τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου καὶ κατ' ἐπέκτασιν ὅλου τοῦ Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ εἶναι ἀποτέλεσμα ἐκδικήσεως τῶν ταγῶν τοῦ σιωνισμοῦ.

Πουθενὰ καὶ σὲ κανένα ἱστορικὸ κείμενο δὲν ἀναφέρεται τὸ παραμικρὸ γιὰ τὴν «δήθεν» ὁμοφυλοφιλία τοῦ Ἀλεξάνδρου.

Ἄς δοῦμε τί γράφει ὁ Πλούταρχος γιὰ τὴν μοναδικὴ ἴσως ἀντιμετώπιση τοῦ Ἀλεξάνδρου μὲ τὸ θέμα τῆς ὁμοφυλοφιλίας: «Ὁ Ἀλέξανδρος, ὅταν τοῦ ἔγραφε ὁ φιλόξενος κυδερνήτης τῆς παραλίας ὅτι ὑπάρχει στὴν Ἰωνία ἓνας νέος ποὺ ὁμοίος του στὴν ὁμορφιὰ δὲν ξανάγινε ποτὲ καὶ ζητοῦσε νὰ μάθῃ μὲ γράμμα ἐὰν ἤθελε νὰ τοῦ τὸν στείλῃ, τοῦ ἀπάντησε αὐστηρά. Ὡς κάκιστε ὅλων τῶν ἀνθρώπων, μὲ ξέρεις ν' ἀνακατεύωμαι μὲ τέτοιες βρωμοδουλειές, γιὰ νὰ μὲ κολακεύσης μὲ τέτοιον εἶδους κακὴς

καθαριστὴς. Ἡ δὲ αἰτία τῆς ἐκστρατείας τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου ἦταν, κατὰ τὴν ἐκδοχὴ τους, τὰ ὑπέρμετρα χρέη τοῦ πατέρα του Φιλίππου, τὰ ὁποῖα ἔφταναν στὸ ὕψος τῶν 25 τόννων ἀσημένιων νομισμάτων. Ὁ Junior, συνεχίζει τὸ κείμενο, μόλις 20 χρονῶν τότε, ρισκάροντας τὰ πάντα δανείστηκε ἀκόμη περισσότερα καὶ χρηματοδότησε ἔτσι τὴ μέγιστη γιὰ τὴν ἐποχὴ του σὲ δύναμη ἰσχύος στρατιὰ καὶ ἐκστράτευσε, γιὰ νὰ ληστέψῃ τοὺς περσικοὺς θησαυροὺς! Μετὰ ἀπὸ 13 χρόνια ἀλλεπάλληλων σφαγῶν καὶ λεηλασιῶν λήστεψε συνολικὰ 16 τόννους ἀσήμι καὶ «ἔκοψε» 10 ἑκατομ. νομίσματα μὲ τὸ «χαριτωμένο» του προφίλ. Σγουρὰ μαλλιά καὶ τὴν λεονταροκεφαλὴ στὸ κεφάλι!

Ἄν εἶναι δυνατόν ὁ μισέλληνισμός νὰ λασπολογῇ σὲ τέτοιο θαθμὸ εἰς δόξα τοῦ πολιτισμοῦ μας. Σίγουρα οἱ μισέλληνες ἔχασαν πιά τὴν ψυχραιμία τους. Γιατί;

Μὲ τιμὴ

Πέτρος Οἰκονόμου

Ντύσσελτορφ, Γερμανία

Ο πρωταγωνιστής της ταινίας Κόλιν Φάρρελ στὸν ρόλο τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου «χαϊδεύεται» μὲ νεαρὸ ἄνδρα. Ἡ σκηνή θυμίζει ὁμοφυλοφιλική πορνοταινία!

ἀπολαύσεις;» (Πλουτάρχου, «Περὶ Ἀλεξάνδρου Τύχης ἢ Ἀρετῆς», Α 12-13).

Ἡ ἀπάντηση τοῦ Ἀλεξάνδρου ἦταν κάθετα ἀρνητική, χαρακτηρίζοντας τὴν ἄσημνη πρόταση «βρωμοδουλειὰ» καὶ «κακὴ ἀπόλαυση».

Στὸ ἴδιο ἔργο τοῦ Πλουτάρχου ἀναλύεται ἡ ἀρετὴ πὺν συνώδευε τὸν Ἀλέξανδρο στὴν ἀπελευθέρωση τῆς Ἑλληνικῆς Ἀσίας ἀπ' τὸν ζυγὸ τῆς Περσικῆς αὐτοκρατορίας. Δὲν ὑπάρχει πουθενὰ ἡ παραμικρὴ ἐνδειξη γιὰ τὴν λασπολογία πὺν ἐξαπολύεται ἐναντίον τοῦ μεγίστου Ἑλλήνος στρατηλάτου.

Στὸν «Ἐρωτικὸ» τοῦ ἰδίου φιλοσόφου συγγραφέως τὰ πράγματα ξεκαθαρίζουν περὶ τῆς «δῆθεν» ὁμοφυλοφιλίας τῶν Ἑλλήνων. «Ὁ Σόλων (διὰ νόμου) ἀπαγόρευσε στοὺς δούλους νὰ κάνουν ἔρωτα μὲ ἀγόρια, τοὺς ἀπαγόρευσε ἀκόμα νὰ ἀλείφουν τὰ σώματά τους μὲ ἔλαια, ἀλλὰ δὲν τοὺς ἀπαγόρευσε τὴν συνουσίαν μὲ

Όλιβερ Στόουν. Ο σύγχρονος «Τατιανός», απολογητής του έβραϊκού Χόλ-λυγουντ.

γυναίκες». (σελ. 29). «Τώρα, όσον αφορά στην σχέση ανδρός προς άνδρα (την όμοφυλοφιλική), αυτή δεν είναι ένωση, αλλά μάλλον λάγνα επιπήδησις. Αυτή είναι δουλειά της Ύθρεως και όχι της Κύπριδος. Γι' αυτό κι αυτούς (τους όμοφυλόφιλους) τους θεωρούμε κατάπτυστους και δεν τους δείχνουμε ούτε σεβασμό ούτε φιλία. Τα λόγια του Σοφοκλέους γι' αυτά τα πλάσματα είναι απολύτως σωστά: "Χαίρονται όσοι δεν έχουν τέτοιους φίλους κι εκείνοι που τους έχουν θέλουν να γλυτώσουν από δαύτους"». (σελ. 153).

Υπάρχουν πολλά αποσπάσματα αρχαίων συγγραφέων που δείχνουν την αυστηρότητα των Ελλήνων στην αντιμετώπιση του θέματος των όμοφυλοφίλων. Στο διασωθέν έργο του ρήτορος Αισχίνου «Κατά Τιμάρχου» καταγράφεται ή αυστηρότατη νομοθεσία της πόλεως των Αθηνών στο θέμα της όμοφυλοφιλίας. Ο Αισχίνης παραπέμφθηκε στο δικαστήριο της πόλεως από τον Τιμαρχο. Όμως κατά την διάρκεια της δίκης του απέδειξε ότι ό μυνήσας Τιμαρχος ήταν όμοφυλόφιλος. Τό δικαστήριο επέβαλε στον Τιμαρχο την στέρηση των πολιτικών του δικαιωμάτων και ό καταδικασθείς αυτοκτόνησε λόγω του έξευτελισμού του.

Όλα όσα υποστηρίζουν οί ξένοι και έγχώριοι λασπολόγοι διαστρεβλωτές της ιστορικής αλήθειας είναι άσυστολα ψεύδη και δεν στηρίζονται σε καμμιά ιστορική άναφορά. Οί ιστορικές παραποιήσεις είχαν ήδη ξεκινήσει άπ' τον διδάξαντα του είδους Φίλωνα τον Άλεξανδρέα κατά τον 1ο μ.Χ. αιώνα. Ο μαθητής του χριστιανός απολογητής Τατιανός, κι αυτός έβραϊκής καταγωγής, άναφέρει: «*Η Αϊΐς ήταν πόρνη και ή πράξη της αυτή παρέμεινε στην μνήμη όλων. Γιατί λοιπόν δεν ντρέπεσθε και για την πορνεία του Ήφαιστίωνος;*» («Πρός Έλληνες», 34, 3).

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ἡ ἀδιαφορία τοῦ ραγιαδικοῦ κράτους τῆς ρωμοσύνης εἶχε ἤδη φανῇ, ὅταν ὁ Στόουν ἐξήτησε βοήθεια ἀπ' τὸν ὑπουργὸ Πολιτισμοῦ κ. Ε. Βενιζέλο. Τὸ ὑπουργεῖο ὁμῶς ἐκείνη τὴν ἐποχὴ ἦταν ἀπασχολημένο μὲ τὸ «Ἑβραϊκὸ Ὀλοκαύτωμα». Ὁ σκηνοθέτης ἔφυγε ἄπραγος καὶ τὴν ἱστορικὴ του ἐνημέρωση περὶ τῶν ἐλληνοπερσικῶν καὶ τὴν χρηματοδότησή του ἀνέλαβαν οἱ γνωστοὶ παραχαράκτες τῆς ἱστορίας. Ἡ ταινία αὐτὴ δὲν πρέπει νὰ περάσῃ κἀν τὰ σύνορα τῆς χώρας μας, ὥς ἐνδειξὴ διαμαρτυρίας γιὰ τὴν προσβολὴ καὶ τὴν ὕβριν κατὰ τῆς ἱστορικῆς ἀλήθειας καὶ τοῦ κλασικοῦ μας πολιτισμοῦ. Ἄς ἀντιδράσουμε ἐπιτέλους, διότι τὸ ὄνομα Ἑλλήν πού φέρει ὁ καθένας ἀπὸ ἐμᾶς ἔχει μεγάλο πολιτιστικὸ βάρος. Καὶ εἶναι συγκινητικὸ ὅτι ἀντιδράσεις προέκυψαν ἀπὸ ξένες χώρες ὅπως τὴν Αἴγυπτο καὶ τὴν Αὐστράλια. Οἱ αἰγυπτιακὲς ἀρχές, τῶν ὁποίων τὴν χώρα κατὰ τοὺς ἀνθέλληνες «ὑποδούλωσε ὁ σφάκτης τῶν λαῶν»(!), ἀπηγόρευσαν τὰ γυρίσματα τοῦ κινηματογραφικοῦ «αἵσχους» στοῦ ἑδαφός τους, ἐνῶ ἡ Αὐστράλιδα ἱστορικὸς καὶ συγγραφεὺς E. Collins, πού ἔχει γράψῃ τὸ ἔργο «The Alexander conspiracy» (Ἡ Συνωμοσία τοῦ Ἀλεξάνδρου), ἔστεισε ἐπιστολὴ διαμαρτυρίας στὸν ἴδιο τὸν Στόουν.

Σημειώσεις:

1. Ἡ λέξη «ἐραστὴς» καὶ τὰ παράγωγά της (ἐρώμενος, παιδευσθέντα κ.ἄ.) ἔχουν σκοπίμως παραποιηθῇ ἐννοιολογικῶς ἀπὸ τοὺς πρώτους μ.Χ. αἰῶνες. Δράστες οἱ μωσαϊστὲς καὶ χριστιανοί. Παρομοίως συμβαίνει μὲ πολλὰς λέξεις τῆς νεοελληνικῆς (δαίμων, ιδιώτης, φαιδρός, ἐωσφόρος κ.ἄ.).

2. Οἱ ἐλληνοποιημένοι Ἑβραῖοι πολεμώντας λυσσαλέα γιὰ τὴν ἀπόκτηση τῆς διακυδερνήσεως τοῦ κράτους τοὺς ἰσοπεδῶθηκαν ἀπ' τὶς ρωμαϊκὰς λεγεῶνες. Τὸ ἱερατεῖο τῶν Γιαχβιστῶν - Μωσαϊστῶν συνέπραξε μὲ τὴν ρωμαϊκὴ ἐξουσία, δίνοντας τὸ «πράσινο φῶς» στοὺς Ρωμαίους γιὰ τὴν διάλυση τοῦ ἴδιου τοῦ κράτους τους, πρὶν αὐτὸ πέσῃ στὰ χεῖρα τῆς ἄλλης παρατάξεως (Σαδδουκαίων - Ἑσσαίων - Ζηλωτῶν).

3. Ἡ λέξη *Ἐβδὼν* στὰ Ἑβραϊκά σημαίνει φτωχός. Ἐβδωνίτες ὀνομάσθηκαν οἱ ἐλληνοποιημένοι Ἑβραῖοι, πού διασκορπίσθηκαν ἀνάμεσα στὰ γύρω ἔθνη μετὰ τὴν καταστροφὴ τῆς Ἱερουσαλήμ. Τὸ ἱερατεῖο τοὺς κινήσῃσε κατασφάζοντάς τους μέχρι τῆς τελικῆς τους ἀφανίσεως.

Βασίλειος Μαυρομάτης

[Περὶ τῆς ἀντιομοφυλοφιλικῆς νομοθεσίας στὴν ἀρχαία Ἑλλάδα θλέπε τὶς πρωτοποριακὰς ἐρευνες τοῦ «Δαυλοῦ» (τὶς ὁποῖες, εἰρήσθω ἐν παρόδῳ, στὴν συνέχεια παρανόμως λογοκλοποῦντες κλεψιτύπησαν καὶ παρουσίασαν ὡς δῆθεν δικές τους πρωτότυπες ἐρευνες διάφοροι ἐλλαδέμποροι):

1. Ἡ ἀρχαιοελληνικὴ ἀντιομοφυλοφιλικὴ νομοθεσία, Γ. Κουβαρᾶς, σ. 2432, τόμος 1985.
2. Τὰ κατὰ τῶν ἡθῶν ἐγκλήματα στὴν ἀρχαιοελληνικὴ νομοθεσία, Ι. Λιακόπουλος, σ. 2918, τόμος 1986.
3. Συμπληρωματικὰ στὴν ἐρευνα γιὰ τὴν ἀρχαία νομοθεσία κατὰ τῆς ὁμοφυλοφιλίας, Γ. Κουβαρᾶς, σ. 2556, τόμος 1986.
4. Ἡ νομικὴ ἀντιμετώπιση τῆς ὁμοφυλοφιλίας στὶς κοινωνίες τῶν ἀρχαιοελληνικῶν πόλεων, Ι. Λιακόπουλος, σ. 3312, τόμος 1986.
5. Ἡ ἀντιομοφυλοφιλικὴ νομοθεσία στὴν ἀρχαία Ἀθήνα, Σ. Πάν, σ. 6749, τόμος 1991.
6. «Ἡ ὁμοφυλοφυλία στὴν Ἀρχαία Ἑλλάδα», Κ. Dover, σ. 6625, τόμος 1991.
7. «Ἡ ἐρωτικὴ φιλία τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων», Ι. Γουδέλης, σ. 7934, τόμος 1993.
8. Ἡ ἀντιομοφυλοφιλικὴ νομοθεσία τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδας (Σύνοψις), σ. 9319, τόμος 1995.]

ΣΙΩΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ Η.Π.Α.

Κύριε διευθυντά,

Σάλος επικρατεί στο έδραϊκό λόμπυ της Νέας Υόρκης εξ αιτίας ενός σημειωταρίου, που κάτω από τον άθωο τίτλο «**Κτηματολόγιο της Ν.Υ. έτους 1947**» έκρυβε βόμβα πολλών μεγατόνων για τους Έβραίους των Η.Π.Α. Το έν λόγω σημειωματάριο ήταν χαμένο στα ράφια του Μουσείου «**Χάρυ Τροϋμαν**» στην Ίνδιανάπολη για πάνω από τριάντα χρόνια. Έμπεριέχονται σ' αυτό χειρόγραφες σημειώσεις του μακαρίτη προέδρου, οι οποίες χαλούν την σούπα, ότι τάχα ό έν λόγω πρόεδρος ήταν ό κατ' έξοχήν φιλοϊσραηλινός, αφού πρωτοστάτησε στην δημιουργία του κράτους του Ίσραήλ, και τόν κατατάσσουν μάλιστα μαζί με τους δύο άλλους μεγάλους Αμερικανούς **Γ. Ουάσιγκτον** και **Β. Φραγκλίνο** στην ομάδα των «άντισιμιτών».

Στις ιδιόγραφες λοιπόν σημειώσεις του ό Τροϋμαν, αφού αναφέρεται σέ γεγονότα και πρόσωπα της έποχής του γράφει και τά εξής:

«...Δέν έπρεπε νά έλθη νά με δη ό Χένρυ! (αναφέρεται στόν έδραϊκής καταγωγής ύπουργό Οικονομικών **Χ. Μοργκέντο**). Αυτοί οί Έβραίοι δέν έχουν καμμία αίσθηση του μέτρου! Δέν έχουν ιδέα από έξωτερική πολιτική! Τό μόνο πόν τους ένδιαφέρει είναι τó πώς θά περάσουν τίς δικές τους απόψεις και τίποτε άλλο! Μου έφερε (**ό Μοργκέντο**) μία χιλιάδα Έβραίους δήθεν προσωρινά και αυτοί παρέμειναν μόνιμα στην Νέα Υόρκη!».

Και συνεχίζει με πιό βαρείς χαρακτηρισμούς:

«Δέν τους ένδιαφέρει καν τó γεγονός ότι χιλιάδες Έσθονοί, Λετονοί, Πολωνοί, Γιουγκοσλαυοί και Έλληνες σφαγιαστήκαν για νά τους σώσουν από τους Ναζί! Δώσε σέ ένα Έδραϊό οικονομική, διοικητική ή πολιτική έξουσία, και τότε ούτε ό **Χίτλερ** ούτε ό **Στάλιν** τους φθάνουν σέ σκληράδα και άπανθροπιά! Σέ όσους έχουν υπό, τους συμπεριφέρονται σαν νά ήταν ζώα! Λίγους, πολν λίγους έχω συναντήσει πόν νά θυμούνται τά δικά τους παθήματα!»

Λόγια σκληρά από ένα πρόεδρο που ούτε ένα χρόνο μετά και παρά τίς αντίρρήσεις του τότε Υπ. Έξ. Ντήν Ατσεσον, ότι «**ή άναγνώριση του κράτους του Ίσραήλ θά φέρη την χώρα μας σέ διαρκή σύγκρουση με τόν Αραβικό κόσμο**», πρωτοστάτησε στην άναγνώριση του Ίσραήλ!

– Γιατί άλλαξε γνώμη; Πιέστηκε; Απειλήθηκε; Εκβιάστηκε; Κανείς δέν γνωρίζει.

Οί συνέπειες για την άνθρωπότητα και τίς Η.Π.Α. από την πράξη του Τροϋμαν είναι οί ποταμοί αίματος που έχουν χυθι και δυστυχώς θά εξακολουθούν νά χύνονται όσο ή χώρα αυτή θά ποδηγετήται από τούς Σιωνιστές.

Ή μεγαλύτερη όμως άτυχία των Η.Π.Α. είναι τó γεγονός ότι είχαν όλα τά προσόντα νά γίνουν (έπιτέλους) ή μητέρα όλης της άνθρωπότητας. Υπό την καθοδήγηση όμως των Σιωνιστών δέν έγιναν παρά μία άυτοκρατορία όπως όλες οί άλλες του παρελθόντος, τίς όποιες αφού άλωναν οικονομικά και διέφθειραν πολιτικά και κοινωνικά, όταν δέν έξυπηρετούσαν πλέον την συνεχώς άυξανόμενη πείνα τους για κέρδος και έξουσία, τίς διέλυαν, ψάχνοντας για νέα θύματα.

Μετά τιμής
Άκελάς

ΟΙ ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ ΑΡΧΙΣΑΝ ΠΡΙΝ 22.000 ΕΤΗ!

Ἀποδείξεις βάσει ἀστρονομικῶν στοιχείων

Θεωρείται ὅτι οἱ Ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες ἄρχισαν τὸ 776 π.Χ. Ἀλλὰ κατὰ τὸν ἀρχαῖο ποιητὴ Πίνδαρο (518-438 π.Χ.), ὁ ὁποῖος ὑπῆρξε καὶ ὑμνητὴς τῶν Ὀλυμπιονικῶν, τὴν πρώτη Ὀλυμπιάδα ἐθέσπισε ὁ (ἡμίθεος) Ἡρακλῆς. Ἐπίσης ὁ ἀρχαῖος ἱστορικός Διόδωρος ὁ Σικελιώτης (80-20 π.Χ.) γράφει ὅτι τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνες ὠργάνωσε ὁ Ἡρακλῆς μετὰ τὴν Ἀργοναυτική Ἐκστρατεία σὲ περιοχὴ παρὰ τὸν Ἀλφειὸ ποταμό, τὴν ὁποία ὠνόμασε Ὀλυμπία πρὸς τιμὴν τοῦ πατρὸς του Ὀλυμπίου Διός.

Βάσει τῶν δεδομένων περὶ τῆς μεταπτώσεως τοῦ ἄξονος τῆς Γῆς καὶ δύο ἀστρονομικῶν στοιχείων μνημονευομένων στὴν Ἰλιάδα (Χ 25-29) καὶ στὴν πρώτη βίβλο τοῦ Διοδώρου ἐχρονολογήσαμε τὴν ἐποχὴ πού ἔζησε ὁ Ἡρακλῆς καὶ βρήκαμε ὅτι οἱ Ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες πρέπει νὰ διανύουν τὴν 23η χιλιετία τῆς ἱστορικῆς διαδρομῆς τους.

Ὑπάρχει ἡ ἐκδοχὴ ὅτι ὁ Ἰππίας, ὁ μέγας σοφιστὴς τοῦ 5ου π.Χ. αἰῶνος, καταγόμενος ἀπὸ τὴν Ἡλεία, συνέταξε τὸν πρῶτο κατάλογο νικητῶν στοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνες καὶ ὅτι ἀπὸ αὐτὸν ἔγινε γνωστὸν ὅτι τὸ πρῶτο ἀγώνισμα, ὁ δρόμος, διωργανώθηκε στὴν Ὀλυμπία, στὴν δυτικὴ Πελοπόννησο, πρὸς τιμὴν τοῦ Ὀλυμπίου Διός, γιὰ πρώτη φορὰ τὸ 776 π.Χ. Ἐπίσης θεωρεῖται ὅτι καὶ πρὶν τὸ 776 π.Χ. ὑπῆρχαν ἀγῶνες στὴν Ὀλυμπία καὶ ὅτι ἔχουν βρεθῇ χάλκινα ἀγαλματίδια ἐκπαιδευτικῶν ἀλόγων, πυγμάχων καὶ ἡνιόχων ἀπὸ τὸ 800 π.Χ. περίπου. Κατὰ τὸν Στράβωνα οἱ ἀγῶνες πρωτο-ὠργανώθηκαν ἀπὸ τὸν Ὁξύλλο, βασιλέα τῶν Ἡρακλειδῶν, μετὰ τὴν κάθοδό τους στὴν Ἡλεία (μετὰ τὸ 1200 π.Χ.).¹ Κατ' ἄλλην ἐκδοχὴν οἱ ρίζες τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγῶνων πρέπει νὰ ἀναζητηθοῦν στὰ δάθη τῶν αἰώνων [...] τόσο στὴν μυκηναϊκὴ περίοδο στὸ Αἰγαῖο ὅσο καὶ στὴν Κρήτη...²

Ἡ μαρτυρία τοῦ Πινδάρου γιὰ τὸν ἰδρυτὴ

Ἀλλὰ ὁ ποιητὴς Πίνδαρος³ στοὺς ἐπινίκιους ὕμνους του γράφει ὅτι τὴν Ὀλυμπιάδα ὁ Ἡρακλῆς (ὁ υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἀλκμήνης)

*«Ὁλυμπιάδα
δ' ἔστασεν Ἡρακλῆς
ἀκρόθινα πολέμου».*

Ὁ Διόδωρος ὁ Σικελιώτης ἀναφέρει ἐπίσης ὅτι τοὺς Ὁλυμπιακοὺς ἀγῶνες διωργάνωσε ὁ Ἡρακλῆς μετὰ τὴν Ἀργοναυτικὴ Ἑκστρατεία⁴ καὶ μετὰ τὸν ἄθλο του νὰ συλλάβῃ καὶ νὰ μεταφέρῃ ζωντανὸ τὸν ἄγριο ταῦρο ἀπὸ τὴν Κρήτη στὴν Πελοπόννησο.^{4α} Σὰν καλύτερο τόπο τελέσεως τῆς πανηγύρεως διάλεξε τὴν παρὰ τὸν Ἀλφειὸ ποταμὸ πεδιάδα. Ἀφίερωσε τοὺς ἀγῶνες στὸν πατέρα του, τὸν Ὀλύμπιο Δία καὶ ὠνόμασε ἐκείνη τὴν παραποταμίᾳ περιοχὴ Ὁλυμπία. Ὡρισε δὲ ὡς ἔπαθλο μόνο ἓνα στέφανο, διότι καὶ αὐτὸς εὐεργέτησε τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων χωρὶς καμμία ἀμοιβή. Σὲ ὅλα τὰ ἀθλήματα ἐνίκησε ὁ ἴδιος ἄνευ ἀγῶνος, γιατί κανένας ἄλλος δὲν ἐτόλμησε νὰ συγκριθῇ μαζί του, ἔνεκα τῆς ὑπερβολικῆς ἀνδρείας του. Συγκεκριμένως ὁ Διόδωρος γράφει: *«Τελέσας δὲ τοῦτον τὸν ἄθλον τὸν Ὁλυμπιακὸν ἀγῶνα συνεστήσατο, κάλλιστον τῶν τόπων πρὸς τηλικαύτην πανήγυριν προκρίνας τὸ παρὰ τὸν Ἀλφειὸν ποταμὸν πεδίον, ἐν ᾧ τὸν ἀγῶνα τοῦτον Διὶ τῷ πατρίῳ καθιέρωσε. στεφανίτην δ' αὐτὸν ἐποίησεν, ὅτι αὐτὸς εὐεργέτησε τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων οὐδένα λαδὼν μισθόν, τὰ δὲ ἀθλήματα πάντα αὐτὸς ἀθροίτως ἐνίκησε, μηδενὸς τολμήσαντος αὐτῷ συγκριθῆναι διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς ἀρετῆς...»*.

Ἀπὸ Ὁρφικοὺς στίχους⁵ συνάγεται ὅτι ὁ Ἡρακλῆς ἐπεβιδάσθη στὴν Ἀργὼ μαζί μὲ τὸν Ὁρφέα, καὶ ὅτι οἱ Ἀργοναῦτες ἀνῆκαν στὴν γενεὰ πού προηγήθηκε τοῦ Τρωικοῦ πολέμου· ἐπίσης ἀπὸ στίχους τοῦ Ὀμήρου⁶ διαφαίνεται ὅτι ὁ Ἡρακλῆς –ὁ υἱὸς τοῦ Διὸς– ἦταν ἐνήλιξ ὅταν ὁ Ὀδυσσεύς ἦτο ἀκόμη παιδί.

[Εἶναι ἀξιοσημείωτον ὅτι διεθνῶς ἐπικρατεῖ ἡ ἄποψη ὅτι ὁ Τρωικὸς Πόλεμος ἔγινε τὸ δεύτερο ἥμισυ τοῦ 13ου αἰῶνος π.Χ. Θεωροῦμε ὅτι ἐπεκράτησε αὕτῃ ἡ γνώμη ἀπὸ τὰ ἀναγραφόμενα στὸ «Πάριον Μάρμαρον» (263 π.Χ.), ὅπου ἀναφέρεται ὅτι εἶχαν περάσει 954 ἔτη, ἀφ' ὅτου οἱ Ἕλληνες ἐξεστράτευσαν στὴν Τροία. Ἄν στὰ ἔτη αὐτὰ προστεθοῦν τὰ 263 ἔτη (π.Χ.) –τῆς ἐποχῆς πού θεωρεῖται ὅτι λαξεύθηκε τὸ μάρμαρο τοῦτο– προκύπτει ὅτι ὁ Τρωϊκὸς Πόλεμος ἔγινε τὸ 1217 π.Χ. Πιθανῶς γι' αὐτὸν τὸν λόγο καὶ ὁ Στράβων (63 π.Χ.-24 μ.Χ.), πού γεννήθηκε 2 αἰῶνες μετὰ τὴν λάξευση τοῦ Παρίου Μαρμάρου καὶ ἴσως ἐγνώριζε τὰ εἰς αὐτὸ ἀναγραφόμενα, θεωρεῖ ὅτι οἱ Ὁλυμπιακοὶ ἀγῶνες ἐθεσπίσθησαν σὲ χρονικὴ περίοδο ἀναγομένην περὶ τὸ 1200-1100 π.Χ. Δὲν εἶναι ὅμως γνωστὸ βάσει τίνων στοιχείων ὑπελογίσθησαν οἱ χρονολογίαι πού ἐχαράχθησαν στὸ μάρμαρο τοῦτο ἀπὸ ἄγνωστο ἀρχαῖο ἱστορικό. Σὲ σχετικῶς πρόσφατῃ ἐργασίᾳ μας περιεγράψαμε τὴν ἐκδηλῆ «συμπύκνωση» τοῦ χρόνου, ἡ ὁποία ὑπάρχει στὸ Πάριον Μάρμαρο, μεταξὺ τῶν ἀναφερομένων συμβάντων τῆς ἑλληνικῆς παναρχαιότητος.^{8]}

Ἐκτὸς ἀπὸ τὴν διεθνῶς ἐπικρατοῦσα ὡς ἄνω ἐκδοχὴ περὶ τῆς ἡλικίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ γενικώτερα, πού ἐμφανῶς προκύπτει ἀπὸ τὰ ἀναγραφόμενα στὸ Πάριον Μάρμαρο, ἔχουν διατυπωθῇ κατὰ καιροὺς πολλὲς ἀντιφατικὲς ἀπόψεις περὶ τοῦ θέματος τούτου, τίς ὁποῖες παρα-

λείπομε, διότι υπάρχουν αμφισβητήσεις ως προς την αντικειμενικότητα των μεθόδων οι οποίες κατά καιρούς έχουν χρησιμοποιηθεί για την χρονολόγηση παναρχαίων γεγονότων, που μνημονεύονται στα περιωθέντα αρχαία ελληνικά γραπτά.

Ἡ χρονολόγηση βάσει ἀστρονομικῶν στοιχείων

Μία ὅμως μέθοδος, ἡ ὁποία κατὰ τὴν γνώμη μας δὲν ἔχει ἀξιολογηθῆ ἔπαρκῶς, εἶναι ἡ χρονολόγηση τῆς ἐλληνικῆς παναρχαιότητος βάσει τῶν ἀστρονομικῶν στοιχείων τῶν ἐμπεριεχομένων στὰ Ὅρφικα, στὸν Ὅμηρο, στὸν Ἡσίοδο καὶ ἄλλοι. Τὰ στοιχεῖα αὐτὰ καταλλήλως ἀξιολογούμενα ἀποκαλύπτουν ὅτι ἡ Ἀργοναυτικὴ Ἐκστρατεία, ἡ πρώτη Ὀλυμπιάς, τὰ Τρωικὰ καθὼς καὶ ἡ ἀπαρχὴ τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ ἀνάγονται σὲ πολὺν πιὸ μακρινὴν ἐποχὴν ἀπὸ τὴν διεθνῶς θεωρούμενη – ἴσως γι' αὐτὸ ἔχουν παραβλεφθῇ. Πρῶτος ὁ ἀστρονόμος Κων. Χασάπης⁹ (1967) ἀπὸ ἀστρονομικὰ περιεχόμενα τῶν Ὅρφικων Ὑμνων ὑπελόγισε ὅτι αὐτοὶ διευτυπώθησαν τὸ 1.366 π.Χ. ἢ τὸ 11.835 π.Χ. Τὴν δεύτερη ὅμως χρονολογία θεώρησε ἀπορριπτέα, διότι ἀφίστατο κατὰ πολλὰς χιλιετίες ἀπὸ τὴν ἐπικρατοῦσα ἐκδοχὴ περὶ τῆς ἡλικίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ. Ὁ Ι. Πασσᾶς¹⁰ (1984) ὑποστηρίζει ὅτι ἡ χρονολογία 11.835 π.Χ. ποὺ ἀπέρριψε ὁ Χασάπης ἦταν πραγματικὴ. Σκοπὸς τῆς παρούσης ἐργασίας μας εἶναι ὁ προσδιορισμὸς τῆς ἡλικίας τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων διὰ χρονολογήσεως τῆς ἐποχῆς ποὺ ἔζησε ὁ διοργανωτὴς τους, ὁ ἡμίθεος Ἡρακλῆς, βάσει ἀστρονομικῶν στοιχείων τοῦ Ὀμήρου καὶ τοῦ Διοδώρου τοῦ Σικελιώτου.

Ἡ μέθοδος ποὺ χρησιμοποιήσαμε στηρίζεται στὴν προήγηση τῶν ἐποχῶν, τὴν ὁποία πρῶτος ἐπεσήμανε ὁ Ἰππάρχος τὸν 2ον αἰῶνα π.Χ. Αὐτὸς ὁ ἀρχαῖος ἀστρονόμος παρατήρησε ὅτι στοὺς χρόνους τοῦ Ὁλίου εὐρίσκετο στὸ ἴδιο σημεῖο ἑνὸς ἀστερισμοῦ (ζωδίου), σὲ ἡμέρα τοῦ ἐτησίου κύκλου προηγουμένην ἐκείνης ποὺ ἀνεφέρετο σὲ παρατηρήσεις τοῦ οὐρανοῦ ποὺ εἶχαν γίνεи 100-150 χρόνια πρωτύτερα· δηλαδὴ διεπίστωσε ὅτι μὲ τὴν πάροδο τοῦ χρόνου συνέβαινε μία προήγηση τῶν ἐποχῶν σὲ σχέση μὲ τὴν θέσιν τοῦ Ἡλίου μεταξὺ τῶν ἀστέρων τοῦ ζωδιακοῦ κύκλου. Τώρα αὐτὸ εἶναι ἐμφανέστερο. Ἐπὶ παραδείγματι, ἐνῶ ὅταν ζοῦσε ὁ Ἰππάρχος ὁ Ἡλῖος (ἡ προβολὴ του) κατὰ τὴν ἑαρινὴ ἰσημερία (ἀρχὴ τῆς ἀνοιξέως) εὐρίσκετο στὸν ἀστερισμὸ τοῦ Αἰγόκερω καὶ κατὰ τὸ θέρος στὸν ἀστερισμὸ τῶν Ἰχθύων, τώρα οἱ ἐποχὲς ἔχουν προηγηθῇ περίπου κατὰ ἓνα ζῶδιο, καὶ ὁ Ἡλῖος εὐρίσκεται εἰς μὲν τὸν Αἰγόκερω τὸν χειμῶνα, ἐνῶ κατὰ τὴν ἑαρινὴ ἰσημερία ἔχει εἰσέλθει στὸν ἀστερισμὸ τῶν Ἰχθύων.

Ἡ ὑπαρξὴ τῶν ἐποχῶν τοῦ ἔτους ὀφείλεται στὴν κλίση ποὺ παρουσιάζει ὁ ἄξων τῆς Γῆς κατὰ 23,5 περίπου μοῖρες ὡς πρὸς τὸ ἐπίπεδο τῆς τροχίᾳς τῆς περὶ τὸν Ἡλιο· ἡ δὲ προήγηση τῶν ἐποχῶν ὀφείλεται στὴν μετάπτωση (precession). Μετάπτωσις λέγεται ἡ βραδυτάτη κυκλικὴ κίνησις τῆς προεκτάσεως τοῦ ἄξονος τῆς Γῆς στὸν οὐράνιο θόλο κατὰ 50,2 δεύτερα λεπτά τῆς

Συνέχεια στὴ σελ. 17254

Μαθηματικοί υπολογισμοί τῶν ὁποίων μόνο τὰ ἀποτελέσματα

Α. Δεδομένα

1. Σύστημα ἐξισώσεων: («Δ», τ. 254, Φεβρ. 2003, σελ. 16531).

$$\Pi = T/15$$

$$T = 2\phi + 180$$

$$\eta\mu\phi = \epsilon\phi\delta \cdot \epsilon\phi\lambda$$

Π = χρόνος πορείας ἀπλανοῦς ἀστέρος ἄνωθεν τοῦ ὀρίζοντος (εἰς ὥρας).
 T = τόξο πορείας ἀπλανοῦς ἀστέρος ἄνωθεν τοῦ ὀρίζοντος (εἰς μοίρας).
 ϕ = μέγεθος γωνίας προκύπτων ἐξ ἐνδιαμέσων ἐξισώσεων (εἰς μοίρας).
 δ = ἀπόκλιση ἀπλανοῦς ἀστέρος.
 λ = γεωγραφικὸ πλάτος τοῦ τόπου ἐκ τοῦ ὁποίου γίνεται ἡ παρατήρηση τοῦ οὐρανοῦ.

2. Γεωγραφικὲς συντεταγμένες.

(α) Ἀθῆναι: Βόρειο γεωγρ. πλάτος = $37^{\circ},8$. Ἀνατολικὸ γεωγρ. μῆκος = $23^{\circ},8$.

(β) Ἡράκλειον (παναρχαίας Αἰγύπτου): β.γ.π.= 31° , α.γ.μ. = $30^{\circ},5$.

(γ) Ἡρακλεόπολη: β.γ.π. = 29° .

3. Οὐράνιες συντεταγμένες Σειρίου:

Ἀπόκλιση $\delta = -16^{\circ},7$. Ὄρθῃ ἀναφορά: $\alpha = 6^{\text{h}},75$.

4. Ἀριθμὸς ἡμερῶν ἐτησίου κύκλου = 365,24.

5. Μία ἡμέρα μεταθέσεως τῆς ἀνατολῆς ἀπλανοῦς ἀστέρος στὸν ἴδιο τόπο ἰσοδυναμεῖ μὲ μετάπτωση τοῦ ἄξονος τῆς Γῆς κατὰ $360^{\circ}/365,24 = 0^{\circ},985...$ (ἢ περίπου 59,1 πρῶτα λεπτὰ τῆς μοίρας). Ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ Ἡρακλέους (πὺν προσδιωρίσαμε) μέχρι τώρα ἡ συντελεσθεῖσα μετάπτωση ἀνέρχεται σὲ $326 \times 0,985... = 321,32$ μοίρες.

6. Ἡ (καθημερινή) ἀνατολὴ ἀμφιφανοῦς ἀπλανοῦς ἀστέρος στὸ ἴδιο σημεῖο τοῦ ὀρίζοντος ἐνὸς τόπου καθυστερεῖ κατὰ μέσον ὄρο 3,94 πρῶτα λεπτὰ τῆς ὥρας ἀνὰ ἡμερονύκτιο.

7. Σχῆμα 1 τῆς προαναφερθείσης ἐργασίας μας. («Δ», τ. 254, Φεβρ. 2003, σελ. 16533).

Β. Μαθηματικὲς πράξεις

1. Ὑπολογισμὸς τῆς ἀποκλίσεως («δ») πὺν εἶχε ὁ Σείριος τὴν ἐποχὴ τοῦ Ἡρακλέους (πρὸ $321^{\circ},32$ μεταπτώσεως τοῦ ἄξονος τῆς Γῆς): Μὲ τὴν βοήθεια τοῦ προαναφερθέντος Σχήματος 1 γίνεται ἀντιληπτὸν ὅτι ἡ ἀπόκλιση τοῦ Σειρίου πρὸ $321,32$ μοιρῶν μεταπτώσεως διέφερε τῆς τωρινῆς κατὰ [συνημίτονον $(-321^{\circ},32) - 1]$ $23^{\circ},45 = -5^{\circ},14$. Ὅθεν ἐπὶ Ἡρακλέους ὁ Σείριος εἶχε ἀπόκλιση $\delta = (-16^{\circ},7) + (-5^{\circ},14) = -21^{\circ},84$.

ἀναφέρονται στο κείμενο της παρούσης εργασίας χάριν συντομίας

2. Ὑπολογισμὸς τῆς τωρινῆς διαφορᾶς τοῦ χρόνου ἀνατολῆς τοῦ Σειρίου μεταξὺ Ἀθηνῶν καὶ τῶν δύο ὡς ἄνω τοπωνυμίων (Ἡρακλείου καὶ Ἡρακλεοπόλεως) τῆς παναρχαίας Αἰγύπτου. Αὐτὴν τὴν διαφορὰ προσδιωρίσαμε ὡς ἑξῆς: Μὲ τὸ ἄνωτέρω σύστημα ἐξισώσεων ὑπελογίσαμε τὸν τωρινὸ χρόνον πορείας ἄνωθεν τοῦ ὀρίζοντος (Π) τοῦ Σειρίου στὴν Ἀθήνα καὶ στὰ ἐν λόγω τοπωνύμια. Τὸ ἥμισυ τοῦ χρόνου πορείας (Π/2) εἶναι ὁ χρόνος μεσουρανήσεως τοῦ ἀστέρος ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς του σὲ κάθε τόπο, καθὼς ἐπίσης καὶ ὁ χρόνος δύσεως τοῦ ἀστέρος ἀπὸ τῆς μεσουρανήσεώς του.

(α) Ἀθῆναι: $\delta = -16^\circ,7$. $\lambda = 37^\circ,8$.

$$\eta\mu\phi_1 = \epsilon\phi(-16^\circ,7) \cdot \epsilon\phi(37^\circ,8)$$

$$\phi_1 = -13,45 \quad T_1 = 2\phi_1 + 180 = 153^\circ,08 \quad \Pi_1 = T_1/15 = 10^\circ,20 \quad \Pi_1/2 = 5^\circ,10$$

(β) Ἡράκλειον: $\delta = -16^\circ,7$. $\lambda = 31^\circ$

$$\eta\mu\phi_2 = \epsilon\phi(-16^\circ,7) \cdot \epsilon\phi(31^\circ)$$

$$\phi_2 = -10^\circ,38 \quad T_2 = 2\phi_2 + 180 = 159^\circ,22 \quad \Pi_2 = T_2/15 = 10^\circ,61 \quad \Pi_2/2 = 5^\circ,30$$

(γ) Ἡρακλεόπολις: $\delta = -16^\circ,7$. $\lambda = 29^\circ$

$$\eta\mu\phi_3 = \epsilon\phi(-16^\circ,7) \cdot \epsilon\phi(29^\circ)$$

$$\phi_3 = -9^\circ,57 \quad T_3 = 2\phi_3 + 180 = 160^\circ,85 \quad \Pi_3 = T_3/15 = 10^\circ,70 \quad \Pi_3/2 = 5^\circ,36$$

Ἐκ τῶν ἄνωτέρω μαθηματικῶν πράξεων προκύπτει ὅτι ὁ Σείριος τώρα ἀνατέλλει καθημερινῶς στὴν τοποθεσία τῆς Αἰγύπτου ποὺ ἄλλοτε ὑπῆρχε τὸ πανάρχαιο Ἡράκλειο $(5,30-5,10=)0,2 \times 60' = 12$ πρῶτα λεπτὰ τῆς ὥρας ἐνωρίτερον ἀπὸ ὅ,τι στὴν Ἀθήνα. Ἐπομένως ἡ πρώτη ἀνατολὴ τοῦ ἀστέρος στὴν διάρκεια τοῦ ἑτησίου κύκλου ἐκεῖ προηγεῖται τῶν Ἀθηνῶν κατὰ $12:3,94 = 3$ ἡμέρες. Εἰς δὲ τὴν τοποθεσία ποὺ ἄλλοτε ὑπῆρχε ἡ παναρχαία Ἡρακλεόπολις, τώρα ἡ καθημερινὴ ἀνατολὴ τοῦ Σειρίου προηγεῖται τῆς ἀνατολῆς του στὴν Ἀθήνα κατὰ $(5,36-5,10=)0,26 \times 60' = 15,6$ πρῶτα λεπτὰ τῆς ὥρας καὶ κατὰ συνέπειαν ἡ πρώτη ἀνατολὴ του στὴν ὡς ἄνω περιοχὴ προηγεῖται τῶν Ἀθηνῶν κατὰ $15,6:3,94 = (3,959=)4$ ἡμέρες περίπου.

3. Ἐπαναλαμβάνοντας τὶς ἄνωτέρω μαθηματικὲς πράξεις μὲ τὴν ἀπόκλιση $\delta = 21^\circ,84$ ποὺ—ὅπως ὑπελογίσαμε στὴν παράγραφο Β(1)—εἶχε ὁ Σείριος τὴν ἐποχὴ ἐκείνη, θρῖσκομε ὅτι στὴν διάρκεια τοῦ ἑτησίου κύκλου ὁ Σείριος ἀνέτελλε εἰς μὲν τὸ Ἡράκλειο 4 ἡμέρες εἰς δὲ τὴν Ἡρακλεόπολιν 5 ἡμέρες ἐνωρίτερα ἀπὸ τὴν ἡμέρα ποὺ τότε ἀνέτελλε στὴν Ἀθήνα.

μοίρας έτησίως προς ανατολάς. Ο κύκλος της μεταπτώσεως συντελείται σε 25.725 έτη.¹¹ Η μετάπτωση προκαλείται από την έλξη που άσκει η Σελήνη και άλλα ουράνια σώματα επί της Γης κατά την περιστροφή της περί τον άξονά της και την περιφορά της περί τον Ήλιο. Ένεκα της μεταπτώσεως τα σημεία των ίσημεσιών και των τροπών του Ήλιου μετακινούνται επί της έκλειπτικής προς δυσμάς κατά 50,2 δεύτερα λεπτά της μοίρας έτησίως, ενώ η ανατολή ενός άμφιφανούς άπλανους άστέρος στον ίδιο τόπο μετατίθεται προς τις έπομενες έποχές του έτους κατά μίαν ήμερα ανά 70,43 έτη περίπου. Έπομένως, αν Α εΐναι ο άριθμός των ήμερών κατά τις όποιες μετετέθη η ανατολή ενός άστέρος σ' ένα τόπο, τουτο συνέδη σε διάστημα $AX70,43$ έτών. (Η πρώτη ανατολή στον έτήσιο κύκλο ενός άπλανους άστέρος εμφανίζεται στον όρίζοντα το λυκαυγές).

Τὰ δύο άστρονομικά στοιχεΐα

Τήν χρονική περίοδο της παναρχαιότητος κατά την όποία έζησε ο Ήρακλής, που καθέρωσε τους Όλυμπιακούς άγώνες, προσδιωρίσαμε κατά προσέγγιση από τα ακόλουθα δύο άστρονομικά στοιχεΐα.

I. Ο Όμηρος¹² (8ος αϊ. π.Χ.) μνημονεύει ότι ο «κύων Όρϊώνος» (Σείριος ή Άλφα του άστερισμού Canis Major) άνέτελλε το φθινόπωρο – ύπονοείται επί Τρωικού πολέμου· τώρα στην Ελλάδα ανατέλλει το καλοκαίρι, περίπου 54 ήμερες μετά την θερινή τροπή του Ήλιου (ΘΤ). Αυτό συμβαίνει, διότι η ανατολή του Σειρίου έχει έκτοτε μετατεθί εκ μεταπτώσεως προς τις έπομενες έποχές του έτους κατά 236 έως 326 ήμερες (από το τέλος και την άρχή του φθινοπώρου άντιστοίχως μέχρι την 54η ήμερα μετά την ΘΤ). Έπομένως έχουν παρέλθει έκτοτε $(236X70,43=)$ 16.621 έως $(326X70,43=)$ 22.960 έτη περίπου. Δηλαδή ο Σείριος άνέτελλε το φθινόπωρο στον έλληνικό ουρανό μεταξυ της 21ης και της 15ης χιλιετίας π.Χ. [ή με διαφορετική διατύπωση την 18η (± 3) χιλιετία π.Χ.¹³]. Τότε πρέπει να έζησε και ο ήμίθεος Ήρακλής.

II. Έξ άλλου ο άρχαίος ίστορικός Διόδωρος ο Σικελιώτης¹⁴ μνημονεύει την ανατολή του Σειρίου στους χρόνους του Ήρακλέους. Δεν λέγει που άναφέρεται τουτο, αλλά εκ των συμφραζομένων έξυπακούεται ότι πήρε τις σχετικές πληροφορίες από αϊγυπτιακά γραπτά. Ο Διόδωρος γράφει: «Λέγουν ότι κατά την ανατολή του Σειρίου, τον καιρό μάλιστα που συνήθιζε να φονσκώνη ο Νεΐλος, έσπασε (ο ποταμός την κοίτη του) και κατέκλυσε πολν (έδαφος) της Αιγύπτου [...] (και) ο Ήρακλής που ήτο μεγαλεπήβολος και άνδρείος, έφραξε γρήγορα το γενόμενο ρήγμα και επανέστρεψε τον ποταμό στην προτέρα κοίτη του».

Η περιοχή της Αιγύπτου στην όποία παρευρέθη και έμεγαλουργησε ο ήρωας πρέπει να ήτο στο δυτικό σκέλος του Δέλτα του Νείλου, όπου ύπηρχε το πανάρχαιο «Ήράκλειον» («Heracleium», βόρειο γεωγρ. πλάτος = 31° , ανατολ. γεωγρ. μήκος = $30^\circ, 5$), και στην κατά 2 περίπου μοίρες νοτιότερη Ήρακλεόπολη («Heracleopolis»).¹⁷ Οι πόλεις αυτές προφανώς ώνομάσθησαν έτσι προς τιμήν του Ήρακλέους, γιατί διέσωσε την περιοχή εκείνη από την κα-

ταστροφή της πλημμύρας. Βάσει τῶν γεωγραφικῶν συντεταγμένων τῶν δύο τούτων παναρχαίων τοπωνυμίων ἀφ' ἑνὸς καὶ τῶν γεωγρ. συντεταγμένων τῶν Ἀθηνῶν (β.γ.π.=37°,8/α.γ.μ.=23°,8) ἀφ' ἑτέρου, καὶ μὲ τὴν βοήθεια τοῦ συστήματος ἐξιιώσεων ποὺ περιγράψαμε σὲ προηγούμενη ἐργασία μας,¹⁸ ὑπελογίσαμε ὅτι ὁ Σείριος, ποὺ τώρα ἔχει ἀπόκλιση (ὕψος ἀπὸ τὸν οὐράνιο, ἰσημερινό) -16,7 μοιρῶν, τότε εἶχε -21°,8' καὶ ἀκολούθως εὐρήκαμε ὅτι ἡ πρώτη ἀνατολὴ τοῦ Σειρίου κατὰ τὴν διάρκεια τοῦ ἐτησίου κύκλου τώρα μὲν προηγεῖται στὶς ὥς ἄνω δύο περιοχὲς τῆς Αἰγύπτου κατὰ 3 καὶ 4 ἡμέρες ἀντιστοίχως ἀπὸ τὴν ἀνατολή του στὴν Ἀθήνα, ἐνῶ τὴν ἐποχὴ ποὺ παρευρέθη ἐκεῖ ὁ Ἡρακλῆς, ἡ διαφορὰ αὐτὴ ἦτο 4 ἡμέρες στὸ Ἡράκλειο καὶ 5 ἡμέρες στὴν Ἡρακλεόπολη. (Χάριν συντομίας παραλείπομε τὶς γενόμενες μαθηματικές πράξεις γιατί εἶναι πολλές, παραθέτοντας μόνον τὰ ἀποτελέσματα).

Σὲ ἄλλες παραγράφους ὁ Διόδωρος¹⁵ λέγει ὅτι τὸ φούσκωμα τοῦ Νείλου ἀρχίζει ἀπὸ τὴν θερινὴ τροπὴ τοῦ Ἡλίου μέχρι τὴν φθινοπωρινὴ ἰσημερία· καὶ ὅτι ὅταν ἀρχίσῃ ἡ ἀνοδος τῆς στάθμης τῶν ὑδάτων του, τὸ ὕψος της αὐξάνει κάθε μέρα τόσο, ὥστε τελικῶς ὁ ποταμὸς κατακλύζει ὅλη σχεδὸν τὴν Αἴγυπτο. Ἀπὸ αὐτὰ συνάγεται ὅτι τὸ ὥς ἄνω ρῆγμα τῆς κοίτης τοῦ Νείλου, ἔνεκα τῆς ἀνυψώσεως τῆς στάθμης τῶν ὑδάτων του, δὲν πρέπει νὰ ἔγινε ἐνωρίτερον τῆς μεσότητος τοῦ θέρους (περίπου 46 ἡμέρες μετὰ τὴν ΘΤ), καὶ ὅτι ἡ ἀνατολὴ τοῦ Σειρίου ἔχει ἔκτοτε μετατεθῇ ἐκ μεταπτώσεως πρὸς τὶς ἐπόμενες ἐποχὲς τοῦ ἔτους κατὰ 326 ἕως 373 ἡμέρες περίπου· τοῦτο συνέβη σὲ διάστημα $(326 \times 70,43) = 22.960$ ἕως $(373 \times 70,43) = 26.270$ ἐτῶν. Κατὰ συνέπειαν ὁ Ἡρακλῆς πρέπει νὰ παρευρέθῃ στὴν Αἴγυπτο μετὰ τῆς 25ης καὶ τῆς 21ης χιλιετίας π.Χ. συμφώνως πρὸς τὸ ὥς ἄνω II ἀστρονομικὸ στοιχεῖο. [Ὁ Ἡρόδοτος¹⁶ (485-425 π.Χ.) ἀναφέρει ἐπίσης ὅτι ὁ Νεῖλος φουσκώνει («κατέρχεται

		 NEA ΣΥΝΔΡΟΜΗ	
Παρακαλῶ ἐγγράψτε με συνδρομητὴ γιὰ τὴν περίοδο ἀπὸ/200... ἕως/200...			
☐ Ἐτήσια Ἑλλάδος Κανονική:	47 €	☐ Ἐτήσια Κύπρου:	73 €
☐ Ἐτήσια Ἑλλάδος Φοιτητική:	38 €	☐ Ἐτήσια Ἐξωτερικοῦ:	80 \$
ΟΝΟΜΑ _____	ΕΠΩΝΥΜΟ _____		
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ _____	T.K. _____	ΠΟΛΗ _____	
ΧΩΡΑ _____	Τηλ.: _____	E-mail _____	
Χρεώστε τὴν πιστωτικὴ μου κάρτα μὲ τὰ παρακάτω στοιχεία:			
ΑΡ. ΚΑΡΤΑΣ ΟΠΩΣ ΑΝΑΓΡΑΦΕΤΑΙ ΣΤΟ ΠΙΣΩ ΜΕΡΟΣ ΤΗΣ (ΜΕ ΚΩΔΙΚΟ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ) _____			
☐ VISA _____	ΗΜΕΡ. ΛΗΞΗΣ: _____		
☐ MasterCard	ΟΝΟΜΑ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΥ ΚΑΡΤΑΣ: _____	ΥΠΟΓΡΑΦΗ: _____	

πληθύνων») από την θερινή τροπή του Ήλιου και επί 100 διαδοχικές ημέρες.]

Ἀλλὰ τὰ δύο ἀνωτέρω μεγάλα χρονικά διαστήματα τοῦ ἀπωτέρου παρελθόντος, πού προσδιωρίσαμε βάσει τῶν ἀστρονομικῶν στοιχείων Ι καὶ ΙΙ, ταυτίζονται στὴν 21η χιλιετία π.Χ. Κατ' αὐτὴν τὴν χιλιετία πρέπει νὰ ἔζησε ὁ ἡμίθεος Ἡρακλῆς.

Συμπέρασμα

Ἡ 21η χιλιετία π.Χ. πρέπει νὰ εἶναι ἡ περίοδος τῆς ἑλληνικῆς παναρχαιότητος, κατὰ τὴν ὁποία ἐγίνε ἡ Ἀργοναυτικὴ Ἐκστρατεία μὲ συμμετοχὴ τοῦ Ὁρφέως, διεδραματίσθησαν τὰ Τρωικὰ καὶ ἔζησε ὁ ἡμίθεος Ἡρακλῆς, πού καθιέρωσε τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνες στὴν παρὰ τὸν Ἀλφειὸ ποταμὸ πεδιάδα, τὴν ὁποία ὠνόμασε Ὀλυμπία πρὸς τιμὴν τοῦ πατρὸς του Ὀλυμπίου Διός. Ἐπομένως οἱ Ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες πρέπει νὰ διανύουν τὴν 23η χιλιετία τῆς ὑπάρξεώς τους.

Βιβλιογραφία

1. Ἐκ τοῦ διαδικτύου: α) «Ἰδρυμα Μείζονος Ἑλληνισμοῦ. Οἱ Ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες διὰ μέσου τῶν αἰώνων», www.olympics.ime.gr (31-01-2002). β) Olympics Through Time - Foundation of the Hellenic World, www.ime.gr/olympics/ancient/gr/prehistory/intro.html (6-10-2003). γ) «Οἱ Ἀρχαῖοι Ὀλυμπιακοὶ Ἀγῶνες», www.5dim-pyrgou.ilei.sch.gr.paideial.html (6-10-2003).

2. «Ἡ ἱστορία τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων». Ἔκδ. ἐφημ. «Ἐλευθεροτυπία», τόμος 1ος, τεῦχος 1, 2003, σελ. 13.

3. Πίνδαρος, Epinicia. Pars 1. Lipsiae, in aedibus B.G. Teubneri, 6 Auflage, σελίς 8.

4. Διόδωρος Σικελιώτης, Βίβλος IV 14, 1-2. Loeb classical library, vol. II, reprinted 1994, 53, 4-7 σελ. 512.

4α. Αὐτόθι, σελ. 386 καὶ 388.

5. Ὁρφεύς, «Ἀργοναυτικά», στίχ. 52, 131-132 καὶ 378-400. «Τὰ Ὁρφικά», Ι. Πασσᾶ, ἐκδ. ἐγκυκλ. «Ἡλίου», Ἀθήναι, 1984, σελ. 133-140.

✂

ΔΑΥΛΟΣ		 ΑΝΑΝΕΩΣΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ	
Παρακαλῶ ἀνανεῶστε τὴ συνδρομὴ μου:			
☐ Ἐτήσια Ἑλλάδος Κανονική:	47 €	☐ Ἐτήσια Κύπρου:	73 €
☐ Ἐτήσια Ἑλλάδος Φοιτητική:	38 €	☐ Ἐτήσια Ἐξωτερικοῦ:	80 \$
ΟΝΟΜΑ _____ ΕΠΩΝΥΜΟ _____			
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ _____		Τ.Κ. _____ ΠΟΛΗ _____	
ΧΩΡΑ _____ Τηλ.: _____		E-mail _____	
Χρεῶστε τὴν πιστωτικὴ μου κάρτα μὲ τὰ παρακάτω στοιχεῖα:			
ΑΡ. ΚΑΡΤΑΣ ΟΠΩΣ ΑΝΑΓΡΑΦΕΤΑΙ ΣΤΟ ΠΙΣΩ ΜΕΡΟΣ ΤΗΣ (ΜΕ ΚΩΔΙΚΟ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ) _____			
☐ VISA _____		ΗΜΕΡ. ΛΗΞΗΣ: _____	
☐ MasterCard ΟΝΟΜΑ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΥ ΚΑΡΤΑΣ: _____		ΥΠΟΓΡΑΦΗ: _____	
ΑΠΟΣΤΕΙΛΑΤΕ ΜΕ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟ: Περιοδικό «ΔΑΥΛΟΣ», Κυδαθηναίων 29, 105 58, Ἀθήνα FAX: (+30) 210 33 14 997			

6. Ὀδύσσεια, φ20-40.
7. Πάριον Μάρμαρον. Μουσείο Ashmolean Ὁξφόρδης.
8. «Δαυλός», τεύχος 259, Ἰούλιος 2003, σελ. 16937-16943.
9. Χασάπης Κ., 1967. «Ἡ ἡλικία τῶν Ὀρφικῶν Ὑμνων», «Τὰ Ὀρφικά», ἐκδ. ἐγκυκλ. «Ἡλίου» ὑπὸ Ἰ. Πασσᾶ, Ἀθῆναι 1984, σελ. 101-110.
10. Πασσᾶς Ἰ., 1984. Αὐτόθι ὑπόσημείωση 33, σελ. 102-104.
11. Kaler, J.B., University of Illinois. Astronomy, Harper Colins Publisher, 1994, σελ. 44-46.
12. Ἰλιάς, X25-29.
13. «Δαυλός», τεύχος 186, 1997, σελ. 11453-11459.
14. Διόδωρος Σικελιώτης, Βίβλος I 19, 1-5. Loeb classical library, vol. I (reprinted 1989), σελ. 60.
15. Αὐτόθι, I 36, 2, σελ. 120 καὶ I 36, 7-8, σελ. 122.
16. Ἡρόδοτος, II, 19. Herodoti Historiarum. Edit. H.R. Dietschs. Lipsiae in aedibus B.G. Teubneri, MDCCCLXXXVII, τόμος I, σελ. 134.
17. Διόδωρος Σικελιώτης, Loeb classical library, vol. II, maps, Aegyptus-Aethiopia.
18. «Δαυλός», τεύχος 254, Φεβρ. 2003, σελ. 16531.

Διον. Γ. Καλαπαλίκης

Διδάκτωρ Ἱατρικῆς Α.Π.Θ.

Ο 22ος ΤΟΜΟΣ ΤΟΥ «ΔΑΥΛΟΥ»

Μὲ τὸν τόμο τοῦ 2003 συμπληρώνεται τὸ «σῶμα» τῶν 22 ἐτήσιων τόμων τοῦ περιοδικοῦ (1982-2003, τεύχη 1-264, σελίδες 17308), καλλιτεχνικά βιβλιοδετημένων (μαυρόδετων, μὲ χρυσοτυπία).

- Στὸν 22ο τόμο τοῦ 2003 μὲ ἀποδεικτικὴ ἰσχὺ, ποὺ ἀνατρέπει τὶς κρατούσες ἀντιλήψεις τῆς ἐπίσημης ἐπιστήμης, συμπληρώνεται μὲ στοιχεῖα ἢ ἀποδειχθεῖσα στοὺς προηγούμενους τόμους μὲ πληθώρα ἄρθρων - ἐρευνῶν πανάρχαια ἐξάπλωση καὶ ἐκτεταμένη πολιτιστικὴ καὶ γλωσσικὴ ἐπίδραση τῶν Ἑλλήνων στὴ Βόρεια Εὐρώπη, στὴ Νότια Ἀμερικὴ καὶ στὰ ἀρχιπελάγη τοῦ Εἰρηνικοῦ Ὠκεανοῦ.
- Ὁ 22ος τόμος τοῦ «Δ» περιέχει ἐπίσης:
- τὴ συνέχεια τῶν ἐρευνῶν γιὰ τὴ γένεση τῆς γλώσσας καὶ τῆς γραφῆς κατὰ τὴν αὐγὴ τοῦ πολιτισμοῦ, ὅπως καὶ τὶς ἀγνωστες ὀντολογικὲς πλευρὲς τῆς Γλώσσας μας
- **τὴ συνέχεια τῆς ἔρευνας τοῦ μεγάλου καὶ ἀγνώστου κεφαλαίου τῆς Ἑλληνικῆς (ἀλλὰ καὶ παγκόσμιας) Ἱστορίας γιὰ τὴν ἱστορικὴ σύγκρουση Ἑλληνισμοῦ - Χριστιανισμοῦ καὶ τὶς βαρεῖες συνέπειές τῆς ἐπὶ τῆς ἐξελίξεως τοῦ Πολιτισμοῦ, καθὼς καὶ γιὰ τὶς ἐπιβιώσεις τοῦ ἀνθελληνικοῦ πνεύματος τοῦ Χριστιανισμοῦ μέσα στὰ «ἱερὰ βιβλία», ποὺ διαβάζονται σήμερα στὶς ἐκκλησίες τῆς Ἑλλάδος**
- πληθώρα μελετῶν, ἀναλύσεων καὶ σχολίων, ποὺ ἀφοροῦν στὴν παθογένεια τῆς ἐποχῆς μας, ἀνατέμνουν τὴν κοσμοϊστορικὴ καμπὴ τοῦ καιροῦ μας καὶ διατυπώνουν ἔλλογη πρόβλεψη γιὰ τὰ ἐπερχόμενα. Στὸν τομέα αὐτὸ οἱ προβλέψεις τοῦ «Δ» κατὰ τὰ 22 χρόνια τῆς ἐκδόσεώς του ἔχουν ἐπαληθευθῇ πλήρως ἀπὸ τὰ γεγονότα.
- Τιμὴ ἐκάστου τόμου (σελίδες 850-950): € 52.
- Οἱ ἐτήσιοι τόμοι τοῦ «Δ» διατίθενται μόνον στὰ Γραφεῖα τοῦ Περιοδικοῦ ἢ ἀποστέλλονται ταχυδρομικῶς κατόπιν τηλεφωνήματος στὰ τηλέφωνα 210 32.23.957 ἢ 210 98.41.655. Γίνονται ἐπίσης παραγγελίες μέσῳ τοῦ ἠλεκτρονικοῦ ταχυδρομείου (davlos@davlos.gr).

ΤΑ ΑΔΕΛΦΙΑ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ

Τία νὰ μποῦμε καλὰ στὸ νόημα τὸ σχετικὸ μὲ τὸ θέμα τῶν ἀδελφῶν τοῦ Ἰησοῦ, θὰ πρέπει πρῶτα ν' ἀναφεροῦμε στὶς *παράξενες* τοποθετήσεις τῆς Ἐκκλησίας πάνω στὶς *παράξενες* –εἴτε λογικές, εἴτε ἱστορικές, εἴτε ὀφθαλμοφανεῖς– ἀντιφάσεις τῶν Εὐαγγελίων. Ὁ Ματθαῖος (2, 1) λόγου χάρη, μιλώντας γιὰ τὴ Γέννηση τοῦ Ἰησοῦ δὲν γνωρίζει τὴν «ἀπογραφή», παρ' ὅλο πὺν ἦταν ἓνα πρωτάκουστο κοσμοϊστορικὸ γεγονός. Ἐπίσης στὴ Βηθλεὲμ θεωρεῖ δεδομένη τὴν παρουσία τῆς Μαρίας καὶ τοῦ Ἰωσήφ, ὡς ἂν νὰ ἦταν ἡ μόνιμη κατοικία τους. Ἀκόμα κι ὅταν «ἐπιστρέφουν ἐξ Αἰγύπτου», τὸ θεωρεῖ πολὺ φυσικὸ νὰ κατοικήσουν ἐκεῖ ἀπ' ὅπου ἔφυγαν καὶ πῶς ἡ Ναζαρετ ἔνεκα φόβου ὑπῆρξε ἔσχατη ἐπιλογὴ (Ματθαῖος 2, 19-23).

Ὅμως στὸ 252 τεῦχος τοῦ «Δαυλοῦ» μὲ βάση τὸν ἱστορικὸ Ἰώσηπο δείξαμε ὅτι, ὅταν γεννήθηκε ὁ Ἰησοῦς, ὁ Ἡρώδης ὁ Μέγας δὲν ἦτο ἐν ζωῇ καὶ ἄρα δὲν ὑπῆρξε οὔτε «Ἀστήρ», οὔτε «Μάγοι», οὔτε «Δῶρα», οὔτε «σφαγὴ νηπίων», οὔτε «φυγὴ εἰς Αἴγυπτον», οὔτε «ἐπιστροφὴ ἐξ Αἰγύπτου». Ὅμως ἡ Ἐκκλησία τὰ θεωρεῖ ὡς ἀληθῆ. Ἐκεῖνος πὺν φωνάζει ὅτι ἡ μόνιμη κατοικία τῆς Μαρίας καὶ τοῦ Ἰωσήφ ἦταν ἡ Ναζαρετ καὶ ὅτι στὴ Βηθλεὲμ δρέθηκαν ἀπὸ ἀνάγκη γιὰ τὴν «ἀπογραφή», εἶναι ὁ Λουκᾶς.

Ὅμως ἡ ἱστορικὴ τοποθέτηση τῆς ἀπογραφῆς ἀπὸ τὸ Λουκᾶ δείχνει ὅτι ὁ Ἡρώδης ὁ Μέγας δὲν εἶναι ἐν ζωῇ. Κι ὅμως ἡ Ἐκκλησία καὶ τὴν ἀπογραφὴ τοῦ Λουκᾶ ἀποδέχεται καὶ τὸν Ἡρώδη τοῦ Ματθαίου. Ὁ Λουκᾶς μὲ τὸ νὰ διηγῆται τὴν «Περιτομὴ» καὶ τὸ «Σαραντισμὸ» τοῦ Ἰησοῦ καὶ τὸ «χαμό» του γιὰ μιὰ μέρα στὰ δώδεκα χρόνια τῆς ἡλικίας του, δείχνει ὅτι ὁ Χριστὸς δὲν ξενιτεύτηκε στὴν Αἴγυπτο ἔνεκα κάποιας Ἡρώδειας ἀπειλῆς, καὶ πῶς τὸ «*Ναζωραῖος*» ἦταν μιὰ ἀντονόητη ἐπακόλουθη ἐπωνυμία του λόγω μόνιμης κατοικίας του στὴ Ναζαρετ. Ὅμως ἡ Ἐκκλησία καὶ τὴν «Περιτομὴ» δέχεται καὶ τὸ «Σαραντισμὸ», δίχως νὰ σκέπτεται τὸ πῶς ἔγιναν ὅλα τοῦτα, τὴν ὥρα πὺν ἦταν στὴν Αἴγυπτο.

Τὸ ἴδιο συμβαίνει καὶ μὲ τ' ἀδέρφια τοῦ Ἰησοῦ. Σύμφωνα μὲ τὸ Μωσαϊκὸ Νόμο τὸν πρωτότοκο γιὸ ἀπὸ τὸν πρῶτο του γάμο ὁ κάθε Ἑβραῖος ὀφείλει νὰ φέρῃ στὸ Ναὸ γιὰ νὰ «σαραντιστῇ». Ἄν λοιπὸν ὁ Ἰωσήφ εἶχε παιδιά ἀπὸ προηγούμενό του γάμο, τότε ὅλη αὐτὴ τὴ διαδικασία πὺν ἐπιτάσσει ὁ Μωσαϊκὸς Νόμος τὴν ἔχει ἤδη τελέσει καὶ δὲν ἦταν πια ὑποχρεωμένος νὰ τὴν ἐπαναλάβῃ μὲ τὴ γέννηση τοῦ Ἰησοῦ. Ἐτοί ἐνῶ ὁ Λουκᾶς θεωρεῖ τὸ γάμο τοῦ Ἰωσήφ μὲ τὴ Μαρία πρῶτο γάμο, ἡ Ἐκκλησία, δεχόμενη παραδόξως τὸ «σαραντισμὸ» τοῦ Ἰησοῦ ἀπὸ τὸν Ἰωσήφ, δὲν δέχεται ὡς πρῶτο του γάμο τὸ γάμο του μὲ τὴ Μαρία. Γιατί;

Ἀτταβύριος

ΑΙΣΙΜΑ ΚΑΙ ΑΔΗΡΙΤΑ

«Νέες χώρες»

«Δυνὸ γάιδαροι μαλώνανε σὲ ξένον ἀχνυῶνα». Μία παλαιὰ παροιμιώδης ρήση πὺν ἀκόμα λέγεται. «Δικὲς μου οἱ νέες χώρες» ὁ ἕνας, «ὄχι, δικὲς μου» ὁ ἄλλος. Καὶ καλὰ οἱ γάιδαροι, ὁ ἕνας τάζει «ὀρθόδοξο τόξο» στοὺς Ἀμερικανούς, μικροὺς Εὐρωπαῖος πάπας ὁ ἄλλος. Ὁμως ὁ ἀχνυῶνας; Οἱ νέες χώρες δηλαδή. Δὲν ἔχουν λό-γο; Δὲν εἶναι ἐλεύθεροι; Δοῦλοι τοῦ Ἰεχωῦᾶ, ναί, τό ῥαθαι τὸ ποιήμα τους—ὅπως ὅλοι μας— ἐδῶ καὶ αἰῶνες. Ἀλλὰ καὶ κολληγοὶ τῶν ἐκπροσώπων του χωρὶς αἰδῶ; Κι αὐτοὶ οἱ ἔρμοι οἱ Μακεδονομάχοι— θὰ τρίζουν τὰ κόκαλά τους. Δὲν ξέρεις τί εἶναι νὰ σὲ πα-τοῦν... γαῖδούρια.

Π.Α.Κ.

«Ἐρευνες» καὶ ἔρευνες

Ὁ Ἑλληνας ἐρευνητὴς Κ.Α. Παπασωτηρόπουλος τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Ζυρί-χης ἀνεκάλυψε τὸ γονίδιο γιὰ τὴ βελτίωση τῆς μνήμης (Εἰδήσεις, 21-10-2003). Πα-ντοῦ καὶ πάντοτε Ἑλληνες ἐκλεκτοὶ ἐπιστήμονες πρῶτοι. Τοὺς διώχνουμε ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα καὶ τοὺς χαρίζουμε σὲ ξένες χώρες, γιὰ νὰ προοδεύουν σὲ βάρος τῆς δικῆς μας προόδου.

Ποιὸν περιμένουμε νὰ δημιουργήσῃ τίς ὑποδομὲς γιὰ τὴν ἐπιστροφή, τὴν ὑποδοχὴ καὶ τὴν ἀπορρόφηση τῶν Ἑλλήνων ἐπιστημόνων πὺν ἐργάζονται ἐπιτυχῶς στὸ ἔξω-τερικό; Μήπως τὸ Κράτος πὺν τοὺς καταδιώκει; Τὸ Κράτος πὺν δὲν διαθέτει οὔτε δραχμὴ γιὰ τὴν πραγματικὴ Ἐρευνα, ἀλλὰ μοιράζει δισεκατομμύρια σὲ κλίκες, πὺν παρουσιάζουν ὡς «ἐρευνες» ὅ,τι ἔχει ἐρευνηθῇ ἀλλοῦ πρὶν ἀπὸ δεκαετίες;

Α.Ρ.

Δύο φορές λάφυρα

Τελικῶς τὸ πλοῖο μὲ τὸ ὁποῖο μετέφεραν τὰ λάφυρα ἀπὸ τοὺς Ἑβραῖους τῆς Θεο-σαλονίκης οἱ χιτλερικοί, εἶναι αὐτὸ πὺν πρὶν ἀπὸ δύο χρόνια βρέθηκε στὸν βυθὸ τοῦ Μεσσηνιακοῦ κόλπου. «Τὰ τιμαλφῇ, πὺν τυχὸν βρεθοῦν, θὰ μοιρασθοῦν στίς οἰκογέ-νειες τῶν θυμάτων τῆς ναζιστικῆς θηριωδίας». (Τηλεοπτικὲς εἰδήσεις στίς 20.00, 16-8-03).

...Δὲν γνωρίζω ποιὸς κυδερνητικὸς φωστήρας πῆρε αὐτὴ τὴν ἀπόφαση, σίγουρα ὅμως, ὅποιος κι ἂν εἶναι, εἶναι τελείως ἀνιστόρητος, γιὰτὶ μερίδιο ἀπὸ τὰ λάφυρα αὐτὰ ἔχουν καὶ μερικοὶ ἀπὸ τοὺς Ἑλληνες κατοίκους τῆς Νάουσας. Εἶναι ἀπολύτως σί-γουρο ὅτι μέρος τῶν λαφύρων αὐτῶν προέρχονται ἀπὸ τίς τεράστιες ποσότητες χρυ-σαφικῶν ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα οἱ Ἑβραῖοι τῆς Νάουσας, ἀφοῦ πρόδωσαν στοὺς Τούρ-κους τοὺς Ἑλληνες συμπατριῶτες τους καὶ ἀφοῦ μάλιστα ἀνέλαβαν τὸν ρόλο τοῦ δη-μίου καὶ ληστή, σφάζοντας γυναικόπαιδα (ἕνας μάλιστα ὑπερηφανεύοταν ὅτι ἔσφαξε 74 σὲ μία ἡμέρα), πλαταικολόγησαν ἀπὸ ὅ,τι πολύτιμο ὑπῆρχε στὰ στίτια καὶ τὰ πτώ-ματα τῶν Ἑλλήνων. [Λεπτομέρειες γιὰ τὸ πῶς ἔγινε αὐτὸ τὸ τεράστιο διαγούμισμα εἰς βάρος τοῦ ἑλληνισμοῦ τῆς Νάουσας στὸ βιβλίο τοῦ Κ. Διακογιάννη «Σαρκοφάγοι τοῦ ἑλληνισμοῦ», σελ. 374-378.]

Α.Π.

Ἐμφρονες καννίδαλοι

Τρία ἀνθρώπινα κρανία ἡλικίας 160 χιλιάδων ἐτῶν ἀνακάλυψαν Ἀμερικανοὶ ἀρχαι-

ολόγοι στην Αίθιοπία. Δήλωσαν μάλιστα απολύτως πεπεισμένοι ότι ο άνθρωπος κατ'άγεται από την 'Αφρική (άλλωστε και προ των εν λόγω εύρημάτων πάλι πεπεισμένοι περί τούτου εμφανίζονταν). Τα τρία αυτά κρανία ανήκουν –σύμφωνα με τους ίδιους– στον έμφρονα άνθρωπο (*homo sapiens*) (περιοδικό *Nature*).

Ο άνθρωπος λοιπόν όχι μόνο γεννήθηκε στην 'Αφρική (βλέπε τα περι «πρωτόπλαστης» Λούσι), αλλά «μυαλώθηκε» κιόλας εκεί. Γι' αυτό ας πάψουν κάποιοι στενόμυαλοι να θεωρούν τους 'Αφρικανούς... άφρονες. Βέβαια το πολύ μυαλό μπήκε κατά τη μετανάστευση του 'Αφρικανού προς ανατολάς, στη Γῆ τῆς 'Επαγγελίας. Κι από κει πλέον ο άνθρωπος, έμφρων και σοφός, πέρασε και στις υπόλοιπες, άδικημένες απ' τη φύση ή το Γιαχβέ, ηπείρους. Έτσι όλοι σήμερα απολαμβάνουμε νοῦ και γνώση.

Π.Α.Κ.

Εὐγε!

Πληροφορηθήκαμε με ιδιαίτερη συγκίνηση ότι οί μαθητὲς τοῦ Γ' Γυμνασίου Μεγάρων κατασκεύασαν ήλιακά ρολόγια μελετώντας τις αστρονομικές πληροφορίες τῶν 'Ορφικῶν. Αναφέρονται και στην διατυπωμένη από τὸν Ἱππαρχο μετάπτωση τοῦ ἄξονος τῆς Γῆς και ἐπὶ πλέον κατασκεύασαν και πλατωνικά στερεά, μελετώντας τὸν Πλάτωνα. Γέμισαν και τις αίθουσες τοῦ Γυμνασίου τους με ρητὰ τῶν ἀρχαίων μας φιλοσόφων. Στην προσπάθειά τους σημαντική βοήθεια τοὺς ἔδωσαν δύο καθηγητὲς, νομίζω μαθηματικοί. Οἱ φιλόλογοι εἶναι ἀπασχολημένοι στοῦ να ὑπερασπίζονται τὸ Μονοτονικό σύστημα και τὴν λέξι «ὀρθοπαιδικός» κατά τὴν Μπαμπινιωτικήν διάλεκτον.

Α.Ρ.

Περίεργη ματαίωση ἀναστύλωσης

Στὸν ἱερὸ χῶρο τῆς Ἀρχαίας Ὀλυμπίας γίνεται προσπάθεια νὰ ἀναστηλωθῇ μία κολόνα ἀπὸ τὸν ναὸ τοῦ Διός. Πρόκειται γιὰ κίονα πὺν ἀποτελεῖται ἀπὸ 13 σπονδύλους, δάρους ὁ καθένας 4-6 τόνων. Ὑπάρχει χρηματοδότηση ἀπὸ ιδιώτη. Τὸ πρόβλημα εἶναι ὅτι, ἐνῶ ἔχει τοποθετηθῇ και ὁ 8ος σπόνδυλος, οἱ ἐργασίες ἔχουν σταματήσει, γιατί τὸ Κεντρικὸ Ἀρχαιολογικὸ Συμβούλιο δὲν μπορεῖ(;) νὰ πάρῃ μία ἀπόφαση γιὰ συνέχιση τῶν ἐργασιῶν ἀναστήλωσης, γιὰ λόγους πὺν αὐτοὶ μόνο ξέρουν.

Εἶναι κρίμα νὰ ὑπάρχουν τὰ χρήματα και τὸ ἔργο νὰ κολλᾷ σὲ μία ὑπογραφή, κρίμα πὺν συμβαίνει αὐτὸ σ' ἓναν ἀπὸ τοὺς σημαντικώτερους ἀρχαιολογικοὺς χώρους τῆς πατρίδος μας. Ἡ διαμαρτυρία ἀπευθύνεται σὲ ὅποιον μπορεῖ νὰ βοηθήσῃ.

Ι.Γ.

Δὲν χορταίνουν!

Νὰ καταθέσουν χρήματα οἱ Ἕλληνες γιὰ νὰ καλυφθῇ τὸ ποσὸν τῶν 750 ἑκατομμυρίων δραχμῶν (2.200.000 €), γιὰ νὰ ἀποκτήσουμε δυζαντινά... πιάτα, ζήτησε με ἔκκλησή του ὁ ἀξιότιμος διευθυντὴς τοῦ Μουσείου Μπενάκη. Τὸ ἥμισυ τοῦ δυσβάστακτου αὐτοῦ ποσοῦ θὰ καλύψῃ τὸ ὑπερ-χρεωμένο Ἑλληνικὸ Κράτος. Τὴν ἀπεγνωσμένη αὐτὴ ἔκκληση γιατί δὲν τὴν ἔκαναν γιὰ νὰ ἀποκτήσουμε τὸν Παλίμψηστο τοῦ Ἀρχιμήδους, πὺν ἀπαιτοῦσε πολὺ λιγώτερα χρήματα; Τί τὰ θέλουν τὰ πιάτα; Δὲν χορτάσαν πιά;

Α.Ρ.

«ΠΙΑΣΤΕ ΤΟΥΣ ΑΡΜΑΤΟΛΟΥΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΔΩΣΤΕ ΤΟΥΣ...»

**“Ένα κείμενο - ντοκουμέντο του Πατριαρχείου:
‘Ο άφορισμός τῶν Ἐπαναστατῶν τοῦ 1805**

Μελετώντας τὸν «Δαυλό», καὶ δὴ τὰ τεύχη 207 (Μάρτιος 1999) καὶ 219 (Μάρτιος 2000), μὲ ἐκπληξὴ εἶδα τὰ τρία (3) κείμενα ἀφορισμοῦ τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821 ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖο, τὸν Πατριάρχη Γρηγόριο τὸν Ε΄ καὶ τὴν Ἱερὰ Σύνοδο αὐτοῦ. Τὸ ἴδιο μοῦ συνέδῃ καὶ μὲ τὸ τ. 252 (Δεκέμβριος 2002), ὅπου περιέχεται τὸ κείμενο ἀναθεματισμοῦ τοῦ Ἐλευθερίου Βενιζέλου τὸ 1916 ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος. Τὶς πληροφορίες αὐτὲς τοῦ «Δ» βρῆκα κατόπιν καὶ σὲ ἄλλες ἱστορικὲς πηγές, ὅπου συνάντησα καὶ ἄλλες σημαντικὲς πληροφορίες:

‘Ο ἀφορισμός «ἐρραΐζε τὰς πέτρας»

Παρουσιάζω λοιπὸν καὶ ἄλλο ἀφοριστικὸ ἔγγραφο, προγενέστερο τῶν παραπάνω: Πρόκειται γιὰ τὸν ἀφορισμὸ μὲ ἀκατονόμαστους χαρακτηρισμοὺς τῶν Ἀρματολῶν κατὰ τὸ 1805, ποὺ στάλθηκε ἀπὸ τὸν πατριάρχη Καλλίνικο Ε΄ καὶ τὴν Σύνοδο τῆς Κων/πόλεως πρὸς τοὺς κατὰ τόπους ἀρχιερεῖς καὶ τὸ ὁποῖο συνέτεινε στὴν ριζικὴ ἐξόντωσή τους.

Ὁ Ἀμβρόσιος Φρατζῆς γιὰ τὸ συνοδικὸ τοῦτο ἔγγραφο λέγει: «ἐρραΐζε τὰς πέτρας». Μιλáει γιὰ «Κραταιοτάτη καὶ εὐεργετικωτάτη εἰς ἡμᾶς βασιλεία», γιὰ τὸ «δικαιότατο δοβλέτι», γιὰ «πολλοὺς προσκυνητοὺς ὀρισμοὺς καὶ ὑψηλὰ φερμάνια ἐξαπέστειλαν κατὰ διαφόρους καιροὺς», γιὰ «δεινὴ τιμωρία καὶ παίδευσιν, ὅσων εἶναι ἐνάντια τῆς Ὑψηλῆς Πύλης», γιὰ «μεγάλῃ δουλικῇ κλίσει, νὰ ἐμποδίζεται κάθε κίνημα, ὅπου εἶναι ἐναντίον εἰς τὰς βασιλικὰς προσκυνητὰς προσταγὰς», γιὰ «πικρὰ τιμωρία ὅσων ἀποτολμοῦν νὰ θγοῦν ἀπὸ τὰ ὀριά τους», γιὰ «τὸ ὑψηλὸν φερμάνι τοῦ πολυχρονεμένου βασιλέως μας», γιὰ «τὰ ἐπιχειρήματα κακίας των», γιὰ «τοὺς ἐναντίους εἰς τὴν ὑψηλὴν βασιλικὴν προσταγὴν, θέλει θανατωθῶσι μὲ σταυρὸν καὶ πικρὸν θάνατον, γιὰ νὰ γίνουν καὶ παρὰδειγμα εἰς ὄλους», γιὰ «τοὺς ἐναντιουμένους φοβερίζονται φοβεραὶ παιδεύσεις καὶ πικρότατοι θάνατοι... συμβουλευόντάς σας ὄλους... γιὰ τὴν καλὴν τελείωσιν τῶν νέων αὐτῶν βασιλικῶν προσταγῶν...», γιὰ «χρέος ἀπαραίτητον εἰς ὄλους τὰ ὅσα προσταζέσθε», γιὰ «κάμοντες τὰ ἐναντία θέλει κατακριθῆτε ὡς παρήκοι, ἀφ’ οὗ δοκιμάσετε τὰ χαλεπώτατα παιδευτήρια θέλει λάβετε καὶ πικρὸν θάνατον τῆς ζωῆς

σας», γιὰ «τὴν ἀκριβεστάτην διαφύλαξιν τῶν προσταζομένων... θέλετε εὖρητε εἰς τὸ ἐξῆς τὰ βασιλικά ἐλέη», διαφορετικά «θέλει πέσει εἰς τὰς πολιτικὰς παιδεΐας καὶ εἰς τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἡμῶν κατάρας καὶ ἀφορισμούς». Γιὰ τοὺς ἐναντίους «εἰς τὰς σταλείσας ὑψηλὰς βασιλικὰς ἐπιταγὰς καὶ φερμάνια.... ὑπάρχουσιν ἀφορισμένοι, κατηραμένοι, καὶ ἀσυχώρητοι καὶ μετὰ θάνατον ἄλλοι καὶ τυμπανιαῖοι καὶ πάσαις ταῖς πατριαρχικαῖς καὶ συνοδικαῖς ἀραῖς ὑπεύθυνοι καὶ ἔνοχοι τοῦ πυρὸς τῆς γεέννης καὶ τῷ αἰωνίῳ ἀναθέματι ὑπόδικοι· ὅθεν διὰ τὰ νὰ μὴν πάθετε τὰ τέτοια μιστὰ καὶ ἀποτρόπαια, ποιήσατε ὡς γράφομεν ἐξ ἀποφάσεως».

Το συνοδικὸν τοῦτο ἀφοριστικὸν τοῦ πατριάρχου Καλλινίκου ἔχει ἡμερομηνία αωε' (1805) Ὁκτωβρίου κε' (25) καὶ εἶναι ἀπὸ τὸ βιβλίο τοῦ Τάκη Χ. Κανδηλώρου: «Ὁ Ἀρματολισμὸς τῆς Πελοποννήσου 1500-1821», Ἀθήναι 1924.

Τὸ πλήρες κείμενο τοῦ Πατριαρχικοῦ Ἀφορισμοῦ

“ Καλλίνικος ἐλέω Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

»Θεοφιλέστατε ἀρχιεπίσκοπε Δημητρίανης, ἐν ἀγίῳ πνεύματι ἀγαπητὲ ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργγὲ τῆς ἡμῶν μετριότητος, κύρ Φιλόθεε, καὶ ἐντιμότατοι κληρικοί, εὐλαδέστατοι ἱερεῖς καὶ τίμοι προεστώτες καὶ δημογέροντες καὶ κοτζαμπασίδες καὶ πρόκριτοι καὶ λοιποὶ ἀπαξάπαντες εὐλογημένοι χριστιανοὶ τῆς ἐπαρχίας ταύτης, τέκνα ἐν κυρίῳ ἡμῶν ἀγαπητὰ χάρις εἴη ὑμῖν καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ. Ἡ κραταιοτάτη καὶ εὐεργετικωτάτη εἰς ἡμᾶς βασιλεία, τὸ δικαιοτάτον καὶ πολυχρονιώτατον δοβλέτι, μὲ τὸ νὰ προνοῇται πάντοτε διὰ τὴν ἡσυχίαν καὶ καλὴν κατάστασιν ὅλων τῶν ὑπηκόων καὶ πιστῶν ραγιαδῶν, ὅπου εἶναι ὑποκείμενοι εἰς τὴν βασιλικὴν του ἐπικράτειαν καὶ μὲ τὸ νὰ ἐπαγρυπνῇ καὶ προστάξῃ μὲ πᾶσαν δύναμιν ὅλους τοὺς ἡγεμόνας καὶ κυδερνήτας, ὅπου εὐρίσκονται εἰς κάθε χώραν καὶ τόπον διὰ τὰ ἔχουν μεγάλην ἐπιστασίαν καὶ προσοχὴν εἰς ἐκεῖνα, ὅποσα ἀρμόζουν εἰς ἐξολόθρευσιν καὶ τέλειον ἀφανισμόν τῶν κακοποιῶν ἀνθρώπων καὶ εἰς ἐκεῖνα ὅπου συγχύζουσι καὶ προξενοῦν ταραχὴν εἰς τὴν κοινὴν καὶ τὴν κατὰ μέρος ἀσφάλειαν, εἰς τοὺς πολλοὺς δηλαδὴ καὶ εἰς τὸν καθ' ἕνα ξεχωριστά. Πολλοὺς ὑψηλοὺς προσκυνητοὺς ὀρισμοὺς καὶ ὑψηλὰ φερμάνια ἐξαπέστειλα(ν) κατὰ διαφόρους καιροὺς καὶ ἡγεμονικὰς ἐξουσίας καὶ ἐφανεύωναν εἰς τοὺς κατὰ καιρὸν ὑψηλοτάτους μόρα δαλιῆδες, τὴν ὑψηλὴν αὐτῆς βούλησιν καὶ θέλῃσιν ὡς πατρικὴν καὶ περιεῖχον τὰς νέας καὶ κατὰ πολλὰ γνωστικωτάτας διατάξεις καὶ προσταγὰς, τῶν ὁποίων ὑψηλῶν προσταγῶν, ἢ κατὰ τὸ γράμμα ἐνεργητικὴ πρᾶξις καὶ ἢ ἀπὸ μέρους ὅλων ἡμῶν τῶν ὑπηκόων χρεωστούμενη διαφύλαξις, χωρὶς ἀμφιβολίαν συμφέρει διὰ τὴν καλὴν κατάστασιν καὶ ἡσυχίαν ὅλων ἐκείνων ὅπου κατοικοῦν εἰς τὸν Μωρέα· καὶ διὰ τὴν ἀποφυγὴν τῆς δεινῆς τιμωρίας καὶ παιδεύσεως, τὰς ὁποίας εἶναι ἀπαραίτητον νὰ πάθωσι καὶ δοκιμάσωσιν, ὅσοι ἀπὸ ἐσθὰς φέρονται ἐναντίοι τῆς ὑψηλῆς προσταγῆς ἀπὸ κακοπροαίρετον γνώμη τους. Πολλὰς φορὰς καὶ ἡμεῖς μὲ ὑψηλὴν προσκυνητὴν προσταγὴν ἐγράψαμεν καὶ εἰς τὴν ἀρχιερωσύνην σου καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς συναδέλφους ἀρχιερεῖς

τοῦ Μωρέως καὶ εἰς ἄλλους κατὰ τόπους προεστῶτας καὶ ἡγουμένους, ὅπου εἶναι τοῦ κλήρου καὶ τῆς τάξεώς μας. Καθὼς ὁμοίως ἐγράψαμεν καὶ εἰς τοὺς κοτζαμπασίδες, δημογέροντας προεστῶτας καὶ λοιποὺς κατοικοῦντας εἰς τὸν Μωρέα φανερόντων εἰς ὅλους τοὺς πατρικῶς καὶ ἐκκλησιαστικῶς τὰ πρέποντα εἰς ἐσᾶς καὶ τὰ συμφέροντα, παρακινοῦντες σας ὅλους εἰς τὸ νὰ ἔχετε μεγάλην προσοχήν, νὰ φυλάττετε ἀπαρσάλευτα ὅσα προστάξεσθε μὲ κάθε ὁμόνοιαν καὶ μὲ μεγάλην δουλικὴν κλίσιν καὶ νὰ ἐμποδίζετε μὲ κάθε τρόπον καὶ μὲ ὅλην σας τὴν δύναμιν κάθε κίνημα, ὅπου εἶναι ἐναντίον εἰς τὰς βασιλικὰς προσκυνητὰς προσταγὰς καὶ ὡς αἴτιον κάθε παιδεύσεως καὶ πικρᾶς τιμωρίας εἰς ἐκείνους ὅπου ἀποτολμοῦν νὰ εὐγοῦν ἀπὸ τὰ ὄριά τους.

»Καὶ κατὰ τὸ παρὸν μὲ τὸ νὰ ἐδεδαιώθη ἡ κραταιοτάτη βασιλεία, καὶ τὸ ὑψηλὸν δοβλέτι, ὅτι πολλοὶ κακοποιοὶ κλέπται ἀπὸ τοὺς ἰδίους μωραῖτας, παραφυλάττουν εἰς ταῖς στράταις καὶ σκοτώνουν κρυφίως καὶ μὲ ἀπάτην τοὺς διαδάτας καὶ ἄλλοι πάλιν αὐθαδῶς μὲ ὅπλα καὶ ἄρματα ἀντιστέκονται μετὰ τῶν σεῖμενίδων. Ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος πολλοὶ ἀπὸ τοὺς κοτζαμπασίδες καὶ δημογέροντες (χωρὶς νὰ ἔχετε εἶδῃσιν ἐσεῖς οἱ ἱερωμένοι, ὡς εἴμεθα βέδαιοι) μὲ μίαν πρόφασιν, ὅτι εἰς τὸν τάδε καζᾶν ἐφάνησαν κλέπται καὶ ἐσκοτώσαν τὸν τάδε διαδάτην καὶ ἀκολούθως διὰ νὰ ταιριαχθῶσιν ἐδόθησαν τόσα ἄσπρα καὶ ἄλλοτε πάλι λέγουν ὅτι οἱ κλέπται ἔπιασαν τὸν τάδε ἄνθρωπον εἰς τὴν στράταν καὶ τὸν ἐπῆραν σκλάβον καὶ διὰ τὴν ἀξαγοράν του ἐδόθησαν τόσα ἄσπρα καὶ μὲ αὐτὰς τὰς αἰτίας χαρὰς τζώνουσι μὲ πλῆθος ἄσπρων τοὺς πτωχοὺς ραγιάδες, χωρὶς ἔλεος καὶ καμμίαν συνείδησιν καὶ κερδίζουν ἄσπρα ἀσεβῶς καὶ παρὰ νόμον καὶ κάμουσι τὸν ἑαυτὸν τοὺς ὅμοιον μὲ τοὺς κακοτρόπους κλέπτας καὶ διὰ νὰ εἴπωμεν καλύτερα χειρότερον ἀπὸ αὐτοὺς καὶ νομίζουσιν ἓνα τυχερὸν εὖρημα, τὸ νὰ εἶναι οἱ κλέπται, διὰ τὰ ἐδικὰ τους τέλη καὶ κέρδη, καὶ ἀκολούθως ὅχι ὅτι δὲν συμβοηθοῦσιν, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ ἐναντίον κρυφίως καὶ μὲ τρόπους πλαγίους καὶ μυστικοὺς γίνονται ἐμπόδιον εἰς τὴν καταστροφὴν καὶ ἀφανισμόν αὐτῶν τῶν κακοποιῶν κλεπτῶν. Καὶ ἐπειδὴ κάθε πρόφασις καὶ αἰτία εἶναι ἀβέβαιος καὶ ἀνεμπίστευτος, ὅτι δὲν ἔχουν καμμίαν μετοχήν μὲ τοὺς κλέπτας οἱ μωραῖταις, ὡσὰν ὅπου ὁ Μωρέας ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη κατὰ τὴν φυσικὴν κατάστασιν εἶναι περιτρυγισμένος μὲ θάλασσαν καὶ διατρέφει πάντοτε τοὺς ἰδίους μωραῖτας καὶ μὲ εὐκολίαν φυλάττεται σίγουρα ἀπὸ κάθε διάφορον ἐμβασίαν τῶν κακοποιῶν αὐτῶν ἀπὸ τὰ ἔξω μέρη καὶ τὸ περισσότερο, ὅπου ἔχει καὶ διωρισμένους διὰ περισσοτέραν φύλαξιν τόσους καὶ τόσους μπελουκμπασάδες, τζερβετζίδες καὶ ἄλλους καπομπασίδες εἰς κάθε πολιτείαν καὶ χωρίον.

»Δι' αὐτὰς λοιπὸν τὰς προφάσεις καὶ τὰ κάτω ὅπου ἀκολουθοῦν, ὥργισθη καὶ ἄναψε τὸν δικαιοτάτον θυμὸν τὸ φιλόπτωχον, φιλοδίκαιον, ὑψηλὸν δοβλέτι καὶ ἤθελε κάμῃ εὐθὺς τώρα τὴν ὀλοῦστερινὴν βαρυτάτην παιδευσιν εἰς ἐκείνους ὅπου ἐτόλμησαν νὰ κάμουν τὰ τοιαῦτα, ἂν ἴσως ὁ φιλόανθρωπος καὶ φιλυπήκοος στοχασμὸς τοῦ κραταιοτάτου καὶ πολυχρονίου δοβλετίου, δὲν ἤθελεν ἐμποδίσῃ καὶ δυσκολεύσῃ αὐτὴν τὴν ὀγλήγωρον ἐπιχείρησιν καὶ ὥστε νὰ σταλῶσι προτῆτερα βασιλικαὶ ὑψηλαὶ προσταγαὶ καὶ νέα νιζάμια, ὅπου ἡμποροῦν νὰ μεταβά-

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΙ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΣ ΕΠΙΔΙΩΚΑΝ Συγκλονιστικές μαρτυρίες τῶν Ι. Καποδίστρια καὶ Θ. Φαρμακίδη γιὰ

ἘΑγλητὲ κ. Λάμπρου,

Μὲ ἀφορμὴ τὴν ἀπὸ καιροῦ ἀρξαμένη, συνεχιζομένη καὶ πλήττουσα πτωχὰ τὰ Ἑλληνικὰ μας Ἔθνος «διαμάχη» τῶν δύο (ἰουδαιοπαυλο)χριστιανῶν ὀρθοδόξων ρασοφόρων ἡγετῶν μας μὲ τὰ ψευδοδιλήμματά τους, ἐθεώρησα σκόπιμο καὶ ἄκρως ἐπικαιρο καὶ ἀνέσυρα ἀπὸ τὴν διδλοθῆκη μου τὴν «Ἀπολογία» τοῦ πράγματι σοφοῦ Θεοκλήτου Φαρμακίδου (ἐκδ. ἘΑγ. Ἀγγ. Ἀγγελίδου, ἘΑθῆναι 1840).

Παραθέτω στὴν συνέχεια –χωρὶς σχόλια– κάποια ἀποσπάσματα τῆς ἄνω «Ἀπολογίας» (αὐτοῦσια, μὲ τὴν σύνταξη καὶ τὴν ὀρθογραφία τους) γιὰ νὰ διαφωτισθοῦν οἱ ἀναγνώστες σας καὶ λογικὰ νὰ ἐρμηνεύσουν τὰ τρέχοντα:

«...Ὅτι καὶ οἱ παναγιώτατοι καὶ οἰκουμενικοὶ πατριάρχαι καὶ ἡ σύνοδος τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐμβαίνουσι παρὰ τὸν ὁποῖον φέρουσιν ἱερὸν χαρακτηρὰ καὶ παρὰ τὰ ἱερὰ αὐτῶν καθήκοντα εἰς πολιτικὴν ῥαδιουργίαν καὶ ὄργανα αὐτῆς γινόμενοι τυφλὰ συμπράττουσι καὶ συνεργοῦσιν ἀσυνειδήτως εἰς ὄλεθρον ἄλλων, δὲν εἶναι καμμία περὶ τούτου ἀμφιβολία. Ἀλλὰ δὲν εἶναι καμμία ἀμφιβολία καὶ ὅτι ἤθελον γίνεσθαι εὐκολώτερον ὄργανα πολιτικῆς ῥαδιουργίας πρὸς βλάβην τῆς αὐτονομίας καὶ ἀνεξαρτησίας τῆς Ἑλλάδος· ἐὰν ἡ βλάβη αὐτὴ συνέφερεν εἰς ἄλλους· ἐὰν ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ὑπέκειτο ὑπὸ τὸν ἀρχιεπίσκοπον τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Αὐτοκέφαλος εἶναι ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος καὶ ὁμως πόση καὶ ὁποία ἐπιβουλὴ γίνεται ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς Θρησκείας καὶ τῆς Ἐκκλησίας κατ' αὐτῆς ταύτης τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν ὑπάρξεως! Ἀλλ' ἂν τις ἀμφιβάλῃ περὶ τῆς πολιτικῆς ῥαδιουργίας, ἡ ὁποία ἐδύνατο νὰ γίνηται διὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει συνόδου κατὰ τῆς Ἑλλάδος, θέλει πεισθῇ ἀναντιρρόπως ἐκ τῆς ἀκολουθοῦν διηγήσεως ἱστορίας ἀληθοῦς καὶ γνωστῆς.

«Κατὰ τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1828 ἔτους αὐθόρμητος ὁ τότε ἀρχιεπίσκοπος τῆς Κωνσταντινουπόλεως Ἀγαθάγγελος ἐζήτησε τὴν ἄδειαν παρὰ τῆς Ὀθωμανικῆς ἐξουσίας εἰς τὸ νὰ μεταχειρισθῇ καὶ αὐτὸς τὰ ὁποῖα ἐδίδεν εἰς χεῖρας αὐτοῦ ἡ θρησκεία ὅπλα πρὸς ὄλεθρον τῶν Ἑλλήνων· καὶ λαθὼν ταύτην ἀπέστειλεν εἰς τὴν Ἑλλάδα τέσσαρας ἐπισκόπους καὶ τὸν μέγαν πρωτοσύγκελλον (Γεν. Ἐφημ. Ἀριθ. 39 τοῦ 1828 ἔτους), διὰ νὰ διαιρέσωσι τοὺς Ἑλληνας, καὶ ὑπὸ τὸ πρόσχημα θρησκευτικῶν παραινήσεων ν' ἀποτοξεύσωσιν εἰς αὐτοὺς ἐμφύλιον πόλεμον, ὃ ἐστὶν ἐν τῷ τέλει ἤδη τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν ἀγῶνος νὰ φέρωσι διὰ τῆς θρησκείας τὸν παντελὴ ἡμῶν ὄλεθρον! Ἴδου καταχθόνιον ἐπινόημα! Οἱ ἀπεσταλμένοι ἦλθον εἰς τὴν Ἑλλάδα κατὰ τὸν Μάϊον τοῦ αὐτοῦ ἔτους· ἀλλ' ἐὰν δὲν ἐδυνήθησαν νὰ φέρωσιν εἰς πέρας τὸν ὀλεθριώτατον τῆς ἐαυτῶν ἀποστολῆς σκοπόν, τοῦτο χρεωστεῖται εἰς τὰς τότε περιστάσεις. Ἀλλ' εἶναι περίεργον ν' ἀκούσῃ τις τὴν ἐφημερίδα τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, λαλοῦσαν περὶ τούτου, ἢ μᾶλλον αὐτὸν τὸν κυβερνήτην Ι.Α. Καποδίστριαν λαλοῦντα δι' αὐτῆς περὶ αὐτοῦ:

«“Ὁ ζόφος εἰς τὸν ὁποῖον εὐρίσκεται τὸ Ὀθωμανικὸν ὑπουργεῖον μετὰ τὴν ἀπο-

ΕΜΦΥΛΙΟΥΣ ΠΟΛΕΜΟΥΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ...

τις απόπειρες τῶν Ἀγαθαγγέλου (1828) καὶ Γρηγορίου Στ' (1840)

φασιστικὴν ἀποποίησην τῆς συνθήκης τῆς 6 Ἰουλίου, φαίνεται μὲν καὶ ἐξ ἄλλων συγχευμένων βαδισμάτων τῆς Πόρτας» (σημ.: τῆς Κυβέρνησης τοῦ Σουλτάνου), «οὐχ ἦττον δὲ καὶ ἐκ τοῦ τρόπου, μὲ τὸν ὁποῖον ἤλπισεν ἐσχάτως ἤδη νὰ δελεάσῃ τοὺς Ἕλληνας διὰ μέσου τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Πατριάρχου Ἀγαθαγγέλου. Ἀπίθανος θέλει φανῇ ἡ διήγησις τῶν βάσεων τοῦ σχεδίου τούτου, εἶναι ὅμως ἀληθής, ἐξαχθεῖσα ὑπὸ πηγῆς εἰδήμονος. Μετὰ τὴν ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως ἀναχώρησιν τῶν τριῶν Πρόσθεων ὁ Ρεῖς Ἐφέντης εἰς μίαν συνέντευξίν του μετὰ τοῦ Πατριάρχου ἐφάνη παρωργισμένος, καὶ ἤλεγξεν αὐτόν, ὅτι δὲν ἐκπληροῖ τὰ πατριαρχικὰ χρεὴ του. Ὁ Πατριάρχης φοβηθεὶς μήπως ἐκπέσῃ τοῦ θρόνου του ἢ μήπως εὗρεθῇ εἰς ἀνάγκην νὰ ἐκκενώσῃ τὸν συναχθέντα πλοῦτον του, σκεφθεὶς ἐπενόησε καὶ ἐπρόβαλεν εἰς τὴν Πόρταν ὅτι, ἂν τῷ ἐδίδετο ἄδεια, ἠδύνατο νὰ μεταχειρισθῇ τινὰ μέσα, διὰ νὰ διαιρέσῃ τοὺς Ἕλληνας καὶ μὲ πρόσχημα θρησκευτικῶν παραινέσεων νὰ ἀποτοξεύσῃ εἰς αὐτοὺς ἐμφύλιον πόλεμον» (ἐνθ' ἄν., σελ. 220-222)».

Καὶ παρακάτω (ἐνθ' ἄν., σελ. 223-224):

«Ἀλλὰ –σημειούσθω ἐν παρόδῳ– ἂν τις γράψῃ σήμερον (σ.: 1833) περὶ τοῦ νῦν πανευκλεῶς πατριαρχεύοντος Γρηγορίου τοῦ στ', ὅπως ἔγραφε τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1828 ἔτους ὁ Καποδίστριας περὶ τοῦ Ἀγαθαγγέλου, ὅλοι οἱ σφόδρα ζηλωταὶ θέλουσι κραυγάζει κατ' αὐτοῦ “ὡς ἀσεβεστάτου, ὡς ἄκρου ὑβριστοῦ καὶ καταφρονητοῦ τῆς Ἐκκλησίας, ὡς θέλοντος νὰ φέρῃ ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν τὸν παναγιώτατον καὶ οἰκουμένηκὸν πατριάρχην”! Καὶ ὅμως ὁ Καποδίστριας ἔγραφε περὶ τοῦ Ἀγαθαγγέλου, ὅπως ἔγραφεν, ὅτε ὁ σουλτάνος δὲν ἐδυσκολεύετο παντελῶς ἀπὸ τοῦ νὰ κόψῃ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ! Ἄλλ' εἶναι ὁ Γρηγόριος (ὁ στ') ὀλιγώτερον τοῦ Ἀγαθαγγέλου ἔνοχος ὡς πρὸς τὴν Ἑλλάδα; Ἐκεῖνος ἐπενόησεν ἐναντίον αὐτῆς –μηκέτι ἀνεγνωρισμένης καὶ παρὰ τῶν κυβερνήσεων τῶν ἄλλων ἐθνῶν αὐτονόμου καὶ ἀνεξαρτήτου– ὀλέθριον σχέδιον καὶ οὗτος ἐπιβουλεύει αὐτήν, – αὐτόνομον ἤδη καὶ ἀνεξάρτητον ὑπάρχουσαν· διότι ἀπαιτοῦσι τοῦτο ἄλλοι ἀπ' αὐτοῦ, ὡς ἐκ τῆς διηγέσεως θέλει φανῇ.

»Καὶ ΕΚΕΙΝΟΣ, ὑπὸ τὸ πρόσχημα θρησκευτικῶν παραινέσεων, ἐμελέτησε ν' ἀποτοξεύσῃ μετὰ τῶν Ἑλλήνων ΕΜΦΥΛΙΟΝ ΠΟΛΕΜΟΝ· καὶ ΟΥΤΟΣ, ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς διατηρήσεως ἀκεραίου καὶ ἀπαρachaράκτου τῆς ὀρθοδοξίας, ἐπενόησεν ἢ ἀνεδέχθη νὰ ἐκτελέσῃ παρ' ἄλλων ἐπινοημένον ὀλεθριώτατον σχέδιον!

»ΕΛΛΗΝΕΣ! ΠΡΟΣΕΧΕΤΕ ἀπὸ τῶν ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΤΩΝ καὶ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΩΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΩΝ!!».

Τὰ ἄνω «ὀλέθρια σχέδια» καὶ οἱ «ἱστορίες» ἀποδεικνύμενα πλήρως ἱστορικῶς σ' αὐτήν, περιγράφονται γλαφυρώτατα καὶ παρατίθενται ἐκτενέστατα στὴν ἐν ἀρχῇ ἔκδοσιν (1840) τῆς «ΑΠΟΛΟΓΙΑΣ» Θ. Φαρμακίδου.

Φιλικώτατα μὲ ἐκτίμησιν
Γεώργιος Ν. Μαλλιάκας
Πρώην βουλευτῆς, Πολιτεία Ἀττικῆς

λουν και σωφρονίσουν τοὺς τοιούτους κακοποιοὺς αὐτοὺς. Λοιπὸν κατὰ τὴν σφοδρὰν εἰς ἡμᾶς γενομένην ὑψηλὴν προσταγὴν, φανερόνομεν εἰς ὅλους σας τοὺς μωραῖτας ἱερωμένους καὶ λαϊκοὺς, τὴν ὑψηλὴν αὐτὴν δουλὴν καὶ θέλησιν, κατὰ τὸν τρόπον ὅπου ἐφεξῆς κατὰ πλάτος σημειώνομεν μὲ τὰς παρούσας ἐκκλησιαστικὰς ἐπιστολὰς εἰς ὅλους σας, γράφομεν δὲ καὶ τῇ ἀρχιερωσύνῃ σου καὶ εἰς τοὺς προεστῶτας τῆς ἐπαρχίας σου καὶ δημογέροντας καὶ κοτζαμπασίδες, φανερόνοντας ὅτι ἐξεδόθη νέον προσκυνητὸν καὶ φοδερόν βασιλικὸν φερμάνι καὶ ἐστάλη πρὸς τὸν ὑψηλότατον μόρα βαλῆ πασιὰ ἐφέντη μας καὶ προστάζει εἰς τὸ νὰ δάλλῃ εἰς κάθε σύστασιν καὶ πρᾶξιν μὲ τὸν πλέον σιγουρότερον καὶ ἀκινδυνότερον τρόπον ἐκείνους τοὺς πρῶτους ὑψηλοὺς ὁρισμούς, νέας βασιλικὰς προσταγὰς καὶ ἀποφάσεις διὰ περισσοτέραν αὔξησιν· καθὼς ἀναφέρει τὸ ὑψηλὸν φερμάνι εἰς Τούρκους καὶ ραγιάδες, ὅθεν διὰ μὲν τοὺς Τούρκους ἔχουσι χρέος νὰ φροντίζωσιν οἱ ἀγιάννηδες καὶ βοϊδοντάδες, καθὼς θέλετε βεβαιωθῇ ἀπὸ τὸ ὑψηλὸν φερμάνι τοῦ πολυχρονεμένου βασιλέως μας, ὅπου ἔχει νὰ διαβασθῇ εἰς Τριπολιτζὰν εἰς τὸ ὑψηλὸν τζιβάνι, ὅπου νὰ τὸ ἀκούσουν ὅλοι καὶ ὅσα ὀνομαστὶ φανερώνει διὰ τοὺς ραγιάδες. Ἴδου κεφαλαιωδῶς καταγράφομεν εἰς τὴν παροῦσαν ἡμῶν ἐπιστολὴν καὶ ἀκούσατε.

»α) Κεφάλαιον προστάζει ὅτι εἰς ὅποιον χωρίον ἢ τζιφλίκι εὐθὺς ὅπου φανῶσιν οἱ κλέπται, οἱ προεστῶτες καὶ δημογέροντες ἐκείνων τῶν χωρίων φανερόνοντας εἰς τοὺς κοτζαμπασίδες τοῦ καζᾶ ἐκεῖ ὅπου ὑποτάσσονται τὰ χωρία καὶ τζιφλίκια ἔχουσι χρέος οἱ κοτζαμπασίδες χωρὶς ἀργοπορίαν νὰ πιάνωσι τοὺς τοιούτους κλέπτας καὶ νὰ τοὺς δίδωσι εἰς τὸν βοϊδόνδαν καὶ ζαπίτην καὶ εἰς τοὺς ἀγιάννηδες, ἀπὸ τοὺς ὁποίους νὰ ἀποστέλλωνται εἰς τὸν μόρα βαλῆ πασιὰ ἐφέντη μας, διὰ νὰ λάβωσι κατὰ νόμους τὰ ἐπίχειρα τῆς κακίας των. Ἐνίσως δὲ οἱ ρηθέντες προεστῶτες καὶ δημογέροντες τοῦ χωρίου καὶ τζιφλικίου ἢ οἱ κοτζαμπασίδες τῶν καζάδων ἀπὸ ἀμέλειάν των, ἤθελε φανῶσιν ἐναντίοι εἰς τὴν ὑψηλὴν βασιλικὴν προσταγὴν, παραδλέοντες, τοὺς τοιούτους κακοποιοὺς κλέπτας, ἀφ' οὗ δοκιμάσωσι βαρυτάτην καὶ μεγάλην ζημίαν εἰς ἄσπρα θέλει θανατωθῶσι μὲ σταυρόν καὶ πικρὸν θάνατον διὰ νὰ γίνουν καὶ παράδειγμα εἰς ὅλους.

»β) Ὅλοι οἱ κοτζαμπασίδες τοῦ καθ' ἐνὸς καζᾶ ἔχουσι χρέος νὰ βάλωσιν ὅλους τοὺς εὐρισκομένους ραγιάδες εἰς τὰ χωρία καὶ τζιφλίκια εἰς τοὺς ἀναμεταξύ των κεφιλεμέδες, ὥστε ὅπου νὰ ὑπόσχεται ὁ ἕνας διὰ τὸν ἄλλον, καὶ ἀπὸ τοὺς κοτζαμπασίδες νὰ πέρνωνται ἰδιοχείρως γεγραμμένοι κεφιλεμέδες καὶ νὰ ἀπερνοῦν εἰς τὸ σιγκίλι τοῦ ἱεροῦ μεχκαμὲ τῆς Τριπολιτζᾶς. γ) Τὸ ἐναντίον δὲ μεταξὺ εἰς αὐτοὺς τοὺς κεφιλεμέδες, ὁποῖος ἀπὸ τοὺς ραγιάδες ἤθελε φανῇ κλέπτης καὶ κακοποιός, ὁ μητροπολίτης ἐκεῖνος ὅπου ὁρίζει τὸν καζᾶν ἐκεῖνον, ἀπὸ τὸν ὁποῖον εὐγένουν οἱ κλέπται, θέλει ἀποδιωχθῇ ἀπὸ τὴν ἐπαρχία του, μὲ ἀπόφασιν κατὰ τὸ παλαιὸν ὑψηλὸν φερμάνι, ὅτι νὰ μὴν πέρνῃ ποτὲ ἄλλην ἐπαρχίαν. δ) Κατὰ τὸν κεφιλεμὲ ὅπου ἤθελε γένῃ, ὁποῖος ἀπὸ τοὺς ραγιάδες ἤθελε σκοτώσῃ κανένα ἄπταιστον οἱ πρῶτοι κοτζαμπασίδες τοῦ καζαπᾶ ἐκείνου ἢ τοῦ χωρίου ἢ τζιφλικίου, ὅπου ἤθελε γένῃ ὁ φόνος, ἔχουσι χρέος νὰ παραστήσωσι τὸν φονέα, παραδίδοντές τον εἰς τὸν βοϊδόνδα καὶ ἀγιάννηδες, ἀπὸ τοὺς ὁποίους νὰ στέλ-

Λαϊκή ξυλογραφία τοῦ 19^{ου} αἰ. πού παριστάνει τή σύλληψη κατόπιν προδοσίας τοῦ ἀσθενοῦντος Κατσαντώνη ἀπό τοὺς Τούρκους. Ἡ καταδίωξη καὶ ἐξόντωσή του ἐπετεύχθη λίγους μῆνες μετὰ τὸν ἀφορισμὸ τῶν ἀρματολῶν ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖο. Στὸ βάθος ὁ λαϊκὸς καλλιτέχνης εἰκονίζει τὸν καταδότη τοῦ ἥρωα μοναχὸ Καρδερίνη.

λεται ὁ φονεὺς μὲ ἰλάμι τῆς ἱερᾶς κρίσεως εἰς τὸν ὑψηλότατον πασιὰ ἐφέντη μας. ε) Τὰ πράγματα καὶ ὑπάρχοντα τοῦ φονέως μὲ ἰζίνι τῆς ἱερᾶς κρίσεως, νὰ πωλῶνται καὶ νὰ δίδωνται εἰς τοὺς κληρονόμους τοῦ σκοτωμένου, ἂν ἴσως καὶ ὁ φονεὺς ἐκεῖνος δὲν ἤθελε ἔχῃ πράγματα καὶ μούλκια, πρέπει ἐκεῖνοι ὁποῦ εὐρίσκονται εἰς τὸν καζᾶν ἐκείνου ἢ εἰς τὸ χωρίον ἢ εἰς τὸ τζιφλίκι, εἰς τὸ ὅποῖον ἔγινε ὁ φόνος διὰ δυσώπησιν καὶ ἀνάπανσιν τῶν κληρονόμων τοῦ φονευθέντος θέλει ἀποδοθῇ καὶ ἡ τιμὴ τοῦ αἵματος καὶ νὰ δίδουν καὶ ὑπόσχεσιν ὅτι ἀνίσως καὶ ὁ φονεὺς ἐκεῖνος ἤθελε φύγῃ νὰ μὴ γυρίσῃ εἰς τὸ ἔξῃς πώποτε ὀπίσω εἰς τὸν καζᾶν ἐκεῖνον ἢ εἰς τὸ χωρίον ἢ εἰς τὸ τζιφλίκιον.

»Αὗται εἶναι αἱ ὑψηλαὶ βασιλικαὶ γενόμεναι προσταγαὶ εἰς ὅλους τοὺς πιστοὺς ραγιαῶδες, τὰς ὁποίας θέλω δεδαιωθῇ τὸ περισσότερον, ὅποταν μὲ ὑψηλὴν προσταγὴν τοῦ ὑψηλοτάτου μόρα βαλῇ ἐφέντη μας, θέλει συναχθῇτε εἰς Τριπολιτῶν ὅλοι οἱ μητροπολίται καὶ ἐπίσκοποι τοῦ μωρέως, μαζί μὲ τοὺς κοτζαμπασίδες προεστοὺς καὶ δημογέροντας, καὶ θέλετε παραλάβῃ τὴν παροῦσαν ἡμῶν πατριαρχικὴν ἐπιστολὴν· καθὼς θέλει ἀκούσετε καὶ τὰς ὑψηλὰς προσταγὰς διὰ τὸ καθολικὸν καὶ κοινὸν νιζάμι, ὁποῦ θέλουν ἀποφασισθῇ ἀπὸ τοῦ ὑψηλοτάτου ἀφέντου μας χωρὶς καμμίαν ἀργοπορίαν. Ὅθεν ἐπειδὴ καὶ εἶναι προσταγὴ ἀπαραίτητος νὰ λάβουν τέλος καὶ νὰ φυλάττωνται ἀκριδῶς αὐτὰ τὰ βασιλικά νιζάμια, καὶ ἐπειδὴ φοβερίζονται φοβεραὶ παιδεύσεις καὶ πικρότατοι θάνατοι εἰς ἐκείνους ὁποῦ ἐναντιούμενοι ἤθελε φανῶσιν ὑπόδικοι, παρακινούμενοι εἰς τοῦτο εἴτε ἀπὸ ἀμέλειαν εἴτε ἀπὸ πονηρὰν γνώμην, διὰ τοῦτο ἅμα ἐκκλησιαστικῶς καὶ πατρικῶς προλαμβάνοντες φανερώνομεν εἰς ὅλους σας τὰ ἴδια συμβουλευόντάς σας ὅλους περισσότερον τὴν μεταξὺ σας σύμφωνον ὁμογνωμίαν καὶ εἰρήνην, ὡσὰν ὁποῦ εἶναι αἰτία καὶ ἀρχὴ διὰ τὴν καλὴν τελείωσιν τῶν νέων αὐτῶν βασιλικῶν προσταγῶν γιὰ τὴν ἡσυχίαν καὶ ἀσφάλειαν ὅλης τῆς κοινότητος, διὰ τὸ ὅποῖον καὶ δεδαιωθέντες, τὴν δυνατὴν βασιλικὴν ἀπόφασιν τὸ σταθερὸν καὶ ἀμετάτρεπτον διὰ τὴν τελείωσιν, τὸ ὀγλήγωρον διὰ τὴν ἐνέργειαν καὶ τὴν πρᾶξιν καὶ τὸν βαρύτατον καὶ μεγάλον βασιλικὸν θυμόν. Προσέχετε ἀκριδῶς μὲ ὅλην σας τὴ δύναμιν καὶ φυλάττετε ἀπαρασάλευτα τὰ ὅσα προστάξεσθε μὲ ὑψηλὴν ἀπόφασιν καὶ προσταγὴν καὶ εἶναι χρέος ἀπαραίτητον εἰς ὅλους, διότι ἡ προσταγὴ εἶναι βασιλικὴ καὶ ὑψηλὴ καὶ ὅποταν ἡ δικαιοσύνη ἔχῃ θεμέλιον καὶ συμφέρον διὰ τὴν ἀσφάλειαν καὶ ἡσυχίαν εἰς ὅλην τὴν κοινότητα καὶ εἰς τὴν μερικὴν τῶν ραγιαῶδων, τότε περισσότερον ἔχετε χρέος νὰ λαμβάνετε περισσότερον ζῆλον, καὶ μὲ καλὴν συνείδησιν νὰ τελειώνετε τὰς βασιλικὰς προσταγὰς, καὶ μὲ τὰ ἔργα ἐμπράκτως ἔχοντες αὐτὰ πάντοτε εἰς τὸν νοῦν σας· ἀνίσως ὅμως (τὸ ὅποῖον ἂμποτε νὰ μὴν ἤθελε γίνῃ) καὶ κάμνοντες τὰ ἐναντία, ἤθελεν ἀντιστέκεσθε εἰς τὰ ὑψηλὰ φερμάνια καὶ ἐναντιῆσθε θέλει κατακριθῇτε ὡς παρήκοοι, καὶ οἱ μὲν λαϊκοί, ἀφ' οὗ δοκιμάσετε τὰ χαλεπώτατα παιδευτήρια θέλει λάβετε καὶ πικρὸν θάνατον τῆς ζωῆς σας, οἱ δὲ ἱερωμένοι θέλετε χάσετε τὸ ἐκκλησιαστικὸν σας ἀξίωμα, καὶ ἡ ἀρχιερωσύνη σου ἀποδειωχθῇς παντοτινὰ ἀπὸ τὴν ἐπαρχίαν σου καὶ ἀπὸ κάθε ἐκκλησιαστικὸν ἀξίωμα· προσέχετε λοιπὸν μήπως καὶ κατὰ συνήθειαν ἢ ἀψηφησίαν νομίζοντες τὰς φοβερὰς ταύτας γραφομένας ὑψηλὰς προσταγὰς, ἤθελε

καταφρονήσετε τὸ πλέον παραμικρότερον, σηκώνοντες ἐναντίον τοῦ ἑαυτοῦ σας τὸν βασιλικὸν θυμὸν καὶ ἀγανάκτησιν, ὅπου προξενεῖ τὰ πολυστένακτα δάκρυα, καὶ δὲ θέλει εὗρητε κανένα δοθόν, μήτε καμμίαν ἄλλην ὠφέλειαν ἀπὸ τὴν ἀνωφελῇ μετάνοιάν σας. Διὰ τὴν ἡσυχίαν καὶ καλὴν κατάστασιν ὅλου τοῦ μορέως, ἔγινεν αὐτὸ τὸ θεοφώτιστον νιζάμι, καὶ ἀποβλέπει εἰς τὴν ἀσφάλειαν καὶ ἡσυχίαν ὅλης τῆς κοινότητος· διὰ τοῦτο εἶναι ἀκόλουθον μὲ ἰδίαν σας προθυμίαν καὶ αὐτοθέλητον προαίρεσιν, καὶ μὲ ὅλην σας τὴν δύναμιν, νὰ προσπαθήσετε διὰ τὴν ἀκριβεστάτην διαφύλαξιν τῶν προσταζομένων, διὰ νὰ μένετε ἐλεύθεροι πάσης βλάβης τῶν κακοποιῶν ἀνθρώπων, καὶ θέλετε εὗρητε εἰς τὸ ἔξῃς τὰ βασιλικά ἔλεη, ὅπου νὰ τρέχωσιν εἰς ἐσᾶς πλούσια καὶ ἀδιάλειπτα· ἀνίσως ὁμως, καθέννας ἀπὸ σᾶς διὰ τὴν πλεονεξίαν του διὰ νὰ ὠφελῇ τὸν ἑαυτόν του, κατατυραννῇ ἀσεβῶς καὶ βασανίζῃ τοὺς πτωχοὺς ραγιαδες μὲ παράνομα καὶ ἄδικοι χαράτζια καὶ παρσίματα, καὶ νομίζει ἓνα τυχερὸν εὗρημα διὰ τὰ χωριστὰ ἄλλα τέλη τὸ νὰ εὗρισκωνται κακοποιοὶ εἰς αὐτὴν τὴν λησταρχικὴν ζωὴν, καὶ χαίρονται εἰς τὰ φονικά, καὶ προδίδουν τοὺς ἀνθρώπους διὰ νὰ σκοτώνωνται, οὗτος θέλει πέσῃ εἰς τὰς πολιτικὰς παιδείας καὶ εἰς τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἡμῶν κατάρας καὶ ἀφορισμοὺς καθὼς καὶ συνοδικῶς γράφοντες ἀποφαινόμεθα ἐναντίον εἰς τοὺς τοιούτους, ὅτι ὅταν εἰς τὸ ἔξῃς δὲν ἤθελε κάμωσι μὲ προθυμίαν καὶ μεγάλῃν ὑπομονήν, κατὰ τὰς σταλείσας ὑψηλὰς βασιλικὰς προσταγὰς καὶ φερμάνια καὶ δὲν ἤθελε παύσωσιν ἀπὸ τὰς τοιαύτας ἀσυγχωρήτους κακίας καὶ πονηρίας, ὑπάρχουσιν ἀφωρισμένοι, κατηραμένοι καὶ ἀσυγχώρητοι, καὶ μετὰ θάνατον ἄλυτοι, καὶ τυμπανιαῖοι καὶ πάσαις ταῖς πατριαρχικαῖς καὶ συνοδικαῖς ἀρχαῖς ὑπεύθυνοι καὶ ἔνοχοι τοῦ πυρὸς τῆς γεέννης, καὶ τῷ αἰώνιῳ ἀναθέματι ὑπόδικοι· ὅθεν διὰ νὰ μὴν πάθετε τὰ τέτοια μισητὰ καὶ ἀποτρόπαια, ποιήσατε ὡς γράφομεν ἐξ ἀποφάσεως· ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις εἴη μεθ' ὑμῶν.

»αωε' (1805) ὀκτωβρίου κε'

»Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἐν Χῳ ἀδελφὸς καὶ εὐχέτης
 Καισαρείας Φιλόθεος καὶ ἐν Χῳ ἀδελφὸς καὶ εὐχέτης
 Κυζίκου Ἰωακείμ καὶ ἐν Χῳ ἀδελφὸς καὶ εὐχέτης
 Θεσσαλονίκης Γεράσιμος καὶ ἐν Χῳ ἀδελφὸς καὶ εὐχέτης
 Βερροίας Χρῦσανθος καὶ ἐν Χῳ ἀδελφὸς καὶ εὐχέτης
 Προϊλάδου Παρθένιος καὶ ἐν Χῳ ἀδελφὸς καὶ εὐχέτης
 Παλαιῶν Πατρῶν Μακάριος καὶ ἐν Χῳ ἀδελφὸς καὶ εὐχέτης
 Ἡρακλείας Μελέτιος καὶ ἐν Χῳ ἀδελφὸς καὶ εὐχέτης
 Νικομηδείας Ἀθανάσιος καὶ ἐν Χῳ ἀδελφὸς καὶ εὐχέτης
 Προύσης Ἀνθίμος καὶ ἐν Χῳ ἀδελφὸς καὶ εὐχέτης
 Ἀγκύρας Ἰωαννίκιος καὶ ἐν Χῳ ἀδελφὸς καὶ εὐχέτης
 Ξάνθης Ναθαναὴλ καὶ ἐν Χῳ ἀδελφὸς καὶ εὐχέτης
 Μιτυλήνης Ἱερεμίας καὶ ἐν Χῳ ἀδελφὸς καὶ εὐχέτης

Γιὰ τὴν ἀντιγραφή: Σωτήριος Φλέκκας

ΕΘΝΙΚΗ ΣΧΙΖΟΦΡΕΝΕΙΑ

Νὰ σηκώνουν τὴ σημαία οἱ Ἀλβανοὶ ἢ ὄχι; Ὁχι, δὲν εἶναι Ἕλληνες. Ναί, γιατί μετέχουν τῆς ἐλληνικῆς παιδείας, τό 'πε κι ὁ Ἰσοκράτης. Ναί ἢ ὄχι; Ἡ κοινὴ γνώμη διχασμένη στὸ μεγάλο δίλημμα, ἔτσι ἔδειξαν τὰ γκάλλοπ. Κι ἀποβραδὺς τῆς ἐθνικῆς ἐπετείου ἔκαψαν τὸ ἐθνικό μας σύμβολο, οἱ ἀκροαριστεροὶ καὶ οἱ ἀκροδεξιοὶ γιουχάρισαν μὰ Βορειοηπειρώτισσα σηματοφόρο ἀπὸ τὸ Ἀργυρόκαστρο. Λευτεριά στὴ Βόρειο Ἡπειρο! Κι ἄς τρέχουν τὰ δάκρυα ποτάμι τῶν γερόντων τῆς Νέας Μηχανιώνας γιὰ τὸ κακὸ πὺν τοὺς βρῆκε.

Παρανομὴ τῆς ἴδιας ἐπετείου, ἐν Θεσσαλονίκῃ, ὁ Ἀνώτατος Ἀρχὼν τῆς χώρας ἔκανε λόγο γιὰ «ἀδηφάγα παράσιτα», πὺν λυμαίνονται τὸν ἐθνικὸ πλοῦτο ἐκμεταλλευόμενα τὰ δημόσια ἀξιώματά τους. Μπράβο στὸν πρόεδρο καὶ τὰ «ἀδηφάγα παράσιτα» πὺν κάθονταν τριγύρω του, σύντροφοι καὶ συνδαιτυμόνες του, τὸν ἐπεφήμησαν γιὰ τὸ θάρος του νὰ τὰ πῇ ἔξω ἀπ' τὰ δόντια.

Λίγο νωρίτερα ὁ Πρόεδρος εἶχε τελέσει τὰ ἀποκαλυπτήρια τοῦ μνημείου τῶν Ἑβραίων Ἑλλήνων Πεσόντων στὸν πόλεμο τοῦ 1940-41. Δὲν πρόκειται γιὰ ἐν Ἑλλάδι Ἑβραίους, ἀλλὰ γιὰ Ἕλληνες Ἑβραίους; Ἕλληνες ἢ Ἑβραῖοι ἦταν οἱ ἄνθρωποι αὐτοί; Κανεὶς δὲν γνωρίζει. Πάντως γιὰ τὴν Ἑλλάδα πολέμησαν κι ὄχι γιὰ τὸν ἑαυτό τους κι αὐτὸ ἀρκεῖ. Στὴν ἐκδήλωση παρέστησαν ἐκτὸς τοῦ προέδρου ὁ ἀρχηγὸς τῆς Ἀξιωματικῆς Ἀντιπολίτευσης, οἱ ὑπουργοὶ Πολιτισμοῦ, Ἀνάπτυξης, Μακεδονίας-Θράκης καὶ ὁ ὑπουργὸς Ἑθνικῆς Ἀμυνας, πὺν ὁ λόγος του ὑπῆρξε ἰσχυρὸ ράπισμα στὸν ρατσισμό καὶ τὸν ἀντισημιτισμό. Ἀς μὴν ξεχνιώμαστε. Στὴν τελετὴ αὐτὴ δὲν παρέστη, ἂν καὶ προσεκλήθη, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος, ἐπικαλούμενος φόρτο ἐργασίας, παρ' ὅτι βρισκόταν κι ἐκεῖνος στὴ Θεσσαλονίκη κι ἐνεργοῦσε στοχεύοντας στὴν ἐνίσχυση τῆς ἐπιρροῆς του ἐπὶ τῶν κατοίκων τῶν Νέων Χωρῶν.

Ἀλήθεια, ποίος ρασοφόρος πρέπει νὰ κατέχη τὶς Νέες Χῶρες; Αὐτὸς πὺν τὶς κατεῖχε, ὅταν οἱ Νέες Χῶρες ἦταν Παλιές, λένε κάποιοι. Ὁχι, αὐτὸς πὺν κατέχει τὶς Παλιές νὰ κατέχη καὶ τὶς Νέες, φωνάζουν ἄλλοι.

Ὁ ἀρχηγὸς τῆς Νέας Ρώμης ἢ αὐτὸς τοῦ Ρωμαίου; Κι ἐδῶ ἡ κοινὴ γνώμη μοιρασμένη, διχασμένη, ἔτσι δείχνουν τὰ γκάλλοπ.

Ὁ ἐλληνικὸς λαὸς, ὅπως καὶ τόσοι ἄλλοι λαοί, γεννήθηκε ἐδῶ, στὸ Φανάρι, διακηρύττει καθημερινὰ πλέον ὁ Ἐπικαθήμενος τῆς Ὁρθοδοξίας. Κι οἱ Ἕλληνες, οἱ Ρωμιοὶ δηλαδή, τὸν ἀκοῦνε σαστισμένοι, μὴ μπορώντας πολλοὶ νὰ πιστέψουν πῶς δὲν εἶν' ἡ Ἑλλάδα γενέτειρα τοῦ Ἑλληνισμοῦ μὰ τὸ Φανάρι. Ἄλλοι πάλι τὸ δέχονται, τὸ πιστεύουν. Κι ἐδῶ ἡ κοινὴ γνώμη τῶν Ρωμίων μοιρασμένη, διχασμένη, ἔτσι δείχνουν τὰ γκάλλοπ.

Παν. Α. Κουβαλάκης

ΟΙ «3 ΘΗΣΑΥΡΟΦΥΛΑΚΕΣ» ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

Όμιλουν στον «Δ» οί: Μ. Μακντόναλντ,
Θεόδωρος Μπροϋννερ καὶ Μ. Παντελιᾶ

Κατὰ τὴν διάρκεια τῆς ἔρευνάς μας γιὰ τὸ πρόγραμμα «Θησαυρὸς τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσας» («Δαυλός», τ. 263) εἴχαμε τὴν τύχη νὰ πάρουμε συνεντεύξεις ἀπὸ τοὺς δημιουργοὺς τοῦ Προγράμματος Marianne McDonald, Theodore Brunner, ὅσο καὶ Μαρία Παντελιᾶ. Εἶναι χαρακτηριστικὸς τοῦ πνευματικοῦ καὶ συνολικοῦ μεγέθους τῆς καθηγήτριας Μαρίας Παντελιᾶ ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖον ἀναφέρονται σὲ αὐτὴν τόσο ἡ Marianne McDonald ὅσο καὶ ὁ Ted Brunner. Ἴδου τί εἶπαν οἱ τρεῖς στὸν συντάκτη μας Γιάννη Πηλιούνη.

Η ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΤΗΣ κ. ΜΑΚ ΝΤΟΝΑΛΝΤ

Ἰωάννης Πηλιούνης: Ἀγαπητὴ καθηγήτρια McDonald, ὑπάρχει ἓνα ἀρχαῖο ρητὸ ποὺ λέει: «Σὺν Ἀθηνᾶ καὶ χεῖρα κίνει». Αὐτὸ ταιριάζει τέλεια στὴν δική σας περίπτωση. Ἡ σοφία τῆς Ἀθηνᾶς εὐρίσκειτο ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, διάσπαρτη, ἀναμένοντας τὸ κατάλληλο χέρι, σ' αὐτὴν τὴν περίπτωση τὸ δικό σας, νὰ μαζέψῃ ὅλα αὐτὰ τὰ κομμάτια-λέξεις τῆς Ἑλληνικῆς μαζί καὶ νὰ τὰ ἐπιστρέψῃ στὴν ἀνθρωπότητα ὡς ἓνα ἐνιαῖο σύνολο, ὅπως ἦταν στοὺς ἀρχαίους καιροὺς. Τὰ ἐπιστρέψατε στὴν μορφή τοῦ TLG. Θὰ θέλαμε νὰ ξέροντε, ποῖο ἦταν τὸ κίνητρό σας. Τὸ κίνητρο τὸ ὁποῖο σᾶς ἔκανε νὰ ξοδέψετε πάνω ἀπὸ ἓνα ἑκατομμύριο δολλάρια, γιὰ νὰ κάνετε τὸ TLG πραγματικότητα.

Marianne McDonald: Τὸ ἔκανα αὐτὸ, διότι ἡ ἑλληνικὴ κουλτούρα καὶ Γραμματεία ὑπῆρξαν πάντα ἡ μεγάλη μου ἀγάπη, μαζί μὲ τὴν οἰκογένειά μου. Τίποτα δὲν ἔχει ὁποτεδήποτε ξεπεράσει τὴν Ἑλληνικὴ Ποίηση, τὸ Ἑλληνικὸ Δρᾶμα, τὴν Ἑλληνικὴ Φιλοσοφία καί, ὅπως ἔχει πεῖ ὁ Whitehead, ὅτιδήποτε γράφτηκε μετὰ τὸν Πλάτωνα ἦταν ἀπλᾶ σημειώσεις. Εἶδα ὅτι τόσα πολλὰ ἐπιστημονικὰ προγράμματα ἐ χρηματοδοτοῦντο, ἀλλὰ κανένα στὶς Ἀνθρωπιστικὲς Σπουδές. Ἐγγραφα τότε τὴν Διδακτορικὴ μου Διατριβὴ μὲ θέμα τοὺς «Ὅρους τῆς Εὐτυχίας στὸν Εὐρυπίδη», ἡ ὁποία ἔχει μεταφραστῇ καὶ στὰ ἑλληνικά (Terms for Happiness in Euripides. Hypomnemata, Vol. 54, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 1978. Greek Translation by Errikos Belies). Πηγαίνετε, παρακαλῶ, στὴν ἠλεκτρονικὴ μου σελίδα στὸ internet <http://homepage.mac.com/marianemcdonald> καὶ δῆτε στὸ διογραφικὸ μου μὲ ποῖο τρόπο ἀφιέρωσα ὅλη μου τὴν ζωὴ στὴν ὑπηρεσία τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Γραμματείας καὶ τῆς Ἑλληνικῆς Σκέψης. Σκέφτηκα λοιπὸν ὅτι ὁλόκληρη ἡ Ἑλληνικὴ Γραμματεία θὰ μπορούσε νὰ ἦταν σὲ H/Y καὶ πρὸς χρῆση τῶν φοιτητῶν. Ἄν ἦταν στὸ χέρι μου δέ, δὲν θὰ ὑπῆρχε καὶ καμμιά χρέωση γιὰ τὴν χρῆση τοῦ TLG, ἀλλὰ ἀντιλαμβάνομαι ὅτι τὸ Πανεπιστήμιο τῆς Καλιφόρνιας πρέπει νὰ χρεώσῃ κάτι, ὥστε τὸ ἔργο νὰ συντηρῆται καὶ νὰ προχωρᾷ.

ΕΡΩΤ.: Ὁ δρόμος πρὸς τὸ TLG, μὲ ὅλες τὶς προσπάθειες ποὺ ἔχουν γίνεῖ ὥστε τὸ TLG νὰ εἶναι

σήμερα ένας πνευματικός φάρος, θά έπρεπε νά ήταν σκληρός από καιρού εἰς καιρόν. Μποροῦμε νά τὸ καταλάβουμε αὐτό. Ὅμως δὲν μποροῦμε νά ἀντιληφθοῦμε γιὰ ποιὸν λόγο τὸ TLG δὲν δρῆκε καὶ ἕνα δρόμο πρὸς τὸν φυσικὸ του τόπο, πὺν εἶναι ἡ Ἑλλάδα. Θά θέλαμε τὴν ἀποψή σας καὶ πληροφορίες ἀπὸ πρῶτο χέρι γι' αὐτὸ τὸ τόσο σημαντικό θέμα.

ΑΠΑΝΤ.: Εἶχαμε προσπαθήσει ἀρχικά τὰ κείμενα νά πληκτρολογοῦνται στὴν Ἑλλάδα, ἀλλὰ τὰ λάθη ήταν πάρα πολλὰ συγκρινόμενα με ἐκεῖνα τοῦ μέρους πὺν ἐπελέγη τελικά γιὰ νά γίνεται ἡ εἰσαγωγή τῶν δεδομένων, στὴν Κίνα. Οἱ Ἕλληνες γνώριζαν τὰ ἑλληνικά τους πολὺ καλά, ἀλλὰ τὰ λάθη ξεπηδοῦσαν λόγω τοῦ ὅτι ἤξεραν τὰ Νέα Ἑλληνικά τόσο καλά, με τῶν ὁποίων τὸ γράψιμο ήταν ἐξοικειωμένοι καὶ ὄχι τὰ Ἀρχαῖα. Στὴν Κίνα εἶχαμε ἕνα λάθος ἀνὰ 20.000 χαρακτῆρες.

ΕΡΩΤ.: Εκτιμᾶτε ὅτι γιὰ σᾶς τὸ TLG εἶναι μία τελειωμένη πλέον ὑπόθεση, ἢ μήπως ὑπάρχει ἀπὸ μέρους σας μία θετικὴ ἀντιμετώπιση σὲ μία μελλοντικὴ συμμετοχή σας σὲ ἐνδεχόμενη προσπάθεια ἐγκατάστασής του στὴν Ἑλλάδα; Φυσικά μία τέτοια προσπάθεια θά ἐγένετο μέσα ἀπὸ ἰδιῶτες χρηματοδότες καὶ σὲ ἀπ' εὐθείας συνεργασία με τὸ TLG στὸ Irvine. Καταλαβαίνετε ὅτι ἕνα τέτοιο σχέδιο δὲν θά ήταν δυνατόν νά ὑλοποιηθῇ χωρὶς τὴν δική σας στενὴ δοήθεια καὶ ἐκείνη τῆς καθηγήτριας Μαρίας Παντελιά.

ΑΠΑΝΤ.: Αὐτὸ θά ήταν τὸ πὺν γλυκὸ μου ὄνειρο. Τώρα πὺν τὰ ἀρχαῖα κείμενα ἔχουν τελειώσει, ἢ Ἑλλάδα θά ήταν τὸ τέλειο μέρος γιὰ κείμενα τῆς Βυζαντινῆς καὶ ἐκεῖνα τῆς Νεωτέρας περιόδου. Πραγματικά θά ἤθελα νά δῶ τὴν Ἑλλάδα νά παίρνῃ ἐνεργὰ μέρος στὴν ἐπέκταση τοῦ TLG.

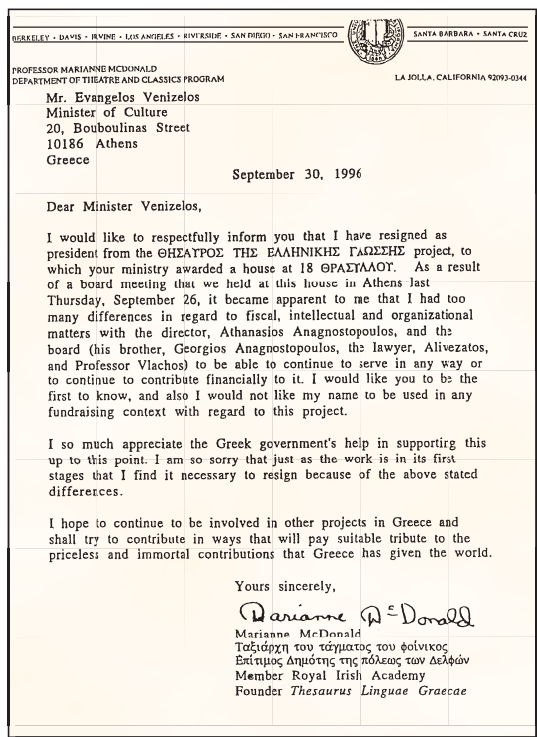
ΕΡΩΤ.: Καθηγήτρια McDonald, ἐὰν ήταν νά ἀρχίσετε πάλι ἀπὸ τὴν ἀρχή, θά κάνατε κάτι διαφορετικό, καὶ ἂν ναι, τί θά ήταν αὐτό;

ΑΠΑΝΤ.: Θά εἶχα ἐρευνήσει καλύτερα τίς γραμματικὲς γνώσεις καὶ τὰ πιστοποιητικά σπουδῶν τῶν ἀνθρώπων πὺν εἶχα ζητήσει νά με δοθῇσουν. (Ἀναφέρεται στὴν περίπτωση τοῦ TLG στὴν Ἑλλάδα). Ἐμπιστεύτηκα πάρα πολλοὺς φίλους. Ἐνόμισα ὅτι ὁ Θανάσης Ἀναγνωστόπουλος θά συμβουλευόταν ἀνθρώπους με γνώσεις καὶ ἐμπειρίες πὺν αὐτὸς δὲν εἶχε. Δὲν τὸ ἔκανε, ἀλλὰ ἀντίθετα προσπάθησε νά δημιουργήσει τὸ δικὸ του βασίλειο. Στενοχωριέμαι πὺν τὸ TLG δὲν προχώρησε στὴν Ἑλλάδα με τὸν τρόπο πὺν τὸ εἶχα ὁραματιστῇ, με τὴν δοήθεια τῆς Μελίνας Μερκούρη, τῆς Ντόρας Μπακογιάννη καὶ τοῦ Ἀνδρέα Παπανδρέου, ὁ ὁποῖος διασφάλισε τὴν παροχὴ τοῦ οἰκήματος στὴν Πλάκα γιὰ τὴν στέγαση τοῦ TLG. Ξόδεψα χρόνια σὲ συναντήσεις μαζί τους καὶ ὅταν τελικά τὸ οἶκημα ἐδόθη, ἐγὼ κάποια στιγμή ἀναγκάστηκα νά παραιτηθῶ ἀπὸ τὸ project, ἀφοῦ εἶδα ὅτι ὄχι μόνο γινόταν κακοδιαχείριση στὰ οικονομικά, ἀλλὰ ὑπῆρχε καὶ ἐλάχιστὴ ἢ καθόλου μᾶλλον ἐπισημονικὴ καθοδήγηση. Αὐτὸ εἶναι τραγωδία γιὰ τὴν Ἑλλάδα. Με τὴν κατάλληλὴ διοίκηση θά μπορούσε αὐτὸ πὺν εἶχαμε ὀνειρευτῇ στὸ Πανεπιστήμιο τῆς Καλιφόρνιας καὶ ὑλοποιούσαμε ὡς TLG νά συνεχιστῇ στὸ φυσικὸ του σπιτί, στὴν Ἑλλάδα. Ὅλα αὐτὰ τὰ ἀνεκτίμητῃς ἀξίας κείμενα θά μπορούσαν νά εἶναι στὴν διάθεση τῶν Ἑλληνοπαίδων μαθητῶν καὶ ἐπίσης διαθέσιμα γιὰ ἐρευνα σὲ ὅλο τὸν κόσμο διὰ μέσου τῆς Ἑλλάδας. Τὸ TLG εἶναι σήμερα διαθέσιμο σὲ ὅλο τὸν κόσμο ἀπὸ τὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Irvine, ἀλλὰ εἶναι κρῖμα πὺν ἡ οὐσιώδης ἐργασία δὲν ἔγινε στὴν Ἑλλάδα. Ὅμως εἶμαι πολὺ εὐτυχημένη πὺν ἡ λαμπρὴ Μαρία Παντελιά εἶναι ἡ νέα Διευθύντρια τοῦ project TLG. Ὅπως βλέπετε τελικά ἐπιστρέψαμε ὡς TLG στὴν Ἑλλάδα, μέσω ἐνὸς διευθυντῆ γεννημένου καὶ σπουδασμένου στὴν Ἑλλάδα.

Η ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΤΟΥ κ. Θ. ΜΠΡΟΥΝΝΕΡ

Ἰωάννης Πηλιούνης: Ἀγαπητὲ καθηγητὰ Brunner, εἶναι καλὰ γνωστὸ ὅτι ἡ ἱστορικὴ σας ἐπιστολή πρὸς τὸν πρύτανη τοῦ Irvine, Daniel G. Aldrich, τῆς 2ας Ἰουλίου 1971 ήταν ἀνάμεσα στὰ πρῶτα δῆματα, ἂν ὄχι τὸ πρῶτο, πὺν ἄνοιξε μία νέα πόρτα στὴν ἀνθρώπινη γνώση. Τί θυμᾶστε ἀπὸ ἐκείνες τίς πρῶτες μέρες;

Ἡ ἐπιστολή παραίτησης τῆς δημιουργοῦ τοῦ Προγράμματος «Θησαυρὸς τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσας» κ. Μαριάννας Μάκ Ντόναλντ πρὸς τὸν ὑπουργὸ Ε. Βενιζέλο μετὰ τὴν «παρεμβολή» τοῦ Ἀθανασίου Ἀναγνωστόπουλου, μὲ τὸν ὁποῖο ἡ Ἀμερικανίδα ἐλληνίστρια διαφωνεῖ σὲ πολλὰ θέματα πνευματικῆς καὶ οἰκονομικῆς φύσεως, ὅπως γράφει στὸ κείμενο τῆς παραίτησής της.

Theodore Brunner: Τὸ πολὺ πρῶτο δῆμα στὴν πραγματικότητα ἦταν ἡ πρόταση τῆς Marianne McDonald πρὸς ἐμένα, τότε μαθητριά μου στὸ Πανεπιστήμιο τῆς Καλιφόρνιας στὸ Irvine, ὅτι ἓνα ἔργο ἐπάνω στὴν κατασκευή ἑνὸς θησαυροῦ τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσας θὰ μπορούσε νὰ ξεκινήσῃ. Ἡ ἐπιστολή μου στὸν πρύτανι Aldrich εἶχε σκοπὸ νὰ διερευνήσῃ, ἐὰν ἓνα τέτοιο τεραστίαις σημασίας καὶ ὄγκου ἔργο θὰ μπορούσε νὰ φιλοξενηθῇ καὶ νὰ υποστηριχθῇ ἀπὸ ἓνα σχετικὰ νέο ἴδρυμα, ὅπως τὸ δικό μας, μέσα στὸ Πανεπιστημιακὸ σύστημα τῆς Καλιφόρνιας. Ὅπως ὅμως τελικὰ προέκυψε, ἦταν ἀκριβῶς αὐτὴ ἡ νεότης τοῦ δικοῦ μας ιδρύματος, ποὺ ἀνέθρεψε τὸ εἶδος τῶν πειραματισμῶν καὶ τῆς τόλμης ποὺ ἐχρειάζετο, γιὰ νὰ ἀναπτυχθῇ ἓνα τέτοιο project.

ΕΡΩΤ.: Χάρη στίς δικές σας προσπάθειες τὸ TLG ἔγινε ὁ ὑπέρτατος χώρος ἀναφορᾶς γιὰ κάθε ἓναν ποὺ διαισθάνεται καὶ γνωρίζει ὅτι ὁ συνδυασμὸς τῆς Ἑλληνικῆς Κλασικῆς Σκέψης μὲ τὴν μοντέρνα ἐπιστήμη εἶναι ἡ μόνη δυνατὴ διαδρομὴ γιὰ τὴν σωτηρία καὶ ἀναγέννηση τοῦ ἀνθρωπίνου πολιτισμοῦ. Ἐὰν ἐπρόκειτο νὰ ξαναρχίσετε, τί θὰ κάνατε διαφορετικά;

ΑΠΑΝΤ.: Τίποτα. Ἡ τεράστια ἐπιτυχία τοῦ TLG ἀπὸ τὰ πρῶτα του δῆματα ἕως σήμερα εἶναι ἡ θετικὴ ἀπόδειξη ὅτι ἡ φιλοσοφία, ἡ μεθοδολογία καὶ οἱ διαδικασίες ποὺ ἀκολουθήθηκαν στὸ project, στάθηκαν καὶ ἐξακολουθοῦν νὰ εἶναι σωστὲς καὶ κατάλληλες.

ΕΡΩΤ.: Ὁ Ἰσοκράτης εἶχε πῆ ὅτι ὅ Ἕλληνες θεωροῦνται ὅσοι μετέχουν τῆς Ἑλληνικῆς παιδείας. Πόσο ἀληθινὸ αἰσθάνεστε ὅτι ἔχει ὀγεῖ αὐτὸ γιὰ ὅλους ὅσους ἐνεπλάκησαν στὸ τεράστιο αὐτὸ ἔργο τοῦ TLG;

ΑΠΑΝΤ.: Ἐὰν τὸ ἀπόφθεγμα αὐτὸ εἶναι πραγματικὰ σωστό, τότε κάθε ἓνας ποὺ ἐνεπλάκει στὸ project πρέπει νὰ θεωρῇ τὸν ἑαυτό του τιμημένο.

ΕΡΩΤ.: Κατὰ τὴν διάρκεια ὅλων αὐτῶν τῶν ἐτῶν ποὺ εἶχατε τὴν ἀπόλαυση νὰ εἶστε μέσα στίς θάλασσες τῆς Ἀρχαίας Γνώσης, ὑπῆρξε κάτι ποὺ σᾶς συγκλόνισε, ὅταν ἤρθατε γιὰ πρώτη φορὰ σὲ ἐπαφὴ μαζί του;

ΑΠΑΝΤ.: Προσωπικά δεν έχω βρει ποτέ κάτι σε σχέση με τὸν Ἀρχαῖο κόσμο συγκλονιστικό. Αυτό, διότι ἀπὸ παιδί ἤμουν σὲ συνεχή ἐπαφή με τὸν Ἀρχαῖο κόσμο. Ἡ μητέρα μου με μεγάλωσε με ἱστορίες ἀπὸ τὴν Ἑλληνική Μυθολογία. Τὰ σχολικά μου χρόνια στὸ Κλασικὸ Γυμνάσιο, στὴν Γερμανία, με βοήθησαν νὰ διευρύνω τὴν ἐκτίμησή μου στὴν Κλασικὴ Ἀρχαιότητα καὶ ἡ Πανεπιστημιακὴ μου ἐκπαίδευση, ὄντας καὶ αὐτὴ ἐστιασμένη στὸν Ἀρχαῖο Ἑλληνικὸ Κόσμο, με ἔκανε νὰ τὸν κατανοήσω πλήρως. Δὲν εἶναι κάτι ξένο σὲ ἐμένα.

ΕΡΩΤ.: Κάποια χρόνια πρὶν ὅλοι ἐσεῖς στὸ Irvine κάνατε μία πολὺ μεγάλη προσπάθεια, ἔτσι ὥστε τὸ TLG νὰ ἐγκατασταθῇ καὶ νὰ καρποφορήσῃ στὴν Ἑλλάδα. Ἡ προσπάθεια αὐτὴ δὲν εἶχε τὰ ἀναμενόμενα ἀποτελέσματα. Τί θὰ εἶχατε νὰ μᾶς πῆτε γι' αὐτὸ τὸ θέμα, ὥστερα ἀπὸ τόσα χρόνια; Πιστεύετε ὅτι κάποια μέρα τὸ TLG θὰ βρῇ τὸν δρόμο του γιὰ τὴν Ἑλλάδα;

ΑΠΑΝΤ.: Τὸ TLG, διὰ μέσου αὐτοῦ καθ' αὐτοῦ τοῦ χαρακτήρα του, ἔχει ἤδη βρῇ τὸν δρόμο του γιὰ τὴν Ἑλλάδα, ὅπως καὶ γιὰ ὅλες τὶς γωνιές τοῦ κόσμου. Γιὰ μένα δὲν εἶναι τόσο σημαντικό τὸ πὺ γεννιέται ἓνα project. Αὐτὸ πὺ εἶναι σημαντικό, εἶναι τὸ ὅτι εἶναι προσβάσιμο στὸν ὅποιοδήποτε ἀπὸ ὅπουδήποτε. Θὰ προσέθετα δὲ ὅτι κατὰ ἓνα τρόπο τὸ TLG ἔχει βρῇ τὸν δρόμο του γιὰ τὴν Ἑλλάδα. Γιὰ ἀρκετὰ χρόνια τώρα βρίσκεται στὰ πανάξια χέρια τῆς ἀγαπημένης σας συμπατριώτισσας, τῆς συναδέλφου Μαρίας Παντελιᾶ. Τὸ θεωρῶ τυχερὸ καὶ κατάλληλο αὐτὸ καὶ ἡ Ἑλλάδα μπορεῖ νὰ ἀντλήσῃ καὶ αἴγλη ἀπὸ τὸ ὅτι ἡ Μαρία Παντελιᾶ πιλοτάρει τὸ project.

ΕΡΩΤ.: Μετὰ ἀπὸ τόσα χρόνια στὴν μελέτη τῶν Κλασικῶν Σπουδῶν θὰ πρέπει ὅπωςδήποτε νὰ ἔχετε μία κατασταλαγμένη ἄποψη περὶ τῶν αἰτίων τῆς παρακμῆς καὶ πτώσης τῆς Κλασικῆς Σοφίας καὶ τῆς ἀνάδυσσης τῶν αἰώνων τοῦ σκοταδισμοῦ. Θὰ θέλαμε τὴν γνώμη σας γι' αὐτὸ τὸ θέμα.

ΑΠΑΝΤ.: Οἱ αἰτίες ἔχουν ἤδη ἀναλυθῇ ἀπὸ ἀμέτρητους ἱστορικούς καὶ ἄς μὴν ἐπαναλάβουμε ἐδῶ τὰ συμπεράσματά τους. Αὐτὸ τὸ ὁποῖο ἔχει μακρὰν μεγαλύτερη σημασία, εἶναι τὸ νὰ κατανοήσουμε ὅτι τὰ ἱστορικά γεγονότα στὸν κόσμο ἔχουν φύση ΚΥΚΛΙΚΗ. Αὐτὴν τὴν στιγμή, ἐδῶ στὸ 2003 γιὰ παράδειγμα, ὑπάρχει μία ΦΑΙΝΟΜΕΝΙΚΑ ἀτέλειωτη ἀλλη μεταξὺ τῶν πανεπιστημιακῶν δασκάλων πὺ λένε ὅτι τὸ ἐνδιαφέρον γιὰ τὴν μελέτη Κλασικῶν γλωσσῶν καὶ γνώσεων πέφτει με ταχύ ρυθμὸ, ὅτι πολλὰ τμήματα Κλασικῶν Σπουδῶν σύντομα θὰ κλείσουν καὶ ὅτι ἀπλᾶ στὸν σύγχρονο κόσμο τῆς τεχνολογίας καὶ τοῦ ὑλιστικοῦ προσανατολισμοῦ δὲν ὑπάρχει χώρος γιὰ τὴν μελέτη τοῦ Ἀρχαίου κόσμου. Εἶμαι 68 ἐτῶν καὶ ἔχω ξαναζήσει ἀνάλογες περιόδους καὶ ἔχω ξανακούσει παρόμοιες κουθέντες σὲ πολλὰς περιπτώσεις ὅλα αὐτὰ τὰ χρόνια. Ὅμως ὁ κόσμος τῶν Κλασικῶν Σπουδῶν πάντοτε ξανανθίζει, ὅπως ἀκριβῶς συνέβη σὲ ὁλόκληρη τὴν ἀνθρωπότητα μετὰ τὸν μεσαίωνα.

Η ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΤΗΣ κ. Μ. ΠΑΝΤΕΛΙΑ

Ἰωάννης Πηλιούνης: Ἀγαπητὴ καθηγήτρια Μαρία Παντελιᾶ, ἐδῶ καὶ ἔξι χρόνια ἔχετε ἐπωμισθῇ ἓνα βαρὺ καὶ δύσκολο ἔργο. Ἐκεῖνο τῆς διεύθυνσης καὶ τῆς παραπέρα ἀνάπτυξης τοῦ TLG. Ἡ τόσο ὁμως ἐπιτυχημένη διεθνὴς πορεία του θὰ πρέπει κατὰ κάποιο τρόπο νὰ σᾶς ἀποζημιώῃ καὶ νὰ σᾶς δίνη συνεχῶς νέες δυνάμεις γιὰ ἀκόμα μακρύτερους στόχους. Μπορεῖτε νὰ μᾶς πῆτε ποιοὶ εἶναι οἱ ἀμέσως ἐπόμενοι, τόσο ἀπὸ πλευρᾶς θεματολογίας ὅσο καὶ ἀπὸ πλευρᾶς τεχνολογίας;

Μαρία Παντελιᾶ: Ὅσον ἀφορᾷ στὴν θεματολογία, ὁ στόχος μας εἶναι νὰ ὁλοκληρώσουμε τὴν ψηφιακὴ καταγραφή τῆς δυσαντινῆς γραμματείας μέσα στὰ ἐπόμενα δύο χρόνια καὶ νὰ προχωρήσουμε στὴν ἐπέκταση τοῦ Κανόνα στὴν μεσαιωνικὴ καὶ νεώτερη περίοδο. Παράλληλα ἀνανεώνουμε παλιὰς ἐκδόσεις με νεώτερες, πὺ ἀνταναγκοῦν τὶς πὺ σύγχρονες ἐρευνητικὲς ἀπόψεις στὸν χώρο τῆς ἑλληνικῆς κλασικῆς φιλολογίας.

Ἀπὸ πλευρᾶς τεχνολογίας συνεχίζουμε νὰ ἐπεκτείνουμε καὶ νὰ βελτιώνουμε τὴν ἔκδοση τοῦ δια-

THESAURUS LINGVAE GRAECAE

Τὸ ἐξώφυλλο τοῦ CD τοῦ Προγράμματος «Θησαυρὸς τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσας».

δικτύου. Στὴν διάρκεια τοῦ τελευταίου ἔτους καὶ σὲ συνεργασία μὲ τὴν τεχνικὴ ἐπιτροπὴ τοῦ Unicode Consortium ὑποβάλαμε μία σειρὰ ἀπὸ προτάσεις γιὰ νὰ περιληφθοῦν ὅλοι οἱ χαρακτήρες ποὺ ἀπαγορεύονται στὰ Ἑλληνικά κείμενα στὸ πολυτονικὸ σὲτ τοῦ Unicode. Ὁ ἀπώτερος στόχος αὐτῆς τῆς προσπάθειας εἶναι νὰ ὑπάρχῃ συνέπεια στὶς γραμματοσειρὲς καὶ τὴν πληκτρολόγηση τοῦ πολυτονικοῦ συστήματος. Μέχρι στιγμῆς περισσότεροι ἀπὸ 300 χαρακτήρες ἔχουν γίνῃ δεκτοὶ ἀπὸ τὴν ἀρμόδια ἐπιτροπὴ – π.χ. οἱ χαρακτήρες ποὺ ἀπαιτοῦνται γιὰ τὴν ἀπεικόνιση τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ μουσικοῦ, μετρικοῦ καὶ ἀριθμητικοῦ συστήματος, καθὼς καὶ πολλὰ παπυρολογικὰ καὶ ἐπιγραφικὰ σύμβολα. Ἐλπίζουμε ὅτι σύντομα ὅλοι αὐτοὶ οἱ χαρακτήρες θὰ γίνουν δεκτοὶ καὶ ἀπὸ τὸν Διεθνή Ὄργανισμό Τυποποιήσεων (ISO).

Μέσα στὰ ἄμεσα ἐρευνητικά μας προγράμματα περιλαμβάνεται ἐπίσης τὸ τεράστιο ἔργο τῆς πλήρους ληματοποίησης τοῦ λεξιλογίου τῆς Ἑλληνικῆς, οὕτως ὥστε νὰ ὑπάρξῃ στὸ μέλλον ἡ δυνατότητα ἀκριβέστερης ἀναζήτησης λέξεων. Γιὰ παράδειγμα, ἡ παρούσα τεχνολογία ἐπιτρέπει στὸν χρήστη τοῦ TLG νὰ ἀναζητήσῃ στὰ κείμενα ὅλες τὶς ἀναφορὲς τὸ ρῆμα «λέγω». Ὁ ὑπολογιστὴς ὁμως δὲν ἀναζητεῖ συγχρόνως ὅλους τοὺς τύπους τοῦ ρήματος, ὅπως τὸ «εἶπον», «ἔλεξα» κ.λπ. Τὸ πρόγραμμα ληματοποίησης τοῦ Ἑλληνικοῦ λεξιλογίου καὶ ἡ ἔρευνα ποὺ θὰ γίνῃ σὰν προϋπόθεση τῆς ὑλοποίησης τοῦ προγράμματος, θὰ ἀποτελέσῃ τὴν βάση γιὰ τὴν ἐκπόνηση νέων λεξικῶν καὶ μελετῶν γύρω ἀπὸ τὴν μορφολογία τῆς Ἑλληνικῆς ἀπὸ τὴν ἀρχαιότητα μέχρι σήμερα.

ΕΡΩΤ.: Κυρία Παντελιᾶ, περιγράψτε μας μὲ συντομία τὴν ἀλληλουχία γεγονότων ποὺ σᾶς ἔφεραν σὲ αὐτὴν τὴν προεξάρχουσα θέση τοῦ κόσμου τῶν Κλασικῶν Σπουδῶν καὶ πῆτε μας, ἀπὸ τότε ποὺ εἰσήλθατε στὸ project γιὰ πρώτη φορὰ, ποιοί ἦταν οἱ σημαντικοὶ του σταθμοί;

ΑΠΑΝΤ.: Ἀπὸ τὰ φοιτητικά μου χρόνια εἶχα ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον γιὰ τὴν τεχνολογία καὶ τοὺς ἠλεκτρονικοὺς ὑπολογιστές. Σὰν καθηγήτρια Κλασικῶν Σπουδῶν, ἀρχικὰ στὸ πανεπιστήμιο τοῦ New Hampshire, εἶχα τὴν εὐκαιρία νὰ ἀσχοληθῶ μὲ τὴν ἐφαρμογὴ τῆς τεχνολογίας στὴν διδασκαλία τῆς

Ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ. Ἔτσι ὅταν τὸ 1996 συνταξιοδοτήθηκε ὁ ἐπὶ εἰκοσιπενταετία διευθυντὴς τοῦ TLG, ὁ καθηγητὴς Theodore Brunner, τὸ πανεπιστήμιο τῆς Καλιφόρνιας μὲ ἐξέλεξε καθηγήτρια Κλασικῶν Σπουδῶν μὲ τὴν ἀρμοδιότητα νὰ διευθύνω τὸ πρόγραμμα τοῦ Ἱνστιτούτου τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης.

Πολλοὶ εἶναι οἱ σταθμοὶ τῶν τελευταίων 7 ἐτῶν. Ὁ πιὸ σημαντικὸς θὰ ἔλεγα ὅτι ἦταν ἡ ἀντικατάσταση τοῦ Ἰδρυτικοῦ ἀπὸ ἕνα νέο σύστημα ἐπεξεργασίας τῶν κειμένων. Ὅταν ἀνέλαβα τὰ καθήκοντά μου, τὸ πρῶτο μου μέλημα ἦταν ὁ ἀπόλυτος ἐκσυγχρονισμὸς τοῦ προγράμματος. Ὁ Ἰδρυτικὸς, ὁ εἰδικὸς ὑπολογιστὴς πού σχεδίασε ὁ David Packard στὴν δεκαετία τοῦ '70, δὲν μπορούσε πλέον νὰ ἀνταποκριθῇ στὶς ἀπαιτήσεις τῆς τεράστιας συλλογῆς κειμένων. Τὸ 1999, μετὰ ἀπὸ ἐντατικὲς προσπάθειες 3 ἐτῶν, ἀντικαταστάθηκε ἀπὸ τὸ νέο σύστημα διορθώσεως καὶ ἐπεξεργασίας τῶν κειμένων. Ἡ μεταφορὰ τῶν κειμένων ἀπὸ τὸν Ἰδρυτικὸν εἰς τὰ νέα αὐτὰ συστήματα ἦταν ἰδιαίτερα δύσκολη καὶ χρονοβόρα καὶ πῆρε μῆνες συνεχοῦς ἐργασίας ἐπὶ 24 ὥρων ἡμέρας. Θὰ πρέπει ἐδῶ νὰ ἀναφέρω τὴν προσφορά τοῦ γλωσσολόγου συνεργάτη μας κ. Νίκου Νικολάου, ὁ ὁποῖος πέτυχε οὐσιαστικὰ τὴν ἀποκρυπτογράφηση τοῦ λογισμικοῦ τοῦ Ἰδρυτικοῦ καὶ συμμετείχε στὸν σχεδιασμὸ τῶν νέων συστημάτων. Ἡ ἀφοσίωση ὁλόκληρης τῆς ομάδας τοῦ TLG ἐκείνη τὴν ἐποχὴ ἦταν συγκινητικὴ. Μὲ τὴν δημιουργία τοῦ νέου συστήματος ἔγινε δυνατὴ ἡ ἔκδοση τοῦ τελευταίου μας ψηφιακοῦ δίσκου (TLG E), πού κυκλοφόρησε τὸν Φεβρουάριο τοῦ 2000 καὶ περιελάμβανε σχεδὸν 8.000 ἔργα ἀπὸ περισσότερους ἀπὸ 2.000 συγγραφεῖς καὶ συλλογές, συνολικὰ 76 ἑκατ. λέξεις. Ὁ ἐπόμενος μεγάλος σταθμὸς ἦταν ἡ ἔκδοση τοῦ διαδικτύου, τὸ πρῶτο στάδιο τῆς ὁποίας ὁλοκληρώθηκε τὸν Ἀπρίλιο τοῦ 2001. Γιὰ τὴν ἔκδοση αὕτη δημιουργήσαμε εἰδικὸ μηχανισμό ἀναζήτησης καὶ παρουσίας τῶν κειμένων καὶ τοῦ ἔκτενου διδλιγογραφικοῦ ὕλικου πού ἔχουμε στὴν διάθεσή μας. Ὅλη αὕτη ἡ προσπάθεια θρίσκει στὸ διαδίκτυο καὶ ἕνα μεγάλο μέρος τῆς προσφέρεται δωρεὰν στὴν σελίδα <http://www.tlg.uci.edu>.

ΕΡΩΤ.: *Μὲ ποιά ἄλλα Διεθνή ἢ Ἀμερικανικὰ projects τῶν Κλασικῶν Σπουδῶν διατηρεῖ τὸ TLG διασυνδέσεις καὶ κατὰ ποιά ἐνδεχομένως ἔννοια αὐτὰ λειτουργοῦν συμπληρωματικὰ στὸ TLG; Δώστε μας, σὰς παρακαλοῦμε καὶ ἕνα παράδειγμα χρήσης τοῦ TLG, πού νὰ δείχνῃ μιὰ τέτοια σχέση ἀλληλεπίδρασης.*

ΑΠΑΝΤ.: Ἀπὸ τίς ἀρχὲς τῆς ιδρύσεώς του τὸ πρόγραμμα βασίστηκε στὴν συνεργασία χιλιάδων ἐπιστημόνων ἀπὸ τὴν Εὐρώπη καὶ τὴν Ἀμερική. Ἡ ἐπιλογὴ τῶν κριτικῶν ἐκδόσεων γίνεται μὲ τὴν βοήθεια τῶν εἰδικῶν καὶ τὴν ὑποστήριξη ἀναγνωρισμένων ὁργανισμῶν, ὅπως ἡ φιλολογικὴ Ἐνωσις τῆς Βορείου Ἀμερικῆς (American Philological Association). Συνεργαζόμαστε στενὰ μὲ τὸ πρόγραμμα «Περσέας», πού ἐδρεῖν στὸ Πανεπιστήμιο Tufts τῆς Μασσαχουσέτης, γιὰ τὴν δημιουργία μεθόδων καὶ λεξικογραφικῶν ἐργαλείων. Ἔχουμε ἐπίσης ἐπαφὴ μὲ τὸν καθηγητὴ κ. Ἐρικ Τράπ καὶ τοὺς συνεργάτες του στὰ Πανεπιστήμια τῆς Βιέννης καὶ τῆς Βόννης. Συνεργαζόμαστε μὲ τὰ πανεπιστήμια τοῦ Michigan Duke καὶ Cornell, ὅπου ὑπάρχουν ἀντίστοιχα ἐρευνητικὰ προγράμματα γιὰ τὴν ἐπιγραφικὴ καὶ παπυρολογία. Καὶ βέβαια διατηροῦμε ἐπαφὲς μὲ χιλιάδες ἐρευνητὲς ἀπ' ὅλον τὸν κόσμον, πού χρησιμοποιοῦν τὸ TLG καὶ μᾶς βοηθοῦν μὲ τίς ὑποδείξεις τους νὰ δελτιώνουμε τὰ προγράμματά μας.

ΕΡΩΤ.: *Κυρία Παντελιᾶ, ἔχετε ἀρκετὰ χρόνια στὶς Η.Π.Α., γιὰ νὰ μπορέσετε νὰ μᾶς δώσετε μιὰ εἰκόνα ἐκείνου τοῦ ποσοστοῦ τῆς Ἀμερικανικῆς Κοινωνίας, πού ὄχι μόνον αἰσθάνεται τὸ τεράστιο καὶ κοινωνικὰ θετικὸ εἰδικὸ θάρος τῶν Κλασικῶν Σπουδῶν, ἀλλὰ καὶ ἔργῳ ἐπιχειρεῖ, μέσα στοὺς ἀνύδρους καιροὺς πού διανύει ὁ κόσμος μας, νὰ ἐφαρμόσῃ τίς Κλασικὲς Ἀξίες. Μιλήστε μας σὰς παρακαλῶ λίγο γι' αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους καὶ γιὰ τὸ πῶς τὸ TLG τοὺς ἔχει βοηθήσει καὶ τοὺς βοηθᾷ.*

ΑΠΑΝΤ.: Πιστεύω ὅτι ὑπάρχει μεγάλον ἐνδιαφέρον γιὰ τίς Κλασικὲς Σπουδὲς στὶς Η.Π.Α. Τὸ 2001 ἡ Ἀμερικανικὴ Ἐνωσις Φιλολόγων ἐξέδωσε μιὰ ἔκθεση, στὴν ὁποία κατέληξε ὅτι δὲν ὑπάρχουν ἀρκετοὶ εἰδικευμένοι κλασικοὶ φιλόλογοι γιὰ νὰ καλύψουν τίς ὑπάρχουσες θέσεις στὰ Ἀμερικανικὰ Πανεπιστήμια. Κάθε χρόνο προκηρύσσονται 150-200 νέες θέσεις. Τὰ μαθήματα Κλασικοῦ Πολιτισμοῦ καὶ Ἑλληνικῆς Μυθολογίας παραμένουν ἡ πρώτη ἐπιλογὴ τῶν Ἀμερικανῶν φοιτητῶν σὲ

ὅλα τὰ πανεπιστήμια ἀσχέτως εἰδικότητος καὶ προγράμματος σπουδῶν. Αὐτὸ κατὰ σημαίνει. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι ἐμεῖς πὺν ἀσχολοῦμαστε μὲ τὴν ἔρευνα καὶ τὴν διδασκαλία τῶν Ἑλληνικῶν σπουδῶν ἔχουμε ἓνα τεράστιο ἔργο μπροστὰ μας, καὶ τὴν ὑποχρέωση νὰ μεταδώσουμε τὶς ἀξίες τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ στοὺς φοιτητές μας.

Ἡ ὑπαρξὴ τοῦ TLG ἔχει ἀλλάξει ριζικὰ τὴν πορεία τῆς ἔρευνας στὶς Κλασικὲς Σπουδές. Ὁ ἐρευνητὴς δὲν χρειάζεται πλέον νὰ ξοδέῃ χρόνι ἀναζητώντας τὴν χρῆση καὶ σημασία μιᾶς λέξεως σὲ χιλιάδες σελίδες κειμένου. Ἐτοί ἡ ἔρευνα στὶς Κλασικὲς Σπουδές ἔχει ἐπικεντρωθῇ στὴν ἐρμηνεία τῶν κειμένων. Ἄγνωστα ἔργα καὶ συγγραφεῖς ἔχουν ἐρθεῖ στὸ φῶς καὶ ὀδηγήσει στὴν ἐκπόνηση διδακτορικῶν διατριβῶν καὶ ἀξιολόγων ἐργασιῶν. Πάπυροι καὶ ἐπιγραφές συμπληρώνονται μὲ λέξεις καὶ ἐκφράσεις πὺν μποροῦν νὰ ὀρεθοῦν μὲ τὴν χρῆση ὑπολογιστῶν. Θὰ μποροῦσα νὰ σᾶς δώσω ἑκατοντάδες παραδείγματα, ὅπου τὸ TLG ἔχει συντελέσει ἀποφασιστικὰ στὰ ἀποτελέσματα μιᾶς ἔρευνας. Τὸ γενικὸ συμπέρασμα εἶναι ὅτι ἡ ὑπαρξὴ τῆς τεράστιας συλλογῆς τοῦ TLG ἔχει δώσει ἀπίστευτὴ ὠθηση στὴν ἔρευνα καὶ κατὰ συνέπεια στὴν πρόσβαση καὶ διάδοση τῆς Ἑλληνικῆς λογοτεχνίας.

ΕΡΩΤ.: Ἀπὸ τὴν πλευρὰ τῆς Ἑλλάδας ἔχουν τὰ τελευταῖα χρόνια γίνε κάποιες ἐπίσημες κινήσεις γιὰ τὴν διασύνδεση τοῦ TLG μὲ τὰ Ἑλληνικὰ ἐκπαιδευτικὰ ἰδρύματα καὶ ἐρευνητικὰ κέντρα; Πόσο κοντὰ σας αἰσθάνεστε τὴν ἐπίσημη Ἑλλάδα στὴν τεράστια αὐτὴ προσπάθεια, πὺν λέγεται TLG καὶ πὺν κατὰ τεκμήριο τὴν ἀφορᾷ;

ΑΠΑΝΤ.: Τὸ TLG σὰν ἐργαλεῖο ἔρευνας χρησιμοποιεῖται σὲ ὅλα τὰ Ἑλληνικὰ ἀκαδημαϊκὰ ἰδρύματα. Τὰ Πανεπιστήμια Κρήτης, Θεσσαλονίκης καὶ Ἰωαννίνων κάνουν ἰδιαιτέρως μεγάλη χρῆση τῆς διαδικτυακῆς ἐκδόσεως. Ἡ ἐπίσημη Ἑλλάδα δὲν φαίνεται νὰ γνωρίζῃ τὴν ὑπαρξὴ τοῦ προγράμματος.

ΕΡΩΤ.: Γνωρίζουμε ὅτι τὸ 1995 δημιουργήθηκε ἐπίσημα ἓνα ἴδρυμα στὴν Ἑλλάδα, μὲ σκοπὸ νὰ ἀναπτύξῃ δραστηριότητες μέσα στὸ πνεῦμα καὶ τὸ πλαίσιο λειτουργιῶν τοῦ TLG. Εἶχε γίνε καὶ ἐπίσημη τελετὴ ἐγκαινίων ἀπὸ τὸν Πρόεδρο τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας κ. Κων. Στεφανόπουλο, ἐνῶ ἡ ἐπίσημη ἐμπλοκὴ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβέρνησης ἐκφράστηκε ἐμπράκτως μὲ τὴν ἐκχώρηση νεοκλασικοῦ κτιρίου στὴν Πλάκα. Τί συνέβη καὶ τὸ ἐγχεῖσμα αὐτὸ οὐδέποτε ἀπέδωσε καρπούς;

ΑΠΑΝΤ.: Αὐτὴ εἶναι μῖα πολὺ θλιβερὴ ἱστορία, πὺν ἔχει στοιχίσει τὴν συμμετοχὴ ἢ μᾶλλον τὴν μὴ συμμετοχὴ τῆς Ἑλλάδας στὴν δημιουργία τοῦ Θησαυροῦ τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσας. Ἀπὸ τὴν δεκαετία τοῦ '80 ἡ κ. Μαριάννα Μακντόναλντ, ὁ ἄνθρωπος πὺν εἶχε τὴν ἀρχικὴ ἰδέα τοῦ ἡλεκτρονικοῦ Θησαυροῦ τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσας καὶ προσέφερε τὴν ἀρχικὴ χρηματοδότηση, πὺν ἔκανε δυνατὴ τὴν δημιουργία αὐτοῦ τοῦ τόσο σημαντικοῦ προγράμματος, προσπάθησε νὰ δημιουργήσῃ ἓνα ἐρευνητικὸ πρόγραμμα στὴν Ἑλλάδα, τὸ ὁποῖο σὲ συνεργασία μὲ τὸ Ἀμερικανικὸ πρόγραμμα θὰ συμμετεῖχε στὴν δημιουργία τοῦ Θησαυροῦ. Γιὰ τὸν σκοπὸ αὐτὸ τὸ Ἑλληνικὸ κράτος παρᾶχώρησε ἓνα οἶκημα στὴν Πλάκα. Δυστυχῶς τὸ ἴδρυμα περιῆλθε ὑπὸ τὸν ἔλεγχο ἄλλων ἀτόμων, πὺν δὲν ἔχουν καμμία σχέση μὲ τὸ ἐπίσημο TLG, ἂν καὶ συνεχίζουν νὰ οἰκιοποιοῦνται τὸ ὄνομα καὶ τὴν διεθνὴ φήμη μὲ παραπλανητικὲς συνεντεύξεις στὸν Τύπο. Ἡ ἴδια ἡ κ. Μακντόναλντ ἔχει παρατηρηθῇ ἀπὸ τὸ διοικητικὸ συμβούλιο τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἰδρύματος, μὲ τὸ ὁποῖο δὲν ἔχει πλέον καμμία σχέση.

ΕΡΩΤ.: Τὸ TLG εἶναι διατεθειμένο στὸ μέλλον, ἐφ' ὅσον διασφαλιστοῦν οἱ ἀπαραίτητες προϋποθέσεις καὶ κριτήρια πὺν θέτει τὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Irvine, νὰ ἐπαναπροσδιορίσῃ τὴν παρουσία του στὴν Ἑλλάδα, μέσῳ ἀνθρώπων πὺν εἶναι διατεθειμένοι νὰ στηρίξουν μὲ ἔργα καὶ «ἰδρωτὰ» μῖα τέτοια προσπάθεια;

ΑΠΑΝΤ.: Καὶ δέδοκα εἶμαστε διατεθειμένοι καὶ εἰλικρινὰ ἐλπίζω ὅτι ἔστω καὶ ἀργὰ θὰ διορθωθῇ τὸ λάθος πὺν ἔγινε. Ἀλλὰ μπορῶ ἐπίσης νὰ σᾶς διαβεβαιώσω ὅτι ὑπὸ ὅποιονδήποτε συνθήκες, ἀκόμη καὶ χωρὶς τὴν ἐπίσημη συμμετοχὴ τῆς Ἑλλάδας, τὸ TLG θὰ συνεχίσῃ τὸ ἔργο του.

Ἰωάννης Σπ. Πηλιούνης

Ἀναλὺτης - Προγραμματιστῆς / Φυσικός

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΕΣ ΕΡΕΥΝΟΥΝ 800 ΠΑΛΙΜΨΗΣΤΑ

Πώς οί Βυζαντινοί ἔγραφαν ψαλμούς πάνω στὰ ἀρχαιοελληνικά χειρόγραφα

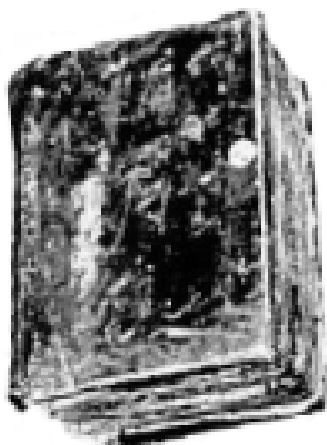
“**Ο**πως γράφει τὸ γερμανικὸ περιοδικὸ «GEO» στὸ τεύχος Ὀκτωβρίου 2003, Εὐρωπαῖοι ἐπιστήμονες ἀναζητοῦν ἀρχαιοελληνικά κείμενα, χειρόγραφα καὶ βιβλία ἀκόμα, ποὺ φυλάχθηκαν μυστικά, γιὰ νὰ μὴν ἀναδειχθῇ τὸ γεγονὸς ὅτι κοιτίδα τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Πολιτισμοῦ ἦταν ἡ Ἀρχαία Ἑλλάδα.

Ὅπως γνωρίζουν αὐτοὶ ποὺ ἀσχολοῦνται μὲ τὸν ἀρχαῖο Ἑλληνικὸ Πολιτισμό, κατὰ τὸν Μεσαίωνα τὸ θεοκρατικὸ καθεστῶς χρειαζότανε κατεπειγόντως βιβλία προσευχῆς γιὰ τὴν μαύρη ἐποχὴ τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας. Ἐπειδὴ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη ὑπῆρχε ἔλλειψη τῆς περγαμνῆς, ὕλικό ἐπὶ τοῦ ὁποῖου ἔγραφαν τότε, ἐξασκοῦνταν καὶ ἐκτελοῦσαν ἐπιμελῶς οἱ καλόγεροι στὰ κελιά τῶν μοναστηριῶν τους τὸ «Recycling», δηλ. τὴν καταστροφὴ ἀρχαίων ἑλληνικῶν κειμένων ποὺ στοιβάζονταν κατὰ χιλιάδες καὶ τὴν μετατροπὴ τους σὲ «παλίμψηστα», δηλαδή σὲ θρησκευτικοῦ περιεχομένου χειρόγραφα, ποὺ ἀπὸ κάτω βρισκότανε τὸ ἀρχαῖο κείμενο ξυσμένο, τὸ ὁποῖο μπορεῖ μετὰ ἀπὸ πολλὰ διαδικασίες νὰ διαβασθῇ καὶ πάλι. Λόγου χάριν μὲ ἓνα παλίμψηστο, ὅπου κρύβεται κάτω ἀπὸ θρησκευτικὸ κείμενο ἓνα μαθηματικὸ ἔργο τοῦ Ἀρχιμήδη, ἀσχολοῦνται ἐντατικά ἐρευνητὲς τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Βαλτιμόρης. Πρόκειται γιὰ ἐπιστολὴ τοῦ Ἀρχιμήδη πρὸς τὸν ἐπίσης μεγάλο μαθηματικὸ Ἑρατοσθένη (βλ. «Δαυλόν», τ. 204, Δεκέμβριος 1998).

Σχεδὸν σὲ ὅλες τὶς παλιὲς εὐρωπαϊκὲς βιβλιοθῆκες εἶναι ἀποθηκευμένα παλίμψηστα, ἱστορικὰ ντοκουμέντα, ποὺ μέχρι τώρα δὲν μπορούσε νὰ ἀνακαλύψῃ κάποιος, τί κρύβεται στὰ καλυμμένα κείμενά τους. Περίπου 800 ἀπὸ αὐτὰ τὰ κείμενα προέρχονται ἀπὸ τὴν ἀρχαία Ἑλλάδα, καὶ μερικὰ φυλάγουν ἀκόμα μυστικά, ποὺ ἦταν κάποτε γνωστὰ στὴν κοιτίδα τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Πολιτισμοῦ.

Γιὰ νὰ ἀποκρυπτογραφήσουν οἱ ἐπιστήμονες αὐτὰ τὰ ἀξιόλογα ἔργα, ἔχουν σχηματίσει μία συλλογικὴ ομάδα κάτω ἀπὸ τὴν διεύθυνση τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Ἀμβούργου, δημιουργώντας τὸ ἐρευνητικὸ πρόγραμμα «Rinascimento Virtuale - Digitale Palimpstforschung», ὅπου συμμετέχουν 26 εὐρωπαϊκὲς χῶρες μὲ ἐμπειρογνώμονες ἀπὸ τὴν «British Library», τὴν βιβλιοθήκην τῆς Φλωρεντίας «Biblioteca Medicea Laurenziane» καὶ τὴν βιβλιοθήκην τῆς Βουδαπέστης «Szechenyi Bibliothek».

Ὡς τὸ τέλος τοῦ 2004 τὰ μέλη τῆς ομάδας ἐλπίζουν ὅτι θὰ φέρουν στὸ φῶς ὅλα τὰ εὐρισκόμενα στὴν Εὐρῶπην χειρόγραφα, κείμενα, ἔργα τῆς Ἑλληνικῆς Γραμματείας, δηλαδή ἀρχαῖα κείμενα καλυμμένα μὲ νέα. Ἀσφαλῶς ἓνας μεγάλος ἀριθμὸς βαρυσήμαντων ἀρχαίων βιβλίων μὲ ξυσμένο τὸ ἀρχαῖο τους κείμενο καὶ ξαναγραμμένων μὲ ψαλμούς, προσευχὰς καὶ ἀφορισμοὺς κ.λπ. ὑπάρχουν ἀκόμα στίς παλιὲς βιβλιοθῆκες τῶν μοναστηριῶν. Ἀπὸ αὐτὰ τὰ 800 χειρόγραφα θέλουν οἱ ἐπιστήμονες νὰ καταρτίσουν ἓναν κατάλογο, νὰ φέρουν σὲ φῶς καὶ νὰ γνωστοποιήσουν διὰ τῆς δημοσιεύσεως ἐξήντα ἀπὸ τὰ πιὸ βασικά. Γιὰ τὴν ἀνακάλυψη

***Προσευχητάριο του ιδ' αἰ, γραμμένο
ἀπὸ καλογήρους πάνω στὴν περγα-
μηνή ἀρχαιοελληνικοῦ χειρογράφου.
Τὸ συγκεκριμένο προσευχητάριο ἔχει
ἤδη ἀποξεσθῇ ἀπὸ τοὺς ἐπιστήμονες,
οἱ ὁποῖοι τώρα προσπαθοῦν νὰ «ἀπο-
κρυπτογραφήσουν» τὸ ἀρχαῖο «ὑπο-
κείμενο» ἔργο.***

καὶ προώθηση τῶν κειμένων χρηματοδότησε τὴν ἐν λόγῳ ὁμάδα μὲ τὸ ποσὸ τῶν 850.000 Εὐρώ ἢ Εὐρωπαϊκὴ Ἐπιτροπὴ προώθησης τοῦ Πολιτισμοῦ, καὶ μὲ περίπου δύο ἑκατομμύρια δολλάρια τοὺς ἐμπειρογνώμονες τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Βαλτιμόρης, πού θά «ἀποκρυπτογραφήσουν» τὸ προαναφερθὲν κείμενο τοῦ Ἀρχιμήδη. Οἱ ἐπιστήμονες ἀγωνίζονται καὶ ἀπὸ τὶς δύο πλευρὲς τοῦ Ἀτλαντικοῦ μὲ ὅμοιες δυσκολίες: Τὰ περισσότερα σῶσιμα καὶ καλυμμένα μὲ νέα ἀρχαῖα κείμενα εἶναι μισοκατεστραμμένα καὶ χωρισμένα σὲ μεμονωμένα κομμάτια.

Ὁ διευθύνων τοῦ Προγράμματος δρ Dieter Hartfinger τοῦ Ἰνστιτούτου Ἑλληνικῆς καὶ Λατινικῆς Φιλολογίας τοῦ Ἀμβούργου καὶ οἱ συνεργάτες του ταξιδεύουν ἀπὸ βιβλιοθήκη σὲ βιβλιοθήκη, γιὰ νὰ βροῦν καὶ νὰ ἀξιολογήσουν τὰ κείμενα τῆς κοιτίδας τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Πολιτισμοῦ, πού θά πρέπει νὰ ἐρευνηθοῦν μὲ ἀκρίβεια καὶ σχολαστικότητα.

Ἐκτὸς τῶν ἐπιστημόνων δύο ψηφιακὰ συστήματα ἐπεξεργασίας φωτογραφιῶν, τὸ ἰταλικὸ «Mondo Nuovo» καὶ τὸ ἑλληνικὸ «MuSIS HS», ἀνταγωνίζονται μεταξὺ τους γιὰ τὴν ἀνάθεση σ' ἓνα ἀπ' αὐτὰ τῆς ἀνάλυσης τῶν παλιμψηστων. Μὲ ποῖο σύστημα ἄραγε θά κατορθωθῇ καλύτερα ἢ ἀνάλυση;

Εὐρισκόμενοι στὸ μέσον τοῦ Προγράμματος, τὸν Αὐγούστο 2003, εἶχαν παρουσιάσει ὁ δρ Dieter Hartfinger καὶ οἱ συνάδελφοί του περισσότερα ἀπὸ τριάντα (30) «ἐπιδιωρθωμένα» καὶ ἀποκατεστημένα στὴν ἀρχικὴ τους μορφή κείμενα. Μεταξὺ αὐτῶν ἓνα ἄγνωστο ἔργο τοῦ Ἑλληνα γραμματικοῦ Ἡρωδιανοῦ καὶ ἀρχαῖες διατριβὲς γύρω ἀπὸ τὴν μουσικὴ, τὸ δίκαιο καὶ τὴν ἰατρικὴ. Τὸ εὐρωπαϊκὸ ἐνδιαφέρον γιὰ τὰ ἄγνωστα ἀρχαιοελληνικὰ κείμενα ἔχει πάρει καινούργια ὥθηση. Καὶ τὰ ἀρχαῖα γραπτὰ ἀγαθὰ πού εἶχαν ἐξαφανισθῇ, ἴσως γίνονται καὶ πάλι προσιτὰ σὲς μετέπειτα γενιὲς – τὸ λιγώτερο στὰ κομπιούτερ.

Πηγές: 1. Περιοδικὸ «GEO», October 2003. – 2. «Lexikon der alten Welt», 2001.

Κωνσταντῖνος Ναλμπάντης
Κολωνία, Γερμανία

Η ΕΞΟΥΣΙΑ ΧΡΕΙΕ ΤΟΝ ΠΡΩΤΟ ΤΗ ΤΑΞΕΙ

Ποιές «πλάτες» έχει ο κ. Βαρθολομαῖος;

Ο κ. Βαρθολομαῖος ἀξιώνει ἐπιτατικῶς πατριαρχικά ἐκκλησιαστικά δικαιώματα ἐπὶ τῶν τῆς Βορείου Ἑλλάδος Μητροπόλεων· καί, δοθείσης εὐκαιρίας, θέλω νὰ ὑπενθυμίσω ὅτι, ὅταν κάποτε στὴν ἴδια πατριαρχικὴ θέση βρισκόταν ὁ Γρηγόριος ὁ Νανξιαζηνὸς καὶ τοῦ ἀμφισβήτησαν τὰ ἐπισκοπικά, πατριαρχικά, καὶ οἰκουμενικά του δικαιώματα, εἶπε: Προκειμένου νὰ καταποντισθῇ τὸ Σκάφος τῆς Ἐκκλησίας μέσα σ' αὐτὴν τὴν ἐκκλησιαστικὴ θύελλα, παραιτοῦμαι ἐκ πάντων. Καὶ παραιτήθηκε.

Κι ἐρωτῶ τὸν κ. Βαρθολομαῖο: Ποιά δικαιώματα διεκδικεῖ; Ἐκανε καμμιά φορὰ ἱστορικὴ βυθοσκόπηση στὰ ἐκκλησιαστικά πράγματα; Τί ἐννοῶ: "Οἱ τὰ ὕψιστα ἀξιώματα τῆς πλὴθους φορὲς οἱ φορεῖς τῶν τὰ ἔλαβαν ἔνεκα τῶν γεωγραφικῶν τόπων καὶ τῶν πολιτικῶν συγκυριῶν." Οὔταν λόγου χάρις ἡ Ρώμη ἦταν ἡ ἰσχυρὴ πρωτεύουσα τοῦ Ρωμαϊκοῦ Ἰμπερίου, τότε ὁ Ἐπίσκοπος Ρώμης ἦταν ὁ Πάπας, ὁ πατὴρ ὅλων, δηλαδὴ οἰκουμενικὸς πατριάρχης. Ἄρα τὸ ἀξίωμα τοῦτο τὸδωσε ἡ Ρώμη, ἐνῶ θὰ μπορούσε –καὶ γιατί ὄχι– νὰ τὸ εἶχε ὁ Ἐπίσκοπος Ἱεροσολύμων – ἀλλὰ ποιά ἦταν τότε ἡ πόλις τῶν Ἱεροσολύμων; Ἐμφανίζεται ὁμως στὸ προσκήνιο ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος καὶ μεταφέρει τὴ «Ρώμη» στὴν Κωνσταντινούπολη. Ὅποτε ὁ Ἐπίσκοπος τῆς Νέας Ρώμης οἰκειοποιεῖται ἐκ τῶν πραγμάτων ὅσα εἶχε ἄλλοτε ὁ Πάπας τῆς Ρώμης, διότι αὐτὴ ἦταν τώρα ἡ νέα πρωτεύουσα. Ἐπομένως ὁ τόπος ὅπου ἡ ἐξουσία «χρεῖ» τὸν πρῶτον τῇ τάξει. Σκέφτηκε ὁμως κανεὶς, καὶ ὁ κ. Βαρθολομαῖος, ὅτι ἂν ὁ Κωνσταντῖνος δὲν ἄλλαξε τὴν πρωτεύουσα, σήμερα δὲν θὰ ὑπῆρχε Σχίσμα τῶν Ἐκκλησιῶν, ὡς Παπικὴ καὶ Ὁρθόδοξη; Καὶ πῶς προήλθε; Ἐπειδὴ ὁ Ρώμης ἀξίωνε τὰ δικαιώματά του, πὺν ἔδλεπε νὰ τοῦ τὰ παίρνῃ ὁ Κωνσταντινουπόλεως, ὅπως τώρα ἀξιώνει ὁ κ. Βαρθολομαῖος.

Εἶπε ὁ κ. Βαρθολομαῖος: "Ἄν δὲν ὑπῆρχε ὁ Πατριαρχικὸς τόμος τοῦ 1928, οἱ νῦν Μητροπολίτες τῆς Βορείου Ἑλλάδος δὲν θὰ ἦσαν αὐτοὶ πού εἶναι, ἀλλὰ θὰ ἦσαν ἄλλοι, πὺν ἐννοεῖ ὅτι θὰ τοὺς διώριζε ὁ ἴδιος." Ἐτσι εἶναι, κύριε Βαρθολομαῖε. Ἄν δὲν πέθαινε πρόωρα ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος, ἡ Ἑλλάς δὲν θὰ ἠττάτο ἀπὸ τοὺς Ρωμαίους καὶ δὲν θὰ κυριαρχεῖτο ἀπὸ τὸν Χριστιανισμό. Ἄν δὲν ὑπῆρχε ὁ Κωνσταντῖνος, δὲν θὰ ὑπῆρχε διεκδίκηση πρωτείων μεταξὺ προκαθημένων Ἐκκλησιῶν. Ἄν δὲν παρεδίδετο ἡ Πόλις στοὺς Τούρκους μετὰ τὴ σύμφωνη στάση τῶν ἀνθενωτικῶν, δὲν θὰ μιλούσαμε σήμερα γιὰ Πατριαρχεῖο. Ἄν δὲν κρατοῦσε ὁ Μωάμεθ ὁ πολιορκητὴς τὰ συμπεφωνημένα, δηλαδὴ «νὰ ποιμαίνεις Ραγιαῖδες», δὲν θὰ μιλούσαμε σήμερα γιὰ πατριαρχικά δικαιώματα. Δικαιώματα πὺν προβάλλονται ἔνεκα Σχίσματος καὶ ἔνεκα ὑποδούλωσης στὸν Τούρκο.

Προκαλεῖ θυμηδία ὄντως ὁ ὅρος «Νέαι Χῶραι», λές καὶ ἡ Βόρειος Ἑλλάς ἀνῆκε στὴν Τουρκία καὶ τὴ σφετεριστήκαμε, μεγαλώνοντας τὴν ἔκταση τῆς πατρίδος μας. Ἄν τὸ 1828 εἶχε ἀπελευθερωθῇ ὁλόκληρη ἡ Ἑλλάς, γιὰ ποιές «Νέες Χῶρες» θὰ μιλούσαμε; Μὰ γι' αὐτὸ κάναμε τὸν Ἀγῶνα τοῦ 1821, γιὰ νὰ αὐτοδιοικούμεθα· καὶ χύθηκε πολὺ αἷμα γι' αὐτό. Χρόνια τόσα τώρα ἀναρωπιέμαι γιὰ τὸ ποῖός εἶναι ὁ λόγος διατήρησης τοῦ πατριαρχείου σὲ μία ξένη καὶ ἀλλόθρησκη χώρα, καὶ δὲν βρίσκω ἀπάντησι. Θέλει ἀρετὴ καὶ τόλμη ἡ Ἐλευθερία. Τολμήστε λοιπόν, κύριε Βαρθολομαῖε, φύγετε ἀπ' τὴν ξένη χώρα καὶ ἐλάτε στὸ Ἅγιον Ὄρος ἢ στὴν Πάτμο καὶ διοικήσετε τὴν Ἐκκλησίαν ὡς Ἀρχιεπίσκοπός της καὶ ὡς Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης. Κανεὶς δὲν θὰ φέρῃ ἀντίρρηση. Ὅσο ὅμως μένετε ἐκεῖ, ἐμεῖς θέλουμε νὰ αὐτοδιοικούμεθα.

Ἄτταδύριος

Ο ΠΑΠΑΣ ΚΑΙ Η... ΦΥΣΙΚΗ

Πώς ή Θεοκρατία εκτρέπει την Έπιστήμη από την αριστοτελική Αρχή της Αιτιότητας

Τὸ παρὸν πόνημα εἶναι συνέχεια τοῦ ἄρθρου μὲ τίτλο «Οἱ Θεωρίες περὶ τῆς Ὑλῆς ὡς “Δεκανίκι” τῆς Ἐξουσίας» (Δαυλός, τ. 258, Ἰούνιος 2003, σελ. 16845). Σὲ αὐτὸ ἐσχολιάσαμε τὴ διαμάχη μεταξὺ ἐπιστημόνων γιὰ τὸ θέμα τῆς Αἰτιότητος-Ἀπροσδιοριστίας στὴν Κβαντικὴ Μηχανικὴ. Τὸ ἔναυσμα μοῦ δίνει τὸ περιοδικὸ «New Scientist» (10 Μαΐου 2003, σελ. 28-31), ὅπου ὁ Michael Brooks σὲ ἄρθρο του μὲ τίτλο «Curiouser and Curiouser» («Παραδοξότητες...») ἀναφέρεται στὶς νέες ἐπιστημονικὲς ἔρευνες, οἱ ὁποῖες ἀποδεικνύουν τὴν ὑπέρβαση τῆς ἀρχῆς τῆς ἀπροσδιοριστίας (indeterminism) τοῦ Heisenberg καὶ ἐπιβεβαιώνουν τὴν ἀρχαιοελληνικὴ ἀρχὴ τῆς αἰτιότητας (determinism) στὴ Φύση.

Μὲ τὴν εὐκαιρίαν αὐτὴν θὰ ἤθελα νὰ εὐχαριστήσω τὸν κ. Παν. Ἀναλυτῆ, ὁ ὁποῖος στοὺς ἐνδιαφέρον ἄρθρου του «Ἀπὸ Τυχαῖα Περιστατικὰ Δημιουργεῖται ὁ “Ἰδανικὸς” Σχεδιασμὸς τοῦ Σύμπαντος» («Δαυλός», τ. 260-261, Αὐγ.-Σεπτ. 2003, σελ. 17043) γιὰ τὴν εὐκολώτερη κατανόηση τοῦ ζητήματος γράφει: «... ὑποτίθεται ὅτι ὁ ἀναγνώστης ἔχει μίαν γενικὴ φιλολογικὴ γνώση τῶν ὑπαρχουσῶν βασικῶν φυσικῶν καὶ κοσμολογικῶν θεωριῶν. Γιὰ μίαν περιληπτικὴ ἐπισκόπηση μπορεῖ νὰ ἀνατρέξῃ στοὺς ἄρθρους αὐτοῦ τοῦ δρ I. Κυπαρισσοῦ, πὺν δημοσιεύθηκε στοὺς “Δαυλός”, σχετικὰ μὲ τὴν “καθαρὴ” ἐπιστὴμὴ καὶ στοὺς προτεινόμενους ἄρθρους τοῦ “New Scientist” (βλ. II. III)». Στὸ ἄρθρο του ὁ κ. Ἀναλυτῆς δίνει περαιτέρω σημαντικὴ πληροφορία γράφοντας: «Κλονίζονται θεωρίες καὶ ἀρχὲς τῆς φυσικῆς», «... γίνονται σήμερον καὶ πειράματα, πὺν σχεδὸν ἀνατρέπουν τὶς ὑπάρχουσες θεωρίες. Τελευταίως π.χ. ἀνεφέρθη πείραμα ταυτόχρονης μετρήσεως τῆς ἀκριβοῦς θέσεως καὶ κινητικῆς ροπῆς στοιχειωδῶν σωματιδίων, πὺν σχεδὸν ἀνατρέπει τὴν ἀρχὴ τῆς ἀπροσδιοριστίας».

Ἡ ἐπισήμανση αὐτὴ μὲ παρεκίνησε νὰ προμηθευθῶ καὶ νὰ σχολιάσω τὸ ἀποκαλυπτικὸ ἄρθρο τοῦ περιοδικοῦ, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ ἐπαλήθευση τῶν σκέψεων τῶν ἐπιστημόνων πὺν ὑπερασπίζονται τὴν ἀρχὴ τῆς αἰτιότητος.

1. Παλαιότερη καὶ σύγχρονη ἐπιστημονικὴ ἔρευνα

Πρὸς ἐνημέρωση τῶν ἀναγνωστῶν τοῦ «Δ» ἐπὶ τῶν ἐπὶ 80ετία διισταμένων ἀπόψεων μεταξὺ τῶν διεθνῶν κύρους ἐπιστημόνων στοὺς θέμα τῆς αἰτιότητος-ἀπροσδιοριστίας τῶν κβαντικῶν σωματιδίων ἀναφέρω τὰ λόγια τοῦ Jean Pecker, μέλους τῆς Ἀκαδημίας Ἐπιστημῶν τῆς Γαλλίας: «Στὴ μεγάλη μάχη τοῦ 20οῦ αἰῶνα ἀντιπαρετέθησαν διάσημοι νομικτοί. Ἀπὸ τὴ μίαν πλευρά, κάτω ἀπὸ τὴ σημαία τοῦ ρεαλισμοῦ καὶ τῆς αἰτιοκρατίας ὁ Einstein, ὁ Louis de Broglie στὴν πρώτη γραμμὴ, ἀλλὰ καὶ οἱ Plank, Langevin καὶ κυρίως ὁ Schröndiger, ἔδιναν τὴν ἴδια μάχη». Σὲ αὐτοὺς θὰ μπορούσαμε νὰ προσθέσω τοὺς Bohr (γνωστὸ γιὰ τὴν πρότασή του περὶ τῶν «λανθανουσῶν παραμέτρων» γιὰ τὴ λύση τοῦ κβαντικοῦ ἀδιε-

ξόδου), Bell, Vigien, Bitsaki κ.ά. "Όλοι αυτοί αποτελούν τη σχολή του επιστημονικού ρεαλισμού (ERP). 'Ο Γάλλος ακαδημαϊκός συνεχίζει. «'Από την άλλη πλευρά ή "Σχολή της Κοπεγχάγης", σχολή υπερβατικής αντίληψης, γύρω από τους Bohr και Heisenberg». Σε αυτούς αναφέρομε επίσης τους Dirac, Neumman, Jordan, Edington κ.ά., υπερασπιστές της άπροσδιοριστίας του Heisenberg. Τα λόγια αυτά του Pecker συνοδεύουν τον πρόλογο του ελληνικής έκδοσης βιβλίου του καθηγητού-φυσικού Εύτ. Μπιτσάκη, υπερασπιστού της άρχης της αιτιότητας, με τίτλο «'Ο Νέος 'Επιστημονικός Ρεαλισμός». Δίνομε ένα μικρό απόσπασμα του βιβλίου. «'Πίσω από τα επιχειρήματα των δύο αντιτιθέμενων σχολών δεν είναι δύσκολο να ανιχνεύσουμε θετικιστικές και υπερβατικές προκείμενες από τη μία, ρεαλιστικές και ορθολογικές από την άλλη. 'Ετσι και ή σημερινή διαμάχη έχει ιδεολογικά και κοινωνικά κίνητρα, ακόμα μέσα από διαμεσολαθήσεις συχνά αδιόρατες πολιτικά» (σελ. 38).

2. 'Η νεώτερη επιστήμη υπέρ της αιτιότητας

Αναφερθήκαμε στην, ως την αποκαλέσωμε «παλαιότερη», επιστημονική ομάδα έρευνας και τις απόψεις της στο υπό συζήτηση θέμα. Πολύ ενδιαφέρον έχει σε αντιδιαστολή με αυτήν ή σύγχρονη επιστημονική ομάδα έρευνας, αποτελούμενη από νεώτερη γενεά επιστημόνων εμφορούμενων από τον έσσει ισχύοντα επιστημονικό ορθολογισμό στη φύση. Αυτό τουλάχιστον αποδεικνύει το αποτέλεσμα της έρευνας αυτής. 'Όπως γράφει το «New Scientist», ή νέα γενεά επιστημόνων με τη συλλογική και πολυεθνική επιστημονική της έρευνα κατώρθωσε αυτό που επί δεκαετίες ήταν αδύνατον να επιτύχουν έμπειροι επιστήμονες της παλαιάς γενεάς.

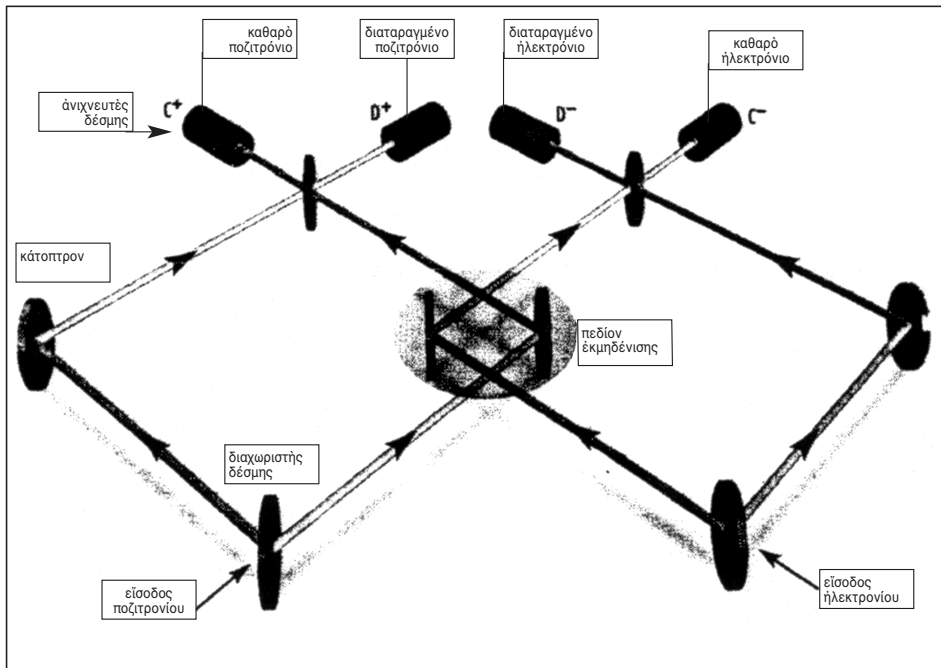
Οί νέοι αυτοί έρευνητές απέδειξαν ότι ή άρχή της αιτιότητας είναι έγγενής στη φύση. Διακατεχόμενοι από αυτοπεποίθηση για την αλήθεια της επιστημονικής τους έρευνας, δικαιολογημένα άπερριψαν την έως τώρα ισχύουσα άρχή της άπροσδιοριστίας, μπόρεσαν να διεισδύσουν στα μυστικά των κβάντα και με τη μέθοδο που ώνόμασαν «άσθενείς μετρήσεις» («weak measurements») άνέτρεψαν την από το 1927 ισχύουσα άρχή του Heisenberg και μέτρησαν το έως τώρα άκατόρθωτο, δηλαδή την «άκριβή θέση και την κινητική ροπή των στοιχειωδών σωματιδίων», όπως το θέτει στο άρθρο του ό Π. 'Αναλυτής. 'Η σημασία της μεγάλης αυτής επιστημονικής επιτυχίας θεωρείται έπαναστατική όχι μόνο για τα επιστημονικά δεδομένα, αλλά και για τις σοβαρές επιπτώσεις της στο γενικό κοινωνικό σύνολο, κυρίως δέ στους όπαδούς της υπερβατικής-θεοκρατικής ιδεολογίας. 'Επιβεβαιώνεται επιπροσθέτως για πολλοστή φορά ή άρχή των αρχαίων 'Ελλήνων περί της νομοτελειακής ισχύος της αιτιότητας στη φύση.

Είναι δίκαιο να παραθέσωμε όνόματα επιστημόνων πρωταγωνιστών της μεγάλης αυτής επιτυχίας, καθώς και των πανεπιστημίων ή επιστημονικών ιδρυμάτων όπου εργάζονται συλλογικά, σύμφωνα με τον άρθρογράφο.

1 'Ονοματεπώνυμα: Lycian Hardy, Vakir Aharonov, Michael Brooks, Sandu Pepescu, Bemí Rezni, Alonso Botero, Jeff Tokaksen, Klaus Molmer, Reymont Chiao, Aephreim Steinberg, Haward Wiseman κ.ά.

2 Πανεπιστήμια και 'Επιστημονικά Κέντρα. Berkeley California, Ontario, Toronto Canada, South Carolina, Boston, Texas, Griffith Australia, Aarhus Denmark κ.ά. 'Η επιστημονική αυτή επιτυχία έπετεύχθη, όπως βλέπομε, με την διεθνή συνεργασία.

'Ο Μ. Brooks γράφει: «'Συνειδητοποιούμε πάντα ότι τα κβαντικά φαινόμενα έκδηλώνονται με μυστηριώδη τρόπο. Το ήλεκτρονίο π.χ. ως κβαντικό σωματίδιο χαρακτηρίζεται από ταυτόχρονη περιδίνηση (spin), δεξιόστροφη και άριστερόστροφη, εύρίσκεται δηλαδή κατά την ίδια

Εικόνα 1. Το «Παράδοξο του Χάρντυ». Το ηλεκτρόνιο και το ποζιτρόνιο, εισερχόμενα στο «πεδίο εκμηδένισης», θα έπρεπε να εξουδετερωθούν. Όμως παραδόξως συνεχίζουν να εμφανίζονται στους ανιχνευτές D. (Σχέδιο του περιοδικού «New Scientist», Μάιος 2003).

χρονική στιγμή σε δύο διαφορετικές θέσεις. Έγινε πλέον αρχή της κβαντικής θεωρίας το γεγονός ότι, όταν παρατηρούμε το συμβάν αυτό, τότε αυτόματα το ηλεκτρόνιο επανέρχεται στην προηγούμενη φυσιολογική του κατάσταση. Όταν προσπαθήσουμε να μετρήσουμε την αμφίδρομη κίνησή του, πάραυτα αυτό εμφανίζεται να έχει μία μόνο μονόδρομη περιδίνηση, δεξιόστροφη ή αριστερόστροφη. Έξ' αὐτοῦ συμπεραίνεται ότι ο παρατηρητής επιδρά ως διά μαγείας στην κατεύθυνση της διαδρομής του ηλεκτρονίου. Γνωρίζουμε επίσης ότι δεν μπορούμε να μετρήσουμε συγχρόνως την περιδίνηση και τη θέση του».

3. «Άσθενείς Μετρήσεις»: Ἡ ἀναίρεση τῆς ἀπροσδιοριστίας

«**Α**ὐτὸς ὁ μυστηριώδης κόσμος τῶν κβαντικῶν σωματιδίων κατέστη ἀδύνατον νὰ διενκρινισθῇ, εὐτυχῶς μόνον ἕως τώρα», γράφει ὁ ἀρθρογράφος. Τὸ μυστήριον δὲν ἦταν μόνον ἐπιστημονικόν, καθότι ἡ ἀδυναμία τῶν ἐπιστημόνων νὰ τὸ ἐξηγήσουν ὠδήγησε μερικoὺς στὴν παραδοχὴ τῆς ἀπροσδιοριστίας. Ἡ φιλοσοφικὴ καὶ ἰδεολογικὴ σημασία του δημιούργησε τὴν πεποίθησιν ὅτι ἡ ἀνθρώπινη γνώσις, σύμφωνα καὶ μὲ τὸ θρησκευτικὸ δόγμα, ἀδυνατεῖ νὰ γνωρίσῃ τὰ μυστικά τῆς φύσεως καί, ὅπως ὁ Πάπας τῆς Ρώμης διακηρύττει σὲ ὅμοιες περιπτώσεις, ἡ φύσις διέπεται ἀπὸ τὴ βούλησιν τοῦ Ὑπερτάτου Ὁντος.

Ἰδιαίτερη μνεῖα στὸ ἄρθρο γίνεται γιὰ τὸν φυσικὸ Vahid Aharonov, ὁ ὁποῖος μετὰ τῶν συνεργατῶν του ἐργάσθηκε ἐπὶ 15 ἔτη γιὰ τὴ διαλεύκανσιν τοῦ μυστηρίου τῶν κβάντα, ἡ ὁποία τελικὰ ἐπετεύχθη διὰ τῆς εἰσαγωγῆς στὴν πειραματικὴ διαδικασίαν τῆς ἔρευνας τῆς μεθόδου τῶν «ἀσθενῶν μετρήσεων», ὅπως ἐπεξηγήσαμε ἀνωτέρω. Ἡ ἐπαναστατικὴ αὕτη τεχνικὴ ἐπι-

τρέπει να μετρήσουμε την περιδίνηση και τη ροπή του ηλεκτρονίου, χωρίς να παραβιάζονται οι αρχές της κβαντικής θεωρίας, χωρίς δηλαδή η παρατηρητής να επηρεάσει την έκβαση της μέτρησης και τη συμπεριφορά της τροχιάς του.

4. Τò παράδοξο του Hardy διευκρινίζεται

Πρέπει να υπογραμμίσουμε ότι οι προαναφερθέντες επιστήμονες, στην πολυετή, πολυδάπανη και δύσκολη έρευνά τους βασίστηκαν στην προεργασία της από το 1992 περατωθείσης εργασίας του φυσικού Lucien Hardy, του παν/μίου της Ώξφόρδης, ο οποίος όπως και άλλοι επιστήμονες παραδεχόταν ότι η κβαντική θεωρία λύνει μεν αρκετά προβλήματα της φυσικής, «*όδηγει όμως στο παράλογο στην περιοχή του κβαντικού υποστρώματος*», όπως στο πρόβλημα των μετρήσεων κ.λπ. Τò τεχνικό μέρος της νέας μεθόδου αποδίδεται στο «*Παράδοξο του Hardy*», τò όποιο από νοητικό πείραμα μπορεί να γίνη εργαστηριακό.

Τò «Παράδοξο» αυτό αναπαρίσταται στην **Εικόνα 1**. Τò ποζιτρονίο και τò ηλεκτρόνιο εισάγονται, όπως βλέπομε, και οδηγούνται στο πεδίο «*έκμηδενισης*» (annihilation area).

Τήν ίδια στιγμή διασταύρωσής τους θά έπρεπε να εκμηδενίση τò ένα τò άλλο (αντίθετα ηλεκτρικά φορτία). Παραδόξως αυτό δέν συμβαίνει, και τὰ σωματίδια εμφανίζονται τò καθένα ξεχωριστά και άκέραια στους άνιχνευτές D+ και D-. Ό Μόλμερ του παν/μίου Aarhus, Δανία, επανέλαβε τò ίδιο πείραμα χρησιμοποιώντας στη θέση του ποζιτρονίου και του ηλεκτρονίου ζεύγος ιόντων. Σύμφωνα με τò Παράδοξο του Hardy τὰ δύο ιόντα έπρεπε να δροθοϋν στις θέσεις D+ και D-, όπως τò ποζιτρονίο και τò ηλεκτρόνιο προηγουμένως. Αυτό όμως δέν συμβαίνει.

Η εξήγηση του παραδόξου όφείλεται στη νέα μέθοδο των «*άσθενών μετρήσεων*», τήν όποία εφαρμόζει εδώ ό Molmer. Διά μέσου ενός άλλου λήξερ δίνει μία άσθενη ώθηση στα ιόντα, τέτοια πού να άποτρέπη τò φαινόμενο της άπροσδιοριστίας και να ύπερισχύη ή άρχή της αίτιότητας. Άποτέλεσμα αυτής της μεθόδου είναι να διαχωρισθοϋν τὰ ιόντα, διότι ή άσθενής αυτή ώθηση είναι μικρότερη από αυτήν πού θα δημιουργούσε ή κβαντική άπροσδιοριστία, αν ή ώθηση ήταν μεγαλύτερη από τήν άσθενή πού έδόθη. Μία πολλαπλή μέτρηση θά είχε σαν άποτέλεσμα τήν αίτιοκρατική, δηλαδή τή φυσιολογική μετάθεση των ιόντων («*Physics Letters A*», V292, p. 151.)

Ό Aharonov παραδέχεται ότι ή μέθοδος των «*άσθενών μετρήσεων*» δέν έχει γίνη ακόμα άποδεκτή από εύρύ κύκλο επιστημόνων, δέν φοβάται όμως γι' αυτό. «*Όλοι*», επιβεβαιώνει, «*θά όμιλοϋν για τίς μετρήσεις αυτές στο μέλλον, άλλοι δε άρχίζουν από τώρα να τήν παραδέχονται*». Ό Popescu και ό Aharonov είναι βέβαιοι ότι μόλις τώρα άρχίζουν να άνοίγουν μία δίοδο στα μυστικά της κβαντικής μηχανικής. Η νέα μέθοδος δίνει τή δυνατότητα έμβάθυνσης στις ύποατομικές διαδικασίες, γεγονός πού έθεωρείτο αδύνατον να επιτευχθί έως τώρα, έξ αίτίας και των άπαγορευτικών φραγμών (τεχνικών και ιδεολογικών) πού επέδαλε ή άρχή της άπροσδιοριστίας. «*Θά έχουμε πολλές έκπλήξεις*», διαβεβαιοϋν. «*Ίσως εξουδετερώσουμε τὰ έξωτικά και ύπερούσια φαινόμενα στόν κόσμο των κβάντα*».

Ό φυσικός Popescu προσθέτει: «*Όι άσθενείς μετρήσεις μετατρέπουν τò παράδοξο του Hardy από μία καθαρώς τεχνική άποψη σε μία αναπόφευκτη αλήθεια. Αυτό άποδεικνύει ότι οι μετρήσεις αυτές μάς έπιτρέπουν να άνατηδήσουμε σε μία νέα, βαθύτερη κατανόηση των κβαντικών φαινομένων. Κάθε παραδοξότητα πού άντιμετωπίζομε ίσως να είναι και μία βαθιά ιδιότητα συμπεριφοράς των ύποατομικών σωματιδίων, τήν όποία ακόμα δέν άνακαλύψαμε*».

Ό φυσικός Klaus Molmer, με τήν έμπειρία πού απέκτησε να μετατρέπη τίς «*άσθενείς μετρήσεις*» σε πραγματικό εργαστηριακό πείραμα, παραδέχεται ότι αρκετοί φυσικοί δέν συνειδητοποιοϋν ακόμα τò μεγάλο άλμα πού έγινε στις μετρήσεις των κβαντικών συστημάτων. Πα-

ραδέχεται ότι η δυνατότητα αυτή έχει εκτός από θεωρητικές και πρακτικές εφαρμογές. Θα καταστεί αδύνατη π.χ. μεταξὺ ἄλλων εφαρμογῶν καὶ ἡ ὑποκλοπὴ στοὺς μέλλοντες ἠλεκτρονικῶν μηνυμάτων.

5. Ὁ Heisenberg, ὁ Hawking καὶ ὁ Πάπας τῆς Ρώμης

Ὁ Heisenberg, ἓνας ἀπὸ τοὺς κορυφαίους κβαντικούς ἐπιστήμονες, διὰ τῶν ἐρευνῶν του διετύπωσε τὸ ἀδύνατον τῆς διττῆς συγχρόνου μέτρησης τῶν κβαντικῶν σωματιδίων, ἀνάγοντάς το στὴν ἀρχὴ τῆς ἀπροσδιοριστίας στὴ φύση, κάτι ποὺ μπορεῖ νὰ θεωρηθῇ ὡς τὸ ὄριο τῶν τεχνολογικῶν καὶ ἰδεολογικῶν δυνατοτήτων τῆς ἐποχῆς του. Μὲ τὸ ἔργο αὐτὸ ἔδωσε, ἡθελημένα ἢ ἀθέλητα, ὥθηση στὴν ὑπερουσία (θεοκρατική) ἐρμηνεία τοῦ φαινομένου, ὅπως ἐκφράζεται στοὺς βιβλίου του «Φυσικὴ καὶ Φιλοσοφία – Ἡ ἐπανάσταση στὴ σύγχρονη Ἐπιστήμη». Οἱ πρὶν ἔνθετοι καὶ συνεπεῖς ὑποστηρικτὲς τῆς ἀρχῆς τῆς ἀπροσδιοριστίας ἦταν φυσικά οἱ προσκείμενοι στὴν ἱερατικὴ νεομενκατούρα. Θεολόγοι καὶ θεολογούντες, ἐπὶ τῶν καὶ ἀνώνυμοι, συνεπικουροῦμενοι ἀπὸ τὶς θρησκὸκληπτες τάσεις ὁρισμένων ἐπιστημόνων ἐκλαΐκευσαν καὶ διέδωσαν τὴν ἀρχὴ αὐτὴν μὲ σκοπὸ τὴν ἐνδυνάμωση τῆς μεταφυσικῆς ἀντίληψης καὶ τὴ διαιώνιση τῆς «ἀνυλῆς ἐρμηνείας» τῶν κβαντικῶν φαινομένων στοὺς εὐρὺ εὐσεβεῖς κοινούς.

Τὰ θέματα αὐτά, λόγῳ τῆς βαρύνουσας σημασίας τους στὴν ἀνθρώπινη ἰδεολογία καὶ συμπεριφορὰ, γίνονται ἀντικείμενο προσοχῆς καὶ μελέτης ἀπὸ τὰ θρησκευτικὰ ἱερατεῖα. Ἔτσι μπορεῖ νὰ δικαιολογηθῇ, γιὰ τὴν ἀρχὴ τῆς ἀπροσδιοριστίας ἔγινε προσφιλὲς θέμα διδακτορικῶν διατριβῶν καὶ διδασκαλιῶν, θεολόγων καὶ θεολογούντων, καθηγητῶν καὶ ἐπιστημόνων, ὅπως π.χ. «Ἡ Διαλεκτικὴ Φυσικὴ καὶ Ἐσχατολογικὴ Θεολογία – Ὁ Σύγχρονος Φιλοσοφικὸς Διάλογος Φυσικῆς καὶ Θεολογίας ἐπὶ τῇ δάσει τοῦ ἐπιστημονικοῦ ἔργου τοῦ W. Heisenberg», Ἀθῆναι 1955 κ.λπ. «Ἡ ἀπροσδιοριστία», διακηρύττουν, «εἶναι ἡ σπονδυλικὴ στήλη τῆς φυσικῆς Θεολογίας».

Διαδύζοντας τὸ βιβλίο τοῦ Heisenberg διαπιστώνομε ὅτι ἐκτὸς ἀπὸ τὸ ἐπιστημονικὸ δάθος ὁ ἐπιστήμων εἶναι καὶ γνώστης τῆς ἀρχαιοελληνικῆς καὶ μεταγενέστερης φιλοσοφικῆς σκέψης. Ἐκθειάζει τὸν Πλάτωνα καὶ τὸν Ἀριστοτέλη ὑπογραμμίζοντας τὸ ὑπερβατικὸ σκέλος τῆς θεωρίας τοῦ Σπηλαίου τοῦ Πλάτωνα. Τὴ φιλοσοφία τοῦ Ἀριστοτέλη, εἰδικὰ δὲ τὴν «δυνάμει» καὶ «ἐνεργείᾳ» ἀρχὴ τῆς φύσεως, τὴ «συνδύζει» καταλλήλως γιὰ τὴν ἐδραίωση τῆς ἀρχῆς τῆς ἀπροσδιοριστίας. Στὸ βιβλίο του ἀναφέρει: «...πρέπει νὰ ὑπενθυμίσωμε ὅτι αὐτὸ ποὺ παρατηροῦμε δὲν εἶναι ἡ φύση καθ' ἑαυτήν, ἀλλὰ ἡ φύση ποὺ ἐκτίθεται σύμφωνα μὲ τὴ μέθοδό μας ἔρευνας» (σελ. 46). Ὑπονοεῖται ὅτι, ὅταν ἀλλάζωμε τὴ μέθοδο ἔρευνας μας, τότε ἀλλάζομε καὶ τὴ φύση, κάτι ἀδιανόητο! Ἐπίσης μᾶς διαβεβαιώνει: «Ὁ νόμος τῆς αἰτιότητος δὲν ἐφαρμόζεται πιά στὴν κβαντικὴ μηχανικὴ, καὶ ὁ νόμος τῆς διατήρησης τῆς ὕλης δὲν εἶναι ἀληθινός» (σελ. 79-80). Ὑπονοεῖται: Ὁ Θεὸς ἔπλασε τὸ σύμπαν ἐκ τοῦ μηδενός (Παλαιὰ Διαθήκη)...

Προβάλλει μὲ συνέπεια ὑπερούσιες ἀπόψεις, ὅπως τὸν δυϊσμό τοῦ Καρτεσιῶν καὶ τὸ «πρᾶγμα καθ' ἑαυτὸ» τοῦ Κάντ, φιλοσοφικὲς θεωρίες ποὺ ὁδηγοῦν στὴν ὑπερβατικὴ ἐρμηνεία τῶν ἐπιστημονικῶν προβλημάτων, ἀντιπαραθέτοντάς τιν μὲ τὸν ὀρθολογισμό ἄλλων ρεαλιστῶν φυσικῶν ἐπιστημόνων.

Ἐκ παραλλήλου ἀναφέρομε ἐδῶ τὸν διάσημο κοσμολόγο St. Hawking, ὁ ὁποῖος στοὺς βιβλίου του «Μαύρες Τρύπες - Σύμπαντα Βρέφη», ἐκφράζοντας θετικὲς ἀλλὰ ἀμφιλεγόμενες θέσεις γιὰ τὸ θέμα τῆς αἰτιότητος καὶ ἀπροσδιοριστίας, γράφει: «Ἡ αἰτιοκρατία ἰσχύει γιὰ τὰ πάντα, ἡ ἀπάντηση εἶναι θετική, πράγματι ἰσχύει. Ὡστόσο εἶναι ἐξ ἴσου πιθανὸν νὰ μὴν ἰσχύη, ἐφ' ὅσον δὲν μποροῦμε ποτὲ νὰ γνωρίζουμε τί εἶναι καθωρισμένο καὶ τί ὄχι» (σελ. 113). Δηλαδή μᾶς λέει: Ἡ

αιτιότητα ισχύει, αλλά δεν απορρίπτομε και την άπροσδιοριστία. Έξ άλλου στη σελ. 122 τοῦ βιβλίου του ἐπεξηγεί ἐκτενέστατα τὴν ἀρχὴ αὐτὴν χωρὶς ἀμφιβολίες.

6. Ἡ πίεση τῆς Θεοκρατίας ἐπὶ τῆς Ἐπιστήμης

Ο ἀσφυκτικός κλοιὸς τοῦ κοινωνικοῦ-ιδεολογικοῦ γίνεσθαι τῆς ἐποχῆς μας ὑποχρεώνει τοὺς διανοητὲς αὐτοὺς σὲ πρακτικὲς πέραν ἀπὸ τὴν καθαρὰ καὶ ἀξιέπαινη ἐπιστημονικὴ τους ἐνασχόληση. Ὁ Hawking στὸ ἀξιόλογο βιβλίο του γράφει: «*Ὅταν σχεδὸν τελείωσα τὶς διορθώσεις, παρὰ λίγο νὰ ἀφαιρέσω τὴν τελευταία πρόταση τοῦ βιβλίου, σύμφωνα μὲ τὴν ὁποίαν θὰ ἔχωμε γνωρίσει τὸν νοῦ τοῦ Θεοῦ. Εὐτυχῶς δὲν τὸ ἔπραξα, γιατί οἱ πωλήσεις του θὰ ἐλαττώνονταν πιθανώτατα στὸ μισό*» (σελ. 47). Ὁ διάσημος ἐπιστήμων εἶναι τουλάχιστον εἰλικρινὴς καὶ δὲν διστάζει νὰ ἐκφράσῃ τὴν οἰκονομικὴ ἀναγκαιότητα τῆς ἐποχῆς μας, στὸ ὄνομα τῆς ὁποίας θυσιάζονται ἠθικὲς ἀρχές. Παραμένει ὅμως ἕνας διακεκριμένος κοσμολόγος καὶ πολλὲς ἀπὸ τὶς ἐρευνές του συμπίπτουν μὲ τὰ κοσμολογικὰ πορίσματα τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων σοφῶν, εἰδικὰ δὲ τοῦ Ἡράκλειτου. «*Ἐνα οὐσιαστικὰ ἀμετάδλητο καὶ αἰώνιο σύμπαν μοῦ φαίνονταν περισσότερο φυσικὸ*», γράφει (σελ. 22). Καὶ ἄλλου: «*...τὸ σύμπαν οὔτε δημιουργήθηκε οὔτε καταστράφηκε, ἀπλῶς ὑπάρχει*» (σελ. 47). Ἀναφέρθηκε ὅτι ἡ ἐπιστὴμη εἶναι τὸ δεκανίκι τῆς θεολογίας γιὰ «νὰ διαιωνίσῃ καὶ διανύσῃ τὴ θεία βούληση».

Ἡ ἀρχὴ τῆς ἀπροσδιοριστίας ἔχει ὑποστηριχθῇ ἀπὸ τὴν Καθολικὴ Ἐκκλησίαν διὰ μέσου τῆς Ποντιφικικῆς Ἀκαδημίας Ἐπιστημῶν. Ἰδρύθηκε ἀπὸ τὸν Πάπα Πῖο τὸν XI τὸ 1936. Σκοπὸς τῆς Ἀκαδημίας εἶναι «*νὰ προαγάγῃ τὸν κλάδο τῶν μαθηματικῶν καὶ φυσικῶν ἐπιστημῶν καὶ τὴ μελέτῃ ἐπιστημολογικῶν προβλημάτων πού συνδέονται μὲ αὐτές...*» Ἀποτελεῖται ἀπὸ 70 περίπου ἐπιφανεῖς ἐπιστήμονες ὅλων τῶν εἰδικότητων, μελὼν τῆς ἐφ' ὄρου ζωῆς, πού σκοπὸ ἔχουν νὰ ἐνημερώνουν τὸν Πάπα μὲ τὴ συλλογικὴ τους σοφία γιὰ προβλήματα πού ἀφοροῦν στὶς πολυσχιδεῖς καὶ εὐαίσθητες σχέσεις Θρησκείας - Ἐπιστήμης («*Science*» V.291, 2302.01 – www.sciencemag.org). Ἡ ὑπερβατικὴ ἀρχὴ τῆς ἀπροσδιοριστίας, προσφιλὲς καὶ σωτήριο δόγμα τῆς θρησκευτικῆς ιδεολογίας, ἔγινε τὸ κύριο κήρυγμά της ἐπὶ ἀρκετὲς δεκαετίες.

Εὐτυχῶς ἡ «καθαρὴ» ἐπιστὴμη διέλυσε καὶ τὸ ὄνειρο αὐτὸ τοῦ ὑποκειμενισμοῦ, ἐπαναφέροντας καὶ προσδίδοντας τὴν ἀπόλυτὴ ἰσχύ στὴν ἀρχὴ τῆς αἰτιότητας, ἐπὶ τῆς ὁποίας στηρίχθηκε ἀποκλειστικὰ ἡ Ἀρχαία Ἑλληνικὴ Σκέψη, γιὰ νὰ ἀνεβάσῃ τὴν ἀνθρώπινη ζωὴ ἀπὸ τὸ ἐπίπεδο τῆς ἐνστικτώδους γνώσεως στὸ ἐπίπεδο τῆς ἔλλογης - ἐπιστημονικῆς προσεγγίσεως τῆς πραγματικότητος.

Βιβλιογραφία

1. Michael Brooks, «Curiouser and Curiouser», «New Scientist», 10 Μαΐου 2003, σελ. 28.
2. Παν. Ἀναλντῆς, «Ἀπὸ Τυχαῖα Περιστατικὰ Δημιουργεῖται ὁ Ἰδανικὸς Σχεδιασμός τοῦ Σύμπαντος», «Δαυλός», 260-61, Αὐγ. - Σεπτ. 2003.
3. Ἀριστοτέλης, «Μετά τὰ Φυσικά» Α' - Δ', Κάκτος 1993.
4. Πλούταρχος, «Ἠθικά», «Αἷτια Φυσικά», Κάκτος 1996.
5. Ἰωάν. Κυπαρισσός, «Οἱ θεωρίες περὶ τῆς Ὑλῆς ὡς “δεκανίκι” τῆς ἐξουσίας», «Δαυλός», 258, Ἰούνιος 2003.
6. Εὐτ. Μπιστάκης, «Ὁ Νέος Ἐπιστημονικὸς Ρεαλισμός», Gutenberg 1999.
7. Werner Heisenberg, «Φυσικὴ καὶ Φιλοσοφία...», ἔκδ. Ἀναγνωστὶδῃ.
8. St. Hawking, «Μαῦρες Τρύπες - Σύμπαντα Βρέφη», Κάτοπτρο 1993.
9. Ed. Wilson, «Σύνταγμα - Ἡ Ἐνότητα τῆς Γνώσεως», Σύνταγμα 1997.
10. J. Steward, «ΠΑΪΞΕΙ ὁ Θεὸς Ζάγια - Ἡ ἐπιστὴμη του Χάους», Κωσταράκης 1991.
11. Π. Prigogin, «Τὸ τέλος τῆς Βεβαιότητος», Κάτοπτρο 1997.

Ἰωάννης Κυπαρισσός
Δρ Τεχν. Ἐπιστημῶν

Μιλᾷ στὸ «Δ» ὁ Α. Ἀνδριανόπουλος

«Η ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΕΙ ΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗ ΚΑΚΟΔΑΙΜΟΝΙΑ»

Ἡ ζημιὰ ἀπὸ τὴν ἀπουσία Διαφωτισμοῦ

Ὁ δημόσιος λόγος τοῦ Ἀνδρέα Ἀνδριανόπουλου, λόγος διαφωτιστικός καὶ ταυτόχρονα πολιτικός, γνωρίζει τελευταίως διεθνή καταξίωση. Ἐδῶ, στὴν Ἑλλάδα, δὲν θὰ ἦταν ὑπερβολὴ νὰ ποῦμε πὼς εἶναι ἀπ' τὶς ἐλάχιστες ἐξαιρέσεις, πού ὄχι μόνο στέκεται μακριὰ ἀπ' τὶς παρωπίδες τῆς ρωμαίικης «νομενκλατούρας», ἀλλὰ καὶ ἀποκαλύπτει τὴ θλιθερὴ τῆς μετριότητά. Γι' αὐτὸ καὶ τὸ πολιτικὸ κατεστημένο ποτὲ δὲν τὸν ἐνίωσε σὰν «δικό του ἄνθρωπο», παρότι ἀπὸ μικρὸς δρέθηκε στὶς τάξεις του, καὶ γρήγορα τὸν ἀπέβαλε.

Ὁ Ἀνδρέας Ἀνδριανόπουλος ἀνήκει στοὺς διανοητὲς πού χωρὶς ἐξαρθήσεις καὶ σκοπιμότητες καταθέτουν τὴν ἀλήθεια τοῦ κόσμου πού τοὺς περιβάλλει, τὴ δική τους, προσωπικὴ ἀντίληψη. Οἱ ἀπόψεις του, τόσο γιὰ τὴν παγκόσμια κατάσταση πού ἐπικρατεῖ σήμερα ὅσο καὶ γιὰ τὴν ἐλλαδικὴ πραγματικότητα, παρουσιάζουν πάντοτε ἰδιαιτέρο ἐνδιαφέρον, γι' αὐτὸ καὶ ὁ «Δαυλὸς» ζήτησε καὶ ἔλαβε ἀπ' τὸν κ. Α. Ἀνδριανόπουλο τὴ συνέντευξη πού ἀκολουθεῖ.

ΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΤΗΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΩΣ

1. *Ἀναρωτιέται κανείς, κύριε Ἀνδριανόπουλε, μήπως ἡ ἀρκετῶν ἐτῶν ἀπουσία σας ἀπ' τὰ κόμματα καὶ τὴ λεγόμενη «ἐνεργὸ πολιτικὴ» τελικὰ σὰς ὠφέλησε ποικιλοτρόπως;*

– Κακὸ σίγουρα δὲν μοῦ ἔκανε. Μὲ βοήθησε νὰ «φρεσκάρω» κάποιες ιδέες καὶ νὰ μιλήσω καὶ νὰ συνεργασθῶ μὲ πολλοὺς ἀνθρώπους σὲ διάφορα σημεῖα τῆς Γῆς. Ἦνιωσα ἔτσι πόσο περιθωριακοὶ συχνὰ εἴμαστε μὲ τὶς ἔμμονες καὶ τὶς ἀμετακίνητες πεποιθήσεις μας. Ἡ δημόσια ζωὴ τοῦ τόπου καθὼς κι ὁ δημόσιος διάλογος χρειάζονται ἀνοιχτὰ παράθυρα καὶ μπόλικη δροσιά.

2. *Ἄς ξεκινήσουμε ἀπ' τὴν ἐπικαιρότητα. Τὸ περασμένο καλοκαίρι οἱ Εὐρωπαῖοι ἠγέτες ἐνέκριναν στὴ Θεσσαλονίκη τὸ σχέδιο τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Συντάγματος, τὸ ὁποῖο δὲν περιεῖχε ἀναφορὰ στὴ «χριστιανικὴ παράδοση» τῆς Εὐρώπης, ὅπως προσπάθησαν νὰ ἐπιτύχουν ὁ Πάπας καὶ οἱ ὑπόλοιποι χριστιανοὶ ἱεράρχες. Τὸν Σεπτέμβριο τὸ Εὐρωπαϊκὸ Κοινοβούλιο μὲ τὴ σειρά του ἀπέρριψε τὸ ἴδιο αἴτημα. Πιστεύετε ὅτι ἡ Ἐνωμένη Εὐρώπη ἔχει τὴν ὠριμότητα νὰ ἀπαλλαγῇ ἀπ' τὰ δεσμὰ τῆς μεσαιωνικῆς τῆς παράδοσης, πὺν τόσα δεινὰ τῆς ἐπέφεραν; Ρωμαιοκαθολικισμὸς καὶ Ὁρθοδοξία διάκεινται ἐχθρικὰ μπροστὰ στὴν ιδέα τῆς Ἐνωμένης Εὐρώπης. Τί εἶναι αὐτὸ πὺν φοβοῦνται;*

– Ἡ Εὐρώπη δὲν ὀφείλει τὴν ὑπαρξή της στὸν Χριστιανισμό. Μάλιστα αὐτὸς σημάδεψε μερικὲς ἀπὸ τὶς πιὸ σκοτεινὲς στιγμὲς τῆς ἱστορίας της. Συνιστᾷ βέβαια κι αὐτὸς οὐσιαστικὸ στοιχεῖο τῆς προσωπικότητας τῆς Εὐρώπης καὶ δὲν μπορεῖ νὰ ἀποκλεισθῇ ἀπὸ τὶς μνήμες τῆς συνολικῆς της πορείας. Ὁχι ὅμως καὶ νὰ τὴν προσδιορίζη. Μετὰ τὴν εἰρήνη τῆς Βεσφαλίας οἱ θρησκευτικοὶ πόλεμοι μπηγαν στὸ περιθώριο καὶ ἡ Εὐρώπη ἀκολούθησε ἓνα δρόμο ἀνεξιθρησκίας καὶ ἀνάπτυξης. Τὸ πρόβλημα τῶν μεγάλων γραφειοκρατικῶν θρησκείων εἶναι ὁ κίνδυνος τῆς ἀπώλειας τῆς πρωτοκαθεδρίας. Μὲ τὴν πολιτικὴ τῆς πολυπολιτισμικότητας καὶ τὴν καθημερινὴ συμβίωση μὲ τὴν ἀνεξιθρησκία ἡ ἔνωση τῆς Εὐρώπης ἐπιβάλλει στὶς καθιερωμένους ἢ «κατεστημένους» θρησκείες καινούργιες προσπάθειες γιὰ τὴν διατήρηση τοῦ κύρους καὶ τῆς ἐπιδολῆς τους. Κι αὐτὸ σίγουρα ἄλλους ἀπλᾶ προβληματίζει καὶ περισσότερους αἰσθητὰ ἐνοχλεῖ.

Τὸ στενὸ δέσιμο τῶν ΗΠΑ μὲ τὴ θρησκεία

3. *Ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρὰ ὅμως τοῦ Ἀτλαντικοῦ παρατηρεῖται τὸ θλιβερὸ φαινόμενο, μπροστὰ ἀπὸ κάθε σημαντικὴ ἀπόφαση τῆς Ὑπερδύναμης νὰ προτάσσεται ἡ Βίβλος καὶ ὁ Ἰεχωβά. Ὁ κ. Μπὺνς ξεκινᾷ τὸν*

πόλεμο προσευχόμενος στὸν Κύριο (Ἰεχωβά), ζητώντας τὴ συνδρομὴ του γιὰ τὴν ἐπιτυχίᾱ του ἔκδοσιν. Δὲν εἶναι τραγικό, ἡ χώρα ποὺ προώδευσε καὶ γιγαντώθηκε στὴ δόσιν τοῦ Ὁρθοῦ Λόγου, νὰ ἐμφανίζῃ αὐτὴ τὴ μεσαιωνικὴ εἰκόνα; Μποὺς καὶ Σαντάμ νὰ ἰκετεύουν τὸ θεὸ τῆς Βίβλου;

– Ἡ Χριστιανικὴ Δεξιὰ τοῦ ἀμερικανικοῦ νότου πραγματικὰ μέσῳ τοῦ προέδρου Μποὺς ἔχει ἀποκτήσει σοβαρώτατες ἐξουσίες. Αὐτὸ ποὺ συμβαίνει σήμερα στὶς ΗΠΑ θυμίζει λίγο τὴ Βρεταννία κοντὰ στὰ τέλη τοῦ 19ου αἰῶνα. Κυριαρχοῦν δηλ. οἱ ἀντιλήψεις μιᾶς ἰδιαίτερης κι ἐπαρχιακῆς λίγο πολὺ ἀριστοκρατίας, αὐτῆς τοῦ ἀμερικανικοῦ νότου. Μερικὰ ἀπὸ τὰ στοιχεῖα αὐτοπροσδιορισμοῦ αὐτῆς τῆς ἰδιαίτερης κοινωνικῆς ομάδας εἶναι καὶ τὸ στενὸ δέσιμο μὲ τὴ θρησκεία.

Τὸ χριστιανικὸ δόγμα ἔνταξης ἀποδίδει καὶ τὴν κοινωνικὴ φυσιογνωμία τοῦ καθενὸς στὶς κοινότητες αὐτὲς τοῦ νότου. Ἀπὸ τὰ πράγματα οἱ συμπεριφορὲς αὐτὲς βρίσκονται ἔξω ἀπὸ τὰ σύγχρονα κοινωνικὰ ρεύματα καὶ θὰ δημιουργήσουν σοβαρώτατες δυσκολίες στὴν κυβέρνηση τῶν ΗΠΑ. Ἀκόμα καὶ ἰδεολογικὰ ἡ σημερινὴ ἀμερικανικὴ κυβέρνηση ἐκφράζει ἕνα συντηρητισμὸ παλιᾶς ἐποχῆς μὲ φοβία γιὰ τὶς διεθνεῖς ἀνοιχτὲς ἀγορὲς κι ἐμφαση στὸ δημόσιο γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση τῶν διαφόρων ἐσωτερικῶν προβλημάτων. Οἱ Δημοκρατικοὶ τοῦ Κλίντον ἦσαν πολὺ κοντύτερα στὴ λογικὴ τῆς φιλελεύθερης ἀγορᾶς ἀπὸ τοὺς σημερινούς Ρεπουμπλικάνους.

4. *Ταυτόχρονα ἕνα ἰσχυρὸ κίνημα ἀντιαμερικανισμοῦ ἀναπτύσσεται παγκοσμίως, ὡς ἕνα σημεῖο δικαιολογημένο. Ὅμως φτάνει στὸ σημεῖο, οἱ Ἀμερικανοὶ νὰ διαδολοποιοῦνται, ἐνῶ οἱ ἄλλοι λαοί, καθεστῶτα, θρησκείες νὰ καθαγιαζοῦνται. Ὅλα αὐτὰ τὰ συμπτώματα προμηνύουν αἰσιομέλλον γιὰ τὴν ἀνθρωπότητα;*

– Τελικὰ θὰ ἐπέλθῃ κάποια ἰσορροπία. Οἱ σημερινὲς ὑπερβολικὲς ἀντιδράσεις ἔχουν νὰ κάνουν μὲ τὴν ψυχολογικὴ ἄρνηση πολλῶν λαῶν νὰ δεχθοῦν τὴν περιθωριοποίησή τους (στρατιωτικὴ καὶ οἰκονομικὴ) ἀπὸ μιὰ νέα σχετικὰ χώρα –τὶς ΗΠΑ–, μὲ λιγώτερες ἱστορικὲς ἐμπειρίες καὶ πολὺ πιὸ νέα κουλτούρα. Ὅταν ὁ Πούτιν κυνικὰ ὁμολογῇ πὼς ἡ συμφωνία τοῦ Κυτό δὲν συμφέρει οἰκονομικὰ τὴ Ρωσία καὶ δὲν θὰ τὴν ἐπικυρώσῃ, κανένας δὲν διαμαρτύρεται. Ὅταν ὁ Μποὺς εἶχε διατυπώσῃ ἐπιφυλάξεις γιὰ τὴ χρησιμότητα τῆς συμφωνίας, ξεσηκώθηκαν ὅλοι νὰ τὸν κατασπαράξουν. Γιατί; Πιστεύω πάντως πὼς σύντομα ὅλα αὐτὰ θὰ ἀλλάξουν...

Ἡ ἀπάθεια καὶ κακοδαιμονία τῆς Ρωμισούνῃς

5. *Ἐδῶ, στὴν Ἑλλάδα, παρατηρεῖ κανεῖς μιὰ πρωτόγνωρη ἀκαμψία τῆς κοινωνίας μας, ἡ ὁποία ἀδυνατεῖ νὰ δεχθῇ φιλελεύθερες ἀρχές,*

νὰ ἀπελευθερώσῃ τὶς ὑγιεῖς δυνάμεις τῆς, ποὺ ὄντως ὑπάρχουν. Γιὰ τὸν «Δαυλὸ» –καὶ ὄχι μόνο– τοῦτο εἶναι βέβαιον ὅτι ὀφείλεται στὴν κυρίαρχη ἰδεολογία τῆς, αὐτὴν τῆς Ρωμοσύνης, τοῦ «Ἑλληνοχριστιανικοῦ Πολιτισμοῦ». Συμφωνεῖτε ἐπ’ αὐτοῦ;

– Οἱ πολιτιστικὲς βάσεις τῆς κοινωνίας μας εἶναι ἀλήθεια πῶς καλλιερ-
γοῦν μιὰ παθητικότητα κι ἐνισχύουν ἀντιλήψεις ἐξάρτησης ἀπὸ τὸ κράτος.
Ἡ χριστιανορθόδοξη θρησκεία μὲ τὶς ἀναφορὲς περὶ Παραδείσου καὶ δι-
καίωσης τῶν φτωχῶν καὶ καταφρονημένων σίγουρα νομιμοποιεῖ τὴν ἀπά-
θεια καὶ τὴν κακοδαιμονία. Ἀντίθετα οἱ προτεστάντες, ποὺ σὲ μεγάλο βαθ-
μὸ υἱοθέτησαν πολλὲς ἀτομικιστικὲς δοξασίες τοῦ ἀρχαίου ἐλληνικοῦ πο-
λιτισμοῦ, δοξάζουν τὴν ἐπιτυχία σὲ τούτῃ τῇ ζωῇ καὶ συμβάλλουν πολιτι-
στικά στὴ δυναμικώτερη κινητοποίηση τῶν παραγωγικῶν κι ἀτομικῶν ду-
νάμεων τοῦ καθενός. Καὶ ἡ ὀρθοδοξία ὅμως, στὴ σωστή τῆς ἀνάγνωση, θὰ
μποροῦσε νὰ τονώσῃ ἀντίστοιχες κινήσεις. Εἶναι νομίζω καθαρὰ ζήτημα
ἐμπνευσμένων ἱεραρχῶν.

6. *Αὐτὸ τὸ κατεστημένο τῆς Ρωμοσύνης προσπαθεῖ νὰ διατηρήσῃ τὴν
ἐξουσία του μὲ κάθε τρόπο. Διάφοροι φορεῖς του τὸν τελευταῖο καιρὸ
διακηρύττουν πῶς «τὸ 1821 ἦταν ἡ ἀρχὴ τῆς δουλείας μας» καὶ ἐπαναφέ-
ρουν μετὰ ἀπὸ αἰῶνες τὸ «καλύτερα τούρκικο φέσι παρὰ δυτικὴ τιὰρα». Στὸ
βιβλίο σας «Ἑλληνισμὸς καὶ Ὁρθοδοξία» δὲν παραλείπετε νὰ τὰ ἐπιση-
μάνετε αὐτά. Μήπως τελικὰ ἔχει δίκιο ὁ Σαμουήλ Χάντιγκτον, ποὺ τοπο-
θετεῖ τὴ χώρα μας ἐκτὸς Δύσης, ἐντάσσοντάς την στὴν Ὁρθόδοξη Ἀνατο-
λή;*

Ὅλες αὐτὲς οἱ ἀντιλήψεις καὶ ἀπόψεις στὶς ὁποῖες ἀναφερθήκατε ντρο-
πιάζουν δυστυχῶς τὴν ἱστορία μας καὶ τοὺς ἀγωνιστὲς τοῦ παρελθόντος.
Ὁρθόδοξοι μπορεῖ νὰ εἴμαστε. Ἀλλὰ κυρίως εἴμαστε Ἕλληνες. Καὶ ἡ
ὑπερηφάνεια τῆς ἐθνικῆς μας ὑπόστασης δὲν μπορεῖ νὰ πέσῃ θῦμα τῶν
ὁποίων Ρωμαϊκῶν ὁραματισμῶν μεμονωμένων καλογέρων.

Σαφῶς καλύτερη καὶ ἀξιοπρεπέστερη ἦταν ἡ σχέση μὲ τὴ Δύση παρὰ ἡ
ὑποταγὴ στὸ τούρκικο φέσι. Θὰ ἔπρεπε νὰ ἀναρωτιώμαστε γιὰ τὶς ζημιὲς
ποὺ ὑπέστη ἡ ἐθνικὴ μας κουλτούρα ἀπὸ τὴν ἀπουσία Μεταρρύθμισης καὶ
Διαφωτισμοῦ στὴν Ἑλλάδα, κι ὄχι νὰ ὑπερηφανευώμαστε –ὅπως κάποιον
κάνουν– γι’ αὐτό!! Οἱ Ὁθωμανοὶ θόλωσαν τὰ νερὰ δίδοντας ἐξουσίες στὸν
κληρὸ μὲ στόχο τὴ διάσπαση τοῦ ἐθνικοῦ μας κορμοῦ. Καὶ δὲν εἶναι τυχαῖο
πῶς πέρασαν τόσοι αἰῶνες, μέχρις ὅτου σφυρηλατηθῇ ἓνα πνεῦμα ἀνάτα-
σης κι ἀποφασιστικότητας γιὰ ἐθνικὴ αὐτοσυνείδηση κι ἀνεξαρτησία.

Δὲν νομίζω πῶς ἡ Ἑλλάδα ἀνήκει στὴν ἀνατολικὴ κουλτούρα σύσσωμη.
Ἐκτιμῶ πῶς τὸ μέτωπο σύγκρουσης τῶν πολιτισμῶν διαπερνᾷ ἐγκάρσια
τὴν ἐλληνικὴ κοινωνία. Ἐνα μέρος τῆς ἀναπνέει καὶ χαίρεται μὲ τὶς κλά-

ψες, τὴν παθητικότητα καὶ τὴ μοιρολατρία τῆς Ἀνατολῆς. Ὑπάρχει κι ἓνα ἄλλο ὅμως, ποὺ περιφρονεῖ τὴν ἀδράνεια, βλέπει μὲ αἰσιοδοξία μπροστὰ κι ἀντικρῶζει τὴν ἀβεβαιότητα τῆς σύγχρονης ἐποχῆς ὅχι σὰν ἀπειλὴ ἀλλὰ σὰν εὐκαιρία. Αὐτὸ ἐκτιμῶ πὼς εἶναι τὸ σύγχρονο μέτωπο καὶ τῶν πολιτικῶν ἀκόμη διαφοροποιήσεων.

7. Σὰς ἀναφέρω μερικὲς ἀπ' τὶς καθημερινὲς συνέπειες ποὺ ἐπιφέρει ἡ *σύμπραξη τοῦ ρωμαϊκοῦ κράτους μὲ τὴν ἐλλαδικὴ Ἐκκλησία*: "Ὅλες σχεδὸν οἱ μονὲς καὶ οἱ μητροπόλεις, μὲ τὴ συνδρομὴ φυσικὰ τῆς κυδέρνησης, ἐντάχθηκαν στὸ Γ' Κοινοτικὸ Πλαίσιο Στήριξης γιὰ ἐπιχορήγηση. Ἡ διεθνὴς ἀνθρωπιστικὴ βοήθεια ποὺ παρέχει ἡ Ἐκκλησία σὲ διάφορες ἀναξιοπαθοῦσες χώρες γίνεται μὲ χρήματα τοῦ Ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν, ποὺ κρυφὰ χορηγοῦνται στὰ ταμεῖα τῆς Ἐκκλησίας. Μονὲς καὶ μητροπόλεις μὲ τὴ συννενοχὴ τοῦ ΥΠΕΧΩΔΕ καταπατοῦν ἀρχαιολογικοὺς χώρους, δασικὲς ἐκτάσεις καὶ δημόσια γῆ ἀνεγείροντας πλῆθος κτισμάτων. Δύο χαρακτηριστικὰ παραδείγματα, ἡ καταστροφὴ τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ χώρου στὸ Ἄλσος τῶν Μουσῶν στὴ Βοιωτία καὶ ἡ ἰσοπέδωση ποὺ αὐτὴ τὴ στιγμή συντελεῖται στὸ βουνὸ τῆς Πεντέλης ἀπ' τὴν ὁμώνυμη μονή. Πὼς τὰ σχολιάσετε αὐτά;

– Οἱ παρατηρήσεις σας ἀντανακλοῦν μιὰ πραγματικότητα ποὺ κάνει ἐντελῶς ἀδικαιολόγητες τὶς αἰτιάσεις τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τῆς Πολιτείας, ἀλλὰ καὶ κάνει νὰ ἤχουν κίβδηλες καὶ οἱ διάφορες ἐξαγγελίες γιὰ τὴν καταστροφὴ δηθεν ποὺ προκαλεῖ ἡ Εὐρώπη στὴν Ὁρθοδοξία. Ἀπὸ ἐκεῖ κι ἔπειτα τὸ ζήτημα εἶναι θέμα σχολαστικῆς ἐφαρμογῆς τῶν νόμων. Ἀπὸ ὅλους. Κι αὐτὸ δυστυχῶς δὲν γίνεται στὴ σύγχρονη Ἑλλάδα.

8. Πῆτε μας, κύριε Ἀνδριανόπουλε, σὰν Ἑλληνας καὶ σὰν ἐλεύθερα σκεπτόμενος ἄνθρωπος, ποιοὶ εἶναι οἱ ἐπόμενοι στόχοι σας, οἱ μελλοντικὲς προσωπικὲς σας προσδοκίες.

– Ἐλπίζω πολὺ στὸ αὐριο τῆς νέας ἐποχῆς ποὺ ἀνατέλλει. Βλέπω τὸ μέλλον μὲ αἰσιοδοξία μέσα σὲ μιὰ κοινωνία, ποὺ θὰ πάψῃ νὰ τὰ περιμένη παθητικὰ ὅλα ἀπὸ ἓνα κρατικὸ Λεβιάθαν, ποὺ ἡ ἴδια ἔχτισε γιὰ νὰ τὴ βασανίσῃ. Χρειάζεται νὰ ἀναλάβουν οἱ ἐθνικὲς ἡγεσίες νέες εὐθύνες. Καὶ νὰ ξεκαθαρίσουν στὸν λαὸ τὶς πραγματικότητες τῆς νέας προοπτικῆς. Δὲν ξέρω ἂν θὰ ἀναμιχθῶ καὶ πάλι ἄμεσα στὰ δημόσια πράγματα τοῦ τόπου. Δυστυχῶς τὸ ἐπίπεδο τῆς δημόσιας ζωῆς δὲν μὲ ἐμπνέει οὔτε καὶ μὲ ἐλκύει. Δὲν θὰ πάψω ὅμως νὰ ὑψώνω τὴ φωνή μου, μὲ ὅ,τι μέσα ἔχω στὴ διάθεσή μου, γιὰ νὰ διαδίδω τὸ μήνυμα τῆς ἀνάγκης νὰ ἀγκαλιάσουμε ἐνεργητικὰ τὸ αὐριο.

Παν. Α. Κουβαλάκης

ΟΙ ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΕΙΣ, Η ΑΜΕΣΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

‘Ο Μιχάλης Δερτουζος υπήρξε καθηγητής στο MIT και ένας από τους όραματιστές και δημιουργούς του Διαδικτύου (Ίντερνετ). Την ιδέα του Διαδικτύου, όπως είχε δηλώσει, εμπνεύστηκε από το «Γιουσουρούμ», το κυριακάτικο παζάρι στο Μοναστηράκι. Σήμερα δεν είναι δύσκολο να διακρίνει κανείς ότι το Διαδίκτυο από παγκόσμιος πίνακας ανακοινώσεων εξελίσσεται σε μιὰ παγκόσμια ηλεκτρονική αγορά, δίνοντας έτσι σάρκα και όστα στο όραμα του μακαρίτη από πέρσι Δερτουζου. Οί απόψεις του για το μέλλον της Πληροφορικής και τους υπολογιστές υπάρχουν συγκεντρωμένες στο βιβλίο του «*Τί μέλλει γενέσθαι*», το οποίο εκδόθηκε και στα Έλληνικά το 1998 με πρόλογο του Μπίλ Γκέιτς της «Μαϊκροσόφτ». Σ’ αυτό έχει καταγράψει όχι μόνο προβλέψεις αλλά και πολλά σχόλια σχετικά με τις αλλαγές που θα επέλθουν στην κοινωνία. Αναφορά γίνεται ακόμα και στις δημοσκοπήσεις, οι οποίες θα μπορούν να πραγματοποιούνται στο Διαδίκτυο.

Μήπως έχετε παρατηρήσει ότι όλο και περισσότερες ιστοσελίδες ζητούν την ψήφo σας για ποικίλα θέματα;

- «Απεργιακό κώμα για οικονομικούς κυρίως λόγους βρίσκεται σε εξέλιξη. Πώς κρίνετε τα αιτήματα»;
- «Ποιό θεωρείτε απαραίτητο; Αύξησης στις αποδοχές πάνω από 10% – Χορήγηση επιδόματος 176 Ε – Ένσωμάτωση επιδομάτων στον βασικό μισθό κ.λπ.».
- «Συμφωνείτε ή διαφωνείτε με την από κοινού διοργάνωση του Euro 2008 με τους Τούρκους»;
- «Πιστεύετε ότι πρέπει να απαγορεύεται το κάπνισμα στους δημόσιους χώρους»;
- «ΗΠΑ και Γερμανία δηλώνουν ότι ξεπέρασαν τις διαφορές τους στο Ίράκ και συμφώνησαν να συνεργαστούν. Πώς σχολιάζετε»;
- «Κίνητρα για την προσέλκυση ξένων επενδύσεων προωθεί ή कुδέρνηση. Τί πιστεύετε»;
- «Η Microsoft σφράγισε τὰ chat rooms του MSN, για να προστατεύσει τους ανήλικους από την πορνογραφία. Δικαιολογείται ή απόφαση»;

Τώρα το ποιός λαμβάνει υπόψη τη γνώμη σας... παραμένει ερώτημα. Πάντως μπορεί να σὰς προκαλή η ιδέα να μάθετε αν υπάρχουν και άλλοι που έχουν απόψεις σάν τις δικές σας. Άμέσως μετά την κατάθεση της ψήφου σας μπορείτε να δήτε την κατανομή των ψήφων στις δυνατές απαντήσεις. Δεν χρειάζεται να κλείση ή κάλη με τον τελευταίο ψηφοφόρο, για να γίνη καταμέτρηση. Όμως μη σκέπτεσθε πονηρά. Δεν μπορείτε να διπλοψηφίσετε, γιατί από τον ίδιο υπολογιστή μόνο μία ψήφος γίνεται αποδεκτή. Όχι όπως με τις ψηφοφορίες που γίνονται με τὰ τηλέφωνα, όπου τον άρεστό σας μπορείτε να ψηφίσετε όσες φορές θέλετε...

Το ότι τὰ δύο εργαλεία, δημοσκοπήσεις και υπολογιστές, θὰ πορεύονται περισσότερο μαζί στο μέλλον, δεν χρειάζονται ιδιαίτερες ικανότητες να τὸ προβλέψη κανείς σήμερα. Όσο ή χρήση του Διαδικτύου διευρύνεται, τόσο οί δημοσκοπήσεις με ελάχιστο κόστος και μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα θὰ βρίσκουν αντιπροσωπευτικώτερα δείγματα σ’ αυτό.

Παρατηρώντας μερικοί ότι τὸ Διαδίκτυο με την εξέλιξη ὕλικων και λογισμικού γίνεται πιὸ διαλογικό, σκέφτηκαν ότι θὰ μπορούσε να χρησιμοποιηθῇ και για δημοψηφίσματα, ὥστε οί αποφάσεις τῆς εκτελεστικῆς ἐξουσίας να λαμβάνονται με την ἀρχή τῆς πλειοψηφίας και

ΚΑΙ ΤΟ «ΔΙΚΟΠΟ ΜΑΧΑΙΡΙ» ΤΟΥ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τὸ σῶμα τῶν πολιτῶν. Νὰ ὀδηγηθοῦμε δηλαδή μέσω τῆς Πληροφορικῆς σὲ μιὰ μορφή ἄμεσης δημοκρατίας, παρόμοια μὲ ἐκείνη τῆς ἀρχαίας Ἀθήνας.

Στὴν πράξη σήμερα οἱ παράμετροι πού πρέπει νὰ καθοριστοῦν εἶναι τόσες πολλές, πὺν κάνουν τὴν ἰδέα ἀνέφικτη. Ταυτόχρονα ἡ ἰδέα ἀνοίγει ἓνα ἄλλο μεγάλο θέμα: Μὲ τὴ μορφή πὺν ἔχουν σήμερα οἱ κοινωνίες μας καὶ τὰ προβλήματα πὺν καλοῦνται νὰ λύσουν οἱ κυβερνήσεις, πόσο σκόπιμο εἶναι κάτι τέτοιο; Σὲ κάποιες περιπτώσεις, ὅπως γιὰ παράδειγμα μετὰ ἀπὸ μία φυσικὴ καταστροφή, ἡ δυνατότητα νὰ γίνῃ δημοσκόπηση στοὺς πληγέντες προσφέρει πολὺτιμη βοήθεια, σὺτὸ νὰ μπορέσουν νὰ καθοριστοῦν οἱ πιὸ ἀπαραίτητοι πόροι – τροφή, στέγη ἢ μεταφορὰ.

Ὅμως ὁ Δερετῶζος ἐπισημαίνει ὅτι οἱ ὑπερβολικὲς σφυγμομετρήσεις μποροῦν νὰ καταλήξουν «μπόμεραγγ» γιὰ τὴν ἀποτελεσματικὴ διακυβέρνηση. Ἄν αὐτοὶ πὺν παίρνουν τίς ἀποφάσεις λειτουργοῦν μὲ γνώμονα τὸ πόσο ἀρεστοὶ γίνονται στοὺς πολίτες, θὰ διστάσουν νὰ πάρουν ἀποφάσεις ἐναντίον τοῦ πλειοψηφικοῦ ρεύματος καὶ αὐτὸ ἰσοδυναμεῖ μὲ ὀγλοκρατία, σημειώνει. «Ἡ σφυγμομέτρηση μπορεῖ νὰ ὑπονομεύσῃ τὴν ἰκανότητα τῶν ἀξιωματῶχων τῆς κυβερνήσεως νὰ προετοιμάζουν, νὰ συζητοῦν, νὰ ἀναλύουν καὶ νὰ ἐφαρμόζουν τὰ σχέδιά τους», γράφει. Παρ' ὅλα αὐτὰ δημοψηφίσματα μέσω Διαδικτύου μποροῦν νὰ γίνον ἀπὸ μικρὲς ὀμάδες, π.χ. ἐπιστημόνων, γιὰ θέματα πὺν τοὺς ἀφοροῦν, ὅταν αὐτὸ δὲν ἔρχεται σὲ σύγκρουση μὲ τὸ ἀπόρρητο τῆς ψήφου καὶ ἐξασφαλίζεται τὸ ἀδιάβλητο.

Καὶ ἐνῶ γιὰ τὴν ἄσκηση ἀποτελεσματικῆς διοίκησης καὶ τὴν παραγωγή πολιτικῆς τὰ πράγματα εἶναι ἀρκετὰ δύσκολα, γιὰ τὴν ἄσκηση πίεσης καὶ ἔκφραση διαμαρτυρίας τὰ πράγματα εἶναι σχετικὰ πιὸ εὐνοϊκά. Δημοσκοπήσεις μποροῦν νὰ γίνον σὺτὸ Διαδίκτυο πολὺ πιὸ γρήγορα καὶ νὰ χρησιμοποιηθοῦν γιὰ νὰ ἐκφραστοῦν διαμαρτυρίες σχετικὰ μὲ ἀποφάσεις πὺν εἶναι ἀντίθετες σὺτὴ διεθνὴ νομιμότητα, τὴν παράκαμψη θεσμικῶν λειτουργιῶν, τὴν παραδίωση συνθηκῶν, νόμων, τὴν αὐθαρεσία τοῦ κράτους, γιὰ τὴν κατάχρηση ἐξουσίας, τίς ἀντιοικολογικὲς συμπεριφορές, τὴν καταπάτηση τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων κ.λπ. Τὸ ἡλεκτρονικὸ ταχυδρομεῖο μπορεῖ πανεύκολα σὲ χρόνo μηδὲν νὰ στείλῃ τὴ διαμαρτυρία ὁποιοδὴποτε κοινοῦ θνητοῦ σὺτὰ γραφεῖα τῶν κ.κ. Κ. Σημίτη, Σ. Μπερλουσκόνι, Τζ. Μπούς κ.ἄ. Ἄν βέβαια αὐτὸ δὲν γίνῃ ἀπὸ μεμονωμένα ἄτομα ἀλλὰ ἀπὸ εὐρύτερες ὀμάδες, ἡ πίεση θὰ εἶναι μεγαλύτερη.

Τιὰ ὅλα αὐτὰ ὑπάρχει καὶ ἀντίλογος καὶ ἓνα σωρὸ ἐπιφυλάξεις. Φαίνεται πάντως ὅτι ὅσο ἡ τεχνολογία ἐξελίσσεται, τόσο πιὸ ἀναγκαῖα γίνεται ἡ σωστὴ λειτουργία καὶ ἡ ἐνίσχυση τῶν θεσμῶν. Οἱ πνευματικοὶ ἄνθρωποι καὶ οἱ πολίτες θὰ πρέπει νὰ εἶναι ἰδιαίτερα εὐαίσθητοι σ' αὐτὸ καὶ πολὺ προσεκτικοί, ὅταν ἡ τεχνολογία χρησιμοποιεῖται ὡς ἄλλοθι, γιὰ νὰ ἐπιβληθοῦν ἀπόψεις δὴθεν πλειοψηφῶν, νὰ παρθοῦν ἀποφάσεις σὲ δάρος τῆς προσωπικότητας τῶν ἀτόμων, ἀποφάσεις οἱ ὁποῖες καταστρατηγοῦν προσωπικὲς ἐλευθερίες κ.λπ. Ἀντίθετα οἱ ὁποῖες τεχνολογικὲς ἐφαρμογὲς θὰ πρέπει νὰ ὑιοθετοῦνται γρήγορα, ὅταν διευκολύνουν τὴν ἀνάδειξη ἀνθρωπιστικῶν ἀξιών, δοθοῦν τίς ἐκφράσεις ἀλληλεγγύης πρὸς τὸν συνάνθρωπο, συμβάλλουν σὺτὴν ἀποτελεσματικότερη διοίκηση ἐπ' ὠφελεία τῆς κοινωνίας καὶ τῶν πολιτῶν.

Γιάννης Σταμέλος

Καθηγητῆς Μαθηματικῶν

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ ΛΙΘΟΥ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΟΥ ΣΙΔΗΡΟΥ

Ἡ ἐντυπωσιακὴ ἐξέλιξη τοῦ ἀνθρώπου στὴ Δράμα

Ἔνας σπουδαῖος προϊστορικός θησαυρὸς καλὰ κρυμμένος μέσα στὸ ἀπόλυτο σκοτάδι καὶ τὴ βαθεῖα σιωπὴ τοῦ Σπηλαίου Πηγῶν Ἀγγίτης ἤρθε στὸ φῶς μετὰ τὶς ἐπίμονες ἐρευνες τῶν σπηλαιολόγων. Τὸ σπήλαιο βρίσκεται στοὺς νότιους πρόποδες τοῦ Φαλακροῦ ὄρους καὶ τὸ συνολικὸ μῆκος του εἶναι περίπου 18 χιλιόμετρα. Λίθινα ἐργαλεῖα καὶ ὁστᾶ ζῶων δίνουν νέες πληροφορίες καὶ ὑλικὸ ἐρευνας γιὰ τὸν τρόπο ζωῆς τῶν προϊστορικῶν προγόνων μας, μὲ τὸ χρόνο νὰ ταξιδεύη στὸ παρελθὸν κατὰ 50.000 ἔτη. Στὴ δάση τοῦ σπηλαίου ἀπὸ ἓνα τοξοειδὲς ἄνοιγμα ξεχύνεται ὀρμητικὰ ὁ ποταμὸς Ἀγγίτης, μὴ λεπτομέρεια ποὺ τὴν ἀναφέρουμε ἐδῶ, ἀλλὰ θὰ χρειαστοῦμε καὶ θὰ ἐπεξηγήσουμε στὴ συνέχεια τοῦ κειμένου. Τὸ μικρὸ θολωτὸ σπήλαιο ἔχει διάμετρο 40 μέτρα καὶ μέγιστος ὕψος 15, καὶ ἡ ἡλικία του ἔχει προσδιοριστῇ ἔπειτα ἀπὸ τὴ σχετικὴ μελέτη τοῦ ἐργαστηρίου Πυρηνικῆς Φυσικῆς «Δημόκριτος».

Ἡ καταγραφὴ τῆς ἐξέλιξης τοῦ ἀνθρώπινου εἴδους στὴν περιοχὴ τῆς Δράμας θὰ ἔλεγε κανεῖς ὅτι εἶναι ἀποκαλυπτικὴ, τὰ στάδια ποὺ ἀκολουθοῦνται ἀπὸ τὴν Παλαιολιθικὴ ἐποχὴ μέχρι τὴν ἐποχὴ τοῦ Χαλκοῦ δίνουν ξεκάθαρες λεπτομέρειες γιὰ τὸν τρόπο ζωῆς, ποὺ ξεκινοῦσε πρωτόγονη ἀπὸ τὰ σπήλαια φθάνοντας σταδιακὰ σὲ ὀρεινὲς περιοχές. Μία μετακίνηση ποὺ καταγράφει συνάμα τὴν πολυπλοκότητα καὶ τὴν εὐστροφία ποὺ ἀναπτύσσεται στὴν ἀνθρώπινη λογικὴ μὲ τὴν πάροδο τοῦ χρόνου. Οἱ πρῶτοι ἄνθρωποι ποὺ ἐμφανίζονται στὸ Νομὸ Δράμας εἶναι νομάδες κυνηγοὶ κατὰ τὴ Μέση Παλαιολιθικὴ Ἐποχὴ, στὴν τελευταία βαθμίδα τοῦ Ἀνώτερου Πλειστόκαινου, στὴ Βούρμα περίοδο. Τὸ ὀστεολογικὸ ὑλικὸ ποὺ ἐντοπίστηκε περιλαμβάνει τουλάχιστον 2.000 μικρὰ καὶ μεγάλα θραύσματα ὁστῶν καὶ τμήματα ἀπὸ σκελετοὺς ζῶων. Ἀναγνωρίσθηκαν κόκαλα ἀπὸ ζῶα ποὺ καταναλώθηκαν, ὅπως δασύμαλλος ρινόκερος καὶ μαμμούθ, ζαρκάδι, λαγός, ἀγριόχοιρος, ἐλάφια, πρόβατα καὶ κατσίκια. Ὅσο γιὰ τὰ ἐργαλεῖα ποὺ χρησιμοποιοῦσαν καὶ ποὺ φανερῶνουν πολὺπλοκες μεθόδους κυνηγιοῦ, βρέθηκαν 104 συνολικὰ καὶ εἶναι λίθινα, εἴτε ἀπὸ φυσικὰ κροκάλια ποταμῶν μὲ κατὰλληλο σχῆμα, εἴτε πελεκημένα ἀπὸ πυριτόλιθο καὶ χαλαζία – ξέστρα, μαχαίρια, πελέκια, αἰχμὲς γιὰ βέλη καὶ ἀκόντια. Στὴν πλειονότητά τους εἶναι ἐργαλεῖα ποὺ ἔδρισκαν ἔτοιμα καὶ ποὺ ἐξυπηρετοῦσε γιὰ χρῆση ἢ φυσικὴ δομὴ τους, ἐνῶ

υπάρχουν και εκείνα που αποτελούν προϊόντα δευτερογενούς επεξεργασίας, γεγονός που αποδεικνύει τη μεταφορά τους στο έσωτερικό του σπηλαίου.

Μετέφεραν τὰ ὑλικά ἀπὸ μακρυὰ

Σημαντικό δὲ εἶναι ὅτι τὰ ὑλικά ἀπὸ τὰ ὁποῖα εἶναι κατασκευασμένα δὲν ὑπάρχουν στὸ ἄμεσο παλαιοπεριβάλλον τοῦ σπηλαίου: ὁ χαλαζίας γιὰ παράδειγμα ἔχει ἐντοπισθῇ στὴ λεκάνη τῆς Δράμας καὶ τὰ ἠφαιστειακά πετρώματα στὰ βορειοανατολικά τῆς Ροδόπης. Ἔτσι ἔχουμε τὴν ἀπόδειξη ὅτι ἀποσπάρθηκε ἀπὸ τὶς συγκεκριμένες περιοχὲς καὶ μεταφέρθηκε στὸ σπήλαιο. Ἡ ἀνασκαφικὴ ἔρευνα μπορεῖ νὰ ἔχη πραγματοποιηθῇ ἐπὶ τοῦ παρόντος μόνο στὸ σπήλαιο τῶν πηγῶν Ἀγγίτη, παρ' ὅλα αὐτὰ ἔχουν ἐντοπισθῇ καὶ ἄλλες θέσεις ὅπου ζοῦσαν νομαδικὰ οἱ πρῶτοι ἄνθρωποι τῆς Δράμας, ὅπως τὸ Ἀρκουδόρεμα τοῦ Δήμου Παρανεστίου καὶ ἡ λεκάνη τοῦ Βώλακα. Δὲν εἶναι τυχαῖο τὸ ὅτι οἱ πρῶτοι ἄνθρωποι στὴ Δράμα διαλέγουν γιὰ τὴ διαμονή τους σπηλιὲς κοντὰ σὲ πηγές, ποτάμια καὶ λίμνες –ὅπως συνέβη καὶ μὲ τὸ σπήλαιο τῶν πηγῶν Ἀγγίτη– ἀφοῦ αποτελοῦν περάσματα θηραμάτων, διευκολύνοντας ἔτσι τὶς προσπάθειες γιὰ ἀνεύρεση τροφῆς.

Τὰ εὐρήματα στὶς πηγές Ἀγγίτη ἔχουν χαρακτηριστῇ ἀπὸ τοὺς εἰδικούς ἐπιστήμονες ὡς μοναδικῆς σημασίας, ἀφοῦ λόγῳ τῆς πολυμορφίας τους παρέχουν τὶς πρῶτες ἐνδείξεις γιὰ τὴν πανίδα τῆς Μακεδονίας κατὰ τὴ Μέση Παλαιολιθικὴ περίοδο. Μέχρι σήμερα οἱ ἔρευνες ἀπὸ τοὺς Γάλλους σπηλαιολόγους ἔχουν φθάσει ὡς τὰ 10 χιλιόμετρα ἀπὸ τὸ συνολικὸ μῆκος τοῦ σπηλαίου καὶ κανεῖς δὲν ξέρει τί βρίσκεται στὰ ὑπόλοιπα 8 καὶ τὶς πολλὲς διακλαδώσεις.

Κατὰ τὴ νεολιθικὴ ἐποχὴ ἡ ἀνθρώπινη δραστηριότητα δὲν περιορίζεται πιά στὸ ἐσωτερικὸ τοῦ σπηλαίου. Ὁ προϊστορικὸς ἄνθρωπος γνωρίζει ὁλοένα καὶ περισσότερο τὸν ἑαυτό του καὶ μαθαίνει νὰ ἐμπιστεύεται τὶς ἱκανότητές του. Τὴν ἴδια στιγμὴ μαθαίνει καὶ τὴ φύση, ἐξοικειώνεται μὲ τὴν ὑπαιθρο. Ἔτσι ὀργανώνονται οἱ πρῶτες μόνιμες κατοικίες, ἐξημερώνονται τὰ ζῶα καὶ καλλιεργεῖται ἡ γῆ. Νεολιθικοὶ οἰκισμοὶ ἐντοπίστηκαν σὲ μικροὺς λόφους στὰ χωριά Σιταγροί, Μυλοπόταμος, Πετρούσα, Ξηροπόταμος, Καλὸς Ἀγρός, Καλαμπάκι, Δοξᾶτο, ὅπως καὶ στὴ θέση Ἀρκαδικός. Τὰ σπίτια εἶναι κατασκευασμένα μὲ ξύλινο σκελετό, μονόχωρα, ὀρθογώνια καὶ οἱ τοῖχοι φτιαγμένοι ἀπὸ πλεκτά χονδρὰ κλαδιά καλυμμένα μὲ πηλό. Ἐσωτερικὰ κυριαρχεῖ ἡ ἐστία μὲ τὴν ἀναμμένη φωτιά, γιὰ νὰ ἐτοιμαστῇ ἡ τροφή. Ἡ στέγη εἶναι δικλινὴς ἢ τετρακλινὴς, φτιαγμένη μὲ κλαδιά καὶ παχὺ στρώμα λάσπης. Τὰ ἐργαλεῖα ποὺ ἐντοπίζονται εἶναι λίθινα πελεκημένα καὶ λειασμένα πελέκια, δρεπάνια, ξέστρα, μαχαίρια, μυλόπετρες, ἀγκίστρια, αἰχμὲς βελῶν, τριπτῆρες, ὀπτεῖς, ἀξίνες, ποὺ τοὺς δοθοῦν στὴν προμήθεια καὶ τὴν ἐπεξεργασία τῆς τροφῆς. Ἐπίσης ἐργαλεῖα κοκάλινα, ποὺ χρησιμοποιοῦνται ὡς ὀπτεῖς, λειαντῆρες καὶ σπάτουλες. Στὰ σπίτια ὑπάρχουν ἀκόμη καὶ μεγάλα πιθάρια, ποὺ τὰ χρησιμοποιοῦσαν γιὰ τὴν ἀποθήκευση τῆς λείας τους, ὅπως καὶ πιθόσχημα ἀγγεῖα γιὰ τὴ φύλαξη σιταριοῦ, κριθαριοῦ, βρώμης,

Λίθινα εργαλεία και όπλα. (Μουσείο Δράμας.)

όσπριων και καρπών. Επίσης πήλινα εργαλεία που δηλώνουν ένασχόληση με την ύφαντική, χρήση ινών λιναριού και μαλλιού προβάτων. Εντύπωση προκαλούν τὰ χειροποίητα σφονδύλια, όπου αρκετά από αυτά που βρέθηκαν διατηρούνται σε άψογη κατάσταση. Είναι αμφικωνικά και κωνικά με επίπεδα άκρα, δυσκομορφικά και στρογγυλά: η διάμετρός τους είναι 3 εκατοστά, ενώ η όπη από όπου διέρχεται η ύφαντική ίνα έχει διάμετρο 4 έως 6 χιλιοστά. Στα νεολιθικά σπίτια σώζονται ακόμη κοσμήματα και ειδώλια λίθινα και πήλινα.

Τὸ καμένο σπίτι τῶν Σιταγρῶν

Στὸν οἰκισμὸ τῶν Σιταγρῶν ξεχωρίζουν τρεῖς οἰκιστικὲς φάσεις τῆς πρώιμης ἐποχῆς τοῦ χαλκοῦ, καὶ αὐτὲς εἶναι: Ἡ φάση IV μὲ δείγματα πασσαλόπηκτων κτισμάτων πὺ μεταξὺ τους ἔχουν στενοὺς δρόμους, ἡ φάση Va μὲ ἀψιδωτὸ σπίτι πὺ καταστράφηκε ἀπὸ πυρκαγιὰ καὶ ὠνομάστηκε καμένο σπί-

Οί συνθήκες διαβίωσης είναι δύσκολες: τὸ κλίμα εἶναι ψυχρὸ, ἡ βλάστηση κυρίως στέππα, οἱ ἄνθρωποι κυνηγοῦν ἄγρια ζῷα, ὅπως βίσωνες, ἄγριους ταύρους, ἐλάφια, ζαρκάδια, ἀγριόγινδα, μαμούθ, ἀλλὰ κινδυνεύουν καὶ ἀπὸ ἄγρια ζῷα, ὅπως ἀρκουδες κ.ἄ.

τι καὶ τέλος ἡ φάση Vb μὲ ἀψιδωτό, πασσαλόπηκτο σπίτι, τὸ λεγόμενο μακρὺ σπίτι. Στὸν οἰκισμὸ τῶν Σιταγρῶν τὸ ἐνδιαφέρον ἐστιάζεται στὸν ἐντοπισμὸ θραυσμάτων ἀπὸ πῆλινα χωνευτήρια μὲ τμήματα λιωμένου χαλκοῦ, βελόνες καὶ χάντρες ἀπὸ καθαρὸ χαλκό, ὅπως καὶ μία χάντρα ἀπὸ χρυσό. Ὁ σχεδιασμὸς τοῦ καμένου σπιτιοῦ διαπιστώνει κανεὶς ὅτι εἶναι πιὸ μελετημένος σὲ σχέση μὲ τὴ νεολιθικὴ περίοδο. Ὅσο ὁ ἄνθρωπος γνωρίζει τὴ φύση καὶ τὶς δυνάμεις της, τὴν ἴδια στιγμή γνωρίζει καὶ τὶς δικές του δυνατότητες, ἐνῶ οἱ ἀνάγκες του αὐξάνονται. Στὸ καμένο σπίτι λοιπὸν ὁ χώρος αὐξάνεται· ξεχωρίζουν ὁ προθάλαμος, ὁ κύριος χώρος τοῦ σπιτιοῦ καὶ ὁ μικρὸς ἀψιδωτὸς χώρος στὸ βάθος, ὅπου φυλάσσονται τὰ ἀποθηκευτικὰ ἀγγεῖα. Γιὰ τὴν προετοιμασίαν τῆς τροφῆς τὸ καμένο σπίτι δὲν διαθέτει ἀπλῶς ἐστία, ὅπως στὴ νεολιθικὴ περίοδο, ἀλλὰ φούρνο, ὅπου εἶναι δυνατὴ καὶ ἡ ἀποθήκευσή της.

Ὁ οἰκισμὸς τῶν Σιταγρῶν παρ' ὅλα αὐτὰ ἐρημώνεται πρὶν τὸ τέλος τῆς πρώι-

μης εποχής του χαλκού, αλλά στην πεδιάδα της Δράμας εξακολουθοῦν νὰ ὑπάρχουν μερικοὶ οἰκισμοὶ ἀκόμη καὶ στὴν Ὑστερη Χαλκοκρατία, ὅπως ἐκεῖνοι τοῦ Νικηφόρου, τῆς Πλατανιάς καὶ τοῦ Ξηροποτάμου. Τὴν ἴδια στιγμή δημιουργοῦνται νέες θέσεις κοντὰ σὲ ποτάμια, ὅπως στὴν Καλὴ Βρύση καὶ στὴ Μεγάλη Τούμπα.

Καὶ ἐνῶ μέχρι τότε οἱ θέσεις αὐτὲς θεωροῦνταν ὡς οἱ κατάλληλες γιὰ τὴν ἐξασφάλιση τροφῆς λόγω τῶν ποταμῶν –πὺν ὅπως προαναφέραμε ἀποτελοῦσαν πέρασμα θηραμάτων– συμβαίνει καὶ τὸ ἑξῆς: Γιὰ πρώτη φορὰ δημιουργοῦνται οἰκισμοὶ ἀκόμη καὶ σὲ ἡμιορεινὲς καὶ ὄχυνες περιοχές, ὅπως εἶναι οἱ οἰκισμοὶ τῶν Ποταμῶν καὶ τῆς Ἑξοχῆς. Τὸ ἐντυπωσιακὸ εἶναι ὅτι κατασκευάζονται καὶ ὄχυρωματικοὶ περιόβολοι. Κάτι πὺν σημαίνει ὅτι γεννιέται ἡ ἀνάγκη προστασίας ἀπὸ κάθε εἶδους ἀπειλή, εἴτε εἶναι ζῶο εἴτε ἀκόμη καὶ ὁ ἴδιος ὁ ἄνθρωπος.

Ἐχοντας διανύσει ἓνα μακρὸ ὁδοιπορικὸ ἀπὸ τὴν Παλαιολιθικὴ Ἐποχὴ, φθάνουμε στὴν ἐποχὴ τοῦ Σιδήρου, ὅπου ὀλοκληρώνεται οὐσιαστικὰ ἡ προϊστορικὴ περίοδος. Βλέπουμε τοὺς οἰκισμοὺς νὰ δημιουργοῦνται τόσο στὰ πεδινὰ ὅσο καὶ σὲ ὄρεινὲς ὄχυνες θέσεις-ἀκροπόλεις. Στὴ βιομηχανικὴ ζώνη τῆς Δράμας ἡ σκαπάνη ἔφερε στὸ φῶς τρεῖς τύμβους μὲ ταφές-καύσεις καὶ ταφές-ἐνταφιασμοὺς σὲ πιθάρια, μὲ πλούσια κτερίσματα, ὅπως ὅπλα, κοσμήματα καὶ ἐργαλεῖα.

Ὅλα ὅσα ἀναφέρουμε μέσα ἀπὸ αὐτὲς τὶς γραμμές, ἀποτέλεσμα τῶν συστηματικῶν ἐρευνῶν, συνθέτουν τὴ μοναδικότητα πὺν πηγάζει ἀπὸ τὴν ἀνθρώπινη παρουσία καὶ τὴ συνέχειά της στὸν ἑλλαδικὸ χῶρο. Εἶναι ἐντυπωσιακὸ τὸ πῶς σὲ μία περιοχὴ κατὰ τοὺς προϊστορικοὺς χρόνους ἀκολουθεῖται μία συνάφεια ὡς πρὸς τὰ εὐρήματα, μὲ τὴ δυνατότητα νὰ μελετῶνται ἀκόμη καὶ λεπτομέρειες ὡς πρὸς τὴν καθημερινότητα τῶν πρώτων ἀνθρώπων τῆς περιοχῆς. Πῶς ἦταν διαμορφωμένοι οἱ χῶροι πὺν ἔμεναν, τὰ σκεῦή τους, οἱ τροφές τους, τὰ ἐργαλεῖα τους καὶ πῶς αὐτὰ μεταβλήθηκαν μέχρι τὸ τέλος τῶν προϊστορικῶν χρόνων, τὴν ἐποχὴ τοῦ σιδήρου. Πῶς ἡ ἴδια ἡ φύση τῆς Δράμας δημιουργοῦσε τὶς προϋποθέσεις γιὰ τὴ σταδιακὴ ἐξέλιξη τοῦ ἀνθρώπινου εἶδους, πῶς διευρύνθηκε τὸ ἀνθρώπινο μυαλό, ἐπινοώντας ἑκατοντάδες μεθόδους διαβίωσης, παραμένοντας πάντα στὸ ἴδιο ἔδαφος. Σήμερα οἱ ἐρευνες στὴν περιοχὴ συνεχίζονται σὲ συνεργασία μὲ τὴν ΙΗ' Ἐφορεία Ἀρχαιοτήτων καὶ τὸ Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. Τὸ ἐνδιαφέρον πὺν ἔχουν ἐπιδείξει οἱ τοπικοὶ φορεῖς τῆς Δράμας εἶναι ἄξιο συγχαρητηρίων, μᾶς καὶ δυστυχῶς σὲ ἄλλες περιοχές τῆς χώρας μᾶς ὑπάρχει τὸ ἀπόλυτο σκοτάδι, καὶ ἑκατοντάδες προϊστορικοὶ θησαυροὶ εξακολουθοῦν νὰ παραμένουν θαμμένοι ἀπὸ τὴν προκλητικὴ ἀδιαφορία.

Εὐχαριστοῦμε τὴ Νομαρχικὴ Αὐτοδιοίκηση Δράμας γιὰ τὸ ὑλικὸ πὺν μᾶς διέθεσε.

Ταξιαρχούλα Λαδᾶ

Στὴν Ἀμερικὴ «τὰ κόκαλα τῶν Ἑλλήνων τὰ ἱερά»

Πρὸ ἑπτὰ περίπου ἐτῶν καὶ κατὰ τὶς ἐργασίες τοῦ ὑπογείου σιδηροδρόμου (μετρὸ) ἀπεκαλύφθη ὁμαδικὸς τάφος στὸν Κεραμεικὸ, ὅπου τὸ Δημόσιον Σῆμα τῶν ἀρχαίων Ἀθηναίων (νεκροταφεῖον, ἔνθα ἐθάπτοντο οἱ δημόσιοι ἄνδρες καὶ οἱ πεσόντες κατὰ τοὺς πολέμους Ἀθηναῖοι). Ἐκεῖ, ἐπὶ δυόμισυ σχεδὸν χιλιάδες χρόνια, ἀνεπαύοντο ἱεροὶ νεκροὶ πρόγονοί μας, μέχρις ὅτου ἡ ἀνίερη ἐποχὴ μας διετάραξε τὸν αἰώνιον ὕπνον των.

Κατὰ τὶς δάσιμες ἐκτιμήσεις ἀρχαιολόγων καὶ ἄλλων μελετητῶν εἶναι νεκροὶ τῶν Ἀθηναίων κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον, ἐνώπιον τῶν ὁποίων πιθανώτατα ὁ Περικλῆς ἐξεφώνησε τὸν μνημειώδη καὶ ἀνεπανάληπτον Ἐπιτάφιόν του. Συγκαταλέγονται συνελπῶς εἰς τοὺς αὐθεντικούς, τοὺς ἀμέσους δημιουργοὺς τοῦ μεγίστου πολιτισμοῦ τοῦ Χρυσοῦ Αἰῶνος, ἀφοῦ ἡ ἐκεῖ ταφὴ των ἀποδεικνύει ὅτι ἦσαν πολῖτες τῶν Ἀθηνῶν. Ἀσφαλέστατα καὶ μερικοὶ ἐξ αὐτῶν θὰ εἶχαν συμμετάσχει στὰ ἔργα τῆς Ἀκροπόλεως καὶ ἴσως στὴν οἰκοδόμησι τοῦ Παρθενῶνος καὶ στὴν κατασκευὴν καὶ τοποθέτησιν τῶν ἱερῶν γλυπτῶν του, τῶν «μαρμάρων» κατὰ τὴν ἀπαξιωτικὴν ὀρολογίαν τῆς ἐποχῆς μας.

Ὅμως τὸ κράτος μας, ἐνῶ κόπτεται –δικαίως– γιὰ τὴν ἐπιστροφὴν τῶν «μαρμάρων», γιὰ τοὺς ἴδιους τοὺς δημιουργοὺς των ἐτήρησε περιέργη στάσι. Κατὰ τὰ τότε δημοσιεύματα τοὺς νεκροὺς ἀπλῶς καταμέτρησε (200 ἕως 250 τοὺς ὑπελόγησε), τοὺς ζύγισε (90 κιλά τοὺς βρῆκε) καὶ τοὺς ἐξαπέστειλεν ἐκεῖθεν τοῦ Ἀτλαντικοῦ «γιὰ ἐπιστημονικὴ μελέτη», ὡς ἐγράφη. (Σημειώσις: ὁ ὅρος «πειραματόζωον» δὲν κυριολεκεῖται ἐπὶ νεκρῶν...). Ἐκτοτε οὐδέν.

Τὰ «μάρμαρα» ἔχουν τὴν ἀξίαν των, δοθέντος ὅτι θὰ στηρίξουν τὸν τουρισμό, τὴν «βαρεῖά μας διομηχανία» κατὰ τὴν οἰκονομίστικη ἀντίληψιν τοῦ συρμοῦ, ἐνῶ τὰ λείψανα τῶν δημιουργῶν τοὺς θὰ προσφέρουν τί; Κλέος; Ἐλλείπει ἡ λέξις ἀπὸ τὸ λεξιλόγιον τῶν νεοβαρβάρων. Ἀλλὰ ὁ Σολωμὸς σὲ ἐκεῖνα τὰ «ἱερά κόκαλα» ἀνεφέρετο, ὅταν ἔγραφε τὸν Ὕμνον του! Καὶ ἐνῶ αὐτὸς τὰ ἐφαντάζετο, ἡμεῖς τὰ ἔχουμε στὰ χέρια μας, ὑπαρκτά (ἂν δὲν μᾶς τὰ ἐξαφανίσουν ἢ τὰ ἀντικαταστήσουν.

Καὶ εἶναι χρέος τιμῆς νὰ ζητήσουμε ἀπὸ τοὺς ἀρμοδίους νὰ μᾶς γνωστοποιήσουν: μὲ ποιές διαδικασίες, προϋποθέσεις, δεσμεύσεις καὶ προοπτικὲς ἀπεστάλησαν τὰ ἱερά λείψανα στὴν Ἀμερικὴ; Πότε προβλέπεται ἡ παλινόστησίς των; Ποῦ καὶ πῶς θὰ ἐναποτεθοῦν; Ἐχει ληφθῇ μέριμνα, ὥστε νὰ μὴ διαρρεύσουν σὲ ξένα μουσεῖα καὶ ἰδιωτικὲς συλλογὰς ὡς τρόπαια ἀνοσίων ἐγκεφάλων;

Τόσα χρόνια σιωπῆς εἶναι πολλὰ καὶ ἴσως ὕποπτα.

Γεώργιος Β. Φάκος
Ταξίαρχος ἐ.ἀ.

Η ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΩΝ ΙΔΕΩΝ

ΣΥΛΛΟΓΙΚΟ, Αρχαία Έλληνική Επιστήμη

Πρόκειται για ένα πολύ σημαντικό έργο, στο οποίο συγκεντρώνονται πρωτότυπες μελέτες για την επιστήμη, όπως αναπτύχθηκε στην αρχαία Ελλάδα. Συγκεκριμένα αναφέρεται στη μαθητική άκμή, στη χαμένη ελληνική τεχνολογία, στις τηλεπικοινωνίες, στην ιατρική, στη φαρμακολογία, στα Άσκληπεία, στις αυτόματες μηχανές, στη μουσική των σφαιρών, στο θαύμα της Αλεξάνδρειας, στην αρχιτεκτονική, στην αστρονομία, στη στρατηγική, στη ναυπηγική, στην πτητική κ.ά.

Παρά τις κάποιες παραλείψεις του το βιβλίο αυτό έρχεται να καλύψει κενά στις γνώσεις μας για την αρχαία Ελλάδα και όπως γράφει χαρακτηριστικά ο επιμελητής της έκδοσης Άντωνης Άντωνιάδης, «όταν η Ιστορία μας διηγείται επιστήμες και τεχνολογικά επιτεύγματα, το κάνει όχι για να μείνουμε εκεί [όπως συνηθίζουμε οι Νεοέλληνες], αλλά για να προσπαθήσουμε για κάτι καλύτερο. Όταν διαβάζουμε δηλαδή για το τί μπόρεσαν να κατασκευάσουν οι πρόγονοί μας, δεν πρέπει να στεκόμαστε και να κοιτάμε τις διάφνες τους, αλλά να προσπαθήσουμε να τους ξεπεράσουμε, όχι για να αποδείξουμε ότι είμαστε καλύτεροι ή έξυπνότεροι, αλλά για να υπάρξει συνέχεια, για να υπάρξει ένα αύριο καλύτερο από το χθές. Αυτή είναι η λογική και η γνώση που προσφέρει η Ιστορία.

Άς μην ξεχνάμε ότι ο Καστοριάδης επισημαίνει «πώς μιλάμε συνεχώς για την αρχαία Ελλάδα και έχουμε μόλις το 1/50 των πληροφοριών τις οποίες θα έπρεπε να είχαμε, για να μπορούσαμε να μιλήσουμε με ακρίβεια». Το παρόν βιβλίο έρχεται να προσφέρει στην

Η ΕΒΡΑΪΚΗ ΚΑΙ Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ - ΨΥΧΑΝΑΛΥΣΗ

Όρωμένος από την εϋστοχη κριτική που έγραψε ο συνεργάτης του «Δ» «Σ.» για το βιβλίο «**Όταν έκλαψε ο Νίτσε**», του Αμερικανοεβραίου ψυχανάλυτη Ι. Γιαλόμ (βλ. «Δαυλός», τ. 262), παρουσιάζω ένα άλλο βιβλίο σχετικό με το θέμα της ψυχολογίας του πολιτισμού, που ούτε προβλήθηκε ούτε συζητήθηκε ιδιαίτερα, όπως το προηγούμενο· δυστυχώς όμως, διότι αξίζει ως άποψη και ως θέση να το λάβουμε υπ' όψη μας. Πρόκειται για την μελέτη «**Ο Πάνας και ο Έφιάλτης**» –ως εφιάλτης έννοείται το τρομακτικό όνειρο– του Τζαίμς Χίλλμαν, ενός σύγχρονου Αμερικανού ψυχολόγου και ψυχανάλυτη, επιγόνου του Γιούνγκ, που αναθεώρησε το έργο του δασκάλου τον Έθραιοανστριακού Ζ. Φρόντ, εισάγοντας την Ψυχολογία των Άρχετύπων. Ο Χίλλμαν διαπιστώνει ότι οι δύο κυρίαρχες παγκοσμίως άρχετυπικές κοσμοθεάσεις είναι ο Έλληνισμός και ο Εβραϊσμός και ο ίδιος επιλέγει και προτείνει τον Έλληνισμό. Γράφει ο ίδιος χαρακτηριστικά: «**Ο πολιτισμός μας προσφέρει δύο εναλλακτικά μονοπάτια παλινδρόμησης. Τους έχουμε δώσει τις ονομασίες Έλληνισμός και Εβραϊσμός, και το καθένα από αυτά αντιπροσωπεύει τις ψυχολογικές εναλλακτικές της πολλαπλότητας και της ενότητας αντίστοιχα. Μπορούμε να διακρίνουμε τις δύο αυτές εναλλακτικές σε κρίσιμες καμπές της Δυτικής Ιστορίας, όπως για παράδειγμα στην εποχή της πτώσης της Ρώμης, ή οποία συνόδευσε την είσοδο του Κωνσταντίνου στον Χριστιανισμό (ή τότε ονομασία του Εβραϊσμού). Τις βλέπουμε ξανά στις περιόδους**

κάλυψη αὐτοῦ τοῦ ἐλλείμματος πληροφοριῶν, ἐνῶ τὸ σημαντικώτερο εἶναι ὅτι ἡ ψυχὴ τῆς συγγραφέως τοῦ εἶναι ὁ ἀείμνηστος θεωρητικὸς ἐρευνητὴς ἀλλὰ καὶ τεχνολόγος κατασκευαστὴς τῶν περισσότερων ἀρχαιοελληνικῶν μηχανῶν ποὺ διαθέτουμε σήμερα, ὁ Νίκος Ὁρφανουδάκης.

Ἀλέξανδρος Χ. Μήτσιου

ΓΙΑΝΝΗΣ ΦΩΤΗΣ, *Τὸ ἀσθενέστερον... «σκεῦος»*

Ἡ μονογραφία τοῦ νέου συγγραφέα Γιάννη Φώτη ἔρχεται νὰ καταδείξῃ τὴν ἀκριβῆ θέση ποὺ ἡ γυναῖκα κατέχει στὸ Χριστιανισμὸ σύμφωνα μὲ τὴ «Γραφή», τοὺς «πατερικούς κανόνες» καὶ τὸ «εὐχολόγιο τοῦ γάμου». Δυστυχῶς εἶναι αὐτὸ ἀκριβῶς ποὺ ἀπερίφραστα δηλώνει ὁ τίτλος τοῦ βιβλίου, ὁ ὁποῖος εἶναι δάνειο ἀπὸ αὐθεντικὴ χριστιανικὴ διατύπωση: τὸ ἀσθενέστερον σκεῦος! Οἱ ἀποκαλύψεις αὐτῆς τῆς μελέτης εἶναι συγκλονιστικὲς καὶ φωτογραφίζουν τὸ μέγεθος τοῦ ἰουδαιοχριστιανικοῦ μισογυνισμοῦ, ὅπως προκύπτει τόσο ἀπὸ τὰ παλαιοδιαθηκικά ὅσο καὶ ἀπὸ καινοδιαθηκικά κείμενα. Οἱ πηγὲς διαψεύδουν ὅσους ἐνθέρμως ἀλλὰ χωρὶς τεκμήρια ἐπαναλαμβάνουν ὅτι ὁ Χριστιανισμὸς «ἀπελευθέρωσε» τὴ γυναῖκα (ἀλήθεια ἀπὸ τί;) καὶ τῆς ἔδωσε τὴ θέση ποὺ τῆς ἔπρεπε στὴν κοινωνία (τέτοια ὑποβάθμιση τῆς ἄξιξε;), παρουσιάζοντας τὰ πράγματα ὡς ἀληθῶς ἔχουν.

Αὐτὸ ποὺ διαπιστώνει κανεὶς ἐν τέλει εἶναι ὅτι κανένα κίνημα δὲν πρόκειται νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἐπαναφορὰ τῆς γυναίκας στὴν ὑψηλὴ ἀρχαϊκὴ τῆς θέση, ἂν πρῶτα δὲν ἀπατήσῃ καὶ καταφέρῃ τὴ διαγραφὴ ὅλων αὐτῶν τῶν ἀπαράδεκτα ἀπάνθρωπων καὶ βαρβάρων θέσεων καὶ ἀντιλήψεων, ὥστε πρωτίστως νὰ ἀπελευθερωθῇ τὸ γυναικεῖο φύλο ἀπὸ τὰ θεοκρατικά δεσμὰ ποὺ τὸ ταλανίζουν, ἀκυρώνοντας κατ' οὐσίαν κάθε προσπάθεια χειραφε-

τῆς Ἀναγέννησης καὶ τῆς Μεταρρύθμισης, μὲ τὴν ἐπιστροφὴ τῆς νότιας Εὐρώπης στὸν Ἑλληνισμὸ καὶ τῆς δόρειας στὸν Ἑβραϊσμό» (σ. 15).

Κατὰ τὸν Ἀμερικανὸ συγγραφέα –καὶ ἐκδότῃ– «ὁ Ἑλληνισμὸς εἶναι φορέας τῆς παραδόσης τῆς ἀσύνειδης φαντασίας. Ἡ ἑλληνικὴ πολυθεϊστικὴ πολυπλοκότητα μᾶς ἀποκαλύπτει οὐσιαστικὰ τὸν περίπλοκο καὶ ἄγνωστο χαρακτήρα τῶν ψυχικῶν μας καταστάσεων. Ὁ Ἑλληνισμὸς ὑποδοθᾶι καὶ προάγει τὴν ἀναξωογόννη προσφέροντας ἓνα πιὸ εὐρὺ πεδίο κι ἓνα ἄλλο εἶδος εὐλογίας σὲ ὅλο τὸ φάσμα τῶν εἰκόνων, τῶν συναισθημάτων καὶ τῶν ιδιόρρυθμων ἠθικῶν ἀρχῶν ποὺ συνθέτουν τὴν πραγματικὴ μας ψυχικὴ φύση. Δὲν ὑπάρχει καμμία ἀνάγκη ἀπολύτρωσης ἀπὸ τὸ κακὸ, ἀπὸ τὴν στιγμή ποὺ τὸ κακὸ ἀπουσιάζει ἐξ ἀρχῆς ἀπὸ τὴν φαντασία» (σ. 18).

Ποιά εἶναι ὁμως ἡ ἀρχετυπικὴ μορφή ποὺ συμβολίζει αὐτὸ τὸ ἀρχέγονο ἑλληνικὸ παραδοσιακὸ στοιχεῖο; Ἐδῶ μᾶς περιμένει μιὰ πρωτότυπη ὅσο κι εὐχάριστη ἐκπληξη: ὁ Πάν! «Υπάρχουν δάσιμοι λόγοι ποὺ θέτουν τὸν Πάνα καθοδηγητὴ αὐτῆς τῆς ἐπιστροφῆς στὴν φαντασίωση τῆς Ἑλλάδας – σὲ αὐτὸ τὸ εἶδος νόησης ποὺ προηγείται τοῦ χριστιανικοῦ πολιτισμοῦ. Ἡ περίφημη μαρτυρία τοῦ Πλουτάρχου (περ. 46-120 μ.Χ.), ὅτι ὁ Μεγάλος Θεὸς Πάνας πέθανε, συμπίπτει μὲ τὴν ἄνοδο τοῦ Χριστιανισμοῦ. Θρύλοι, συμβολικὲς εἰκόνες καὶ θεολογία μαρτυροῦν καὶ ἐπιβεβαιώνουν τὸ ἀπόλυτο ἀσυνβίβαστο μεταξὺ Πάνα καὶ Χριστοῦ, μία ἔνταση ποὺ δὲν ἀμβλύνθηκε ποτέ, καθὼς ὁ Διάβολος μὲ τὰ κέρατα, τίς τρίχες καὶ τίς ὀπλές του δὲν εἶναι παρὰ ἡ ἀντανάκλαση τοῦ ἀρχαίου Πάνα στὸν καθρέφτη τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ὁ θάνατος τοῦ ἐνός εἶναι ἡ ζωὴ τοῦ ἄλλου» (σ. 26). Ὁ Τζαίμης Χίλλμαν τοποθετεῖ τὸν Ἑλληνισμὸ πάνω ἀπὸ κάθε ἄλλη

τήσεώς του. Με τὸ εὖστοχο, ἐνδιαφέρον, τεκμηριωμένο καὶ εὐανάγνωστο διδλίο του ὁ συγγραφέας θέτει τὸ θέμα «γυναῖκα καὶ χριστιανισμός» ἐπὶ τάπητος. Ἀξίζει νὰ διαβαστῇ ἀπὸ κάθε σοδαρὸ ἄνδρα καὶ κυρίως ἀπὸ κάθε γυναῖκα ποὺ θέλει νὰ λέγεται καὶ νὰ εἶναι Ἑλληνίδα!

Ἀλέξανδρος Χ. Μήτσιου

ΑΡΓΥΡΗΣ ΜΑΡΝΕΡΟΣ, *Αἴθουσα ἀναμονῆς* (ποιήματα)

Λιτὸς ὁ λόγος τοῦ ποιητῆ, διανυγῆς καὶ βαθύτατα κριτικός. Τὰ ποιήματα τοῦ Α. Μαρνέρου φανερώνουν πρῶτα ἀπ' ὅλα τὸν αὐτόφωτο ἄνθρωπο πού, ἀκολουθώντας τὸν δύσκολο καὶ μοναχικὸ δρόμο τῆς ἐλευθέρης ἔκφρασης, πάλεψε στὴ ζωὴ του καὶ πέτυχε τὴν αὐτοσυνειδησία. Κάθε, ὀλιγόστιχο συνήθως, ποίημά του ἐμφανίζει καὶ μία ὄψη, μία πτυχή τῆς πνευματικῆς ἐνδεας τοῦ σημερινοῦ ἀνθρώπου, πού οἱ ἀνούσιες πράξεις του δηλώνουν τίς ξεθωριασμένες πεποιθήσεις του. Τὴν ἐμφανίζει καὶ μπροστὰ στὰ μάτια του ἀναγνώστη, μὲ τὴν κοφτερὴ κριτικὴ του καὶ τὸν ἰδιοφυῆ σαρκασμὸ του τὴν ἀπαξιώνει ὀλοκληρωτικά, τὴν καταστρέφει. Ὁ Α. Μαρνέρος ἔχει ἑλληνικὴ ψυχὴ, γνωρίζει καλὰ τί σημαίνει Ἑλληνας· καὶ ὁ στοχασμὸς του ἄλλοτε κοντεῦει στὸν Ἑπικούρο καὶ ἄλλοτε στὸν Διογένη. Ὁ ἀγῶνας του διαρκῆς: «*Χρόνια τώρα σκουπίζω / τὴν αἰθάλη τῶν κεριῶν / ἀπὸ τὰ μάτια μου, / γιὰ νὰ μπορέσω νὰ δῶ / τίς μορφές τῶν θεῶν / πού φώτισαν τοὺς δρόμους / ἀπὸ τὸ σπήλαιο τῆς Κρήτης / μέχρι τίς κορφές τοῦ Ὀλύμπου*».

Παν. Α. Κουβαλάκης

ΗΜΑΡΤΗΜΕΝΟ: Στὸ προηγούμενο τεῦχος 263, σελ. 17152, στὸ Σχῆμα 1 ὁ ἀριθμὸς 134.000 νὰ διορθωθῇ «13.400», πού ἐξ ἄλλου ὑπάρχει καὶ στὸ κείμενο τοῦ ἄρθρου.

πολιτισμικὴ προσέγγιση. «*Ὅταν μιλάμε, τὰ Ἑλληνικά εἶναι μέσα στὶς λέξεις μας. Ὅταν σκεφτόμαστε, κατασκευάζουμε, ὑπολογίζουμε καὶ οργανώνουμε, ἡ Ἑλλάδα συγκροτεῖται καὶ μορφώνει τὸν νοῦ μας. Ἀκόμη καὶ ἡ ἰδέα τῆς ἰδέας εἶναι ἑλληνικὴ*» (σ. 25).

Στὸ διδλίο του αὐτὸ ὁ διακεκομμένος ψυχολόγος καὶ ψυχαναλυτὴς μᾶς παρουσιάζει καὶ τὸ ἔργο ἐνὸς παλαιοῦ καὶ ξεχασμένου συναδέλφου του, σύγχρονου τοῦ Φρόνντ, τοῦ Wilhelm Heinrich Roscher. Ὁ Ρότσερ ὑπεστήριξε ὅτι ἡ Κλασικὴ Ἀρχαιότητα καὶ ἡ Ἀναγέννηση ἀποτελοῦν τὸ προπύργιο ἐνάντια στὴν «*ἀδυσσο τῆς βαρβαρότητας*», διαπιστώνοντας ὅτι «*ἐπὶ περισσότερο ἀπὸ δύο χιλιάδες χρόνια ὁ Ἰουδαίος-Χριστιανισμός προσπαθοῦσε νὰ κάμψῃ τὴν ἀντίσταση πού γεννιῶταν ἀπὸ τὴν καταστολὴ τοῦ παγανιστικοῦ παρελθόντος*». Σύμφωνα μὲ τὸν Χίλλμαν «*ἡ πρώιμη σχέση τοῦ Ρότσερ μὲ τὸν Νίτσε δὲν εἶναι τυχαία*», διότι «*αὐτὸ πού ἱδρυσαν καὶ λειτούργησαν ἦταν κάτι παραπάνω ἀπὸ μία Φιλολογικὴ Λέσχη*». Ἐδῶ ὁ Χίλλμαν ἐπικεντρώνεται στὴν ἔρευνα πού ὁ Ρότσερ πραγματοποίησε γιὰ τὸν ἐντοπισμὸ τῶν ἀπαρχῶν τῆς μελέτης τοῦ φαινομένου τῶν ἐνύπνιων ἐφιαλτῶν ἀπὸ τοὺς Ἑλληνες (π.χ. τὸν Ἀρτεμίδωρο) καὶ τοὺς Ρωμαίους, καὶ πραγματικά ἔχει πολὺ ἐνδιαφέρον.

Προτείνουμε λοιπὸν αὐτὸ τὸ ριζοσπαστικὸ διδλίο τοῦ κορυφαίου Ἀμερικανοῦ ἀντισυμβατικοῦ ἀρχετυπιστῆ James Hillman ὡς ἀντίδοτο –καὶ ὄχι μόνο γι' αὐτὸν τὸν λόγο δεδαίως– στὴν (ἐπισημανθεῖσα εὐστόχως ἀπὸ τὸν συνεργάτη τοῦ «Δ» κ. Σ.) ἐπιφανειακὴ καὶ συμβατικὴ προσέγγιση τοῦ Yalom γιὰ τὴν ψυχοπολιτισμικὴ σχέση Ἑλληνισμοῦ καὶ Ἰουδαίος-Χριστιανισμοῦ. Ἡ πολὺ καλὴ μετάφραση σημειώνουμε ὅτι εἶναι τοῦ Στέλιου Μεταξᾶ.

Ἀλέξανδρος Χ. Μήτσιου

ΣΥΝΤΑΚΤΕΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΥ ΚΒ' ΤΟΜΟΥ ΤΟΥ «ΔΑΥΛΟΥ» (Τεύχη 253-264, σελίδες 16414-17308)

ΑΘΜONEYΣ, ΔΙΟΔΩΡΟΣ: « <i>Ἡ μύτη μιᾶς μικρῆς θελόνας</i> »	16537
ΑΙΣΑ: « <i>Τὰ χρήματα τοῦ Ἰούδα</i> » – <i>Τὸ καταφύγιο</i> – <i>Ἄδικο, πολὺ ἄδικο</i> – <i>Ἐκθεση Γραφῆς</i> – « <i>Ἐδερνε καὶ φώναζε “δοῆθαι”</i> » – <i>Ἐκδήλωση τῆς ἐκπομπῆς «Ρίξεις»</i>	16431
– <i>Τὰ δδελύγματα τοῦ κ. Ε. Θεοδώρου</i> – <i>Ὁ ὁραματισμὸς τοῦ ἠλεκτρονίου!</i> – <i>Ἡ Ἀθήνα τῆς Ἀφρικῆς</i> – <i>Δημοκρατία καὶ Κοινοβουλευτισμὸς</i> – <i>Οὔτε λέξη γιὰ τὴν ταμπакιέρα</i>	16507
– <i>Χρόνιο παραλήρημα</i> – <i>Τὸ θησανροφυλάκιο τοῦ Σολομώντος</i> – <i>Ὁ ἐπαναπατρι- σμὸς τῶν ἐκλεκτῶν</i> – <i>Ποιὸς εἶναι ὁ «ἐνορχος»;</i> ὁ Ἰουλιανὸς ἢ ὁ «Δανλὸς»; – <i>Ἡ ἀριθ- μητικὴ τῆς σαπίλας</i> – <i>Θεσμοὶ</i> – <i>«ταμπού»</i>	16621
– <i>Αἰμοδόρα εὐσέβεια</i> – <i>Δῆμος Shalam</i> – <i>Φυλάκισις δύο ἐτῶν στὸν Ἑρμῆ</i> – <i>Ἀπαρά- δεκτη πατριδα</i> – <i>Ἀνώτερη κοινωνία πρὶν ἀπὸ 8.000 χρόνια</i>	16684
– <i>«Πιστοὶ» ὑπὲρ «ἀπίστων»</i> – <i>Περιουσία πιτσιλίσματα λάσπης</i> – <i>Οἱ Ἀμερικανοί, οἱ Εὐρωπαῖοι καὶ ὁ Ὀμηρὸς</i> – <i>«Μυθωδία» ἐνοχλητικὴ</i> – <i>Ἱερές ἐπενδύσεις</i> – <i>Κίνδυνος δημιουργίας κοινωνικοῦ ζητήματος</i>	16791
– <i>Παντοῦ καὶ πάντοτε</i> – <i>Νέα σκόπηση</i> – « <i>Ὁρκος τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου στὴν ᾠπην</i> » – <i>Kalo taxidi</i> – « <i>Ἐσωτερικὲς ἀνάγκες</i> » – <i>Πανελλήνια ματαιοπονία</i>	16843
– <i>Ἀντίλογος μέσῳ τοῦ εἰσαγγελέα</i> – <i>Ἰράκ καὶ Δημοκρατία</i> – <i>Ἡ Παιδεία; Κανένα πρόβλημα</i> – <i>Ἀγγλος Ἑλληνοφασίστας</i> – <i>Εἰσαγωγή «φωτὸς» στὴ Χώρα τοῦ Φω- τὸς</i> – <i>Οἱ ἀναλυτὲς</i>	16911
– <i>Τὸ «σικὲ» δίτεγμα</i> – <i>«Νὰ μάθουν»</i> – <i>Ἐπίθεση κατὰ τοῦ Ὀλυμπισμοῦ</i> – <i>Ἀπαθανα- τισμὸς</i> – <i>Περὶ τῆς ἀνακρίξεως</i> – <i>Τὸ «Τρίγωνο τῶν Δογμάτων»</i>	17003
– <i>Προτάσεις</i> – <i>Πρύτανις Ὁμολογητῆς</i> – <i>Ρωμαϊκὴ σεμνότητα</i> – <i>Νέα περιουσία λάσπη</i> – <i>Τὸ ἱερὸν τοῦ ὑψίστου Διὸς</i> – <i>Ἑλλαδεμπορισμὸς ἐναντίον «Δ»</i>	17079
– <i>Ἡ Εὐρώπη καὶ ὁ Γιαχβὲ</i> – <i>Συγχαρητήρια</i> – <i>Ἀποπομπὴ τοῦ Γιαχβὲ ἀπὸ Ἀμερι- κανοῦς</i> – <i>Ἐξαφάνιση τῆς Ἑλληνικῆς φύσης</i> – <i>«Μῦθος, ἀπάτη καὶ διαρροὴ οἱ Ὀλυμπιάδες!»</i> – <i>Ὁ Γιαχβὲ «πολιορκεῖ»</i>	17159
– <i>Νέες χώρες</i> – « <i>Ἐρευνες</i> » καὶ <i>ἐρευνες</i> – <i>Δύο φορὲς λάφυρα</i> – <i>Ἐμφρονες καννίβαλοι</i> – <i>Ἐγγε</i> – <i>Περίεργη ματαίωση ἀνασφάλωσης</i> – <i>Δὲν χορταίνουν!</i>	17259
ΑΚΕΛΑΣ: <i>Σιωνισμὸς καὶ Η.Π.Α.</i>	17248
Δρ Α.Λ.: <i>Ποιοὶ χρειάζονται ψυχιατρικὴ θεραπεία (ἐπιστ.)</i>	16977
ΑΝΑΛΥΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ: <i>Ἀπὸ τυχαῖα περιστατικὰ δημιουργεῖται τὸ Σύμπαν</i>	17043
ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΟΥ, ΑΘΗΝΑ: <i>Ἡ ἀποτυχία τῆς «Ὀλυμπιάδος»</i>	16685
ΑΝΔΡΕΟΥ, ΘΩΜΑΣ: <i>Δὲν ὑπῆρχε ἄλλος χώρος</i>	16442
ΑΞΙΩΤΗΣ, ΚΡΙΣΤ.: <i>Ἡ τοπογραφία τῆς Ἱερουσαλὴμ καὶ ὁ «Πανάγιος Τάφος» (ἐπιστ.)</i> ...	16740
ΑΡΤΣΙΤΑ, ΣΙΣΣΥ: <i>Ἡ γῆ «κατάπτε» τὸν Θησέα; (ἐπιστ.)</i>	16739
ΑΤΤΑΒΥΡΙΟΣ: <i>Ἡ καρατόμηση τοῦ Ἰωάννη ὑπὸ τὸ φῶς τῆς Λογικῆς</i>	16459
– <i>Χριστιανικὸς Ἀσκητισμὸς</i>	17218
– <i>Τὰ ἀδελφία τοῦ Ἰησοῦ</i>	17258
– <i>Ἡ ἐξουσία «χρίει» τὸν πρῶτον τῇ τάξει</i>	17280
ΒΑΛΜΑΣ, ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ: <i>Ὁ «Μάτριξ» καὶ τὰ ἐλαφροντικά τῆς δλακειάς (ἐπιστ.)</i>	17149
ΒΑΣΔΕΚΗΣ, ΣΤΑΥΡΟΣ: <i>Ἡ παγκόσμια Ἀγγλικὴ γλῶσσα «ψηφιδωτὸ» τῆς Ἑλληνι- κῆς</i>	16988
ΒΟΓΙΑΤΖΗ, ΜΑΡΙΑ: <i>Πῶς βλέπει τὰ «Θρησκευτικὰ» μιὰ μαθήτρια Λυκείου (ἐπιστ.)</i> ...	16998
ΒΟΥΛΓΑΡΗ, ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ: <i>Τί κάνει ἕνας χριστιανὸς ἱερέας σὲ ναὸ τοῦ Ἀπόλλωνος (ἐπιστ.)</i>	16498
Γ.Γ.: <i>Οἱ μῦθοι τοῦ «Κρυφοῦ Σχολείου» καὶ τῆς Ἀγίας Λαύρας</i>	16650
Γ.Μ.: <i>Ἡ περίπτωσις τοῦ π. Γ. Μεταλληνοῦ</i>	17091
Γ.Σ.Π.: <i>Ὁ Πρύτανις καὶ τὰ κόκαλα τῆς Ρωμαίας</i>	16500
– <i>Ἀπλὴ «μέθοδος τῶν τριῶν»</i>	16516
ΓΕΩΡΓΑΝΑΣ, ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ: <i>Οἱ Tinkers τῆς Β. Εὐρώπης</i>	16724
– « <i>Ὁρκος τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου</i> »	16801
– <i>Ἡ ἐννοια τῆς λέξεως «τραγωδία»</i>	16871

ΓΕΩΡΓΙΑΣ, ΜΠΑΜΠΗΣ: Τὸ «666» τῆς Ἀποκάλυψης καὶ τὸ «τρὶς ἑξ» τοῦ Αἰσχύλου (ἐπιστ.)	17147
ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ, ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ: Ὁ Ὅμηρος γνώριζε τὴν μετάπτωση τῶν ἰσημεριῶν	16453
ΓΙΑΝΝΙΚΟΠΟΥΛΟΣ, ΓΙΑΝΝΗΣ: «Στέκεσαι σὲ μιὰ σπιθαμὴ γῆς καὶ σὲ κυριεύει ἀγ- νία» (ἐπιστ.)	16737
– Ποιοὶ ἁγιοποιοῦνται καὶ ποιοὶ ἀποκαθλώνονται (ἐπιστ.)	17063
ΓΙΑΝΝΙΟΣ, Δ.: Μιὰ προσπάθεια ἐτυμολογήσεως τῆς λέξης «Σουμέριοι» (ἐπιστ.)	16418
ΓΙΩΣΑΣ, ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ: Ὁ Ἑνας Βυζαντινὸς κρίνει τοὺς Ἕλληνες	16581
ΓΚΟΤΣΗΣ, ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ: Περί τοῦ δελφικοῦ χρησμοῦ «ἤξεις-ἀφήξεις» (ἐπιστ.)	16978
ΓΟΝΙΔΕΛΛΗΣ, ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ: Ἡ Βριτόμαρτις, ἡ Βρεττία καὶ ἡ Βρεττανία (ἐπιστ.)	17225
ΓΟΥΣΙΟΣ, ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ: Ὁ ἐκβαρβαρισμὸς τῆς Ἑλληνικῆς Ἀρχιτεκτονικῆς (ἐπιστ.) ..	16977
– Ἡ δῆλωση πίστεως τοῦ κ. Γ. Μπαμπινιώτη (ἐπιστ.)	17225
ΓΡΗΓΟΡΕΑΣ, Ι.: Ἡ ἐπίθεση τῶν θεοκρατῶν κατὰ τῆς κ. Μ. Τζάνη (ἐπιστ.)	16896
– Νὰ δημοσιεύονται τὰ ἀνθελληνικά ἐκκλησιαστικά κείμενα	17227
Δ.Π.: Ὁρθοδοξία καὶ Ἰσλάμ	16976
ΔΑΚΟΓΛΟΥ, ΠΠΟΚΡΑΤΗΣ: Ἡ ὁρθὴ καὶ ἡ ἐσφαλμένη Λεξαριθμία	16757
ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΣ, ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ: Οἱ «σκλαβηνίες» στὴν Ἑλλάδα ἐπὶ Βυζαντίου (ἐπιστ.)	17147
ΕΜΜΑΝΟΥΗΛΙΔΗΣ, ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ: Μάγια, ἡ ταφόπετρα Παλένκε καὶ ὁ Ἡσίοδος	16599
– «Ἀποκάλυψη»: Προφητεία ἢ ὁδηγίες γιὰ δράση;	17052
ΕΥΣΘΕΝΙΔΑ: Εἰδωλοκρατικὸ τὸ θέατρο μὲν, εἰς δοθήθειαν τοῦ Ἀθραάμ δέ... (ἐπιστ.) ..	16740
ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ, ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ: Τὸ μετόν στὴν ἀρχαία Ἑλλάδα	16823
Εφημ. THE NEW YORK TIMES: Οἱ ἔλλογοι τῶν Η.Π.Α.	17135
ΖΩΓΡΑΦΑΚΗΣ, ΝΙΚΟΛΑΟΣ: Δυσδιάκριτη ἢ ἐλληνικότητα λέξων τῶν ξένων γλωσσῶν (ἐπιστ.)	16496
– Δὲν μποροῦν νὰ δοῦν τὴν παγίδα	16896
ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ, ΘΩΜΑΣ: Πῶς γεννήθηκε ἡ Παγκόσμια Παιδεία	16554
– «Γράφω» καὶ Παγκόσμιος Πολιτισμὸς	16596
– «Οἶνος» καὶ «ὑδωρ»	16700
– «Letter»	16955
Δρ ΘΕΟΦΑΝΙΔΗΣ, ΣΤΑΥΡΟΣ: «English» καὶ «Britain»	17106
– United States of America	17150
ΙΑΤΡΟΥ, ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ: Πανάρχαια ἑλληνικά ἔχρη στὶς Μαλδίδες	16610
ΙΕΡΟΔΙΑΚΟΝΟΣ, ΓΕΩΡΓΙΟΣ: Φαέθων: Ὁ καταστραφεὶς 10ος πλανήτης	17197
ΚΑΒΒΑΔΑΣ, Δ.: Ἡ ἀρχαία Ἑλληνικὴ χειρουργικὴ καὶ ἡ Ε.Ρ.Τ.	17131
ΚΑΛΑΜΠΑΛΙΚΗΣ, ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ: Ἀστρονομικὴ ἐπιστήμη στὴν Ἑλλάδα τὸ 20.000 π.Χ.	16525
– Ἐσφαλμένες χρονολογήσεις τοῦ ἀπωτάτου παρελθόντος	16937
– Ἀστρονομικὰ δεδομένα μέχρι καὶ τὸ 22.000 π.Χ. στὰ ἔργα τοῦ Ἰπποκράτη	17119
ΚΑΛΟΥΔΗΣ, ΚΩΣΤΑΣ: Ἀπὸ τί μποροῦμε νὰ κρίνουμε τίς θρησκείες (ἐπιστ.)	16420
Δρ ΚΑΜΠΟΥΡΗΣ, Μ.Ε.: Ὁ Ἀριστοτέλης, ὁ Τσατσόμοιρος καὶ τὰ «τσιτάτα» Ἀγίων (ἐπιστ.)	16979
ΚΑΡΜΙΡΑΝΤΖΟΣ, ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ: Greece, Grecia, Grèce, Griehenland (ἐπιστ.)	16416
– Ἔστιν ὀφθαλμὸς ὃς τὰ πάνθ' ὁρᾷ	16478
– Ἡ ἐπίδραση τῆς Ἑλληνικῆς στὴν Ἰαπωνικὴ γλῶσσα	16585
– Ἡ ἐπίδραση τῆς Ἑλληνικῆς στὴν Ἰαπωνικὴ γλῶσσα (II)	16691
– Κοινοδουλευτισμὸς ἢ Δημοκρατία	16740
– Ἀπὸ μετόν τὸ ἀρχαῖο τεῖχος τῆς Ἀθήνας; (ἐπιστ.)	16816
– Ἐύρεση συντεταγμένων κατὰ τὴν ἀρχαιότητα	16833
– Σκέψεις στὸ ναὸ Πυθίου Ἀπόλλωνος	16901
– Ὁ λέμφος καὶ τὸ σφρίγος	17070
– Ἔρχονται οἱ νέοι «Νεαντερτάλοι»;	17151
– Ἐξαδικό: Τὸ ἐλληνικὸ σύστημα μέτρησής	17237
ΚΑΡΟΥΣΟΣ, ΑΓΓΕΛΟΣ: Σπέρματα ἐλληνικότητας στὴν Τέχνη τοῦ Μεσαίωνα	16645
ΚΑΨΑΛΗΣ, ΑΘΑΝ.: Οἱ σχέσεις Ἑλληνισμοῦ-Χριστιανισμοῦ καὶ ὁ κ. Γ. Μπαμπινιώτης (ἐπιστ.)	17064
ΚΑΨΑΛΙΔΗΣ, ΝΙΚΟΛΑΟΣ: Ὁ φαρισαϊσμὸς καὶ ἡ Ὀλυμπιάδα τοῦ 2004 (ἐπιστ.)	16899
Δρ ΚΟΒΑΤΣΗΣ, ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ: Νέος Μπερνάλ στὸ χῶρο τῆς Ἱστορίας τῶν Ἐπι- στημῶν (ἐπιστ.)	16979
ΚΟΚΚΙΝΟΠΟΥΛΟΣ, ΠΑΝΟΣ: Ἡ χορταριασμένη «Πυρὰ τοῦ Ἡρακλέους» (ἐπιστ.)	16739
ΚΟΛΛΙΑΣ, ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ: Ἡ Ροινικὴ Γραφή καὶ τὰ «περιοδικὰ τοῦ εἶδους» (ἐπιστ.)	16417

ΚΟΥΒΑΛΑΚΗΣ, ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ: Μετά από 17 αιώνες.....	16426
– Συνέντευξη του κ. Γιάννη Βόγλη.....	16473
– ‘Επανήλθαν οι ‘Βαθυλώνιοι ιδρυτές των ‘Ολυμπιακών».....	16506
– Τα άσιατικά ξένα σώματα.....	16561
– ‘Η ‘Αναγέννηση διαδόθηκε στη Δύση από τους ‘Αραβες (συνέντευξη του καθηγ. Κ. Ρωμανού).....	16563
– Συνέντευξη του κ. Μιχάλη Σταθόπουλου.....	16623
– Συνέντευξη της καθηγ. Μαρίας Τζάνη.....	16678
– ‘Εσχάτη προδοσία.....	16714
– Συνέντευξη του συνθέτη Γιάννη Μαρκόπουλου.....	16753
– ‘Η παράδοση της Δουλείας.....	16756
– Φυλές του ‘Ισραήλ.....	16810
– ‘Αρχαίο μπετόν και στην Πάλαιρο.....	16823
– ‘Η γενοκτονία των ‘Ελλήνων στο ‘‘Αουσβιτς’ της Σκυθόπολης.....	16869
– Οί ταμπέλες.....	16944
– Συνέντευξη του κ. ‘Αλεξάνδρου ‘Ασωνίτη.....	16966
– ‘Ο ‘Δανλός και τὸ ‘21.....	16980
– ‘Απελαύνει τὸ Γιαχβὲ ἡ ‘Ενωμένη Εὐρώπη.....	16181
– Τοξωτή πύλη τοῦ ε’ π.Χ. αἰώνα.....	16990
– ‘Η κατάργηση τοῦ Γεωκεντρισμοῦ (Συνέντευξη τοῦ κ. Γ. Δανάμου).....	17041
– ‘Ο ‘διωγμένος Διόνυσος» (Συνέντευξη τοῦ κ. Π. Μελισσινοῦ).....	17107
– Προβολὴ ἑσωτερικοῦ διχασμοῦ.....	17134
– Οἱ δὴθεν Θουκυδίδειοι ‘Αμερικανοί.....	17228
ΚΟΥΒΑΡΟΣ, ΒΑΣΙΛΗΣ: Τὸ «ἄδρό», τὸ «καινούριο» καὶ ἡ «μοτοσυκλέτα» (ἐπιστ.).....	16497
ΚΟΥΒΑΤΗΣ, Γ.: ‘Ο τρισυπόστατος ἀνθρώπινος ἐγκέφαλος.....	16797
ΚΟΥΓΙΑΣ, ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ: Οἱ φοινικικὲς Κυκλάδες τοῦ Ο.Τ.Ε.....	17089
ΚΟΥΤΡΟΥΒΕΛΗ-ΡΙΦΙΩΤΗ, ΜΑΡΙΑ: Κάποιον ἔχουν χάσει τὸ χρώμα καὶ τὴν ὁμορφιά.....	16739
ΚΡΟΝΙΔΗΣ, ΔΙΟΜΗΔΗΣ: Εὐνομία - Δίκη - Εἰρήνη - ‘Αγάπη (ἐπιστ.).....	16897
Δρ ΚΥΠΑΡΙΣΣΟΣ, ΙΩΑΝΝΗΣ: Οἱ θεωρίες περὶ τῆς ὕλης ὡς δεκανίκια τῆς ‘Εξουσίας.....	16845
– ‘Ολα στὸ «ὄνομα τοῦ Θεοῦ».....	16873
– ‘Ο Πάπας καὶ ἡ Φυσικὴ.....	17281
Δρ ΚΥΡΙΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ: ‘Η δημιουργία τοῦ Δικαίου στὴν ‘Ελληνικὴ ἀρχαότητα.....	17005
– ‘Ολυμπικοὶ καὶ ὄχι ‘Ολυμπιακοί» ‘Αγῶνες.....	17058
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ, Κ.Χ.: Οἱ δυνάμεις τῆς βαρβαρότητας.....	16730
– Μὲ τὴ Βίβλο καὶ τὸ ξίφος.....	16748
– Τὸ δένδρο τῆς «Πανάκειας».....	16768
– Τα νησιά ‘Αδάμαντες τοῦ ‘Ινδικοῦ ‘Ωκεανοῦ.....	16979
ΛΑΔΑ, ΤΑΣΙΑΡΧΟΥΛΑ: Δύο ἀπολιθωμένα κρανία 300.000 ἐτῶν στὴ Μάνη.....	16509
– Γιγάντιο ἀπολιθωμένο δεινοθήριο στὴ Λέσβο.....	16669
– ‘Οργιο παρανομιῶν τῆς Μητροπόλεως Θηδῶν στὸ ‘Αλσος τῶν Μουσῶν.....	16769
– ‘Η ἀρχαία γαστρονομία τῆς Λέσβου.....	16879
– Εἰσαγόμενα λίθινα ἐργαλεῖα 200.000 ἐτῶν στὴ Λέσβο.....	16923
– Βανδαλισμοὶ τοῦ Ρωμαίου στὸ ‘Αλσος τῶν Μουσῶν.....	16991
– ‘Αθήνα 2004: ‘Ολα ἐμπορευματοποιημένα.....	17081
– Γιγάντιο μαμμούθ βρέθηκε στὰ Γρεβενά.....	17178
– ‘Η ἐντυπωσιακὴ ἐξέλιξη τοῦ ἀνθρώπου στὴ Δράμα.....	17294
ΛΑΜΠΡΟΥ, ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Οἱ παλιὲς ἰδεολογικὲς δάσεις τῆς Παιδείας μας.....	16414
– ‘Ο τοτεμισμὸς τῆς Ρωμοσύνης.....	16494
– Πολιτικὴ Ψυχιατρικὴ.....	16574
– Οἱ «συγκρούσεις στὶς πνυχές τῶν ἐπιφανῶν» καὶ ἡ σχιζοφρένεια τοῦ «‘Ελληνοχριστιανισμοῦ».....	16654
– Διώκεται τὸ γέλιο.....	16658
– Pax Romana καὶ Pax Americana.....	16734
– Ποιόν «Παράδεισο» προτιμᾷτε;.....	16750
– ‘Η ἱστορικὴ πολιτικὴ ἐξαλλαγὴ τῆς ‘Αμερικῆς.....	16814
– Ποιόν ὑπηρετεῖ ὁ εἰρητισμὸς;.....	16820
– ‘Ο Χριστιανισμὸς, τὸ ρωμαϊκὸ ξίφος καὶ οἱ Τόμαχοι.....	16894
– ‘Η προσωπικότητα, ἡ μάζα καὶ ὁ ‘Δανλός.....	17062
– ‘Η «‘Αλωση» στὰ 1821 καὶ ὄχι στὰ 1453.....	16974
– Διαστρεβλωμένες ἀπόψεις τοῦ «Δ» στὸν Λευκὸ Οἶκο.....	17142

– Ραχ (δηθεν) «Americana»: Γιαχδὲ ἐναντίον Ἀλλάχ.....	17222
ΛΑΜΠΡΟΥ, ΙΩΝ: Ἡ ἀπόφαση τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Δικαστηρίου γιὰ τὸ θέμα τῶν Ταντο- τήτων (μυθ.)	16623
ΛΕΚΑΚΗΣ, ΓΙΩΡΓΙΟΣ: Ὁ Ἀρχορὸς τῆς ἐφημ. «Ἐθνός» γιὰ τὴν Ἑλληνικὴν Πυραμίδες.....	16593
ΛΟΥΡΙΔΑΣ, ΓΕΩΡΓΙΟΣ: Ἡ πρώτη ἐφαρμογὴ τῶν τακτικῶν τῆς «λοξῆς φάλαγγας» (ἐπιστ.)	17066
ΛΥΡΑΣ, ΘΕΟΔΩΡΟΣ: Πλήρης ἀφελληνισμὸς τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀμερικῆς	17224
ΛΥΡΑΚΟΣ, ΑΝΤΩΝΙΟΣ: Ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀμερικῆς κατὰ τῆς Ἑλληνικῆς Παιδείας	16736
ΜΑΚΡΥΓΙΑΝΝΗΣ, ΚΩΝ.: Ἡ στρέβλωση-συκοφάντηση τοῦ Σοφοκλῆ ἀπὸ τὸν Φρόντ (ἐπιστ.)	17224
ΜΑΚΡΥΝΙΚΟΛΑΣ, Ι.: Οἱ παραγωγοὶ θρησκευτῶν στὴ σημερινὴ Ρωμιουσίνη (ἐπιστ.)	16738
ΜΑΛΛΙΑΚΑΣ, ΓΕΩΡΓΙΟΣ: Πατριάρχες ἐπιδίωκαν ἐμφύλιο στὴν Ἑλλάδα.....	17264
ΜΑΜΑΝΕΑΣ, ΜΑΡΙΟΣ: Ὁ ἑνα ἀρχαιολογικὸ ἄγος στὴν Κηφισιά	16480
– Τὸ «ὑπόκανστον» τῶν δυζαντινῶν. (Συνέντευξη τοῦ χημικοῦ-μηχανικοῦ κ. Εὐστα- θίου Εὐσταθιάδη)	16483
– Ἡ Ἑλληνικὴ Παλαιστίνη (II)	16501
– Ἡ περιπέτεια τῆς ἀρχαίας Τριήρους	16521
– Γέφυρα ἀπὸ μπετόν στὴν ἀρχαία Ἀθήνα	16716
– «Ἐύρισαν» τὸ πάροχο τῶν Ὀλυμπιονικῶν	16842
– Εἰκόνες καὶ καντήλια στὸ Ἱερό τοῦ Ἀσκληπιοῦ	16952
– Ἐταίρα: Τὸ ὑπέροχο θῆλυ τῆς Ἀρχαιότητος	17229
ΜΑΡΓΙΤΗΣ, ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ: Ἀνακάλυψη τοῦ Ἀρχιμήδη ὁ διαφορικὸς λογισμὸς.....	16547
– Οἱ παράδοξες ιδιότητες τοῦ «φυσικοῦ» ἀριθμοῦ «e».....	17207
ΜΑΡΜΑΤΣΟΥΡΗΣ, ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ: Προκατακλυσμαία Ἀστρονομία	16525
ΜΑΥΡΟΜΜΑΤΗΣ, ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ: Πῶς ὁ Ἕλληνας κατάντησε κάφρος τοτεμιστῆς	16441
– Μία πολὺ παλιὰ σύγκρουση πολυθεϊσμοῦ-μονοθεϊσμοῦ.....	16517
– Καταστροφὴς - I. Κολοκοτρώνης: Ἡ προδοσία τοὺς ἀπὸ τοὺς ἱερωμένους	16631
– «Ἡμαρτον ρέ, ἡμαρτον!»	16637
– «Πόρνη Βαβυλῶν».....	16763
– Οἱ «Ἀλάριχοι» τοῦ Μουσείου τῆς Βαγδάτης	16853
– Χριστιανικὸς Ἀσκητισμὸς.....	16947
– Γεωπαθητικὴ: Ἡ ἀναδίωξη μιᾶς ἀπαγορευμένης ἐπιστήμης	17019
– Θὰ ἀπολογηθῇ στὸ Γιαχδὲ ὁ κ. Μπλάιρ	17018
– «Ὁ Διάβολος στὰ στάδια»	17081
– Νεώτερη φαρμακευτικὴ: Μία ἀπειλὴ κατὰ τῆς ἀνθρωπότητος;.....	17181
– Πόρνη Βαβυλῶν (II)	17189
– Χόλλυγουντ ἐναντίον Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ.....	17243
ΜΕΘΕΝΙΤΗΣ, ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ: Παχνίδια μὲ στόχο τὴν παιδικὴ ψυχὴ (ἐπιστ.)	16816
ΜΕΘΕΝΙΤΗΣ, ΓΕΩΡΓΙΟΣ: Τὸ δῆλημμα	16762
ΜΕΤΑΛΛΗΝΟΣ, ΜΕΝΕΛΑΟΣ: Ἡ σιωπὴ τῶν ἀμῶν ἢ τῶν λυκῶν; (ἐπιστ.).....	16499
ΜΗΤΣΙΟΥ, ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ: Ἡ ἐπίθεση τοῦ Χόλλυγουντ κατὰ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου....	16750
– Ἡ ἐδραϊκὴ καὶ ἡ Ἑλληνικὴ ψυχολογία-ψυχανάλυση	17300
ΜΙΧΟΣ (ΛΕΥΚΑΡΟΣ), ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ: Ὁ ἑνας παγκόσμιος Πρωταθλητὴς τοῦ ἰθ' αἰῶνα.....	16443
– Μέλημα τοῦ Πατριαρχείου ἢ Τουρκικὴ Γλῶσσα	16721
– Ὁ «Ἀράτης» τοῦ '21	16960
– Ἐξ Ἀνατολῶν καὶ ὁ Ἀθλητισμὸς	16987
– Ἑλληνίδες αἰδοὶ στὴν Εὐρώπῃ τὸν ἰθ' αἰῶνα	17125
Δρ ΜΟΥΣΤΑΚΗΣ, ΓΕΩΡΓΙΟΣ: Μαγεία καὶ ἐξορκισμοὶ στὴν Ὁρθόδοξῃ Ἐκκλησίᾳ....	16557
– Ὁ ἀνθελληνισμὸς τοῦ Πατριαρχείου	16611
– Μητροπολίτης ὑμνεῖ τὸν Χίτλερ	16718
– Ὁ μέγας-ἅγιος-ισαπόστολος-δολοφόνος	16788
– «Μωάβ», «Βαβυλὼν» καὶ Μπέν ἐνσκήπτουν στὸ Ἰράκ.....	16853
– Ἡ θρησκευτικοπολιτικὴ ποινὴ τῆς διαπόμενης	16913
– Ἡ ἐλευθερία τῶν θρησκευτικῶν πεποιθήσεων	16920
– Ὁ διωγμὸς τοῦ Θεοφίλου Καίρη.....	17035
ΜΠΑΛΑΝΟΣ, Κ.: Greece, Grecia, Grèce, Griechenland	16416
ΜΠΡΩΝΗ, ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ: Ἡ Ρωμιουσίνη καὶ τὸ ἀναλόγιο τοῦ Ἀριστοτέλη (ἐπιστ.).....	17067
ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ, ΣΤΕΦΑΝΟΣ: Ἐπεμβάσεις τῆς Ἐκκλησίας στὴν Ἑλληνικὴ Παιδεία	16433
– Ὁ κατατρεγμὸς τῶν Ἑλλήνων Διαφωτιστῶν τοῦ ἰθ' αἰῶνα.....	16537
– Οἱ ἐπεμβάσεις τῆς Ἐκκλησίας στὴν Παιδεία (ε')	16611

- Οί ἐπεμδάσεις τῆς Ἐκκλησίας στὴν Παιδεία (στ')	16701
- Συνέντευξη τοῦ κ. Νίκου Καλογερόπουλου	16793
- Οί ἐπεμδάσεις τῆς Ἐκκλησίας στὴν Παιδεία (ζ')	16885
- Οί ἐπεμδάσεις τῆς Ἐκκλησίας στὴν Παιδεία (η')	16957
- Ἀναδιώκειν ὁ χριστιανικὸς ἀνθελληνισμός	16922
- Οί ἐπεμδάσεις τῆς Ἐκκλησίας στὴν Παιδεία (θ')	17031
- Ρωσόφιλοι καὶ Ρωμοὶ ἐναντίον ἐλληνισδόντων	17091
- Ρωμοὶ καὶ Ρωμιοσύνη (Ι. Ρωμανίδης)	17171
- Ἄτεκνοι παιδαγωγοί	17171
- Συνέντευξη τοῦ κ. Γιάννη Ζουγανέλη	17209
ΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ, ΣΤΑΘΗΣ: Ἡ περιπέτεια τῆς ἀρχαίας τριήρους	16521
- Οἱ μεγαλειώδεις ἀρετὲς τῆς τριήρους	16685
ΝΟΚΑΣ, ΝΙΚΟΛΑΟΣ: Τὸ μνημεῖο τῆς μάχης τῶν Λεύκτρων (ἐπιστ.)	16900
ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, ΠΕΤΡΟΣ: Ὁ... ἐλλέθορος καὶ ἡ ταινία γιὰ τὸν Ἀλέξανδρο	17243
ΠΑΛΑΒΡΑΣ, ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ: Ἀποδείξεις περὶ τῆς πρωτοτυπίας τῆς Θεογονίας ἐνα- ντι τῶν Ἀσιατικῶν ἐπῶν	16917
- Ὁ Μάτριξ	17015
ΠΑΛΛΑΔΑΣ, ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ: Θεοὶ-δοιομάρτυρες	16891
- Οἱ ἐφευρέτες τοῦ Σατανᾶ	17014
ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΣ, ΘΕΟΔΩΡΟΣ: Ὁ τοτεμισμὸς στὸ Βυζάντιο	16830
Δρ ΠΑΝΤΕΛΙΔΗΣ, ΝΙΚΟΛΑΟΣ: Ὅσο πὺλὸν μιλάει, τόσο ἀποκαλύπτονται. (ἐπιστ.)	16738
Δρ ΠΑΠΑΜΙΧΑΗΛ, ΓΕΩΡΓΙΟΣ: Ὑποπτη παρουσίαση τοῦ παλὶμψηστου	16547
- Ὁ Ἀρχιμῆδης, ὁ Ἀϊνστάιν καὶ ἡ Ἐνωση Φυσικῶν	17111
ΠΑΠΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ, ΓΕΩΡΓΙΟΣ: Ἡ «ψυχοφθόρα» κριτικὴ τοῦ «Δ» καὶ ἡ «ἀντοχή» κάποιων	17063
ΠΑΤΡΩΝΗΣ, ΜΙΧΑΗΛ: Ἡ «Αρχόντισσα δύο χωρῶν» τῆς Αἰγύπτου (ἐπιστ.)	16740
ΠΑΤΤΑΚΟΣ, ΕΜΜ.: Ἑλληνικὲς ἐπιδράσεις στὴ Συριακὴ γλώσσα (ἐπιστ.)	16499
Περιοδικὸ «FREE INQUIRY»: Διωγμὸς 30 χρόνια μετὰ θάνατον	17035
Περιοδικὸ «TIME»: Πῶς εἶδαν οἱ Ἑβραῖοι τὴν ἀπέλαση τοῦ Γιαχβέ	16981
ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ, ΓΙΩΡΓΟΣ: Οἱ δρόμοι τῆς ἀγιωσύνης	16452
- Ἀξίος ὁ μισθὸς του	16524
- Ἀφέλεια κυρίας	16636
- Συκοπαραγωγοί	16676
- Ἡ Στανροφορία	16752
- «Γιούχα καὶ πάλι γιούχα τῶν πατρίδων»	16832
- Οἰδίπους ἐπὶ... Ζιμπάμπουε!	16956
- Σκνθόπολις	17002
- Προϊστορικοὶ νταλγκάδες	17118
- Σιωνιστικά	17180
- Ἱερὲς εἰσπηδήσεις	17242
ΠΗΛΙΟΥΝΗΣ, ΓΙΑΝΝΗΣ: «The wall»: Μιὰ νέα φόρμουλα δουλείας	16807
- Ἡ δημιουργία τοῦ «Θησανροῦ τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσας»	17161
- Μ. Μακτόναλντ, Θ. Μπροῦνερ, Μ. Παντελιά	17271
ΠΟΛΙΤΗΣ, ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ: Μητροπόλεις λειτουργοῦν ὡς Πολεοδομία	16769
ΠΟΥΛΑΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ, ΠΟΥΛΑΔΩΡΟΣ: Τὰ ἀχρηστὰ ἐργαλεῖα τοῦ ἐχθροῦ	17196
ΠΡΙΣΚΟΜΑΤΗΣ, ΘΕΟΔΩΡΟΣ: Τὰ δένδρα ἐκρυσσαν τὸ ἀγαλμα τοῦ Λεωνίδα (ἐπιστ.)	16819
ΠΥΡΡΟΣ, ΓΙΑΝΝΗΣ: Τὰ συλλαβογράμματα καὶ οἱ καταγκυνηδες	16929
ΡΕΤΟΥΛΑ, ΑΓΓΕΛΙΚΗ: Οἱ Φοινικικὲς Κυκλάδες τοῦ Ο.Τ.Ε.	17089
Σ.: Ἡ ἐδραϊκὴ ψυχρὰ ἀνάλυση, ὁ Νίτσε καὶ ἡ Ἑλληνικότητα	17076
- Δρόμοι τοῦ Διαβόλου καὶ μάνιο-δάπτισμα	17170
ΣΑΡΑΝΤΟΣ, ΠΑΝ.: Θεόκριτος	16457
- Θεόφραστος	16555
- «Βρὲ Ρωμοὶ, βρὲ σκλάβοι, αὐτοὶ εἶναι Τοῦρκοι-Ἑβραῖοι»	16582
- Πλούταρχος	16597
- Ἐπίκουρος	16713
- Λεύκιππος	16781
- Δημόκριτος	16853
ΣΑΡΑΝΤΟΥ-ΣΑΟΥΛΙΔΟΥ, ΔΙΑΛΕΧΤΗ: Μιὰ παλαιολιθικὴ σπηλιὰ-κατοικία	17050
ΣΑΡΡΗΣ, ΓΕΩΡΓΙΟΣ: Πρότυπον ἑσαεὶ τὸ ἦθος τῶν Σπαρτιατῶν	17147
ΣΑΡΤΖΕΤΑΚΗΣ, ΧΡΗΣΤΟΣ: Οἱ Γραικοί, οἱ Ἕλληνες καὶ τὸ Βυζάντιο (ἐπιστ.)	16575
- Ποιοὶ ἐξαφάνισαν τὸν Ἑλληνικὸ Πολιτισμό; (ἐπιστ.)	16659

ΣΑΡΩΘΡΟΝ: Ὁ ἀντισημιτισμός τοῦ φιλοσημιτισμοῦ.....	16464
– Ὁδὸς ἀπωλείας.....	16562
– Ἐν τῷ ναῷ τραφῆσθε.....	16584
– «Φόδος Κυρίου».....	16690
– Θὰ πέσωμε μέχρι τελευταίου Ἀμερικανοῦ.....	16805
– Ποιὸς βαστάει τὴν κοντάλα.....	16860
– Τὰ τεφαρίκια.....	16946
– Ἀσιατικός «Ὀθμανισμός».....	17001
– Τουρκικός Πολιτισμός.....	17110
– Καὶ τώρα, τί θὰ κάνουμε χωρὶς Γιαχβέ;.....	17188
– Τὸ κάλλος καὶ ὁ κάλος.....	17236
ΣΚΙΑΔΑΡΕΣΗΣ, ΧΡΗΣΤΟΣ: Οἱ «κατηγορίες» τοῦ Ἀριστοτέλη καὶ ὁ Ε. Κάντ.....	16421
– Ἡ κατάσταση τοῦ δούλου στὴν ἀρχαιότητα.....	16496
ΣΠΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ, ΓΙΑΝΝΗΣ: Ἕνας περίεργος γλωσσικός κώδικας.....	17104
ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ, Α.: Ἑλληνες-Φοίνικες-Γεφυραῖοι-Ἐβραῖοι (ἐπιστ.).....	16419
– Ὁ καθ. Κωνοφάρος γιὰ τὸ ἀρχαῖο ἑλληνικὸ τσιμέντο (ἐπιστ.).....	17063
ΣΤΑΘΑΚΗΣ, ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Βεβηλόνον Μινωικὸ τάφο.....	17217
ΣΤΑΜΕΛΟΣ, ΓΙΑΝΝΗΣ: Τὸ Διαδίκτυο καὶ ἡ Ἀμεση Δημοκρατία.....	17292
ΣΩΤΗΡΑΚΗΣ, Ν.: Πρόσθετες πληροφορίες γιὰ τὸ χαλκεόφωνο (ἐπιστ.).....	16416
– Ὁ καθ. Κωνοφάρος γιὰ τὸ ἀρχαῖο ἑλληνικὸ τσιμέντο (ἐπιστ.).....	16818
ΤΑΜΒΑΚΗΣ, ΓΕΩΡΓΙΟΣ: Ἡ παράνοια τῶν ἀνθρώπων: Μιὰ ἄλλη ἐξήγηση (ἐπιστ.)....	16898
ΤΑΜΗΛΟΣ, ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ: Ἡ Τετρακτὺς εἶναι ἡ γεωμετρικὴ μήτρα τοῦ Ἀλφιδήτου; (ἐπιστ.).....	16861
ΤΖΩΡΤΖΑΤΟΥ, ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ: Πῶς καταστρέφουν τὶς ἀρχαιότητες τῆς Γαύδου (ἐπιστ.).....	17225
ΤΡΙΓΩΝΗΣ, ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ: Ὁ ἅγιος Πορφύριος καὶ ὁ Ἑλληνισμός.....	17129
ΤΣΑΟΥΣΗΣ, ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ: Ποιὰ εἶναι ἡ ὁρθὴ σύνταξη τοῦ ῥήματος «ἀπαντῶ»; (ἐπιστ.).....	16817
ΤΣΑΜΗΣ, ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ: Ἡ ὁρθὴ ὀνομασία ἐνὸς τουρκικοῦ χωριοῦ (ἐπιστ.).....	17149
ΤΣΕΛΙΟΣ, ΧΡΗΣΤΟΣ: Ἡ «σκορδαλιὰ χωρὶς σκόρδο» τοῦ Ἐμμ. Ροῖδη (ἐπιστ.).....	16497
ΤΣΙΚΟΠΟΥΛΟΣ, ΓΡΗΓΟΡΗΣ: Ὁ Πατριάρχης, οἱ Ἐβραῖοι καὶ ἡ διαφορετικότητα	17137
ΤΣΙΝΑΣ, ΠΑΝΟΣ: Ὁ «Ἀτίλας»: Πικρὲς καὶ ἀνείπωτες ἀλήθειες.....	16486
ΦΑΚΟΣ, ΓΕΩΡΓΙΟΣ: Στὴν Ἀμερικὴ τὰ «κόκαλα τῶν Ἑλλήνων τὰ ἱερά».....	17299
ΦΛΕΚΚΑΣ, ΣΩΤΗΡΙΟΣ: Ἡ Ἑλληνικὴ (Φιλισταϊκὴ) Παλαιστίνη.....	16465
– Ἡ ἐλευθερία τῶν θρησκευτικῶν πεποιθήσεων.....	16920
– Πατριάρχιο: «Πιάστε τοὺς Ἀρματολούς»!.....	17261
ΦΩΤΗΣ, ΓΙΑΝΝΗΣ: Τὸ πολίτευμα τοῦ Βυζαντίου.....	16816
ΧΑΛΕΑΣ, ΔΗΜ.: Τὰ «μοντέλλα» τῶν σημερινῶν ἀγριοτήτων (ἐπιστ.).....	17148
ΧΑΡΙΣΗΣ, Χ.: Ὁ κ. Χαρίσης καὶ τὰ παλαιολιθικὰ εὐρήματα στὴ Λέσβο (ἐπιστ.).....	17065
ΧΑΡΙΤΟΥ, ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑ: Κτῆμα Συγγροῦ, ἕνας καθρέφτης τῆς Ρωμαϊκῆς ἀθλιότητος	17234
ΧΑΤΖΗΘΕΟΔΩΡΟΥ, Γ.Θ.: Παγκόσμια οἰκονομικὴ κρίση.....	16878
ΧΑΧΑΛΗΣ, ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ: Ὁ «ἀγλαός» τῶν Ἑλλήνων καὶ ἡ «γκλαμουριά» τῶν Ρωμιῶν (ἐπιστ.).....	16736
Η ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΩΝ ΙΔΕΩΝ:	
– Μενούτιος Ἀπιο, Micheline Grenet, Δημήτριος Κομητούδης, Ἀλέξανδρος Χ. Μή- τσιον.....	16489
– Μ. Τζάνη - Τ. Παμουκτσόγλου, Μανώλης Τσάμης.....	16570
– Πάνος Τσινάς, Γιώργος Πετρόπουλος, Eric Anderson.....	16650
– Γ. Δανάμος, Βολταῖρος.....	16730
– P.W. Edbury, Στέφανος Μυτιληναῖος, Robert Browning.....	16810
– Παναγ. Κυριακόπουλος, Ἀθαν. Τσακνάκης.....	16891
– Ἰωάννης Λάζαρης, Ἀλέξανδρος Ἀσωνίτης.....	16971
– Γουίλλιαμ Λέκν, Γιάννης Κολοδός, Κλώντ Μοσσέ.....	17058
– Jean Humbert, Νίκος Μπουντούκης, Μιχάλης Καλόπουλος.....	17137
– Μαρία Βενέτη, Γ. Γρηγορομιχελάκης, Σπύρος Μακρῆς.....	17218
– Γιάννης Φώτης, Ἀργύρης Μαργέρος.....	17218